

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

ODSJEK ZA FILOZOFIJU

PLAN I PROGRAM SVEUČILIŠNOGA PREDDIPLOMSKOGA
DVOPREDMETNOG STUDIJA FILOZOFIJE

Datum posljednje izmjene i dopune studijskoga programa: travanj 2018.

Mjesto: Rijeka

OBRAZAC ZA IZMJENE I DOPUNE STUDIJSKIH PROGRAMA

Opće informacije	
Naziv studijskog programa	Sveučilišni dvopredmetni preddiplomski studij filozofije
Nositelj studijskog programa	Filozofski fakultet u Rijeci
Izvoditelj studijskog programa	Odsjek za filozofiju
Tip studijskog programa	sveučilišni
Razina studijskog programa	preddiplomski
Akademski/stručni naziv koji se stječe završetkom studija	Prvostupnik/prvostupnica filozofije
Naziv i šifra standarda kvalifikacije koja se stječe završetkom studija (ako je program upisan u Registar HKO-a)	

1. Vrsta izmjena i dopuna
1.1. Vrsta izmjena i dopuna koje se predlažu
Uvođenje novih izbornih kolegija: Egzistencijalizam, Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti, Filozofija sporta, Narativ, um i svijet, Relativizam, Spoznaja u stvarnom svijetu (Epistemologija društvenih sustava). Mijenja se nastavno opterećenje za kolegije Etika (sa 40+0+20 na 60+0+0) i Filozofija psihijatrije (sa 15+0+15 na 30+0+0).
1.2. Postotak ECTS bodova koji se mijenjaju predloženim izmjenama i dopunama
0 %
1.3. Postotak ECTS bodova koji je izmijenjen tijekom ranijih postupka izmjena i dopuna u odnosu na izvorno akreditirani studijski program
4 %

2. Obrazloženje zahtjeva za izmjenama i dopunama
2.1. Razlozi i obrazloženje izmjena i dopuna studijskog programa
Uvođenje novih izbornih kolegija zbog obogaćivanja ponude izbornih programa. Promjena nastavnog opterećenja radi sistematičnije obrade nastavnog sadržaja predmeta.
2.2. Procjena svrhovitosti izmjena i dopuna
Predloženim izmjenama povećava se kvaliteta studijskog programa kroz veću izbornost programa.
2.3 Usporedivost izmijenjenog i dopunjenog studijskog programa sa sličnim programima akreditiranih visokih učilišta u RH i EU

Preddiplomski studij filozofije na Filozofskom fakultetu u Rijeci usporediv je s preddiplomskim studijem filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i na Sveučilištu u Zadru, kao i s preddiplomskim studijem filozofije na Sveučilištu u Trstu, University College u Londonu i Sveučilištu Cambridge u Velikoj Britaniji.

2.4. Usklađenost s institucijskom strategijom razvoja studijskih programa

Predložene izmjene prate strateški cilj 1. Strategije Sveučilišta koji planira razvoj astavušta koje provodi kvalitetno i učinkovito obrazovanje temeljeno na ishodima učenja.

2.5. Ostali važni podatci – prema mišljenju predlagača

3. Opis obveznih i/ili izbornih predmeta s unesenim izmjenama i dopunama

3.1. Popis obveznih i izbornih predmeta(i/ili modula, ukoliko postoje) s brojem sati aktivne astavu potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS – bodova (prilog: Tablica 1)

Detaljan popis nalazi se pod Tablica 1.

3.2. Opis svakog predmeta (prilog: Tablica 2)

Detaljan opis svakog predmeta nalazi se pod Tablica 2.

Tablica 1.

3.1. Popis obvezni i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS bodova

POPIS MODULA/PREDMETA								
Semestar: 1.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ¹	
	Logika	dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O	
	Uvod u filozofiju	dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O	
	Tjelesna i zdravstvena kultura 1	Sanja Berlot	0	30	0	1	O	
	Etika međunarodnih odnosa	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	Umjetnost i moralno učenje	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	Filozofija umjetnosti	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I	
	Smrt	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I	
	Paradoksi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I	
	Osnove filozofije I	dr. sc. Boran Berčić	30	0	0	3	I	
	Teorije distributivne pravednosti	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I	
	Analitički marksizam	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I	
	Povijest političke filozofije I	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I	
	Filozofija jezika	dr. sc. Nenad Mišćević	15	0	15	3	I	
	Filozofija logike i matematike	dr. sc. Majda Trobok dr. sc. Nenad Smokrović	15	0	15	3 ili 4	I	
	Filozofija psihologije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Naturalizam i um	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Filozofija psihopatije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Filozofska antropologija	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	i	
	Egzistencijalizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Filozofija sporta	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i	
	Narativ, um i svijet	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i	
	Relativizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Spoznaja u stvarnom svijetu	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	0	0	30	3	i	

Semestar: 2.								
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ²	

¹ VAŽNO: Upisuje se O ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

² VAŽNO: Upisuje se O ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

	Antička filozofija	dr. sc. Nenad Smorković	30	0	30	6	O
	Etika	dr. sc. Elvio Baccharini	60	0	0	6	O
	Filozofsko istraživanje i pisanje	dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	O
	Tjelesna i zdravstvena kultura 2	Sanja Berlot	0	30	0	1	O
	Moralno rasuđivanje	dr. sc. Elvio Baccharini	15	0	15	3	I
	Filozofija književnosti	dr. sc. Snježana Prijic-Samržija	30	0	0	3	I
	Filozofija povijesti	dr. sc. Neven Petrović	15	0	15	3	I
	Libertarijanizam:etika i politika slobodnog tržišta	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	A priori klasični tekstovi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Hrvatska filozofija	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Znanost i politika	dr. sc. Predrag Šustar	0	0	30	3	I
	Uvod u filozofiju uma	dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Ontologija i etika Nicolaia Hartmanna	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Prevladavanje nihilizma: Friedrich Nietzsche	dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Naturalizam i etika	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Odabrana pitanja filozofije religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Socijalna pravednost i javne politike	dr. sc. Nebojša Zelić	10	0	20	3	I
	Filozofija biologije	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I

Semestar: 3.

MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ³
	Estetika	dr. sc. Elvio Baccharini	30	0	30	6	O
	Tjelesna i zdravstvena kultura 3	Veno Đonlić	0	30	0	1	O
	Etika međunarodnih odnosa	dr. sc. Elvio Baccharini	15	0	15	3	I
	Umjetnost i moralno učenje	dr. sc. Elvio Baccharini	15	0	15	3	I
	Filozofija umjetnosti	dr. sc. Elvio Baccharini	15	0	15	3	I
	Smrt	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Sloboda volje	dr. sc. Boran Berčić	30	0	0	3	I
	Paradoksi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Osnove filozofije I	dr. sc. Boran Berčić	30	0	0	3	I
	Teorije distributivne pravednosti	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Analitički marksizam	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije I	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I

³ VAŽNO: Upisuje se O ukoliko je predmet obvezan ili I ukoliko je predmet izborni.

	Filozofija jezika	dr. sc. Nenad Mišćević	15	0	15	3		
	Moralni razlozi	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3		
	Filozofija logike i matematike	dr. sc. Majda Trobok dr. sc. Nenad Smokrović	15	0	15	3 ili 4	I	
	Filozofija psihologije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Naturalizam i um	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Filozofija psihopatije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I	
	Filozofska antropologija	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I	
	Egzistencijalizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Filozofija sporta	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i	
	Narativ, um i svijet	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i	
	Relativizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i	
	Spoznaja u stvarnom svijetu	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	0	0	30	3	i	
U III. semestru 3 ECTS boda u kategoriji izbornih predmeta student može zamijeniti aktivnostima izvan studijskog programa. Popis aktivnosti izvan studijskog programa putem kojih je moguće steći dodatne kompetencije propisat će se posebnim dokumentom pri Filozofskom fakultetu u Rijeci							3	I

Semestar: 4.							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ⁴
	Simbolička logika	dr. sc. Majda Trobok	30	0	30	6	O
	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Tjelesna i zdravstvena kultura 4	Veno Đonlić	0	30	0	1	O
	Moralno rasuđivanje	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofija književnosti	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	30	0	0	3	I
	Filozofija povijesti	dr. sc. Neven Petrović	15	0	15	3	I
	Libertarijanizam:etika i politika slobodnog tržišta	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	A priori klasični tekstovi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Hrvatska filozofija	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Filozofija psihijatrije	dr. sc. Luca Malatesti	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije II	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju uma	dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Znanost i politika	dr. sc. Predrag Šustar	0	0	30	3	I
	Naturalizam i etika	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Odabrana pitanja filozofije religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I

⁴ VAŽNO: Upisuje se O ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

	Socijalna pravednost i javne politike	dr. sc. Nebojša Zelić	10	0	20	3	I
	Filozofija biologije	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I

Semestar: 5.							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ⁵
	Epistemologija	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	30	0	30	6	O
	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	30	6	O
	Etika međunarodnih odnosa	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Umjetnost i moralno učenje	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofija umjetnosti	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Smrt	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Sloboda volje	dr. sc. Boran Berčić	30	0	0	3	I
	Paradoksi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Osnove filozofije I	dr. sc. Boran Berčić	30	0	0	3	I
	Teorije distributivne pravednosti	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Analički marksizam	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije I	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Filozofija jezika	dr. sc. Nenad Mišćević	15	0	15	3	I
	Moralni razlozi	dr. sc. Marko Jurjako	0	0	30	3	I
	Filozofija logike	dr. sc. Nenad Smokrović	15	0	15	3	I
	Filozofija logike i matematike	dr. sc. Majda Trobok dr. sc. Nenad Smokrović	15	0	15	3 ili 4	I
	Filozofija psihologije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Naturalizam i um	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofija psihopatije	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Filozofska antropologija	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Egzistencijalizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i
	Filozofija sporta	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i
	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i
	Narativ, um i svijet	dr. sc. Iris Vidmar	30	0	0	3	i
	Relativizam	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	i
	Spoznaja u stvarnom svijetu	dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija	0	0	30	3	i
U V. semestru 3 ECTS boda u kategoriji izbornih predmeta student može zamijeniti aktivnostima izvan studijskog programa. Popis aktivnosti izvan studijskog programa putem kojih je moguće steći dodatne kompetencije propisat će se posebnim dokumentom pri Filozofskom fakultetu u Rijeci						3	I

⁵ **VAŽNO:** Upisuje se O ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

Semestar: 6.							
MODUL	PREDMET	NOSITELJ	P	V	S	ECTS	STATUS ⁶
	Metafizika	dr. sc. Boran Berčić	30	0	30	6	O
	Suvremena filozofija 20. stoljeća	dr. sc. Nenad Smokrović	30	0	30	6	O
	Završni rad	Odsjek za filozofiju	-	-	-	3	O
	Moralno rasuđivanje	dr. sc. Elvio Baccarini	15	0	15	3	I
	Filozofija književnosti	dr. sc. Snježana Prijic-Samržija	30	0	0	3	I
	Filozofija povijesti	dr. sc. Neven Petrović	15	0	15	3	I
	Libertarijanizam:etika i politika slobodnog tržišta	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	A priori klasični tekstovi	dr. sc. Boran Berčić	0	0	30	3	I
	Hrvatska filozofija	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju uma	dr. sc. Luca Malatesti	15	0	15	3	I
	Filozofija psihijatrije	dr. sc. Luca Malatesti	30	0	0	3	I
	Povijest političke filozofije II	dr. sc. Neven Petrović	30	0	0	3	I
	Znanost i politika	dr. sc. Predrag Šustar	0	0	30	3	I
	Naturalizam i etika	dr. sc. Marko Jurjako	30	0	0	3	I
	Odabrana pitanja filozofije religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I
	Socijalna pravednost i javne politike	dr. sc. Nebojša Zelič	10	0	20	3	I
	Filozofija biologije	dr. sc. Predrag Šustar	30	0	0	3	I
	Uvod u filozofiju religije	dr. sc. Aleksandra Golubović	30	0	0	3	I

Napomena:

Predmet *Tjelesna i zdravstvena kultura* studenti upisuju samo jednom u svakome semestru 1. i 2. godine dvopredmetnoga studija slobodne kombinacije.

Završni rad / Završni ispit studenti upisuju na proizvoljno izabranom studiju slobodne kombinacije. ECTS bodovi *Završnoga rada / Završnoga ispita* dvopredmetnih studija u slobodnoj kombinaciji zbrajaju se (što iznosi 6 ECTS bodova).

⁶ **VAŽNO:** Upisuje se O ukoliko je predmet obavezan ili I ukoliko je predmet izborni.

Tablica 2.

3.2. Opis obveznih predmeta sveučilišnog preddiplomskog dvopredmetnog studija pedagogije

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Majda Trobok	
Naziv predmeta	Logika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je kolegija **Logika** upoznati studente sa osnovama neformalne logike i dijela simboličke logike-logike sudova. U tu svrhu u okviru predmeta potrebno je:

- definirati osnovne pojmove teorije skupova i primijeniti definicije i teoreme
- definirati što je logika i opisati njenu ulogu u filozofiji
- analizirati i usporediti iskaze, rečenice i propozicije
- definirati argument
- usporediti pojam argumenta i objašnjenja
- razlikovati deduktivne i induktivne argumente
- opisati kategoričke propozicije i kategorički silogizam, te razlikovati uporabu Vennovih i Venn-Eulerovih dijagrama
- definirati i opisati osnovne neformalne logičke pogreške
- opisati ulogu i važnost simbolička logike, posebno logike sudova
- definirati alfabet logike sudova
- definirati semantičke tablice za logičke veznike i analizirati njihovu uporabu u određivanju intinosne vrijednost formula logike sudova

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti:

- razlikuju osnovne pojmove u teoriji skupova te mogu primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka
- mogu usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove
- budu osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja
- mogu analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata
- mogu definirati valjanost (deduktivnog) argumenta te da mogu argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama
- mogu usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te da budu osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata
- budu osposobljeni analizirati osnovne značajke simboličke logike
- mogu definirati alfabet logike sudova

- budu osposobljeni opisati tablice istinosnih vrijednosti za logičke veznike te da mogu argumentirano primijeniti iste u određivanju istinosne vrijednosti formula logike sudova

1.4. Sadržaj predmeta

Teorija skupova – osnovni pojmovi. Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije. Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami. Logičke pogreške. Simbolička logika-logika sudova, uvod. Alfabet logike sudova. Semantičke tablice.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Pošto se u izvođenju nastave očekuje od studenata korištenje Interneta i softverskih logičkih paketa, potrebno je osigurati mogućnost korištenja informatičkog kabineta
-----------------------	---

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni prisustvovati i aktivno sudjelovati u nastavi. Tijekom semestra pišu se tri kolokvija.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	3	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Komentari:
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Copi, I.M., Cohen, C., *Introduction to Logic*, Macmillan Publishing Company.

Newton-Smith, W.H., *Logic - An Introductory Course*, Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Acock, M., 1985, *Informal Logic. Examples and Exercises*, Wadsworth Publishing Company. (log)

Fogelin R.J. i Sinnott-Amstrong W., 2001, *Understanding Arguments. An Introduction to Informal Logic*, Wadsworth Group/Thomson Learning. (log)

Gensler, H.J., 2002, *Introduction to Logic*, Routledge. (log+simb)

Guttenplan, S., 1997, *The Languages of Logic*, Blackwell Publishers Ltd.

Hodges W., 2001, *Logic. An Introduction to Elementary Logic*, Penguin Books.

Kamke, E., 1950, *Theory of Sets*, Dover Publications, Inc.

Kurepa, Đ., 1951, *Teorija skupova*, Školska knjiga Zagreb.

Lepore, E., 2000, *Meaning and Argument. An Introduction to Logic Through Language*, Blackwell Publishing

Monk, J.D., 1969, *Introduction to Set Theory*, McGraw-Hill Book Company

Morse, a.P., 1965, *A Theory of Sets*, academic Press.

Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, *Logic - Schaum's Outline Series*, McGraw-Hill
Pinter, C.C., 1971, *Set Theory*, Addison-Welsey Publishing Company.
Quine, W. Van O., 1998, *Elementary Logic*, Harvard University Press.
Smith, P., 2003, *An Introduction to Formal Logic*, Cambridge University Press.
Tomassi, P., 1999, *Logic*, Routledge

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim filozofskim problemima i najpoznatijim rješenjima tih problema. Ukazati na važnost i implikacije pojedinih rješenja. Upoznati studenta s osnovnom filozofskom terminologijom i ukazati na važnost precizne upotrebe tih termina. Razvijati sposobnost argumentacije na primjerima osnovnih filozofskih problema. Radom na tekstovima razvijati sposobnost samostalnog čitanja i razumijevanja filozofskih tekstova.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pružiti studentu koliko je to moguće sistematski uvid u centralne filozofske probleme, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja. Time će studentu biti omogućeno lakše snalaženje i bolje razumijevanje kolegija koji slijede tijekom studija.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Skepticizam i postojanje vanjskog svijeta: da li je vanjski svijet takav kakvim ga vidimo, da li uopće postoji? U čemu je razlika "unutrašnjeg" i "vanjskog" svijeta, zašto je i da li je uopće potrebno opravdati vjerovanje u postojanje vanjskog svijeta? Različite reakcije na problem - različiti pokušaji opravdanja vjerovanja u postojanje vanjskog svijeta; naivni i kritički realizam, idealizam, verifikacionizam, idealizam, fenomenalizam.

2. Skepticizam u pogledu tuđih umova: u čemu je razlika čovjeka i stroja, ako uopće postoji; bitno privatna priroda mentalnih stanja; povlašteni pristup i razlika između perspektive prvog lica i perspektive trećeg lica?

3. Odnos uma i tijela: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; dualizam (interakcionizam i paralelizam), fizikalizam, teorija dualnog aspekta, epifenomenalizam?

4. Značenja riječi: što su značenja i gdje se nalaze; mentalizam, referencijska teorija značenja, platonizam?

5. Pravo i krivo (ispravno i neispravno): zašto biti moralan, zašto djelovati u skladu s etičkim principima; zlatno pravilo i kategorički imperativ; subjektivizam i objektivizam, relativizam i univerzalizam, racionalizam i emotivizam?

6. Pravednost: kako treba raspodijeliti dobra; da li je pravedno da postoje socijalne razlike?

7. Sloboda volje i determinizam: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; dilema determinizma - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam; da li je determinizam spojiv s moralnom odgovornošću?

8. Smrt: da li je moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?

9. Smisao života: u čemu bi se mogao sastojati, da li je subjektivan ili objektivn, da li je logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, da li je život apsurdan, subjektivna i objektivna perspektiva, da li je smisleno samo ono što je neprolazno?

1.5. Vrste izvođenja

predavanja

samostalni zadaci

nastave	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža			
	☐ vježbe	☐ laboratorij			
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad			
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari	Komentari: Navedene su tipične i najznačajnije teme kolegija <i>Uvod u filozofiju</i> . Sadržaj kolegija može se u manjoj mjeri mijenjati ovisno o dostupnoj literaturi na hrvatskom jeziku, mogućnosti studenata da prate literaturu na stranim jezicima.				
1.7. Obveze studenata					
Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.					
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)					
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad
Pismeni ispit	4	Usmeni ispit	Esej		Istraživanje
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	(4)	Referat	Praktični rad
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu					
* OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati putem kolokvija ili na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.					
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!					
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
Skripta dostupna u Skriptarnici Fakulteta ili na CD-u.					
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
Thomas Nagel: <i>Što sve to znači?</i> , KruZak, Zagreb, 2002. Nigel Warburton: <i>Filozofija - osnove</i> , KruZak, Zagreb, 1999. Simon Blackburn: <i>Poziv na misao</i> , AGM, Zagreb, 2002. Cornman, Lehrer & Pappas: <i>Philosophical Problems and Arguments – An Introduction</i> , Hackett Publishing Co, 1992. John Hospers: <i>An Introduction to Philosophical Analysis</i> , London, 1977. Robert M. Martin: <i>There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems</i> , Ontario, Canada, 1992. Jonathan Westphal: <i>Philosophical Propositions</i> , Routledge, 1998. Thomas Mautner: <i>The Penguin Dictionary of Philosophy</i> , Penguin Books, 2000. Simon Blackburn: <i>Oxford Dictionary of Philosophy</i> , Oxford University Press, 1996.					
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu					
	Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata		
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija					
Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.					

Opće informacije				
Nositelj predmeta	Katedra za tjelesnu i zdravstvenu kulturu			
Naziv predmeta	Tjelesna i zdravstvena kultura 1, 2, 3 i 4			
Studijski program	Svi studijski programi			
Status predmeta	Obvezatan			
Godina	2.			
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	1	1	
	Broj sati (P+V+S)	0+30+0	0+30+0	
1. Opis predmeta				
1.1. Ciljevi predmeta				
Redovitom primjenom kinezioloških aktivnosti kvalitetno održavati i nadgraditi zdravstveni status studenata (pozitivno utjecati na antropološka obilježja). Programski usavršiti i povećati fond motoričkih informacija s jedinstvenim ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti). Razviti kod studenata trajne navike i potrebu bavljenja kineziološkim aktivnostima u svakodnevnom životu i radu, čime bi se utjecalo na lakše svladavanje intelektualnog napora studenata.				
1.2. Uvjeti za upis predmeta				
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet				
Pozitivni utjecaj na antropološka obilježja studenata (antropometrijske karakteristike, motoričke i funkcionalne sposobnosti). Primjena stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu i urgentnim situacijama. Stečena znanja kontinuirano primjenjivati u cilju razvoja i održavanja zdravlja.				
1.4. Sadržaj predmeta				
Opće pripremne i specifične vježbe kroz različite organizacijske oblike rada (s i bez pomagala, s i bez glazbe). Sadržaji atletike: trčanje (trčanje na kratke, srednje i duge dionice), skokovi. Sadržaji plivanja: obuka neplivača, tehnike plivanja - prsno, kraul, leđno. Sportske igre: odbojka, košarka, mali nogomet (usavršavanje tehnike i igre). Fitness: aerobic, step aerobic, rad na spravama, yogga. Planinarenje i pješačke ture. Aktivnosti prilagođene studentima s zdravstvenim poteškoćama.				
1.5. Vrsta		predavanja	X	samostalni zadaci
		seminari i radionice		multimedija i mreža
	X	vježbe		laboratorij
	X	obrazovanje na daljinu		mentorski rad
	X	terenska nastava	X	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obaveze studenata

Obveze studenata obuhvaćaju redovito i aktivno sudjelovanje u odabranim oblicima nastave, te tranzitivno provjeravanje.

1.8. Praćenje rada studenata

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Nema brojčanih ni opisnih ocjena. Studenti se usmeno obavještavaju o uspjehu izvođenja nastave Tjelesne i zdravstvene kulture.

1.10. Obavezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

U dogovoru s nastavnikom.

1.12. Broj primjeraka obavezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Anketiranjem studenata, te inicijalnim tranzitivnim i finalnim provjeravanjima antropoloških obilježja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) ustanoviti kvalitetu i uspješnost kolegija Tjelesne i zdravstvene kulture.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Smokrović	
Naziv predmeta	Antička filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje studenata s počecima zapadne filozofske misli, podrijetlom i izvorima filozofije
- upoznavanje studenata s osnovnim stavovima, načinima argumentacije i kritikama najvažnijih antičkih filozofa, Sokrata, Platona i Aristotela
- razvijanje vještina čitanja, razumijevanja i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje samostalnog i kritičkog mišljenja
- razvijanje jasnoće i preciznosti u pismenom i usmenom izražavanju filozofskih argumenata

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:

- moći opisati i objasniti osnovne stavove najvažnijih antičkih filozofa
- usvojiti vještine samostalnog čitanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
- moći kritički i argumentirano prosuditi stavove pojedinog antičkog filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

Sadržaj predmeta dijeli se na obvezni i izborni.

Obvezni sadržaj.

- (1) Uvod u antičku filozofiju. Periodizacija antičke filozofije. Specifičnosti antičkog pristupa filozofiji. Razlike između antičke i moderne filozofije.
- (2) Sokrat. Osnovni stavovi sokratovske etike i osnove sokratovskog načina argumentiranja. Tekstovi: Platon, *Obrana Sokratova* i *Protagora*.
- (3) Platon.
  - (a) Rađanje Platonove metafizike i epistemologije iz sokratovskih tema i pristupa. Tekst: *Menon*.
  - (b) Osnove Platonove etike. Tekst: *Država* (knj. II, IV, VIII-IX)
  - (c) Osnove Platonove metafizike i epistemologije. Tekst: *Država* (knj. V-VII)
- (4) Aristotel
  - (a) Aristotelovo shvaćanje filozofije. Prikaz podrijetla filozofije i predsokratovskih shvaćanja. Tekst: *Metafizika* (knj. A)
  - (b) Osnove Aristotelove filozofije prirode. Učenje o uzrocima i problem teleologije. Tekst: *Metafizika* (knj. A), *Fizika* (knj. II)
  - (c) Osnove Aristotelove metafizike. Tekst: *Kategorije* (pogl. 1-5), odabrana poglavlja iz *O duši* (knj. II).

(d) Osnove Aristotelove etike. Odnos sreće i vrline. Tekst: *Nikomahova Etika* (knj. I-II)

Izborni sadržaj.

(1) Problemi predsokratovske filozofije. Tekst: Diels, *Predsokratovci*.

(2) Epikurovska etika. Tekstovi: Epikur, *Pismo Menekeju* (u Diogen Laertije, *Životi filozofa*), Ciceron, *O krajnostima dobra i zla* (knj. I i II)

(3) Stoička etika. Tekstovi: Epiktet, *Priručnik*; Seneka, *Pisma Luciliju* (16, 33. i 47. pismo u Bošnjak, *Filozofija od Aristotela do renesanse*); Ciceron, *O krajnostima dobra i zla* (knj. III i IV).

Kao temu seminarskog rada (vidi dolje) studenti mogu, u dogovoru s nastavnikom, izabrati neku od predloženih tema iz obvezatnog ili izbornog sadržaja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave.
- (2) Aktivno sudjelovanje u nastavi.
- (3) Redovito čitanje propisane literature.
- (4) Pisanje domaćih zadaća.
- (5) Pisanje seminarskog rada.
- (6) Polaganje završnog pismenog ispita

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	2	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Platon, *Obrana Sokratova*, preveo L. Boršić, Zagreb, 2000.

Platon, *Protagora / Sofist*, preveli K. Rac i M. Sironić, Zagreb, 1975. (samo *Protagora*)

Platon, *Menon*, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1997.

Platon, *Država*, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. ili 1997. (knj. II, IV-IX)

Aristotel, *Metafizika*, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. A)

Aristotel, *Fizika*, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. II)

Aristotel, *Kategorije*, preveo i priredio F. Grgić, Zagreb, 1992. (pogl. 1-5)

Aristotel, *O duši / Nagovor na filozofiju*, preveli M. Sironić i D. Novaković, Zagreb, 1987, ²1996. (samo odabrana pogl. iz *O duši*)

Aristotel, *Nikomahova Etika*, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992. (knj. I i II)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Diels, H., *Predsokratovci: fragmenti*, Zagreb, 1983.

Ciceron, *O krajnostima dobra i zla*, Sarajevo, 1975.

Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, ³1985.

Epiktet, *Priručnik*, preveo i priredio P. Gregorić, Zagreb, 2005.

Bošnjak, B., *Filozofija od Aristotela do renesanse: i odabrani tekstovi filozofa*, Zagreb, ⁴1983 (Filozofska hrestomatija 2).

Kraut, R. "Introduction to the study of Plato", u R. Kraut (ur.), *The Cambridge Companion to Plato*, Cambridge, 1992. (fotokopija prijevoda dostupna je u skriptarnici)

Barnes, J., *Aristotel*, Zagreb, 1995.

Barnes, J., "Uvod u Aristotelovu metafiziku", u P. Gregorić i F. Grgić (ur.), *Aristotelova Metafizika: zbirka rasprava*, Zagreb, 2003.

Brunschwig, J. i D. Sedley, "Uvod u helenističku filozofiju", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccharini	
Naziv predmeta	Etika	
Studijski program	Filozofija preddiplomski	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	1	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	60+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne pojmove i spoznaje iz predmeta Etika.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- razumjeti, analizirati i uspoređivati temeljne metodološke pristupe u filozofskoj raspravi o moralu (uz naglašavanje važnosti spoznaja iz drugih područja: teorija spoznaje, ontologija, filozofija jezika, logika), i razviti kritički stav o tome;
- razumjeti, analizirati i uspoređivati dominantne moralne teorije, i sami pokušati ustanoviti koja od tih teorija najbolje može ponuditi kritičku podlogu za njihove početne moralne intuicije (odnosno, da ustanove trebaju li revidirati moralne intuicije nakon upoznavanja s moralnim filozofskim teorijama);
- primijeniti teorijske postavke moralne filozofije u stvarne situacije.

1.4. Sadržaj predmeta

Prvi segment sadržaja ponuditi će studentima (i s njima razrađivati) metaetičku problematiku, to jest filozofsku (epistemološku, ontološku, jezičko-filozofsku, logičku) raspravu o etici. Prikazati će se i raspravljati najvažniji smjerovi u toj domeni: kognitivizam (skup teorija koje tvrde da postoji govor o moralnim istinama, i to u obliku intuicionističkog i naturalističkog realizma - barem neka vjerovanja o moralu su istinita -, i antirealizma – ne postoji moralna stvarnost -, iako mi nastojimo o njoj govoriti) i antikognitivizam (skup teorija koje tvrde da moralni govor ni ne želi prikazati moralne istine, već izražavati subjektivna stanja, posebnu vrstu emocija, ili univerzalne preskripcije). Prioritet se, kao što je uočljivo, daje suvremenim raspravama, ali će se za svaki prikazani i raspravljani smjer ukazivati na vezu s klasicima iz povijesti filozofije (na primjer, veza između Platona, Reida i suvremenog intuicionizma, ili između Hume-a i suvremenog emotivizma; veza između aristotelovsko-tomističke tradicije i oblike suvremenog naturalističkog aristotelizma). U tom sklopu, nakon uvoda u kojem će se prikazati Kantov prijedlog u svojim temeljnim elementima, raspravljati će se o kantovskim modelima u suvremenim verzijama, to jest u onoj strogo racionalističkoj, po kojoj se do ispravnih moralnih stavova dolazi dedukcijom (npr. Hare, Gewirth), i u onoj konstruktivističkoj (npr. Rawls, Korsgaard). Nakon rasprave o ukazanim metaetičkim pozicijama, razrađuje se zaključak o raspravi između relativizma i univerzalizma. Kao posebna cjelina razmatrati će se odnos etike i psihologije, odnosno rasprava o motivacijskoj snazi moralnih stavova, te će se studentima

predočiti, i s njima raspravljati, razlika između internalizma (pozicije po kojoj su moralni stavovi sami po sebi motivacijski) i eksternalizma (poziciji po kojoj moralni stavovi nisu sami po sebi motivacijski).

Naredna je tematska cjelina posvećena prikazu i raspravi o moralnim teorijama: kantovske, odnosno deontološke teorije (u kojima dominiraju pojmovi dužnosti i prava, to jest temeljni etički pojmovi - pravo i dužnost -, koji nameću svoju važnost neovisno o preferencijama i nagonima pojedinaca, te iznad korisnosti); utilitarizam (skup teorija koje postavljaju korisnost – to jest maksimizaciju zadovoljstva, sreće, preferencija, itd. -, kao centralni pojam u moralu); etika vrlina (u kojima je temeljni kriterij afirmacija vrline, bilo da se za njih smatra da su vezane za ljudsku prirodu, ili da se tvrdi da ovise o pojedinim zajednicama) i pojam 'dobro'.

Na kraju, studentima se nudi rasprava iz primjenjene etike. Obuhvaćene teme su: društvene nejednakosti i siromaštvo, etika okoliša, teme iz bioetike (pojam osobe koja ima prava ili moralnu vrijednost, pobačaj, liječnički potpomognuta oplodnja, primjena genetike, određenje smrti, eutanazija, presađivanje dijelova ljudskog tijela, pravo na liječničku zaštitu), moralni problemi iz spolnosti i odnosa između spolova, jednakost i inverzna diskriminacija, prava životinja, poslovna etika, zločini i kažnjavanje, moral i politika, etika rata.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje⁷ rada studenata

Pohađanje nastave	2	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2,2	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (60 za kolokvij i 10 za aktivnosti na nastavi), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Frankena, W.K., Etika, KruZak, Zagreb 1998.
A. Miller, An Introduction to Contemporary Metaethics, Oxford, Polity, 2003.
Singer, P., Praktična etika, KruZak, Zagreb, 2003.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Aristotel, Nikomahova etika, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1982.
Baccarini, E., Moralni sudovi, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1994.
Coady, C.A.J. i O'Keefe, M. (ur.), Terorizam i pravednost, KruZak, Zagreb, 2004.

⁷ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Gewirth, A., Osnova i sadržaj ljudskih prava, u Matulović, M. (ur.), Ljudska prava, Izdavački centar Rijeka, Rijeka 1992

Hare, R.M., Kako racionalno odlučiti o moralnim pitanjima, "Agora", 6, 1998, 17-26.

Kant, I., Osnove metafizike ćudoređa, Igitur, Zagreb 1995 ili Utemeljenje metafizike ćudoređa, u Talanga, J. (ur.), Klasični tekstovi iz etike, Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji, Zagreb 2001.

Levy, N., Moralni relativizam, Jesenski i Turk, Zagreb 2004.

MacIntyre, A., U potrazi za vrlinom, Kruzak, 2002..

Prijjić, S. (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Hrvatski kulturni dom, Rijeka 1995.

Primorac, I. (ur.), Suvremena filozofija seksualnosti, Zagreb, KruZak, 2003.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Frankena, W.K., Etika, KruZak, Zagreb 1998	13	30
A. Miller, An Introduction to Contemporary Metaethics, Oxford, Polity, 2003.	2	30
Singer, P., Praktična etika, KruZak, Zagreb, 2003.	8	30

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjerenja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Nositelj predmeta	Luca Malatesti, Ana Gavran Miloš, Filip Čeč	
Naziv predmeta	Filozofsko istraživanje i pisanje	
Studijski program	Preddiplomski studiji Filozofije	
Status predmeta	Obvezatan	
Godina	1. godina	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15 + 0 + 15

2. OPIS PREDMETA

1.14. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je osposobiti studente za kritičko čitanje filozofskih tekstova i pisanje koherentnih, jasnih, konciznih, uvjerljivih te argumentiranih eseja. Ove temeljne vještine su nužne i koristiti će se tijekom studija filozofije kao i drugih akademskih predmeta. Osim tijekom studiranja, ove sposobnosti korisne su i izvan akademije.

Tečaj je strukturiran s ciljem da pomogne studentima u različitim koracima planiranja i pisanja filozofskih eseja. Esej koji će student morati izraditi temeljiti će se na temama koji se obrađuju u kolegiju Uvod u filozofiju.

1.15. Uvjeti za upis predmeta

1.16. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon izvršavanja predviđenih obveza očekuje se da studenti mogu:

1. primijeniti alate neformalne logike za otkrivanje, analizu i ekspoziciju argumenata prilikom rješavanja filozofskih problema. Studenti trebaju procijeniti valjanost argumenata (da li premise logički dovode do zaključka) i zdravlja argumenata (u slučaju da je argument valjan, da li su njihove premise istinite). Ove procjene od studenta ne zahtijevaju sposobnost nuđenja originalnih zamisli. Dovoljno je da student unutar sadržaja koji se obrađuje, iz ponuđene literature, artikulira ono što smatra najjačom i najuvjerljivijom argumentacijom.
2. povezati filozofe s određenim filozofskim doktrinama, argumentima i konceptima koji se razmatraju unutar kolegija.
3. definirati koncepte ili ih jezgrovito, jasno i točno izložiti uz pružanje odgovarajućih primjera.
4. izraziti jezgrovito, jasno i precizno određeni problem kojeg određena filozofska doktrina nastoji riješiti, osnovne teze te doktrine, kao i druge doktrine koje joj se suprotstavljaju.
5. napisati bibliografiju s komentarom o tekstovima koji su korišteni prilikom planiranja i pisanja eseja.
6. formulirati istraživačka pitanja.
7. napisati esej s kanonskom strukturom: uvod, opisni dio, argumentacijski dio te zaključak.
8. usvojiti različite načine formuliranja specifičnih vrsta paragrafa koji imaju različite funkcije u samoj strukturi filozofskog eseja.
9. pisati dobro strukturirane paragrafe.
10. koristiti tehnike pisanja s ciljem poboljšanja čitljivosti i praćenja logičnog tijeka eseja.
11. primijeniti akademske konvencije za citiranje, parafraziranje, referiranje, pisanje bibliografija i izbjegavanje plagiranja.
12. koristiti tehnike s ciljem poboljšanja jasnoće, jednostavnosti i strogoće teksta.

1.17. Sadržaj predmeta

1. Uvod. Filozofski problemi i filozofska metodologija
2. Neformalna logika I: identifikacija argumenta

3. Neformalna logika II: temeljno formuliranje argumenta
4. Neformalna logika III: napredno formuliranje argumenta i evaluacija argumenta
5. Planiranje eseja i istraživanja
6. Citiranje, referiranje, bibliografija 1
7. Citiranje, referiranje, bibliografija 2
8. Struktura filozofskog eseja - Uvod
9. Struktura paragrafa
10. Stil: tečnost, jednostavnost, jasnoća i strogost
11. Radionica pisanja
12. Radionica pisanja
13. Radionica pisanja
14. Radionica pisanja
15. Radionica pisanja

1.18. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
- seminari i radionice
- vježbe
- e-učenje
- terenska nastava
- praktična nastava
- praktikumska nastava

- samostalni zadaci
- multimedija i mreža
- laboratorijski rad
- projektna nastava
- mentorski rad
- konzultativna nastava
- ostalo _____

1.19. Komentari

Predavanja, bilješke i neki materijali biti će dostupni na Mudri: <http://mudri.uniri>

1.20. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je da student: redovito pohađa nastavu, izvršava zadaće praktične nastave.

1.21. Praćenje⁸ rada studenata

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO AKTIVNOSTI U ECTS BODOVIMA
Pohađanje nastave	1
Pismeni ispit 1	0,5
Pismeni ispit 2	0,5
Esej (prva verzija) 500 riječi + Esej (konačna verzija) 1000 riječi	1
UKUPNO	3

1.22. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	MAXIMALNI BROJ OCJENSKIH BODOVA
Pismeni ispit 1	15
Pismeni ispit 2	15
Esej (prva verzija)	30
Esej (konačna verzija)	40
UKUPNO	100

1.23. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Berčić, B. *Uvod u filozofiju*, (u tisku). (Odabrana poglavlja)

⁸ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Prijić-Samaržija, S. i A. Gavran Miloš (ur): *Antička i novovjekovna epistemologija*, (u tisku). (Odabrana poglavlja)

Martinich, A. P. 1996. *Philosophical Writing. Third Edition*. Oxford: Blackwell. (Većina sadržaja)

Rudinow, J. and E. B. Vincent. 1999. *Invitation to Critical Thinking. Fourth Edition*. New York: Harcourt Brace College Publishers.
(Aktivnosti iz odabranih poglavlja)

1.24. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Baggini, J. 2003. *The Philosopher's Toolkit: A Compendium of Philosophical Concepts and Methods*. Blackwell Publishers.

Vaughn, L.. 2006 *Writing Philosophy: A Student's Guide to Writing Philosophical Essays*. Oxford University Press, New York and Oxford.

Odabrani odlomci iz zbirki:

Cottingham, J. ed. 1996. *Western Philosophy: An Anthology*. Oxford: Blackwell.

Warburton, N. ed. 1991. *Philosophy: basic readings*. London: Routledge.

Rachels, J. ed. 2004. *The truth about the world: basic readings in philosophy*. New York: McGraw Hill.

1.25. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.26. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Tjelesna i zdravstvena kultura	
Studijski program	Svi studiji	
Status predmeta	Obvezatan koji se bira na dvopredmetnim studijima	
Godina	1.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	1
	Broj sati (P+V+S)	0+30+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Redovitom primjenom kinezioloških aktivnosti kvalitetno održavati i nadgraditi zdravstveni status studenata (pozitivno utjecati na antropološka obilježja). Programski usavršiti i povećati fond motoričkih informacija s jedinstvenim ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti). Razviti kod studenata trajne navike i potrebu bavljenja kineziološkim aktivnostima u svakodnevnom životu i radu, čime bi se utjecalo na lakše svladavanje intelektualnog napora studenata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pozitivni utjecaj na antropološka obilježja studenata (antropometrijske karakteristike, motoričke i funkcionalne sposobnosti). Primjena stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu i urgentnim situacijama. Stečena znanja kontinuirano primjenjivati u cilju razvoja i održavanja zdravlja.

1.4. Sadržaj predmeta

Opće pripremne i specifične vježbe kroz različite organizacijske oblike rada (s i bez pomagala, s i bez glazbe).

Sadržaji atletike: trčanje (trčanje na kratke, srednje i duge dionice), skokovi.

Sadržaji plivanja: obuka neplivača, tehnike plivanja - prsno, kraul, leđno.

Sportske igre: odbojka, košarka, mali nogomet (usavršavanje tehnike i igre).

Fitness: aerobic, step aerobic, rad na spravama, yogga.

Planinarenje i pješačke ture.

Aktivnosti prilagođene studentima s zdravstvenim poteškoćama.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☒	vježbe	☐	laboratorij
	☒	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☒	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata obuhvaćaju redovito i aktivno sudjelovanje u odabranim oblicima nastave, te tranzitivno provjeravanje.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENJIVANJE

Nema brojčanih ni opisnih ocjena. Studenti se usmeno obavještavaju o uspjehu izvođenja nastave Tjelesne i zdravstvene kulture.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Nema

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

U dogovoru s nastavnikom

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Anketiranjem studenata, te inicijalnim tranzitivnim i finalnim provjeravanjima antropoloških obilježja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) ustanoviti kvalitetu i uspješnost kolegija Tjelesne i zdravstvene kulture.

Nositelj predmeta	Nikola Petković		
Naziv predmeta	Estetika		
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije		
Status predmeta	obvezatan		
Godina	2.		
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6	
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30	

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studente s povijesnim pregledom i temeljnim dvadesetostoljetnim pravcima Estetike kao filozofijske discipline.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Kolegij studentima pruža iscrpan konglomerat znanja o estetici kao filozofskoj disciplini te ih, kroz 'praktičniji' dio kolegija koji se eksplicitno bavi aplikacijom određenih misaonih sustava i škola na iščitavanja konkretnih artefakata, senzibilizira za efikasnije i kompetentnije razumijevanje umjetničkih, kreativnih praksi.

1.4. Sadržaj predmeta

Kolegij Estetike podijeljen je u dva dijela: Od Aristotela do Kanta, te od Kanta (Prosvjetiteljstva) do Postmoderne. U prvom (eksplicitnije povijesnom) dijelu predavanja studentima je predložen razvoj estetske misli od njezinih početaka do početaka Moderne. U drugome dijelu koji završava s estetikama Postmoderne naglasak se s povijesnog prebacuje na eksplicitno problemski dio sadržaja kolegija, tako da se studenti upoznaju sa suvremenim misaonim školama i sustavima estetskoga promišljanja zbilje (*Marksistički i neomarksistički pristupi, Egzistencijalizam, Psihoanalitička i arhetipska kritika, Korijeni postmodernizma, Strukturalizam, Postmodernizam, Kulturalni studiji*)

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito pohađati nastavu, napisati seminarski rad, sudjelovati u seminarima, sudjelovati u grupnom i individualnom izlaganju, te pristupiti završnom ispitu.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENJIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Danko Grlić: Estetika I-IV
Platon (*Ion, Gozba, Država* (II, III, VII, X)
Aristotel (*Poetika, Retorika*, izbor)
(Pseudo) Longin (*O lijepom i uzvišenom*)
Sir Phillip Sidney (*An Apology for Poetry*)
David Hume (*Of the Standard of Taste*)
Immanuel Kant (*Kritika rasudne moći*, izbor)
Percy Bysshe Shelley (izbor iz *A Defence of Poetry*, or Remarks Suggested by an Essay Entitled «The Four Ages of Poetry»
Arthur Danto, Preobražaj svakidašnjeg
The Blackwell guide to aesthetics (ur. Peter Kivy)
Aesthetics and the philosophy of art : the analytic tradition : an anthology (ur. Peter Lamarque i Stein Haugom Olsen)
Aesthetics (ur. Susan L. Feagin i Patrick Maynard)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Marksistički i neomarksistički pristupi

Karl Marx (izbor iz *Njemačka ideologija, Prilog kritici političke ekonomije, Kapital*)
Antonio Gramsci (izbor iz *Quaderni de carcere*, «Formacija intelektualca»
Walter Benjamin (*The Work of Art in the Age of Mechanical Revolution*)
Frederic Jameson (izbor iz *The Political Unconscious: Narrative as Socially Symbolic Act*, «On Interpretation: Literature as a Socially Symbolic Act», i «Postmodernism and Consumer Society.»)

Egzistencijalizam

Jean Paul Sartre *Što je to književnost?, Čemu pisati?*

Korjeni postmodernizma

Friedrich Nietzsche, *Rođenje tragedije*
Michel Foucault («Što je autor», *Nadzor i kazna* (izbor),

Strukturalizam, Postmodernizam

Roland Barthes, «Smrt autora» Jean-François Lyotard
«Postmoderno stanje»

Kulturalni Studiji

Hayden White, iz *Metahistory* «The Historical Text as Literary Artifact»

Stephen Greenblatt, *Learning to Curse*

Dekonstrukcija/Kolonijalizam/Postkolonijalizam

Jacques Derrida *Dissemination* (izbor),

Plato's Pharmacy

Pharmacia

The Father of Logos

The Pharmakon

The Pharmakeus

Psihoanaliza/Poststrukturalizam

Sigmund Freud, *Tumačenje snova* (izbor)

Hélène Cixous *Meduzin smijeh*

Julia Kristeva *Revolucija u pjesničkom jeziku* (izbor)

Susan Bordo *Unbearable Weight: Feminism, Western Culture, and the Body* «The Body as the
Reproduction of Femininity»

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta

Nositelj predmeta	Snježana Prijić-Samaržija	
Naziv predmeta	Moderna filozofija od Descartesa do Kanta	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih problema moderne filozofije (empirizam i racionalizam)
- razvijanje sposobnosti razumijevanja, analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne pojmove empirističke i racionalističke filozofije (ideja, impresija, primarne i sekundarne kvalitete, reprezentacijski realizam, metoda sumnja, 'cogito', supstancija i dr.)
- usporediti osnovne postavke empirizma i racionalizma te Kantovog sintetskog stajališta
- analizirati skeptičku argumentaciju: argument iz snova, argument iz iluzije, zli demon
- objasniti odnos reprezentacionalizma, (anti-)realizma i idealizma
- objasniti i usporediti pojam urođenih ideja s pojmovima a priori analitičkih i sintetičkih sudova
- opisati i usporediti različite ontološke stavove: monizam, dualizam, pluralizam
- objasniti razliku između fenomenalnog i noumenalnog
- opisati i usporediti različite teorije o slobodi volje i osobnom identitetu
- razlikovati induktivnu i deduktivnu metodu istraživanja
- argumentirati za i protiv božje opstojnosti
- objasniti pojam društvenog ugovora
- razlikovati različite pristupe suverenosti i državnom autoritetu
- objasniti pojam tolerancije

1.4. Sadržaj predmeta

1. **Izvori znanja i spoznajne sposobnosti** (od Descartesa do Kanta): urođeno i stečeno znanje; opažajna i razumska spoznaja - oprečnost empirističke i racionalističke tradicije; pozicije reprezentacionalizma i fenomenalizma (ideje, impresije); apriorne ideje, aksiomi misli kao univerzalne i samoočevodne istine.
2. **Objektivnost spoznaje** (Locke, Berkeley, Hume i Reid, Kant): primarna i sekundarna svojstva kao objektivna i subjektivna svojstva; objektivnost dispozicijskih svojstava; epistemološki realizam i anti-realizam; jaz između znanstvene i zdravorazumske slike svijeta; Humeov skepticizam i naturalizam.

3. **Descartesova metodička skepsa i zli demon:** potraga za arhimedovskom točkom - fundacionalistička teorija opravdanja; *Cogito, ergo sum* i samoizvjesnost svijesti – teorija privilegiranog pristupa; svijest kao izvor znanja, intuicija, kriteriji istine; interogativni ili negativni skepticizam: argument snova, vizualnih iluzija i zli demon.
4. **Pitanje metode** (Bacon, Hume, Descartes, Spinoza, Wolff): induktivna i deduktivna metoda; teorija idola; problem indukcije; praktična i jasna pravila; uzor matematičke metode; status matematike i logike u odnosu na prirodne znanosti.
5. **Epistemologija svjedočanstva** (Locke, Hume i Reid): socijalna epistemologija; prenošenje poruka kao izvor znanja; Hume o čudima; redukcionizam i anti-redukcionizam; apriorno opravdanje povjerenja kao nužne pretpostavke funkcioniranja razuma i izbjegavanja univerzalnog skepticizma; opravdanje povjerenja oslanjanjem (redukcijom) na opažanje i generalizaciju iz opažanja.
6. **Supstancija** (Descartes, Spinoza, Leibniz, Locke, Hume i Berkeley): pojam supstancije, stvorena i nestvorena, konačna i beskonačna supstancija; materijalna i duhova supstancija; atributi i modusi supstancije; monizam, dualizam, pluralizam; monadologija i dinamizam; odnos uma i tijela; Descartesov interakcionizam i Spinozin dokaz o nemogućnosti interakcije; Leibnizova prestabilirana harmonija; Berkeleyjevo pobijanje materijalizma; ontološki relizam i antirealizam.
7. **Pitanje mogućnosti metafizike** (Leibniz, Locke i Hume): nužne i kontingentne istine; istine razuma i činjenične istine; načelo proturječnosti i načelo dovoljnog razloga, kauzalnost; determinizam i sloboda volje.
8. **Dokazi božje opstojnosti** (Descartes, Spinoza, Pascal, Leibniz, Hume, Berkeley): Ontološki dokaz ; Pascalova oklada; teodiceja i argument iz zla u svijetu; Humeova kritika argumenta iz čuda i teleološkog argumenta; Berkeleyjev dokaz božje opstojnosti
9. **Društveni ugovor** (Hobbes, Locke, Rousseau): pojam društvenog ugovora; racionalni egoizam i društveni ugovor kao *modus vivendi*; prirodna i pozitivna prava; apsolutna monarhija i liberalna demokracija; pojmovi slobode, ljudskih prava, trodiobe vlasti, opće volje, privatnog vlasništva, prava na nasilno svrgavanje vlasti i dr.
10. **Tolerancija** (Locke i Spinoza): pojam tolerancije; tolerancija i sloboda; ideja religijske tolerancije; argumentacije u prilog potrebe za tolerancijom (instrumentalnost države, napredak čovječanstva, znanstveni progres, Spinozini argumenti iz hipokrizije i respekta prema principijelnosti).
11. **Ostali problemi:** osobni identitet (Descartes, Locke, Hume); relativno i apsolutno shvaćanje prostora (Newton i Leibniz); realne i nominalne definicije, (Leibniz i Locke); kritika teorije ideja (Reid); odnos činjenica i vrijednosti (Hume); Hume o emocijama; odlučivanje i preferencije (Pascal i Locke) i dr.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.
-----------------------	---

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	2	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta I. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Rene Descartes: *Meditacije o prvoj filozofiji*, u E. Husserl, *Kartezijanske meditacije*, Zagreb, SSO, 1975.
- John Locke: *Ogled o ljudskom razumu I i II*, Beograd, Kultura, 1962.
- George Berkeley: *Odabrane filozofske rasprave (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa)*, Zagreb, KruZak, 1999.
- David Hume: *Istraživanje o ljudskom razumu*, Zagreb, Naprijed, 1988
- Gottfried Wilhelm Leibniz: *Novi ogled o ljudskom razumu*, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986.
- Immanuel Kant: *Kritika čistog uma*, Zagreb, Matica hrvatska, 1987.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Thomas Hobbes: *Levijatan*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004.
- Rene Descartes: *Rasprava o metodi*, Zagreb, Matica Hrvatska, 1951.
- Baruch Spinoza: *Etika*, Beograd, BIGZ, 1959;
- Baruch Spinoza: *Rasprava o poboljšanju razuma*, Beograd, Kultura, 1957;
- Gottfried Wilhelm Leibniz: *Izabrani filozofski spisi*, Zagreb, 1980
- Francis Bacon: *Novi organon*, Zagreb, 1986.
- Frederik Copleston: *A History of Philosophy*, Vol.5: Hobbes to Hume, New York, 1959.
- Frederik Copleston: *A History of Philosophy*, Vol.4: Hobbes to Hume, New York, 1959.
- Johnatan Bennett: *Locke, Barkeley, Hume - Central Themes*, Oxford, 1991.
- Bernard Williams: *Descartes - the Project of Pure Enquiry*, Pelican Books, 1978.
- Margaret.D. Wilson: *Descartes*, London, Rautledge, 1978
- Michael Ayers: *Locke (Epistemology & Ontology)*, London, 1991.
- J.L. Mackie: *Problems from Locke*, Oxford, Claredon Press, 1976.
- Vere Chappell (ur.), *Locke*, Oxford, Oxford University Press, 1998.
- Barry Stroud: *Hume*, London, 1977.
- George S. Pappas, *Berkeley's Thought*, Ithaca, Cornell University Press, 2000
- Robert, J. Fogelin, *Berkeley*, London, Rautledge, 2001.
- Roger Scruton, *Spinoza*, Oxford, Oxford University Press, 1986.
- Roger Scruton, *Kant*, Oxford, Oxford University Press, 1982.
- Anthony Savile, *Leibniz and the Monadology*, London, Rautledge, 2000.
- Vanda Božičević (ur.), *Filozofija britanskog empirizma*; Svezak 4, *Hrestomatija filozofije*, urednik hrestomatije Damir Barbarić; Zagreb, 1997.

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Majda Trobok	
Naziv predmeta	Simbolička logika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta **Simbolička logika** upoznati studente sa elementima semantike i sintaksa logike sudova te sintakse logike prvoga reda.

U tu je svrhu u okviru predmeta potrebno:

- definirati pojam valjanosti i semantičkog niza
- opisati korištenje semantičkih tablica te njihovu primjenu u određivanju valjanosti
- definirati (ne)konzistentnost skupa formula i usporediti taj pojam sa pojmom semantičkog niza koji je tautologija
- opisati pravila prirodne dedukcije i njihovu primjenu u izvođenju i dokazivanju
- usporediti logiku sudova sa logikom prvoga reda
- analizirati potrebu uvođenja kvantifikatora
- opisati pravila izvođenja za kvantifikatore

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Preduvjet za upis predmeta: položeni ispit iz Logike.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog predmeta i položenog ispita očekuje se da studenti

- budu osposobljeni koristiti tablice istinosnih vrijednosti u određivanju valjanosti
- mogu analizirati i razlikovati pojam semantičkog niza koji je tautologija i semantički nekonzistentnog skupa formula
- budu osposobljeni primijeniti pravila prirodne dedukcije
- mogu razlikovati logiku sudova i logiku prvoga reda
- budu osposobljeni razlikovati pravila izvođenja za kvantifikatore te da mogu argumentirano primijeniti pravila u izvođenju i dokazivanju

1.4. Sadržaj predmeta

Logika sudova: valjanost, semantički nizovi. Semantička (ne)konzistentnost skupa formula. Sintaksa. Pravila prirodne dedukcije. Logika prvoga reda-uvod.. Alfabet logike prvoga reda. Pravila izvođenja za kvantifikatore.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Komentari:
Pošto se u izvođenju nastave očekuje od studenata korištenje Interneta i

softverskih logičkih paketa, potrebno je osigurati mogućnost korištenja informatičkog kabineta.

Preduvjet za upis predmeta: položeni ispit iz Logike.

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni aktivno prisustvovati nastavi. Tijekom semestra pišu se tri kolokvija.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	05,	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	3	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Cauman, L.S., 2004, *Uvod u logiku prvoga reda*, Naklada Jesenjski-Turk;
prevedeno sa Cauman, 1998, *First-order Logic. An Introduction*, Walter de Gruyter GmbH&Co.
Copi, I.M., Cohen, C., *Introduction to Logic*, Macmillan Publishing Company.
Newton-Smith, W.H., *Logic - An Introductory Course*, Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Gensler, H.J., 2002, *Introduction to Logic*, Routledge.
Guttenplan, S., 1997, *The Languages of Logic*, Blackwell Publishers Ltd.
Hodges W., 2001, *Logic. An Introduction to Elementary Logic*, Penguin Books.
Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, *Logic - Schaum's Outline Series*, McGraw-Hill
Quine, W. Van O., 1998, *Elementary Logic*, Harvard University Press.
Smith, P., 2003, *An Introduction to Formal Logic*, Cambridge University Press.
Tomassi, P., 1999, *Logic*, Routledge

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Tjelesna i zdravstvena kultura	
Studijski program	Svi studiji	
Status predmeta	Obvezatan koji se bira na dvopredmetnim studijima	
Godina	2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	1
	Broj sati (P+V+S)	0+30+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Redovitom primjenom kinezioloških aktivnosti kvalitetno održavati i nadgraditi zdravstveni status studenata (pozitivno utjecati na antropološka obilježja). Programski usavršiti i povećati fond motoričkih informacija s jedinstvenim ciljem očuvanja i unapređenja zdravlja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti). Razviti kod studenata trajne navike i potrebu bavljenja kineziološkim aktivnostima u svakodnevnom životu i radu, čime bi se utjecalo na lakše svladavanje intelektualnog napora studenata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pozitivni utjecaj na antropološka obilježja studenata (antropometrijske karakteristike, motoričke i funkcionalne sposobnosti). Primjena stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu i urgentnim situacijama. Stečena znanja kontinuirano primjenjivati u cilju razvoja i održavanja zdravlja.

1.4. Sadržaj predmeta

Opće pripremne i specifične vježbe kroz različite organizacijske oblike rada (s i bez pomagala, s i bez glazbe).

Sadržaji atletike: trčanje (trčanje na kratke, srednje i duge dionice), skokovi.

Sadržaji plivanja: obuka neplivača, tehnike plivanja - prsno, kraul, leđno.

Sportske igre: odbojka, košarka, mali nogomet (usavršavanje tehnike i igre).

Fitness: aerobic, step aerobic, rad na spravama, yogga.

Planinarenje i pješačke ture.

Aktivnosti prilagođene studentima s zdravstvenim poteškoćama.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☒	vježbe	☐	laboratorij
	☒	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☒	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata obuhvaćaju redovito i aktivno sudjelovanje u odabranim oblicima nastave, te tranzitivno provjeravanje.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENJIVANJE

Nema brojčanih ni opisnih ocjena. Studenti se usmeno obavještavaju o uspjehu izvođenja nastave Tjelesne i zdravstvene kulture.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Nema

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

U dogovoru s nastavnikom

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Anketiranjem studenata, te inicijalnim tranzitivnim i finalnim provjeravanjima antropoloških obilježja (motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) ustanoviti kvalitetu i uspješnost kolegija Tjelesne i zdravstvene kulture.

Opće informacije

Nositelj predmeta Snježana Prijić-Samaržija

Naziv predmeta	Epistemologija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih epistemoloških problema
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje
- opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo)
- opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji
- objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma i moguće odgovore na skeptički izazov
- objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja (fundacionalizam, koherentizam, relijabilizam)
- objasniti razliku između evidencijalizma i eksternalizma
- objasniti i usporediti teorije istine
- objasniti Gettierov problem i moguća rješenja
- objasniti odnos deskriptivne i normativne epistemologije
- analizirati razliku između skepticizma i relativizma
- opisati i objasniti odnos između individualne i socijalne epistemologije

1.4. Sadržaj predmeta

1. **Upoznavanje s temeljnim pojmovima teorije spoznaje:** znanje, istina, opravdanje, vjerovanje te s temeljnim tradicionalnim problemima teorije spoznaje: izvor spoznaje, sposobnosti spoznaje, doseg spoznaje, izvjesnost spoznaje
2. **Upoznavanje s klasičnim povijesno-filozofskim problemima teorije spoznaje, spoznajno-teorijskim pozicijama i njihovim predstavnicima:** empirizam F. Bacona, J. Lockeja, G. Berkeleyja, D. Humea i T. Reida, racionalizam R. Descartesa i G.W. Leibniza, teorija spoznaje I. Kanta, iracionalizam A. Augustina i A. Schopenhauera, apriorizam (od Platona do J.Fodora i N.Chomskog i dr.
3. **Skepticizam:** antički i moderni skepticizam (Piron, Agripa, R. Descartes, D. Hume, B. Stroud, P. Unger), vrste skepticizma; princip zatvorenosti (G.E. Moore); skepticizam i naturalizam (D. Hume, L. Wittgenstein, P. Strawson); teorije relevantnih alternativa (J.L. Austin, R. Nozick, A. Goldman), kontekstualizam (K. DeRose, S. Cohen), relativizam (M. Williams, S. Stich), semantički pristupi (H. Putnam, D. Davidson).
4. **Deskriptivna i normativna epistemologija:** unutar normativnog pristupa upoznavanje s problematikom teorije

opravdanja i teorija istine; teorije opravdanja - koherentizam (W.O.Quine, K. Lehrer, L. Bonjour i dr.), fundacionalizam (A. J. Ayer, W. Alston, C.I. Lewis i dr.) i relijabilizam (F. Dretske, D.M.Armstrong, A.I.Goldman i dr.) Teorije istine (korespondencijska, koherentistička, deflacijska teorija istine, pragmatička teorija istine, verifikacionistička i dr.); internalizam i eksternalizam (D. Armstrong, A.I.Goldman, R. Chisholm, K. Lehrer, H. Kornblith).

5. **Naturalizam i normativizam u epistemologiji:** projekt naturaliziranja epistemologije (W.O.Quine, F.Dretske, Ph. Kitcher, A.Goldman i dr.); odnos epistemologije i prirodnih znanosti; normativizam i deontološki pristup (J. Kim, L. Bonjour, R. Chisholm i dr.); epistemologija vrline (E. Sosa, L. Zagzebski)
6. **Problem realizma i anti-realizma (idealizma) u spoznajnoj teoriji:** metafizički i epistemološki realizam i anti-realizam, mogućnost istinite i objektivne spoznaje vanjskog svijeta, subjektivni doprinos, projekcija (J. Locke, G. Berkeley, I. Kant, H. Reichenbach, H. Putnam, S. Blackburn, M. Devitt, C.Wright, R. Fumerton i dr.)
7. **Razmatranje spoznajnih sposobnosti ili mehanizama spoznaje:** percepcija, zaključivanje, memorija, intuicije, svijest, svjedočanstvo; ekološki pristup objašnjenju percepcije J.J.Gibsona, kognitivistička teorije percepcije R.L.Gregoryja, modularna teorija percepcije J. Fodora, teorija dvostrukog aspekta J. Normana, kauzalna teorija percepcije H.P. Gricea, direktni i indirektni realizam; teorije o apriornoj spoznaji S.A. Kripkea, Ph. Kitchera i dr., teorije o memoriji M. Dummeta i T. Burgea, teorije o introspekciji T. Burgea, P. Boghossiana; teorije racionalnosti D.Davidsona, R.Chisholma, S. Sticha, J. Elstera i dr., heuristika Khanemana - Tverskog, i dr.)
8. **Socijalna epistemologija:** A.I. Goldman, Strogi program (D.Bloor, B.Barnes, S. Shapin), narav i spoznajno-teorijski status svjedočanstva (D.Hume, Th.Reid, R.Descartes, J.Locke, C.A.J. Coady, T. Burge, M. Dummett, A. Plantinga, i dr.), razmatranje problema racionalnog konsenzusa u znanosti i društvu (C. Wagner i K.Lehrer) i dr.
9. **Razrada skupine posebnih problema:** sintetički i analitički sudovi (I.Kant, Bečki krug, W.O.Quine), intencionalnost (J. Searle), definicija znanja (E.Gettier, R. Nozick), evolucijska spoznajna teorija (K. Popper, Campbell, E.Sober, S.Stich), racionalnost emocija (R. de Sousa), odnos teorije spoznaje i filozofije znanosti, metodologije i logike i dr.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Nastojat će se na metodski kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.
-----------------------	--

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u

tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Zvonimir Čuljak (ur.), *Vjerovanje, opravdanje i znanje: Suvremene teorije znanja i epistemičkog opravdanja* Zagreb, Ibis grafika, 2003
- Johnatan Dancy: *Uvod u suvremenu spoznajnu teoriju*, Zagreb, Hrvatski sudiji, 2001
- J. Greco i E. Sosa (ur.), *Epistemologija: Vodič u teorije znanja*, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004.
- Snježana Prijić: *Oko i svijet*, Rijeka, 1995.
- Snježana Prijić-Samaržija: *Društvo i spoznaja*, Zagreb, 2000.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Rene Descartes: *Meditacije o prvoj filozofiji*, u E. Husserl, *Kartezijanske meditacije*, Zagreb, SSO, 1975.
- John Locke: *Ogled o ljudskom razumu I i II*, Beograd, Kultura, 1962.
- David Hume: *Istraživanje o ljudskom razumu*, Zagreb, Naprijed, 1988
- George Berkeley: *Odabrane filozofske rasprave (Rasprava o načelima ljudske spoznaje, Tri dijaloga između Hylasa i Philonousa)*, Zagreb, KruZak, 1999.
- Gottfried Wilhelm Leibniz: *Novi ogled o ljudskom razumu*, Sarajevo, Veselin Masleša, 1986.
- Platon: *Država*, Zagreb, Liber, 1977.
- Platon: *Teetet*, u Platon, *Phileb i Teetet*, Zagreb, Naprijed, 1979.
- Platon, *Menon*, Beograd, BIGZ, 1970.
- Aristotel: O duši, u Aristotel: O duši/Nagovor na filozofiju, Zagreb, Naprijed, 1987.
- I. Kant: *Kritika čistog uma*, Zagreb, Matica Hrvatska, 1987.
- L. Witgenstein: *Filozofska istraživanja*, Zagreb, Nakladni Zavod Globus, 1998.
- *
- W. O. Quine: *Riječ i predmet*, Zagreb, KruZak, 1999.
- T. Kuhn: *Struktura znanstvenih revolucija*, Zagreb, Jesenski i Turk, Hrvatsko sociološko društvo, 1999.
- W. James: *Pragmatizam*, Zagreb, Ibis grafika, 2001.
- N. Chomsky: *Gramatika i um*, Beograd, Nolit, 1972.
- G. Petrović: *Od Locke do Ayera*, Beograd, Kultura, 1964.
- G. Petrović: *Suvremena filozofija*, Zagreb: Školska knjiga, 1979.
- G.E. Moore, "The Defence of Common Sense", London, Contemporary British Philosophy, 1925.
- T. Reid, *Inquiry and Essays*, u R. E. Beanblossom i K. Lehrer (ur.), Hackett Publishing Company, Indianapolis, 1983.
- J. Kim & E. Sosa (ur.), *Epistemology: An Antology*, London, Blackwell, 2000
- S. Bernecker & F. Dretske (ur.), *Knowledge: Readings in contemporary epistemology*, Oxford, Oxford University Press, 2000
- R. Audi: *Epistemology*, London, Rautledge, 2003
- Linda M. Alcoff (ur.), *Epistemology: The Big Questions*, London, Blackwell, 1998
- L. BonJour: *The Structure of Empirical Knowledge*, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 1985.
- F. Dretske: *Knowledge and the Flow of Information*, Cambridge, MA, MIT Press, 1981
- A.I. Goldman, A., (1986), *Epistemology and Cognition*, Cambridge, MA: Harvard University Press
- G. Harman: *Change in View*, Cambridge, MA: MIT Press, 1986
- *Naturalizing Epistemology*, Hilary Kornblith (ur.), Cambridge, MA: Harvard University Press, 1985
- W.O. Quine: *Ontological Relativity and Other Essays*, New York, Columbia University Press, 1969
- S. Stich: *Fragmentation of Reason*, Cambridge, MA: Bradford Books/MIT Press, 1990

- C. Wagner i K. Lehrer: *Rational Consensus in Science and Society*, Dordrecht, 1981.
- C.A.J. Coady: *Testimony: A Philosophical study*, Oxford, 1992.
- Bender, J.W., (ur), *The Current State of the Coherence Theory*, Dordrecht, Kluwer Academic Publishers, 1989.
- Fricker, E. (1995) , "Telling and Trusting: Reductionism and Anti-Reductionism in the Epistemology of Testimony", *Mind*, Vol. 104. br. 414.
- Kitcher, P., (1990) , "The Division of Cognitive Labour", *The Journal of Philosophy*, Vol. LXXXVII, br. 1.
- Lehrer, K., i Wagner, C., (1981) , *Rational Consensus in Science and Society*, Dordrecht, Reidel Publishing Company.
- Lewis, C.I., "The Bases of Empirical Knowledge", u *Empirical Knowledge*, ur. Chisholm, R.M. i Schwartz, R.J., New Jersey, Englewood Cliffs, 1973.
- Moser, P. K., (1985) , *Empirical Justification*, Dordrecht, D. Reidel Publishing Company.
- Pettit, P. (1993) , *Common Mind*, Oxford, Oxford University Press.
- Plantinga, A., (1994), *Warrant and Proper Function*, Oxford, Oxford University Press.
- Pollock, J., (1974), *Knowledge and Justification*, Princeton, Princeton University Press;
- Popper, K.R., (1972) , *Objective Knowledge*, Oxford, Oxford University Press.
- Sosa, E., (1991) , *Knowledge in Perspective*, Cambridge, Cambridge University Press

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta   Predrag Šustar

Naziv predmeta	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je ovog kolegija upoznati studente s filozofijom I. Kanta, poslije-kantovskim razdobljem, kao i s temeljnim odrednicama i značajem filozofskih sustava koji su uslijedili, primjerice, specifičnim sustavom Hegelovog idealizma. Vodit će se računa da se studentima ukaže na one probleme, pitanja i filozofske argumente ove tradicije koji imaju najveći odjek u suvremenim diskusijama i filozofskim pravicima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

1) razvijanje razumijevanja klasičnih tekstova moderne filozofije; 2) podizanje kvalitete samostalnog studentskog istraživanja u svrhu izrade seminarskog rada.

1.4. Sadržaj predmeta

Kant: pred-kritička i kritička faza Kantove filozofije; Humeova teorija kauzalnih relacija i «buđenje iz metafizičkog drijemeža»; kopernikanski obrat i sustav Kantove filozofije. Glavna transcendentalna pitanja: kako su mogući sintetički a priori iskazi u matematici? Kako su mogući sintetički a priori iskazi u prirodnim znanostima? Predmet spoznaje kao «pojava» i problem epistemičkog statusa tzv. «stvari po sebi» u Kantovom filozofskom sustavu. 'Primat praktičkog uma' nad teoretskim i utemeljenje etike: razlikovanje legaliteta i moraliteta; uloge različitih formula kategoričkog imperativa. Kantova ideja slobode.

Hegel: prigovori Kantovom 'formalnom' idealizmu. Hegelova znanost logike: učenje o bitku, učenje o biti, učenje o pojmu (subjektivni pojam, predmet, ideja). Filozofija prirode, s posebnim osvrtom na pojam organizma. Povijest filozofije i Hegelov sistemski pristup.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari Komentari: Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	2,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Hegel, Georg W.F. (1987), *Enciklopedija filozofijskih znanosti*, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo;
Kant, Immanuel (1953), *Dvije rasprave (Prolegomena za svaku buduću metafiziku; Osnov metafizike čudoređa)*, prev., Matica hrvatska, Zagreb;

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Barbarić, Damir (ur.) (1998), *Filozofija njemačkog idealizma*, Hrestomatija filozofije sv.6, Zagreb;
Beiser, Frederick C. (ed.) (1993), *The Cambridge Companion to Hegel*, Cambridge University Press, Cambridge;
Bonsiepen, Wolfgang (1997), *Die Begründung einer Naturphilosophie bei Kant, Schelling, Fries und Hegel: Mathematische versus spekulative Naturphilosophie*, V. Klostermann, Frankfurt am Main;
Fichte, Johann G. (1956), *Odabrane filozofske rasprave*, prev., Kultura, Zagreb;
Guyer, Paul (ed.) (1992), *The Cambridge Companion to Kant*, Cambridge University Press, Cambridge;
Hegel, Georg W.F. (1955), *Fenomenologija duha*, prev., Kultura, Zagreb;
Kant, Immanuel (1984), *Kritika čistoga uma*, prev., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb;
ID. (1976), *Kritika moći suđenja*, prev., Naprijed, Zagreb;
Kitcher, Patricia (ed.) (1998), *Kant's Critique of Pure Reason. Critical Essays*, Rowman and Littlefield, Lanham;
Löw, Reinhard (1980), *Philosophie des Lebendigen: Der Begriff des Organischen bei Kant, sein Grund und seine Aktualität*, Suhrkamp, Frankfurt am Main;
Longuenesse, Beatrice and Robert B. Pippin (eds) (2006), *Hegel's Critique of Metaphysics*, Cambridge University Press, New York;
Schelling, Friedrich W.J. (1965), *Sistem transcendentalnog idealizma*, prev., Naprijed, Zagreb.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Boran Berčić
Naziv predmeta	Metafizika

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s temeljnim problemima i rješenjima u metafizici. Ukazati na implikacije metafizičkih pozicija po formiranje ukupne slike svijeta, kao i po formiranje pozicija u pogledu ostalih problema filozofije: filozofije uma, filozofije empirijskih znanosti, filozofije matematike, etike i meta-etike, epistemologije, itd.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Razumijevanje osnovnih problema metafizike, razumijevanje implikacija koje pojedina rješenja imaju po ostala područja filozofije, razumijevanje ontološke obveze pojedinih tvrdnji i teorija.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Kriterij postojanja, uzročni kriterij postojanja, zaključak na najbolje objašnjenje, Ockhamova britva.
2. Postojanje apstraktnih entiteta; realizam i nominalizam u pogledu postojanja entiteta matematike, logike, semantike, te etičkih i estetskih vrijednosti.
3. Pojava i stvarnost; argumenti za razlikovanje pojave od stvarnosti, pojavna i znanstvena slika svijeta, postoji li sintetička *a priori* spoznaja?
4. Stvari, svojstva, relacije, činjenice, stanja stvari, procesi
5. Supstancija, esencija i akcidencija
6. Kriterij identiteta; fizički predmeti, osobe.
7. Kategorije
8. Problem univerzalija; realizam i nominalizam u pogledu univerzalija.
9. Odnos semantike, logike i ontologije
10. Prirodne vrste i esencijalizam; realizam i antirealizam u pogledu vrsta, realne i nominalne esencije, suvremeni esencijalizam.
11. Uzročnost; kao konstantna konjunkcija, INUS-uvjet, kontrafaktičko shvaćanje, vjerojatnosno shvaćanje.
12. Prostor i vrijeme; apsolutno i relativno shvaćanje prostora i vremena, A-serija i B-serija, asimetrije u vremenu.
13. Determinizam i sloboda volje; libertarijanizam, kompatibilizam, odnos determinizma i fatalizma, deterministička dilema.
14. Redukcija, emergencija, supervenijencija; redukcionizam i antiredukcionizam u pogledu: mentalnoga, apstraktnih predmeta i vrijednosti.
15. Postojanje Boga; presumpcija ateizma, eksplanatorna snaga teističkih objašnjenja, "Fine-tuning" argument.
16. Teorije istine; redundancijska, korespondencijska, koherentistička, pragmatistička, semantička.
17. Kritika metafizike; Kantova epistemološka kritika i semantička kritika logičkih pozitivista.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Komentari: Navedene su samo tipične i najznačajnije teme kolegija *Metafizika*. Sadržaj kolegija može se mijenjati ovisno o dostupnoj literaturi na hrvatskom jeziku, mogućnosti studenata da prate literaturu na stranim jezicima, te interesu studenata za pojedine teme, autore ili djela.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	4	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	(4)	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati putem kolokvija ili na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

E.J. Lowe: *A Survey of Metaphysics*, Oxford University Press, 2002.

Crane Tim & Farkas Katalin (ed): *Metaphysics: A Guide and Anthology*, Oxford University Press, 2004. (selekcija)

Jaegwon Kim i Ernest Sosa: *Metaphysics*, Blackwell, 2002. (selekcija)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Neven Sesardić: *Fizikalizam*, Beograd, 1984.

Peter Strawson: *Analiza i metafizika*, KruZak, Zagreb, 1999.

Richard Taylor: *Metaphysics*, New Jersey, 1963.

Keith Campbell: *Metaphysics*, Dickenson Publishing Company, 1976.

Michael Loux: *Metaphysics*, Routledge, 2002.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta

Nenad Smokrović

Naziv predmeta

Suvremena filozofija 20. stoljeća

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	6
	Broj sati (P+V+S)	30+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1. Upoznavanje sa dominantnim pravcima filozofskih teorija 20. stoljeća.
2. prezentirati kronološki tijek nastanka pojedinih teorija i trendova mišljenja,
3. kritički razmotriti ono što povezuje i ono što razlikuje suvremenu tzv. "kontinentalnu" filozofiju od analitičke filozofije

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. prepoznati i razlikovati temeljne pravce mišljenja u filozofiji 20. stoljeća
2. objasniti Husserlovu ideju fenomenologije
3. objasniti fenomenološki stav Merleau-Pontya i usporediti ga sa Husserlovim stavom.
4. objasniti osnove teze hermeneutike
5. usporediti hermeneutička učenja Gadamera i njegovih prethodnika
6. objasniti Habermasovu interpretaciju učenja frankfurtske škole
7. usporediti Fregeovo i Wittgensteinovo shvaćanja zasnivanja logike
8. objasniti Russellov odgovor na Fregeovu teoriju
9. usporediti suvremenu kontinentalnu i suvremenu analitičku filozofiju
10. kritički sagledati razlike i poveznice dvaju suvremenih pristupa filozofiji

1.4. Sadržaj predmeta

Najznačajniji aspekti filozofskih teorija 20. stoljeća u kontinentalnom i analitičkom kontekstu što uključuje fenomenološku struju zastupljenu teorijama Husserla i Merleau-Pontya, tradicionalnu i suvremenu hermeneutičku ideju na primjeru Gadamerovog učenja, novije predstavnike frankfurtske škole (J. Habermas) te osnovne postavke Fregeove, Wittgensteinove i Russellove filozofije. Posebna će pažnja biti posvećena usporedbi dvaju suprotstavljenih filozofijskih tradicija.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito pohađanje nastave, sudjelovati u seminarskim diskusijama, seminarski rad kojeg student treba prezentirati i u obliku eseja predati u propisanom terminu, kolokvij te završni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	2	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat	1	Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Husserl, E., (2003), Filozofija kao stroga znanost, Ljevak, Zagreb (Izabrana poglavlja).
Husserl, E., (1975), Ideja fenomenologije, BIGZ, Beograd.
Frege, G., (1995), Osnove aritmetike i drugi spisi, Kruzak, Zagreb.
Russell. B., On Denoting
Wittgenstein, L., (2003), Tractatus Logico-Philosophicus, Moderna vremena, Zagreb.
Wittgenstein, L., (1980), Filozofska istraživanja, Nolit, Beograd.
Merleau-Ponty, M., 1984, Struktura ponašanja, Nolit, Beograd.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Landgrebe, L., (1976), Suvremena filozofija, Logos, Sarajevo
Čemu još filozofija? (izbor: J. Brkić), (1978), Znaci, Zagreb. (Izabrana poglavlja).
Marx, Werner, (2005), Fenomenologija Edmunda Husserla, Breza, Zgreb.
Uvod u Heideggera, (1972), CDDO, Zagreb

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta

Naziv predmeta

ZAVRŠNI RAD

Studijski program	Preddiplomski dvopredmetni studij povijesti A-A	
Status predmeta	obvezatan	
Godina	3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Pripremiti studenta za izradu završnoga rada i izrada završnoga rada

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će student znati samostalno izraditi završni rad. Da će se moći samostalno služiti literaturom te stvoriti stručni rad.

1.4. Sadržaj predmeta

Prema dogovoru s mentorom

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Konzultacije, izrada rada

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	1,5
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	1,5

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj

bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Prema dogovoru

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Prema dogovoru

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evaluacija uspješnosti završnih radova

Opće informacije

Nositelj predmeta

Boran Berčić

Naziv predmeta

A priori - klasični tekstovi

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim pozicijama i argumentima u raspravi oko prirode apriorne spoznaje; Kantov sintetički a priori, Millov empirizam, Fregeov platonizam, pozitivistička jezička teorija *a prioria*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Dovesti studenta u stanje da sam prepozna različite pozicije u pogledu apriorne spoznaje i da bude upoznat s poteškoćama svake od njih; da usvoji znanja vezana uz probleme oko podjele na analitičko i sintetičko.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Kantov sintetički *a priori*; Kantova gledišta o sintetičkoj *a priori* prirodi matematike, geometrije i fundamentalnih principa fizike.
2. Millov radikalni empirizam, Millovo shvaćanje da istine logike i matematike predstavljaju samo generalizacije iz iskustva.
3. Fregeov platonizam; Fregeovo shvaćanje da istine logike i matematike opisuju vječne i nepromjenljive entitete koji postoje van vremena i prostora.
4. Pozitivistička jezička teorija *a prioria*; Ayerovo i Hahnovo gledište da su logika i matematika u osnovi tautološke prirode i da ne doprinose činjeničnom znanju.
5. Kritika podjele na analitičko i sintetičko; Quineovi i Whiteovi argumenti kojima oni nastoje pokazati da podjela na sintetičko i analitičko nije održiva. Griceova i Strawsonova obrana iste podjele.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom

ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Immanuel Kant: *Kritika čistoga uma* (selekcija)
John Stuart Mill: *A System of Logic* (selekcija)
Gottlob Frege: *Temelji aritmetike* (selekcija)
Hans Hahn: "Logic, Mathematics and Knowledge of Nature"
Alfred Jules Ayer: "A Priori" iz *Language, Truth and Logic*
Willard van Orman Quine: "Two Dogmas of Empiricism"
Morton White: "The Analytic and The Synthetic: An Untenable Dualism"
Grice i Strawson: "In Defence of a Dogma"

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Paul Moser (ur): *A Priori Knowledge*, Oxford University Press, 1987.
Paul Boghossian i Christopher Peacocke (ur): *New Essays on the a Priori*, Oxford University Press, 2002.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta Neven Petrović

Naziv predmeta	Analitički marksizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni cilj ovog kolegija jest da se studenti upute u temeljne marksističke teze i teorije, budući da je ta ključna teorija u posljednja dva desetljeća zanemarena u našem obrazovnom sustavu, a želja da se o tome nešto može čuti na nastavi višekratno je bila izražena.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Glavni cilj ovog kolegija jest da se studenti upute u temeljne marksističke teze i teorije, budući da je ta ključna teorija u posljednja dva desetljeća zanemarena u našem obrazovnom sustavu, a želja da se o tome nešto može čuti na nastavi višekratno je bila izražena. No, kako je već naznačeno u sadržaju kolegija, ne želi se tek ponoviti neka od klasičnih interpretacija Marxovog i Engelsovog rada, već se taj prikaz kani dati kroz najpoznatije suvremeno tumačenje marksizma koje u obzir uzima najnoviji razvoj društvenih znanosti i njegove teorije testira po njihovim mjerilima. Drugim riječima, plan je pružiti prikaz marksizma koji je u maksimalno skladu s najboljom znanošću našeg doba i zatim vidjeti u kojoj je mjeri i ta verzija izložena poteškoćama. Na taj bi način studenti dobili osnovna znanja o jednoj o ključnih filozofskih teorija i usput vidjeli može li se ona i dalje braniti i kako. Očekuje se da bi kolegij doprinio i izoštravanju kritičkog i analitičkog duha studenata.

1.4. Sadržaj predmeta

- 1) U uvodnom dijelu kolegija objasnilo bi se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim koje su glavne, velike teme marksističke filozofije i kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programatskim i pristupačnijim tekstovima, kao što je npr. *Komunistički manifest* i *Nadnica, cijena i profit*. (4h)
- 2) Nakon toga bi se prešlo na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr: što su proizvodne snage, kako je sastavljena ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome bi se prvenstveno uzela u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od toga može proći na testu (14h).
- 3) Iduća faza kolegija obuhvatila bi marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i kapitalizam neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava bi se i u ovoj fazi većinom oslanjala na rad G.A. Cohena (6h).
- 4) Konačno, u posljednjoj bi se fazi kolegija pažnja posvetila isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranije u toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde. Tu bi oslonac bio na radovima nekolicine nemarksističkih autora koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se ne bi zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne preoptereći, ali bi im se na taj način ipak

pružile osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (6h).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
  - Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
  - U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@ffri.hr
  - Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
  - Za nastave valja ugasiti mobitele i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Izvedbenom programu valja priložiti način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) G.A. Cohen, *Obrana Marxove teorije povijesti*, ??? ili G.A. Cohen, *Karl Marx's Theory of History: A Defence*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 326-340, 364-388 (261)
- 2) G.A. Cohen «The Structure of Proletarian Unfreedom», u Cohen, G.A. *History, Labour, and Freedom*, Clarendon Press, Oxford, 1988, str. 255-285 (31)
- 3) Marx, K./Engels, F. *Manifest komunističke partije*, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36)
- 4) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979, 807-844 (38)

Ukupno: 366 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Izborna literatura:

- Buchanan, A. *Marx and Justice*, London, 1982.
- Cohen, G.A. *History, Labour, and Freedom*, Clarendon Press, Oxford, 1988.
- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J./Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, ???
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, ???
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)

- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. "Can a Marxist Believe in Human Rights?", u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kruzak, Zagreb, 2003, str. 89-232.
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Sesardić, N. *Iz analitičke perspektive*, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41)
- Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary Idea*, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
- Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
- Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
- Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
- Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije	
Nositelj predmeta	Filip Grgić
Naziv predmeta	Antička filozofija duha

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- (1) Upoznavanje studenata s osnovnim načinima razumijevanja duha i mentalnih pojava koji su se pojavili u klasičnom i helenističkom razdoblju antičke filozofije.
- (2) Uočavanje antičkog podrijetla modernih teorija iz područja filozofije duha.
- (3) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:
- moći opisati i objasniti osnovne načine razumijevanja duha i mentalnih pojava koji su se pojavili u klasičnom i helenističkom razdoblju antičke filozofije
  - uočiti i opisati veze antičkog i modernog pristupa dotičnim filozofskim problemima
  - razviti vještine čitanja, razumijevanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
  - razviti vještine samostalnog, kritičkog i jasnog prosuđivanja, te analiziranja stavova pojedinih filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

- (1) Platon: (a) Dualistička pozicija u *Fedonu*; (b) učenje o dijelovima duše u *Državi*.
- (2) Aristotel: (a) Aristotelova psihologija i metafizika; (b) duša kao forma; odnos prema dualizmu i funkcionalizmu; (c) Aristotel o problemu percepcije; (d) problem uma
- (3) Epikur: (a) epikurovski atomizam i objašnjenje psihofizičkog odnosa; (b) epikurovsko objašnjenje percepcije.
- (4) Stoici: (a) opće stoičko stajalište: odnos duše prema ostalim vrstama tijela; (b) teorija percepcije; (c) psihologija djelovanja; (d) emocije i racionalnost.
- (5) Antička i moderna filozofija duha

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave i čitanje propisane literature.
- (2) Aktivno sudjelovanje u radu.
- (3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.
- (4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	

Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	
---------	--	------------------------------	-----	---------	--	---------------	--

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Platon, *Fedon*, preveo K. Rac, Zagreb, 1996. (Preporučuje se i engleski prijevod; usp. dolje, b.1.) (Spis se citira navođenjem paginacije na margini.)
2. Platon, *Država*, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. (i druga izdanja).
3. Aristotel, *O duši*, preveo F. Grgić. (Rukopis.)
4. Aristotel, *O duši / Nagovor na filozofiju*, prev. M. Sironić i D. Novaković, Zagreb, 1996.
5. Lukrecije, *O prirodi*, prev. M. Tepeš, Zagreb, 1938.
6. Epikur, *Pismo Herodotu*, u Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, prev. A. Vilhar, Beograd, 1985, str. 343–359.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Plato, *Phaedo*, translated with notes by D. Gallop, Oxford, 1975.
2. Shield, C. "Aristotle's Psychology", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <http://plato.stanford.edu/entries/aristotle-psychology/>
3. Annas, J., "Epikurovska psihologija", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005, str. 91–108.
4. Graver, M. (ur.), *Cicero on the Emotions: Tusculan Disputations 3 and 4*, Chicago, 2002.
5. Lorenz, H., "Ancient Theories of Soul", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, <http://plato.stanford.edu/entries/ancient-soul/>

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Filip Grgić
Naziv predmeta	Antički skepticizam

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- (1) Upoznavanje studenata sa skeptičkim tendencijama u antičkoj filozofiji koje su se pojavile u razdoblju nakon 3. st. pr. N. e.
- (2) Razumijevanje uloge i važnosti tih tendencija za razvoj antičke i kasnije filozofije.
- (3) Uočavanje antičkog podrijetla modernih skeptičkih argumenata.
- (4) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:

- moći opisati i objasniti skeptičke tendencije koje su se razvile u razdoblju nakon 3. st. pr. n. e.
- moći analizirati i usporediti ulogu i značaj tih tendencija za razvoj antičke i kasnije filozofije
- razviti vještine čitanja, razumijevanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
- moći opisati odnos i veze između antičkog skepticizma i modernog pristupa skeptičkim argumentima
- razviti vještine samostalnog, kritičkog i jasnog prosuđivanja, te analiziranja stavova pojedinih filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

- (1) Rani pironizam: Piron i Timon
- (2) Pironizam Seksta Empirika: (a) opća pozicija; (b) Enezidemovi modusi; (c) Agripini modusi; (d) Skeptička kritika etike.
- (3) Praktični ciljevi pironizma
- (4) Akademski skepticizam: Arkesilaj i Karnead: (a) podrijetlo akademskog skepticizma; (b) stoička epistemologija i akademski kritika; (c) Arkesilaj i Karnead o praktičnim kriterijima
- (5) Antički i moderni skepticizam

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave i čitanje propisane literature.
- (2) Aktivno sudjelovanje u radu.
- (3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. Odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.
- (4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. Odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Sekst Empirik, *Obrisi pironizma*, priredio i preveo F. Grgić, Zagreb, 2008.

Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, ³1985.

Long, A. A. i D. Sedley (ur.), *The Hellenistic Philosophers*, 2 sv., Cambridge, 1987.

Charles Brittain (ed.), *Cicero: on Academic Scepticism*, Indianapolis, 2006.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Burnyeat, M., "Može li skeptik živjeti svoj skepticizam?", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

Frede, M., "Skeptikova vjerovanja", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

Hankinson, R. J., *The Sceptics*, London, 1995.

Striker, G., "Skeptičke strategije", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta

Filip Grgić

Naziv predmeta

Aristotelova filozofija znanosti

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- (1) Upoznavanje studenata s aristotelovskim pristupom problemu znanja, znanosti i znanstvenog istraživanja.
- (2) Usporedba aristotelovskog pristupa sa suvremenim.
- (3) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:
- moći opisati i objasniti aristotelovski pristup problemu znanja, znanosti i znanstvenog istraživanja
  - uočiti i opisati veze antičkog i modernog pristupa dotičnim filozofskim problemima
  - moći usporediti i analizirati aristotelovski pristup problemu sa suvremenim
  - razviti vještine čitanja, razumijevanja i interpretacije klasičnih filozofskih tekstova
  - razviti vještine samostalnog, kritičkog i jasnog prosuđivanja, te analiziranja stavova pojedinih filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

- (1) Aristotelova *Druga Analitika*:
  - (a) Osnove Aristotelova shvaćanja demonstrativnog znanja
  - (b) Percepcija, iskustvo i znanje
  - (c) Aristotelovo učenje o definicijama; problem odnosa definicije i demonstracije
  - (d) Problem spoznaje prvih principa: um i indukcija
  - (e) Demonstracija i dijalektika
- (2) Aristotelova filozofija biologije:
  - (a) Problemi teleološkog objašnjenja
  - (b) Problemi klasifikacije u biologiji
  - (c) Uloga demonstracije u aristotelovskoj biologiji

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- (1) Redovito pohađanje nastave i čitanje propisane literature.
- (2) Aktivno sudjelovanje u radu.
- (3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.
- (4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Aristotel, *Druga Analitika*, prev. F. Grgić (rukopis)

Barnes, J. (ed.), *Aristotle: Posterior Analytics*, Oxford, 1993.

Ross, W. D. (ed.), *Aristotle's Prior and Posterior Analytics*, Oxford, 1949.

Lennox, J. G. (ed.), *Aristotle: On the Parts of Animals I–IV*, Oxford, 2001.

Smith, R. (ed.), *Aristotle: Topics Books I and VIII*, Oxford, 1997.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Berti, E. (ed.), *Aristotle on Science: The Posterior Analytics*, Padova, 1981.

Charles, D., *Aristotle on Meaning and Essence*, Oxford, 2000.

Hankinson, R. J., "Philosophy of Science", u J. Barnes (ed.), *The Cambridge Companion to Aristotle*, Cambridge, 1995, 109–139.

Hankinson, R. J., "Science", u J. Barnes (ed.), *The Cambridge Companion to Aristotle*, Cambridge, 1995, 140–167.

Lennox, J. G., *Aristotle's Philosophy of Biology: Studies in the Origins of Life Science*, Cambridge, 2001.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Boran Berčić
Naziv predmeta	Ateizam - teizam

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Student bi trebao razumjeti i usvojiti osnovne pozicije u raspravi između ateizma i teizma, sve najvažnije argumente za protiv postojanja Boga; biti u stanju kritički evaluirati te argumente i razumjeti implikacije pojedinih stavova i rješenja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Razvijanje sposobnosti argumentacije i analize pozicija i argumenata, razlikovanje različitih vrsta opravdanja, uočavanje relevantne evidencije.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Presumpcija ateizma; teret dokazivanja, logička pogreška *ad ignorantium*.
2. Evidencijalizam i fideizam; uvjeti pod kojima je opravdano prihvatiti vjerovanje.
3. A/C model; model u epistemologiji religije kojega su razvili Akvinski i Kalvin.
4. Pascalova oklada; prihvaćanje vjerovanja na prudencijalnim osnovama.
5. Mogućnost religijskog zasnivanja etike; ideja zakonodavca, Eutifrova dilema, inkonzistencija teizma.
6. A priori dokazi za postojanje Boga; ontološki i modalni argument.
7. A posteriori dokazi za postojanje Boga; kozmološki i teleološki argument, eksplanatorna vrijednost teizma, "Fine Tuning" argument.
8. Argument iz zla u svijetu; obrana pozivanjem na slobodu volje i ostala teistička objašnjenja.
9. Imanentno i transcendentno shvaćanje teizma; relevantnost empirijske evidencije, *a priori* argumentacije, religijskog iskustva i čuda.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Brian Davies: *Uvod u filozofiju religije*, Sveučilište u Zagrebu – Hrvatski studiji, 1998.
Robert Le Poidevin: *Arguing for Atheism*, Routledge, 1996.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

J.J.C. Smart & J.J. Haldane: *Atheism \$ Theism*, Blackwell, 2001.
Richard Swinburne: *The Christian God*, Clarendon Press Oxford, 1994.
J.L. Mackie: *The Miracle of Theism*, Clarendon Press Oxford, 1982.
Richard Swinburne: *The Existence of God*, Clarendon Press Oxford, 1991.
Alvin Plantinga: *Warranted Christian Belief*, Oxford University Press, 2000.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Nada Gosić
Naziv predmeta	Bioetička edukacija

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1. Upoznati studente s interdisciplinarnim i pluriperspektivnim pristupom u rješavanju etičkih problema koje stvara znanstveno-tehnološki napredak na području ljudskog i drugih oblika života
2. Upoznati studente s razlozima sudjelovanja predstavnika društvenih i humanističkih znanosti u rješavanju problema vezanih uz nastanak života, održavanje na životu, dostojanstvu u umiranju i smrti,
3. Upoznati studente s načinom rada i odlučivanja u interdisciplinarnim etičkim povjerenstvima
4. Osposobiti studente za samostalno rješavanje bioetičkih dilema i donošenje odluka.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- Poznaju metodologiju bioetike;
- Znaju raspoznati bitne sadržaje bioetičkog odlučivanja;
- Znaju rješavati bioetički problem i bioetičke dileme;
- Znaju sučeljavati filozofska stajališta sa stajalištima drugih znanstvenih disciplina u modelima bioetičke edukacije i u radu bioetičkih povjerenstava;
- Mogu samostalno izvoditi nastavu iz predmeta bioetika u srednjim školama.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Nastanak i razvoj bioetike, bioetika kao dijaloška i nastavna disciplina
2. Ciljevi i sadržaji bioetičke edukacije
3. Metode bioetičke edukacije
4. Evaluacija u bioetici i bioetičkoj edukaciji
5. Modeli bioetičke edukacije
6. Bioetika i bioetička edukacija u Hrvatskoj

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
☐	vježbe	☐	laboratorij
☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Naglasak rada u nastavi biti će na interaktivnom odnosu nastavnika i studenata, te prilagođen način rada interesima studenata za problematizaciju i nastavnu realizaciju bioetičkih tema.						
1.7. Obveze studenata							
Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je da student:							
<ul style="list-style-type: none"> - redovito pohađa nastavu, - aktivno sudjeluje u nastavi - napiše seminarski rad (esej) - položi usmeni ispit							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
<i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
Komentar:							
Na početku rada sa studentima studenti će niti upoznati s karakterom nastavnog predmeta, zadaćama nastavnika i njihovim studentskim zadaćama. Nastavnik će kontinuirano pratiti aktivnost studenata u nastavi, pomagati im u izradi seminarskih radova, ocijeniti seminarski rad i usmeno izlaganje. Na konačnu ocjenu, pored znanja pokazanog na usmenom ispitu, utječu ocjene seminarskog rad i aktivnost studenata u nastavi.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nada Gosić: Bioetička edukacija (u tisku) 2. Nada Gosić: Metode bioetičke edukacije, Izazovi bioetike, Zagreb, 2000, 3. Nada Gosić, Sadržaji bioetičke edukacije, Bioetika u teoriji i praksi, Globus, Zagreb, 2001. 4. Nada Gosić: Bioetika, politika i bioetičko obrazovanje, Filozofska istraživanja, Zagreb.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nada Gosić: Novelities from Croatia: Students of Phylosophy Law and Theology in Bioethics Education, Shynthesis Phylosophyca, Zagreb, 2003. 2. Ante Čović: Nastava etike u doba bioetike u Ante Čović: Etika i bioetika, Pergamena, Zagreb, 2004. 3. Tonči Matulić: Vrijednosti u bioetičkom obrazovanju, Metodčki ogledi, br. 2002.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Predviđa se unutarnja i vanjska evaluacija. **Unutarnja** će se provoditi skalom procjene nakon temeljnih segmenata nastavnog procesa. Studenti će biti u mogućnosti skalom procjene iskazati svoja stajališta o ukupnoj nastavi i preuzetim zadaćama. Na kraju kolegija sveobuhvatnijom skalom procjene studenti će procijeniti sadržaj, metode izvođenja, nastavnikov odnos prema njima i vlastiti odnos prema radu. Sastavi dio unutarnje evaluacije je nastavnikovo kontinuirano praćenje rada studenta, pomoć pri izradi seminarskih radova i izračun srednje ocjene kolegija nakon položenih ispita. **Vanjska** evaluacija sadržavati će procjenjivanje uzajamnog rada i odnosa studenata i svih sudionika s kojima će stupati u kontakt prilikom potrebnih istraživanja za izradu seminarskog rada. Izbor sudionika vanjske evaluacije ovisi o problematici o koju će studenti istraživati i o kojoj će pisati.

Opće informacije	
Nositelj predmeta	Snježana Prijić-Samaržija
Naziv predmeta	Bioetika i žensko pitanje

Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- stjecanje relevantnih spoznaja iz domene rodnih studija i bioetike te uočavanje interdisciplinarnar naravi tematike: etičke, epistemološke i filozofsko-političke
- stjecanje sposobnosti kritičkog mišljenja te razvijanje osjetljivosti i svijesti o etičkim problemima i dilemama žena kroz povijest, a posebice u suvremenom društvu vezano uz problem reproduktivne autonomije
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne pojmove rodnih studija: rod, spol, esencijalizam, socijalni konstruktivizam
- objasniti temeljne pojmove bioetike vezane uz problem reproduktivne autonomije
- objasniti pojam feminizma (kontinentalna i analitička tradicija)
- objasniti i usporediti temeljne teorije feminističke epistemologije
- objasniti različite teorije i ljudskoj seksualnosti
- objasniti u čemu se sastoji dihotomija privatno – javno
- opisati, objasniti razlike i usporediti različita stajališta o pobačaju, kontracepciji, medicinski potpomognutom začeću, surogatnom majčinstvu i dr.
- analizirati razloge spolne diskriminacije (kroz povijest i danas)
- uspremiti razloge za i protiv programa afirmativne akcije

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod u bioetiku

- pregled temeljnih etičkih pozicija: pristup temeljen na prirodnom zakonu, Kantovska etika, tradicija društvenog ugovora, egoizam, suvremena deontologija, etika *prima facie* dužnosti, konsekvencijalizam, etika vrlina, itd.
- povijesni uvod u bioetiku: što je bioetika, bioetika i medicinska etika – podrijetlo terminologije
- bioetička pitanja: opećenita pitanja o životu i smrti; posebna pitanja: pobačaj, medicinski potpomognuto začeće, kontracepcija, genetski inženjering, kloniranje, eutanazija itd.)

2. Pobačaj

- status fetusa: pitanje osobnosti, genetička i moralna ljudskost, potencijalnost fetusa, liberalni vs. konzervativni stav o pobačaju, itd
- sukob prava majke i fetusa: utemeljanje prava na pobačaj, moralne obaveze prema nerođenima, ustavno zakonodavstvo o pobačaju, pitanje odgovornosti za trudnoću i pravo na pobačaj, itd.

3. Kontracepcija i populacijska politika

- religijsko (kršćanstvo i Novi prijedlog) vs. liberalno stajalište; argument prorodnog zakona; namjera i spolni odnosi
- pobačaj i kontracepcija; kontracepcija i AIDS
- moralni status eugenike
- populacijska kontrola: religijsko vs. feminističko stajalište; demografska tranzicija i optimalna populacijska politika

4. Medicinski potpomognuto začeće

- suvremene medicinske tehnologije (različite tehnike umjetne oplodnje);
- etičke i pravne dileme vezane uz *in vitro* oplodnju
- etičke i pravne dileme vezane uz surogatno majčinstvo
- liječnički potpomognuto začeće i autonomija žene; prava i interesi žena u kontekstu liječnički potpomognutih začeća

5. Eksperimentiranje i znanstvena istraživanja na embrijima

- zakonska regulativa o eksperimentiranju na embrijima
- pojam i razvoj embrija; znanstveni podaci: fertilizacija, segmentacija i dr.
- moralni status embrija; argument potencijalnosti; biološki proces i moralni događaji
- subjekt istraživanja; kontrola zajednice nad istraživanjima na embrijima

6. Prenatalna dijagnostika, odabir spola i kloniranje

- post-konceptualna narav prenatalnog dijagnosticiranja: pregled i dijagnostika, procedure zdravstvene njege i autonomija pacijenta; stvarni i manipulirani izbori; cijena i dobrobit prenatalne dijagnostike, prenatalna dijagnostika i majčinska tjeskoba
- etičke dileme vezane za odabir spola djeteta i kloniranje: tehnike kloniranje, povijest eugenike (Kina, Njemačka, Švedska i dr.)

7. Bioetika i žensko pitanje

- medicinska njega i žensko pitanje: nejednakoost i diskriminacija u profesijama vezanim uz medicinsku njegu; pitanja vezana uz medicinsku njegu i podređenost žena
- bioetika i feminizam: feministička etika; bioetička samo-refleksija, etička evaluacija bioetičkih praksi i pretpostavki; bioetika i marginalizirane skupine

8. Etika njege, sestrinska etika

- etika njege: njega kao etička perspektiva, «glas» njege protiv «glasova» pravde;
- sestrinska etika: povijest sestrinstva; sestrinski kodeks i feminizam; sestre kao pacijentovi zagovornici

9. Ženski (rodni) studiji

- što su ženski (rodni) studiji; temeljni pojmovi: spol i rod, rodni identitet, esencijalizam, dualizam i konstruktivizam
- epistemologija i rod; filozofija prava i politike o pojmu roda
- etika- dvije ili jedna, muška i ženska etika, muška i ženska priroda, muške i ženske vrline; različitost moralnog promišljanja - koncepcija «različitih glasova»
- povijest esencijalizma: Platon, Aristotle, J.J. Rousseau; G.W. Hegel; J. Bentham, F., Nietzsche; S. Freud, L. Kohlberg vs. J.S. Mill, M. Wallstonecraft; S. de Beauvoir; H.Arendt; C. Gilligan i dr.
- javno i privatno – univerzalna i partikularna perspektiva; objektivnost i subjektivnost; država i civilno društvo; liberalna vs. participatorna demokracija
- feminističke teorije – od radikalnog do umjerenog feminizma (francuski feminizam, M. Daly, S. Griffin, M.O'Brien, J.B. Miller, J. Butler, itd.)

10. Spolne uloge i spolna jednakost

- načelo jednakosti i legitimnost spolnih uloga
- pojmovi muškosti i ženskosti; prirodne različitosti i nejednaki tretman
- «neizbježnost» patrijahata, argument iz prirodnih funkcija
- interesi društva i spolne uloge; sloboda i spolne uloge
- solucija androgenosti

11. Diskriminacija i obrnuta diskriminacija

- primarna i sekundarna diskriminacija, otvorena i prikrivena diskriminacija
- programi afirmativne akcije; «slaba» i «jaka» afirmativna akcija
- argumentacija za i protiv preferencijalnog tretmana žena: kompenzacijsko i utilitarističko opravdanje afirmativne akcije; opravdanost diskriminacije muškaraca; ustavnost obrnute diskriminacije

12. Seksualni moral

- teorije o seksulanom moralu (konvencionalistička teorija, liberalna teorija, seks i ljubav, seks kao jezik, itd); seksualne perverzije
- homoseksualanost, preljub, prostitucija
- pornografija, spolno uznemiravanje

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari	Komentari: Nastojat će se na metodski kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.	

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Baccarini, E., i Prijić - Samaržija, S. (ur.), *Praktična etika*, Zagreb, Biblioteka Filozofska istraživanja, 2007.
- Čaćinović, Nadežda., (ur.) *Žene i filozofija*, Zagreb, Centar za ženske studije, 2007.
- Prijić, Snježana (ur.), *Pobačaj – za i protiv*, Rijeka, HKD, 1995.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Wollstonecraft, M., *Obrana ženskih prava*, Zagreb, Ženska infoteka, 1999.
- Šimonović, S., *Medicinski potpomogunuto začće, Pravo i etika*, Zagreb, Organizator, 1997. Mill, J.St. *Podređenost žena*, Jesenski-Turk, Zagreb, 2000.
- Pateman, C., *Spolni ugovor*, Zagreb, Ženska infoteka, 2000.

***

- Baccarini, E., *Bioetica: Analisi Filosofiche Liberali*, Torino, Trauben, 2002.
- Kuhse, H., Singer, P., Buckle, S., Dawson, K. Kasimba, P. (ur.), *Embryo Experimentation*, Cambridge University Press, 1990.
- Kuhse H., Singer, P., (ur.), *A Companion to Bioethics*, London, Blackwell Publishers, 1998.
- Okin, Susan M., «Thinking like a women», u D. Rhode (ur.), *Theoretical Perspectives on Sexual Difference*, Yale University Press, 1990.
- T.A. Mappes i J.S. Zembaty (ur.), *Social Ethics: Morality and Social Policy*, New York, McGraw-Hill Publishing Company, 1987. (poglavlja 1, 2, 4,5 i 6)
- Primoratz, Igor, *Ethics and Sex*, Routledge, London, 1999.
- Beauchamp, T.L., Childess, J., *Principles of Bioethics*, Oxford, Oxford University Press, 1994 (četvrto izdanje)
- Kitcher, P., *The Lives to Come: The Genetic Revolution and Human Possibilities*, Touchstone, 1996.
- Cohen- Almagor, R., *Medical Ethics at the Dawn of 21th Century*, New York Academy of Science, 2000.
- Brody, B., *Life and Death Decision Making*, Oxford, Oxford University Press, 1988.
- Nussbaum, M.C., Sunstein, C.R. (ur.), *Clones and Clones: Facts and Fantasies about Human Cloning*, W.W. Norton, 1998.
- Daniels, N., Sabin, J., *Settings Limits Fairly*, Oxford University Press Inc. USA, 2002.
- Harris, J., (ur.), *Bioethics*, Oxford University Press, 2001.
- Nussbaum, Martha C., *Sex and Social Justice*, Oxford University Press, Oxford, 1999.
- Baier, Annette C., *Moral Prejudice*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1994.
- Fausto-Sterling, Anne, *Myths of Gender*, Basic Books, New York, 1985
- Kymlicka, W. «Feminism», u W. Kimlicka, *Contemporary Political Philosophy*, Oxford University Press, 1990
- Freidman, Marilyn, *What Are Friends For? Feminist Perspective on Personal Relationships and Moral Theory*, Cornell University Press, Ithaca, 1993.
- Gilligan, Carol, *In a Different Voice*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1982.
- Harding, Sandra, *The Science Questions in Feminism*, Milton Keynes: Open University Press, 1986.
- MacKinnon, Chatharine, *Feminism Unmodified*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1987
- Nussbaum, Martha i Glover, Johnatan, (ur.) *Women, Culture, and Development*, Clarendon Press, Oxford, 1995.
- Nussbaum, Martha C., *Cultivating Humanity*, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1997.
- Okin, Susan.M., *Justice, Gender and the Family*, Basic Books, New York, 1989
- Okin, Susan M. (ur.). *Is Multiculturalism Bad for Women*, Princeton University Press, Princeton, 1997.
- O'Neil, Onora, *Acting on Principle*, Columbia University Press, New York, 1975
- *on Reason and Objectivity*
- Sen, Amartya, "More than 100 Million Women are Missing", *New York Review of Books*, 1990.
- Prijić-Samaržija Snježana, «A Defense of Weak Affirmative Action», *Acta Analytika* 27, 2001.

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
--------	-----------------	----------------

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Bioetika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne tematike, pojmove i spoznaje iz predmeta *Bioetika*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- shvatiti i primijeniti metodologiju moralnog rasuđivanja, posebno u odnosu na tematike iz društvene zbilje;
- biti kompetentni sudionici tekućih rasprava bioetičke tematike, zajedno sa zainteresiranim skupinama;
- pratiti etičke tematike iz domene tehnološkog razvoja u području života, te da mogu ranije opisati vještine primijeniti na nova pitanja;
- biti posrednici u raspravama između različitih kulturnih skupina;
- uzimajući u obzir i ostale aspekte moralnog rasuđivanja (npr. sadržaje iz teorijske etike), raspolagati, barem na početnoj razini, dosljednim sustavom moralne filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

- **Metodologija istraživanja u bioetici**
Prikazati će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u bioetici. Prije svega, prikazati će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije, principlizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se primjenjuje u posebnim situacijama, i kazuistike i partikularizma, koji izražavaju sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike
- **Pobačaj i liječnički potpomognuto začeće**
Raspraviti će se i analizirati ključne pozicije u području pobačaja, to jest ona svetosti života, utilitaristička (kvaliteta života) i liberalna. Analizirati će se spoznajne činjenice o embriju, kako bi se vidjelo mogu li te činjenice voditi do jasnih i nepobitnih moralnih sudova o pobačaju. Primijeniti će se spoznaje o statusu embrija i u području liječnički potpomognutog začeća. Vršiti će se komparativna analiza moralnog statusa embrija i majčinog prava na autonomiju s obzirom na pobačaj i liječnički potpomognuto začeće. Proučavati će se posljedice za obitelj i dijete s obzirom na mogućnost primjene liječnički potpomognutog začeća. U sklopu ove tematske cjeline, raspraviti će se i o definiranju moralne osobe općenito, kao i o razlikovanju moralnog statusa ljudskih bića i ostalih životinja.
- **Eutanazija i liječnički potpomognuto samoubojstvo**

Razlikovati će se pojmovi aktivne eutanazije, pasivne eutanazije i prekida terapije; dobrovoljne i nedobrovoljne eutanazije; eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva; teorije dvostruke posljedice. Ponudit će se analiza ustanovljavanja moralnih razlika s obzirom na razlike u skladu s navedenim pojmovima. Proučavati će se empirijski rezultati s obzirom na iskustva zemalja koje su dekriminizirale liječnički potpomognuto samoubojstvo i eutanaziju. Analizirati će se moguće posljedice za liječničku profesiju i poziciju pacijenta s obzirom na moguće dopuštenje eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva.

▪ **Genetika**

Prikazati će se, u obliku općeg okvira, rezultati projekta "Ljudski genom". Proučavati će se društvene posljedice i posljedice sa stajališta individualnih ljudskih prava mogućnosti primjene genetskog screeninga, genetske selekcije i genetskog napretka pojedinaca. Raspravljati će se o vezi ekologije i genetike. Proučavati će se mogući problemi vezani uz kloniranje (u terapijskoj i reproduktivnoj verziji), prije svega sa stajališta prava pojedinca, ugrožavanja embrija u ranoj embrionalnoj fazi, evolutivno poželjnog genetskog razlikovanja

▪ **Etika presađivanja organa**

Raspravljati će se o različitim problemima presađivanja dijelova ljudskog tijela: kada se smatra da je moguće ljudsko tijelo podvrgnuti preuzimanju dijelova tijela, s obzirom na kraj život; tko donosi odluku o doniranju; presađivanje organa i distributivna pravda; etička pitanja prodaje organa

▪ **Prava životinja**

Analizirati će se pitanje prava životinja prije svega s aspekta usporedbe glavnih paradigmi, a to su racionalistička paradigma (koja prava određuje prije svega s obzirom na sposobnost raspolaganja visoko razvijenih umnijih sposobnosti, pa se stoga postavlja jako restriktivno) i utilitaristička (koja naglasak daje sposobnosti da se osjeća zadovoljstvo ili patnja). Koristit će se i doprinosi evolucionističke etike. Posebno pitanje koje će biti kontekstualno važno jest pitanje korištenja životinja za eksperimentiranje

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Bioetika</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno
-----------------------	--

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta I. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

La Follette, H. (ur.), *Ethics in Practice*, Blackwell, Oxford 1997 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

Singer, P., Kuhse, H., *A Companion to Bioethics*, Blackwell, Oxford 1998 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

Singer, P., Kuhse, H., *Bioethics. An Anthology*, Blackwell, Oxford 2003 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), *Physician-Assisted Suicide*, London, Routledge, 1998.

J. Harris, *Wonderwoman and Superman*, Oxford, Oxford University Press, 1993.

R. Dworkin, *Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom*, New York, Alfred A. Knopf, 1993

J. Lindemann Nelson, H. Lindemann Nelson (ur.), *Meaning and Medicine*, London, Routledge, 1999, str. 121-210.

M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), *Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning*, New York, Norton and Company, 1998

S. Prijić (ur.), *Pobačaj. Za i protiv*, Rijeka, HKD, 1995.

J. Rachels, *Created from Animals*, Oxford, Oxford University Press, 1990.

P. Singer et al. (ur.), *Embryo Experimentation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990

P. Singer, *Oslobođenje životinja*, Zagreb, IBIS grafika, 1998.

P. Singer, *Praktična etika*, Zagreb, KruZak, 2003, str. 1-164.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Bitak i vrijeme	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2. i 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1. Upoznavanje sa Heideggerovim djelom *Bitak i vrijeme* i okolnim spisima,
2. Razmotriti navedeno djelo u kontekstu kako ukupne Heideggerove filozofije, tako i filozofije 20. stoljeća,
3. Objasniti zasebnosti Heideggerovog, pa u tom smislu, i tzv. „kontinentalnog” filozofskog diskursa.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. objasniti osnovne probleme izložene u Heideggerovom djelu *Bitak i vrijeme* i okolnim spisima;
2. objasniti značenje Heideggerovih filozofema;
3. razlikovati Heideggerovu filozofsku poziciju u odnosu na metafizičko nasljeđe;
4. razviti kritičko mišljenje spram temeljnih Heideggerovih filozofskih pozicija;
5. objasniti neke od osnovnih problema tzv. „kontinentalne” filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

Heideggerovo djelo *Bitak i vrijeme* smatra se jednim od najvažnijih filozofskih djela ne samo 20. stoljeća, nego i filozofije uopće. Njegova nepregledna kritička recepcija samo govori u prilog tome da to djelo zaslužuje posebno mjesto u akademskoj filozofiji. Utoliko se u predmetu naročiti naglasak stavlja na njegovu strukturu, a kritičkim približavanjem tekstu kroz čitanje i razgovor želi se didaktički oblikovati samostalan pristup problemima koji će se tijekom razrade tematizirati. Dakle u središte razmatranja postavljaju se filozofski problemi bitka, svijeta, uprosječenosti, egzistencije, smrti, vremena itsl.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). U slučaju većeg izostanka pisat će „kvalifikacijski” rad za izlazak na ispit na temu u dogovoru s nastavnikom (tri do pet kartica teksta). Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 60 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 40 bodova.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- M. Heidegger, *Bitak i vrijeme*, Naprijed, Zagreb 1985;
- M. Heidegger, *Prolegomena za povijest pojma vremena*, Demetra, Zagreb 2000.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- *Uvod u Heideggera*, CDDO, Zagreb 1972;
- V. Sutlić, *Kako čitati Heideggera*, August Cesarec, Zagreb 1989;
- M. Heidegger, *Kraj filozofije i zadaća mišljenja*, Naprijed, Zagreb 1996;
- G. Figal, *Martin Heidegger zur Einführung*, Junius, Hamburg 2007.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Demokratska teorija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Ovaj se predmet bavi normativno-filozofskom demokratskom teorijom. To znači da se ne usredotočuje na opis i objašnjenje, nego ga prvenstveno zanima opravdanje demokracije. Ali nije ju cilj opravdati instrumentalno, tj. kao sredstvo za neki izvanjski cilj (npr. ekonomski napredak ili političku stabilnost), već istražiti može li se demokracija braniti i kao vrijedna po sebi. O tom pitanju postoje velika neslaganja: jedni negiraju dok drugi brane moralnu vrijednost demokracije. Sporovi postoje čak i među ovim potonjim budući da svatko od njih opravdanost demokratskog poretka vidi u nečem drugom (npr. samoodređenju, participaciji, kolektivnoj diskusiji o tome što je ispravno, pravednoj ravnoteži suprotstavljenih interesa, političkoj jednakosti, itd.). Pregled ovih rasprava čini glavni dio onog što ovaj predmet obrađuje, a cilj je da se studenti upoznaju sa svime time.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- uspoređivati razne ponuđene teorije;
- posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja.

1.4. Sadržaj predmeta

Predmet ima dva glavna dijela: u prvom se izlažu osnovne filozofske koncepcije demokracije (teme od 1 do 6), a u drugom se pažnja obraća nekim problemima i opasnostima kojima je izložen svaki demokratski poredak (teme od 7 do 11). Svakoj temi – osim zadnje – posvećuje se tjedan dana, a obrađuju se ovim redom:

1. uvod u demokratsku teoriju i njene problema (Barry) – daje se uvod u većinu problema koji se raspravljaju u okviru programa;
2. klasične koncepcije demokracije 1 (teorija opće volje, Rousseau) – raspravlja se o ideji da je demokratsko odlučivanje biti utemeljeno na nepristranom razmatranju javnih interesa, bez miješanja privatnih interesa (razlikovanje državljanin-građanin);
3. klasične koncepcije demokracije 2 (utilitarizam, Mill) – demokracija kao zbrajanje privatnih, sebičnih interesa pri čemu pobjeđuju oni koji su najbrojniji;
4. klasične koncepcije demokracije 3 (liberalizam, Constant) – demokracija kao najbezbolnija metoda za kontrolu i smjenu vlasti, koja se vidi kao nužno zlo dok je istinski cilj u što kvalitetnijem privatnom životu;
5. kompetitivna teorija demokracije (Downs) – politika kao posebna vrsta tržišta, u kojoj političari nude usluge, a građani ih «kupuju» glasovima; razne strategije racionalnog odabira najboljeg ponuđača, kao i

učinkovitog načina sastavljanja dobitničke političke platforme;							
6. demokracija kao nesavršena konkurencija (Schumpeter) - kritika idealističkih modela demokracije koji se pozivaju na racionalni i optimalni izbor glasača; teorija političkih elita;							
7. teorija društvenog odlučivanja (Brennan i Lomasky) – o tome jesu li izlasci na izbore racionalni ili ne, s obzirom na to da je mogući utjecaj svakog od glasača na konačni rezultat praktički zanemariv;							
8. teorija javnog odlučivanja (Gwartney i Wagner) – o tome kako funkcioniranje demokratskog sustava omogućuje korupciju i zadovoljavanje snažnih, posebnih interesa, te kako se protiv toga boriti;							
9. demokracija kao kolektivna rasprava i odlučivanje (Cohen) – je li moguće izbjeći da demokracija bude nešto više od borbe sukobljenih, sebičnih interesa;							
10. demokratska jednakost i vladavina većine (Beitz) – može li sve većini dopustiti da čini što želi; problem totalitarne demokracije;							
demokracija i konstitucionalizam 1 i 2 (Waldron i Dworkin) – treba li demokratsko odlučivanje biti ograničeno ustavom, treba li moguće permanentne manjine zaštititi ustavnim odredbama?							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja	☐ samostalni zadaci				
		☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža				
		☐ vježbe	☐ laboratorij				
		☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad				
		☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije				
1.6. Komentari		Komentari: U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Demokratska teorija</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno					
1.7. Obveze studenata							
Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
J. Rawls, <i>Politički liberalizam</i> , Zagreb, KruZak, 2000.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
B.A. Ackerman, <i>Social Justice in the Liberal State</i> , New Haven, Yale University Press, 1980. B. Constant, <i>Načela politike i drugi spisi</i> , Zagreb, Politička kultura, 1993. D. Copp, J. Hampton, J.E. Roehmer (ur.), <i>The Idea of Democracy</i> , Cambridge, Cambridge University Press, 1993.							

A. de Tocqueville, *O demokraciji u Americi*, Zagreb, Informator, 1995.
J. Rawls, *A Theory of Justice*, Cambridge, Harvard University Press, 1971.
J. Rawls, *Justice as Fairness. A Restatement*, Cambridge, Harvard University Press, 2001.
M.J. Sandel, *Democracy's Discontent*, Cambridge, Harvard University Press, 1996.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije

Nositelj predmeta	dr.sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Egzistencijalizam	
Studijski program	Filozofija	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

3. OPIS PREDMETA

1.27. Ciljevi predmeta

- Upoznati studente/ice s najvažnijim egzistencijalističkim pojmovima
- Upoznati studente/ice s egzistencijalističkim filozofima i književnicima
- Primijeniti analitički način mišljenja na egzistencijalističke teme
- Poticati studente/ice na samostalno kritičko mišljenje
- Razvijati samostalan rad i prezentacijske vještine

1.28. <i>Uvjeti za upis predmeta</i>							
Nema							
1.29. <i>Očekivani ishodi učenja za predmet</i>							
Studenti/ce će: <ul style="list-style-type: none"> - Biti upoznati s temeljnim radovima i problemima u raspravi - Razumjeti temeljne egzistencijalističke pojmove - Razumjeti način analitičkog mišljenja na klasičnim egzistencijalističkim radovima - Samostalno raditi na izvornim filozofskim tekstovima - Samostalno izraditi seminarski rad - Samostalno prezentirati svoj rad - Razviti kritičko, argumentirano mišljenje							
1.30. <i>Sadržaj predmeta</i>							
<ul style="list-style-type: none"> - Egzistencija kao filozofski problem (Pascal, Nietzsche, Heidegger, Sartre) - Egzistencija naspram esencije – problematika nihilizma, alijenacije, autentičnosti - Sloboda i vrijednost – problematika anksioznosti, ništavila i apsurdna - Egzistencijalizam i književnost - Egzistencijalizam i religija - Egzistencijalizam i suvremenost							
1.31. <i>Vrste izvođenja nastave</i>		☐ predavanja				X samostalni zadaci	
		X seminari i radionice				☐ multimedija i mreža	
		☐ vježbe				☐ laboratorij	
		☐ obrazovanje na daljinu				X mentorski rad	
		☐ terenska nastava				☐ ostalo _____	
1.32. <i>Komentari</i>							
1.33. <i>Obveze studenata</i>							
Obavezno prisustvo na 70% nastavnih sati (ispod 70% studenti/ce nemaju pravo izlaska na završni ispit). Neopravdani nedolazak na nastavu u vrijeme unaprijed dogovorenog termina seminarskor rada (izlaganja) znači ujedno i nemogućnost stjecanja ocjenskih bodova iz izlaganja seminara. Opravdani izostanak podrazumijeva obavještanje nastavnika 24 sata prije izlaganja seminara te naknadno dostavljanje relevantne dokumentacije kojom se potvrđuje opravdani izostanak.							
1.34. <i>Praćenje⁹ rada studenata</i>							
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.35. <i>Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu</i>							

⁹ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.

1.36. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Aho, K., 2014. *Existentialism: An Introduction*. Cambridge: Polity Press.
- Barrett, W., 1962. *Irrational Man: A Study in Existential Philosophy* (1958), Garden City: Doubleday.
- Cooper, D., 1999. *Existentialism*, Oxford: Blackwell.
- Crowell, S., 2012. *The Cambridge Companion to Existentialism*. Cambridge: Cambridge University Press.

1.37. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Guignon, C., 2003. *The Existentialists: Critical Essays on Kierkegaard, Nietzsche, Heidegger, and Sartre*, New York: Rowman and Littlefield.
- Guignon, C., and D. Pereboom (eds.), *Existentialism: Basic Writings*, Indianapolis: Hackett.
- Kaufmann, W., 1968. *Existentialism from Dostoevsky to Sartre*, Cleveland: Meridian Books.
- Reynolds, J., 2006. *Understanding Existentialism*. Stocksfield: Acumen.
- Solomon, R. (ed.), 1974. *Existentialism*, New York: Random House
- Solomon, R. 1985. *From Rationalism to Existentialism*. Lanham: Univesity Press of America
- Warnock, M., 1967. *Existentialist Ethics*, London: Macmillan and Co, Ltd.

1.38. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.39. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Dijalog sa studentima na nastavi, individualni rad sa studentima na konzultacijama, priprema za izlaganje seminara, priprema za završni ispit.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Snježana Prijić-Samaržija	
Naziv predmeta	<i>Emocije</i>	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- stjecanje relevantnih spoznaja iz područja filozofije emocija
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne teorije i filozofske pristupe emocijama
- objasniti 'mit o razumu' od antike do danas
- objasniti tezu o (i)racionalnosti emocija, (ne)svodivosti emocija
- usporediti načine obrađivanja emocije u prirodnim znanostima, psihologiji i filozofiji
- objasniti i usporediti fenomenološki i naturalistički pristup u filozofiji emocija

- objasniti epistemički značaj emocija
- objasniti ulogu emocija u ponašanju
- objasniti ulogu emocija u moralnim i estetičkim prosudbama
- opisati i objasniti klasifikacije emocija
- objasniti problem intencionalnosti emocija
- objasniti i usporediti teorije o ljubavi

1.4. Sadržaj predmeta

1. Emocije i razum

- modeli uma i emocije: dijelovi uma i njegove funkcije; tradicionalna dihotomija u objašnjenju emocija (Platon, Aristotel, Epikur, Lukrecije, Helenistički skepticizam, stoci, R. Descartes, D. Hume, A. Smith, T. Reid, francuski moralisti i dr.), moderne teorije o emocijama (teorija osjećaja, biheviorizam, kognitivna teorija, evolucijska teorija, kontektualistička pozicija i dr.)
- emocije i biologija; fiziologija i funkcija (kemija ljubavi, teorija W. Jamesa, sistemski pristup)
- emocije, evolucija i teleologija: od instinkta do intencionalnosti
- emocije i psihologija: klasifikacija emocija

2. Racionalnost emocija

- Emocije i razum: emocije kao «izvanrazumski» sudovi; mit o sukobu emocija i razuma
- Nesvodivost emocija (nesvodivost emocija na želje, nesvodivost emocija na razum); životinjske emocije i ljudske emocije
- Objekti emocija (skeptičko stajalište, objektivno stajalište, tipologija objekata, propozicionalni objekti i uloga misli)
- Emocije – istina, objektivnost i racionalnost
- Racionalnost emocija: R. de Sousa (subjektivne i objektivne želje, paradigmatički scenariji, principi racionalnosti i emocije i dr.)
- Emocije i svijest

3. Uloga emocija u objašnjenju ponašanja

- socijalne emocije u povijesnom kontekstu (stid i društvene norme, zavist u društvenom životu, čast, ponos i dr.)
- emocije i kulturalne varijacije; emocije kao univerzalni jezik; podrijetlo socijalnih varijacija
- emocije i njihovo iskazivanje; emocije, motivacija, djelovanje
- emocije i smisao života (romantizam i racionalni romantizam; strast i smisao života; strast i apsurd; mit o strasti; raspoloženje i sreća
- osobne ideologije («Kako svijet treba izgledati?», «Kako biti dobra osoba?» i sl.)
- emocionalnost i samoodržanje (bijes i ponos, strah, žaljenje, samo-sažaljenje i sl.)

4. Emocije, etika i estetika

- Etika i emocije (emocije i etičke norme; kognitivna struktura suosjećanja, empatija, altruizam i suosjećanje, emotivizam, univerzalizacija i dr.; «moralno značajne emocije»: nagrada i kazna, itd.)
- Emocije i vrijednosti; emocije kao vrijednosni sudovi
- emocije i umjetnost (glazba i emocije; literatura i emocije;
- Ljubav: Stoička teorija; Ljubav kao kontemplativna kreativnost (Platon, B. Spinoza, M. Proust); Kršćansko stajalište (A. Augustin, Dante); Romantični stav (E. Bronte, G. Mahler); Transfiguracija svakodnevnog života (J. Joyce)

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☒ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari	Komentari: Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim	

servisima i poznavanje engleskog jezika.

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- DeSousa, R., (1997), *The Rationality of Emotion*, Cambridge, Mass., MIT Press
- Elster, J., (1999), *Alchemies of the Mind*, Cambridge, Cambridge University Press
- Nussbaum, M.C., (2001), *Upheavals of Thought*, Cambridge, Cambridge University Press
- Griffiths, P., (1997) *What Emotions Really Are: The Problem of Psychological Categories*, Chicago, University of Chicago Press

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Rorty, A.O., (ur.), *Explaining Emotions*, Berkeley, University of California Press, (1980)
- Greenspan, P.S., (1988), *Emotions and Reasons*, London, Routledge
- Solomon, R.C., (1993), *The Passions*, Indianapolis/Cambridge, Hackett Publishing Company
- Aristotle, *Nicomachean Ethics*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1925
- Aristotle, *Rhetoric*, u J. Barnes, (ur.), *The Complete Works of Aristotle*, Princeton, Princeton University Press, 1984.
- Platon, *Gozba, Fedar, Država*
- Descartes, R., *The Passions of the Soul*, u *The Philosophical Works of Descartes*, New York, Dover, 1931.
- Smtih, A., *The Theory of Moral Sentiments*, Indianapolis, Libersty Fund, 1984.
- Reid, T., *Inquiry and Essays*, R. E. Beanblossom i K. Lehrer (eds.), Hacket Publishing Company, Indianapolis, 1983.
- Hume, D., (1739/1888), *A Treatise of Human Nature*, Oxford, L.A. Selby-Bigge, (ed.), Clarendon Press.
- Fortenbaugh, W.W., (1974), *Aristotle on Emotion*, New York, Barnes & Nobe Books
- Oatley, K., i Jenkins, J.M., (1996), *Understanding Emotions*, Oxford, Blackwell
- Ben-Ze'ev, A., (2000), *The Subtly of Emotions*, Cambridge, Mass: MIT Press
- Goldie, P., (2000), *The Emotions: A Philosophical Explanation*, Oxford, Oxford University Press
- Damasio, A., (1994), *Descartes' Error: Emotion, Reason and the Human Brain*, New York, Putnam
- Sorabji, R., (2000), *Emotion and Peace of Mind: From Stoic Agitation to Christian Temptation*, Oxford, Oxford University Press
- Stocker, M., i Hegeman, E., (1996), *Valuing Emotions*, Cambridge, Cambridge University Press
- Armon-Jones, C., (1991), *Varieties of Affect*, Toronto, Toronto Univesrity Press
- Lycan, W.G., (ur), *Mind and Cognition*, London, Blackwell, 1999.
- Mandler, G., (1975), *Mind and Emotion*, New York,. John Wiley & Sons, Inc.

- Nussbaum, M.C., (1990), *Love's Knowledge: Essays in Philosophy and Literature*, New York: Oxford University Press
- Nussbaum, M.C., (1994), *The Therapy of Desire*, Princeton, NJ, Princeton University Press
- Frank, R., (1988), *Passions within Reasons: The Strategic Role of the Emotions*, New York, Norton.
- Goleman, D., (1995), *Emotional Intelligence*, New York, Banthem Books

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije

Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić – Samaržija	
Naziv predmeta	Ekonomija i spoznaja	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni (uključno i C segment)	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	(0+0+30)

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih ekonomskih pravaca i suvremenih interdisciplinarnih strujanja
- razvijanje sposobnosti analize, interpretacije i povezivanja epistemoloških i ekonomskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz seminarske radove, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema kroz izradu seminarskih radova i mentorski i individualni sustav rada sa studentima

1.2. Uvjeti za upis predmeta

- nema uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

- razumijevanje ekonomske baze povijesnih i suvremenih društvenih kretanja
- uočavanje važnosti razvijanja interdisciplinarnog pristupa (epistemološkog i ekonomskog) u sagledavanju suvremenih ekonomskih i društvenih fenomena u svrhu njihova šireg sagledavanja i razvijanja kritičke misli
- razvijanje vještine analitičkog i kritičkog mišljenja općenito o temama iz političke ekonomije i

filozofije ekonomije, posebno kroz presjek epistemologije i ekonomije

- kritičko razmatranje i usvajanje metodologije znanstvenog istraživanja i epistemološkog promišljanja o ekonomskim fenomenima; upoznavanje strukture znanstvene i epistemološke argumentacije i razvijanje sposobnosti i vještina suočavanja suprotstavljenih stajališta
- poticanje na kritičko mišljenje prakticiranjem problemskog pristupa, koncipiranje i razvijanje osobnih stajališta o pojedinim problemima, poticanje sposobnosti samostalnog rada i promišljanja problema
- poticanje kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog zahvaćanja problema u interdisciplinarnom pristupu

1.4. Sadržaj predmeta

- epistemološki temelji ekonomske misli: klasična i neoklasična *ekonomska misao (laissez-faire)* ekonomija: Smith, Say, Mill, Ricardo, Marshall, Fisher...), marksizam, kejnezijanska revolucija, Friedmanova monetaristička kontrarevolucija, suvremena ekonomska misao, neoliberalne tendencije i njihovi klasičarski korijeni, suvremena kritika neoliberalizma i njeni kejnezijanski i marksistički korijeni;
- ekonomija kao znanost: ekonomska *metodologija*, kvantifikacija ekonomije, ekonomsko modeliranje, kauzalnost, *epistemološka ograničenja* ekonomskog predviđanja, neuroekonomija, etičke dvojbe i ontološka baza;
- modeli spoznaje u ekonomiji (1): pojam i koncept *nevidljive ruke* (Smith), nadmetanje i konkurencija, solidarnost i kooperacija, shvaćanja i pristupi;
- modeli spoznaje u ekonomiji (2): pojam *intervencije*, državna intervencija u ekonomiji (Keynesova intervencionistička revolucija), uloga države u ekonomiji - država kao ekonomski subjekt (Keynes), država kao „promatrač“ (Friedman); epistemološka i etička opravdanja intervencije (Stiglitz, Krugman), kritika (Friedman, Greenspan, Rand-objektivizam); pojam javnog dobra (Ostrom), institucionalizam (Veblen), ordoliberalizam (Vanberg);
- modeli spoznaje u ekonomiji (3): *psihološki pristup*, strasti kao pokretači (Hume), Keynesove životne sile (*animal spirits*), bihevioristički obrat (Ariely, Akerlof, Shiller, Kahneman), kritika;
- modeli spoznaje u ekonomiji (4): razum; intuicije (Gigerenzer), osjećaji i moralni osjećaj (Smith);
- potrošačko društvo, vrijednost i cijena (Patel), nejednakost (Stiglitz), odnosi moći (Lazzarato);
- značenje i tumačenje ekonomskih pravaca i teorija u kontekstu političkih ideologija;

1.5. Vrste izvođenja nastave

Predavanja
 seminari i radionice

samostalni zadaci
 multimedija i mreža

	☐ vježbe	☐ laboratorij					
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad					
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije					
1.6. Komentari	Rad studenta prati se kontinuirano. Aktivnost u nastavi uključuje i uspješnost sudjelovanja u debati (afirmacijska ili negacijska skupina) kao i pohađanje konzultacija						
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pristupanje kontinuiranoj provjeri znanja, pisanje seminara, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	0,25	Aktivnost u nastavi	0,25	Seminarski rad	0,75	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1,25	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,50	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici). Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Guala, Francesco (2010): Filozofija ekonomije. Politička kultura. Zagreb. (odabrana poglavlja)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Akerlof, George A., Shiller, Robert J. (2009): Animal Spirits. Princenton University Press.							
- Ariely, Dan (2009): Predvidljivo iracionalni. V.B.Z. Zagreb.							
- Friedman, Milton (1992): Kapitalizam i sloboda. Globus nakladni zavod Školska knjiga. Zagreb.							
- Gigerenzer, Gerd (2009): Snaga intuicije. Algoritam. Zagreb.							
- Greenspan, Alan (2008): Doba financijske nestabilnosti. Masmmedia. Zagreb.							
- Greenspan, Alan (2013): The Map and the Territory: Risk, Human Nature, and the Future of Forecasting. Penguin Press.							
- Hume, David (1958): Treatise of Human Nature. (Ur. L. A. Selby-Bigge). Oxford University Press. Oxford.							
- Kahneman, Daniel (2013): Misliti brzo i sporo. Mozaik knjiga. Zagreb.							
- Keynes, John M. (1936/1987): Opća teorija zaposlenosti, kamate i novca. Cekade, Zagreb.							
- Krugman, Paul (2010): Savjest liberala. Algoritam. Zagreb.							
- Lazzarato, Maurizio (2013): Proizvodnja zaduženog čovjeka. Udruga Bijeli val. Zagreb.							
- Michel-Kerjan, Erwann; Slovic, Paul (2010): The Irrational Economist. Public Affairs. New York.							

- Ostrom, Elinor (2006): Upravljanje zajedničkim dobrima. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.
- Patel, Raj (2009): Vrijednost ničega. Fraktura. Zagreb.
- Perišin, Šokman, Lovrinović (2001): Monetarna politika. Fakultet Ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković. Pula.
- Sen, Amartya (2012): Razvoj kao sloboda. Algoritam. Zagreb.
- Skidelsky, Robert (2011): Keynes: Povratak velikana. Algoritam. Zagreb.
- Smith, Adam (1776/2004): Bogatstvo naroda. Masmedia, Zagreb.
- Smith, Adam (1759/2004): The Theory of Moral Sentiments. Cambridge University Press.
- Stiglitz, Joseph E. (2013): The Price of Inequality. W.W. Norton & Company. New York.
- Stroud, Barry (1977): Hume. The Arguments of the Philosophers, Routledge, London.
- Taleb, Nassim N. (2009): Crni labud. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.
- Vanberg, Viktor J. (2001): The Constitution of Markets. Routledge. London.
- Weber, Max (2006): Protestantska etika i duh kapitalizma. Misl. Zagreb.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Skupljanje povratnih informacija (nastavnik - student), ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, praćenje napredovanja svakoga studenta.

Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Etika međunarodnih odnosa	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni je cilj ovog predmeta upoznati studente sa suvremenim stanjem rasprave o moralnosti međunarodnih odnosa. Dakle, obrađuju se isključivo normativna pitanja povezana s događajima koji se zbivaju na međunarodnom planu. Opisi i analiza konkretnih političkih zbivanja služe tek kao primjeri. Danas su to veoma važni problemi zbog velikih međuovisnosti koje, na globalnoj razini, postoje između svih nacija. Kako je predviđeno da predmet bude jednosemestralni, ulazi se tek u neke relevantne teme. I to prvenstveno u one koje se ne obrađuju u okviru drugih srodnih predmeta (npr. ekologija), ali koji nisu ništa manje značajni i aktualni (npr. rat, globalna ekonomska pomoć, itd.). Neke od tema na koje se predmet usredotočuje tema izabrane su i zbog svog značaja za nedavna zbivanja na našim prostorima (npr. separatizam). Njihova svrha jest da se studenti navedu da ponovo, sada sa vremenske distance, kritički promisle o i novijoj povijesti ovih krajeva.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- uspoređivati i izvršiti opredjeljenje unutar raznih metodologija moralnog rasuđivanja;
- Nakon položenog ispita studenti će moći biti upoznati s glavnim slučajevima i opredjeljenjima u najvažnijim raspravljenim slučajevima iz područja etike međunarodnih odnosa;
- Nakon položenog ispita studenti će moći posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvodni dio nastave posvećen je ukazivanju na nove trendove u analizi međunarodnih odnosa: tj. kritici političkog realizma i insistiranju na tome da moralna analiza međunarodnih političkih odnosa ima smisla.
2. Drugi dio daje uvod u teoriju pravednog rata. Ukazuje se na ključno razlikovanje između *jus ad bellum* i *jus in bello*, te se razmatraju neka pitanja vezana uz svaki od tih aspekata (Walzer). Onda se, glede opravdanog ulaska u rat, diskutira se o problemu separatizma (Buchanan, Buchheit). Što se pak ispravnog vođenja rata tiče, dodiruje se uvijek aktualno pitanje moralnosti ubijanja civila tijekom sukoba (rasprava Mavrodes, Fullinwider, Alexander).
3. Nakon tih razmatranja o opravdanosti političkog nasilja, prelazi se na drugo glavno pitanje etike međunarodnih odnosa: treba li ekonomski pomagati siromašnim stanovnicima svijeta u prekomorskim zemljama, primati izbjeglice iz tih krajeva i sl. Započinje se prilazom klasičnog utilitarističkog gledišta i njegovim kritikama (Singer, Hardin, Goodin), a zatim se prelazi na deontološki utemeljene pozicije o istom

tom problemu (Shue, O'Neill).

Posljednji je sklop posvećen najutjecajnijoj suvremenoj teoriji pravednosti, onoj Johna Rawlsa, i pitanju o mogućnosti njene primjene na globalnu razinu. Najprije se detaljnije razmatra sama Rawlsova teorija, a zatim se analizira jedna od njezinih najboljih kritika (Pogge). Na kraju se diskutira o jednom radikalnijem pokušaju primjene Rawlsove teorije distributivne pravednosti na međunarodni plan (Beitz).

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
☐	vježbe	☐	laboratorij
☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

Komentari: U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Etika međunarodnih odnosa* može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

J. Rawls, *Pravo naroda*, Zagreb, KruZak, 2004.
P. Singer, *Jedan svijet. Etika globalizacije*, Zagreb, Ibis, 2005.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

A. Buchanan, *Justice, Legitimacy, Self-Determination: Moral Foundation for International Law*, Oxford, Oxford University Press, 2004
D. Boucher, *Political Theories of International Relations from Thucydides to the Present*, Oxford, Oxford University Press, 1998.
R. Martin, D.A. Reidy (ur.), *Rawls's Law of People*, Oxford, Blackwell, 2007.
M. Nussbaum, *Frontiers of Justice. Disability, Nationality, Species Membership*, Cambridge, Harvard University Press, 2006.
T. Pogge, *World Poverty and Human Rights*, Cambridge, Polity, 2002.
T. Pogge, *Real World Justice*, Berlin, Springer, 2005.
Primorac, I. (ur.) *Patriotizam*, KruZak, Zagreb, 2004.

M. Walzer, *Just and Unjust Wars*, New York, Basic Books, 2000.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Evolucija i vrijednosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim postignućima evolucijskog pristupa u objašnjenju ljudskog ponašanja, prije svega društvenih normi; pojasniti razliku biološkog i takozvanog strateškog pristupa; upoznati ga s potrebnim elementima teorije igara, osposobiti ga da razumije kako norme ponašanja nastaju "same od sebe".

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Postići razumijevanje evolucijskog i strateškog objašnjenja pojava u ljudskom ponašanju.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Zatvorenikova dilema; dominantna strategija, jednokratna i višekratna zatvorenikova dilema.
2. Evolucijski stabilna strategija; kompjuterske simulacije, "tit for tat", biološki i socijalni primjeri.
3. Objašnjenje altruizma; recipročni altruizam i osnove etike.
4. Društveni ugovor; Hobbes, suvremeni kontraktualizam, spontani nastanak iz prirodnog stanja, "evolucijski veo neznanja".
5. Objašnjenje pravednosti; podjela 50-50 kao evolucijski stabilna strategija, kažnjavanje varanja, objašnjenje kantovskog zahtjeva poopćljivosti u etici.
6. Evolucija semantike; razvoj sistema signala kod životinja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. **Komentari** Komentari: Odabir tema može se mijenjati ovisno o dostupnoj literaturi i interesu studenata.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera		Referat		Praktični rad	

		znanja					
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Robert Axelrod: <i>The Evolution of Cooperation</i> , Basic Books, 1981. Brian Skyrms: <i>Evolution of the Social Contract</i> , Cambridge University Press, 1996.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Edward Wilson: <i>Sociobiology</i> , Harvard University Press, 2000. (1975). Richard Dawkins: <i>Sebični gen</i> , Kultura Beograd, 1979 (1976). Ken Binmore: <i>Game Theory and the Social Contract, Vol.1: Playing Fair, Vol.2: Just Playing</i> MIT Press, 1994,							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		<i>Naslov</i>			<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Izv.prof.dr.sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofija biologije	
Studijski program	Diplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Osnovni cilj predmeta jest upoznati studente sa osnovnim problemima filozofije biologije. Evolucijska biologija predstavlja jednu od najvažnijih i najuspješnijih suvremenih znanosti koja objašnjava raznolikost životnih oblika te očite podudarnosti između organizama i njihova okoliša. Osim toga, ona je temeljno promijenila način na koji ljudi shvaćaju svoje mjesto u svijetu te odnos sa ostalim organizmima. Posljednjih nekoliko desetljeća filozofi su pokazali rastući interes za cijeli niz pitanja koja se tiču teorijskih temelja te filozofskih implikacija znanstvenih istraživanja u biologiji. Tijekom kolegija studenti će se upoznati sa konceptualno zahtjevnim elementima evolucijske biologije te zanimljivim pitanjima i problemima koji se tiču interpretacije određenih aspekata suvremene biologije. Naglasak će biti stavljen na utjecaj evolucijske biologije na društvene i humanističke znanosti. Nadalje, osim evolucijske biologije koja je dosad imala najširi društveni utjecaj studenti će se upoznati sa filozofskim problemima koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji koja predstavlja najbrže rastuće područje biologije. Posebice će biti istaknut utjecaj razvoja molekularne biologije na istraživanja u medicinskim znanostima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije.
2. Opisati debatu kreacionizam /evolucijska teorija.
3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije.
4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije i biologiji.
5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji.
6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti.
7. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično.
8. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.

1.4. Sadržaj predmeta

Suvremena biologija je područje koje raste velikom brzinom, a u istraživanju znanstvenika bioloških znanosti možemo naići na velik broj filozofskih problema koji se tiču pojmova, teorijskih pretpostavki te same znanstvene prakse. Osim pitanja koja se standardno provlače kroz medije i popularnu kulturu kao

što su pitanja: što je inteligentni dizajn, što je Darwinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema kojima će se ovaj kolegij baviti kao što su sljedeća: kakva je struktura evolucijske teorije, koje su to jedinice prirodne selekcije, jesu li svi biološki fenomeni svedivi na utjecaj gena, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda', je li podjela na rase utemeljena u biološkim činjenicama, jesmo li determinirani našim genima i sl. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je vrlo interesantnim područjem interesa za filozofsko proučavanje. Filozofski problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji se mogu podijeliti na one teorijske gdje se preispituju same pretpostavke i pojmove kojima se molekularna biologija koristi, te one praktične koji se tiču problema vezanim uz primjenu novostečenog znanja u medicini

Teme koje će se obrađivati:

1. Uvod u evolucijsku teoriju
2. Rasprava evolucijska teorija / kreacionizam
3. Priroda prirodne selekcije
4. Što su adaptacije, kritika adaptacionizma
5. Zakoni, mehanizmi i modeli u biologiji
6. Vrste u biologiji: postoji li ljudska priroda, jesu li rase prirodna vrsta
7. Redukcionizam u filozofiji biologije
8. Što su geni?
9. Rasprava o genetskoj informaciji
10. Genetski determinizam
11. Etički problemi u biomedicinskim znanostima
12. Biološka objašnjenja ljudskog ponašanja

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje seminara.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Peter Godfrey-Smith (2014) *Philosophy of Biology*, Princeton University Press
2. Elliot Sober (2000) *Philosophy of Biology*, Oxford : Westview Press

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Paul Griffiths and Kim Sterenly (1999) *Sex and Death*, Chicago; London : The University of Chicago Press
2. David L. Hull and Michael Ruse (1998) *The philosophy of biology*, Oxford: Oxford University Press
3. Mohan Matthen and Christopher Stephens (2007) *Philosophy of Biology*, Amsterdam: Elsevier
4. Sahotra Sarkar and Anya Plutynski A (2008) *Companion to the Philosophy of Biology*, Blackwell Publishing Ltd,

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Godfrey-Smith (2014) <i>Philosophy of Biology</i> , Princeton University Press	4 (naručena 2 primjerka)	
Elliot Sober (2000) <i>Philosophy of Biology</i> , Oxford : Westview Press	1 (naručeno 4 primjerka)	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Aktivno sudjelovanje se prati zadaćama koje prate testove postavljene na Mudri, seminarski rad, usmeni ispit.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	
Naziv predmeta	Filozofija filma i izvedbenih umjetnosti	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije (i c segment)	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

4. OPIS PREDMETA

1.40. Ciljevi predmeta

Cilj je ovoga predmeta upoznati studente sa suvremenim filozofskim teorijama o filmu i o izvedbenim umjetnostima, prvenstveno glazbi, plesu i kazalištu. Uz već postojeće programe koji se bave umjetnostima (primjerice Filozofija književnosti), ovaj bi kolegij pružio studentima mogućnost proširivanja spoznaja iz područja komparativne filozofije umjetnosti, odnosno produblivanje spoznaja stečenih iz kolegija Estetika, Umjetnost i moralno učenje i Filozofija umjetnosti, i njihovo oprimjerenje na filmu odnosno glazbi i kazalištu. Obzirom na sve veću produkciju filozofskih stavova o ovim umjetnostima, cilj je ovog kolegija ukazati na specifičnosti svake od njih i produblivanje teorijskih i praktičnih spoznaja o njima.

1.41. Uvjeti za upis predmeta

Nema.

1.42. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog kolegija studenti mogu:

- identificirati osnovne filozofske probleme koji se javljaju u teorijskim raspravama o filmu i izvedbenim

umjetnostima

- analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i argumentima koji se razvijaju unutar ovog područja
- objasniti, interpretirati i usporediti stajališta ključnih filozofa koji se bave ovim područjem
- usvojiti relevantnu terminologiju
- analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta
- objasniti na koji način spoznaje iz drugih filozofskih disciplina (filozofija uma, epistemologija, etika, ontologija, filozofija umjetnosti, filozofija književnosti, estetika) obogaćuju rasprave o filmu i izvedbenim umjetnostima, ali i načine na koji spoznaje o filmu i izvedbenim umjetnostima mogu koristiti za analizu drugih filozofskih problema

1.43. Sadržaj predmeta

Predmet će biti podijeljen u dvije osnovne tematske cjeline: filozofija filma i filozofija izvedbenih umjetnosti, a uvodna predavanja odnosit će se na usvajanje osnovnih pojmova filozofije umjetnosti koji su potrebni da bi se raspravljalo o ovim individualnim umjetnostima. Cjelokupno gradivo predmeta organizirat će se obzirom na sljedeće tematske blokove:

1. Komparativna filozofija umjetnosti:

- cilj, svrha i metodologija filozofskog promišljanja o umjetnosti općenito i pojedinačnog pristupa individualnim umjetnostima
- problem definiranja umjetnosti, pitanje nužnih i dovoljnih uvjeta da bi nešto bila umjetnost i da bi nešto spadalo u određenu umjetnost

2. Umjetnički elementi zajednički filmu i izvedbenim umjetnostima

- element narativnosti u filmu i kazalištu (definicija i uvjeti narativa, specifičnost narativne umjetnosti)
- pitanje 'autora' i njegove uloge u umjetničkom 'proizvodu'
- definiranje glume i glumca
- odnos autora i glumaca, pitanje intencionalnosti i zajedničkog djelovanja, uloga sudionika (redatelj, producent, scenograf, glumci) u umjetničkom ostvarenju i estetskom doživljaju
- uloga gledatelja, specifičnost estetskog iskustva kazališnih predstava, uloga pažnje
- emocionalne reakcije (empatija, strah, neizvjesnost, teorije kognitivnih znanstvenika o mentalnim procesima gledatelja)
- ontološki, epistemološki i umjetnički status književnih predložaka za film/kazalište
- glazba u filmu i izvedbenim dramskim umjetnostima

3. Filozofija filma

- ontološki status filma
- fotografska osnova filma
- problem medija
- problem interpretacije filma
- pitanje žanra
- film i televizija
- umjetnički film nasuprot *blockbuster* (umjetnost nasuprot žanr)
- ključni filozofi filma (Noel Carroll, Berys Gaut, Carl Plantinga, Muray Smith, Ted Nanniceli)

4. Filozofija izvedbenih umjetnosti

- definiranje izvedbenih umjetnosti i umjetničkih izvedbi (klasična glazba, kazališne izvedbe, ples, književnost, popularna glazba, performanse)
- David Davies i 'klasična paradigma'
- James Hamilton i 'model sastojaka'
- ontološki status izvedbenih umjetnosti

- odnos notnog/tekstualnog zapisa i izvedbe (djela za izvedbu i izvedena djela)
- problem autentičnosti u izvedbama, pitanje interpretacije notnog/tekstualnog zapisa, autoritet skladatelja/pisca/redatelja
- funkcija publike
- teorije kazališta i funkcije kazališta (Aristotel, Brecht, DeCoursey)

1.44. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☒ terenska nastava (kazalište)	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo _____
1.45. Komentari	Očekuje se da studenti imaju određenog iskustva kao gledatelji kazališnih predstava.	

1.46. Obveze studenata

Studenti su dužni dolaziti na predavanja, čitati relevantnu literaturu i kritički raspravljati o njoj, i (obzirom na mogućnosti), gledati relevantne filmove i kazališne predstave. Studenti su dužni predati jedan seminarski rad.

1.47. Praćenje¹⁰ rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.48. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Vrednovanje nastave održava se tokom semestra putem kolokvija, aktivnosti na nastavi i na završnom ispitu, a studenti su dužni predati i jedan seminarski rad.

Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu. Esej mora sadržavati od 2,5000 do 3,000 riječi, i moraju se konzultirati barem četiri relevantna izvora literature.

1.49. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Carroll, Noel (1996), *Theorizing the Moving Image*, Cambridge UP
 Davies, David (2011), *Philosophy of the Performing Arts*, Blackwell Publishing
 Gaut, Berys (2010), *A Philosophy of Cinematic Art*, Oxford UP
 Hamilton, James (2007), *The Art of Theater*, Blackwell Publishing

1.50. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Carroll, Noel, (1990), *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*, Routledge
 Carroll, Noel, (2010), *Art in Three Dimensions*, OUP
 Carroll, Noel, (2013), *Minerva's Night Out*, Wiley-Blackwell
 Davies, Steven, (2003), *Themes in Philosophy of Music*, Oxford UP
 Kivy, Peter, (2007), *Music, Language and Cognition*, Clarendon Press, Oxford UP
 Kivy, Peter, (2009), *Antithetical Arts, On the Ancient Quarrel between Literature and Music*, Clarendon press, Oxford
 Livingston, Paisley (2009), *Cinema, Philosophy, Bergman*, OUP
 Livingston, Paisley & Plantinga, Carl ur, (2009), *The Routledge Companion to Philosophy and Film*, Routledge

¹⁰ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Smith, Murray, (2017), <i>Film, Art and Third Culture</i> , OUP		
Smith, Murray & Richard Allen, (1997), <i>Film Theory and Philosophy</i> , OUP		
1.51. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu		
<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Literatura je dostupna u e-izdanju.		
1.52. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
Rad studenata pratit će se preko njihovih aktivnosti na nastavi te preko rezultata koje ostvare na kolokvijima i završnom ispitu.		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Mišćević	
Naziv predmeta	Filozofija jezika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studente sa osnovama suvremene filozofije jezika.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Sposobnost jezičnog analiziranja teksta i/ili argumenta.
Sposobnost prepoznavanja dvosmislenosti u argumentu.

Također, cilj je razviti metodološke kompetencije nužne za:

- razumijevanje suvremene filozofske debate
- opće sposobnosti kritičkog zaključivanja
- sposobnosti povezane sa analizom i razumijevanjem diskursa općenito.

1.4. Sadržaj predmeta

Teme:

Primarna funkcije jezika omogućiti govornicima da slušaocima prenesu sadržaj svojih misli.

Znanje jezika: Chomsky i rasprava o nativizmu

Odnos mišljenja I jezika

priroda mišljenja koje prethodi upotrebi jezika I narav njegova sadržaja.

"Što dovodi do toga da određena misao ima određeni sadržaj??"

Mentalni sadržaj. Je li on u glavi? Misaoni eksperiment blizanačke zemlje sugerira da ono što subjekt vjeruje nije u cijelosti određeno njegovim unutarnjim sadržajem. Unatoč tome, kognitivna sličnost Oscara i njegovog dvojnika je velika.. Postoji li neki posve unutarnji aspekt sadržaja koji dijele?

Osobna imena I teorija imena (J. S. Mill , konotacija i denotacija Gottlob Frege, Saul Kripke) Misleći da Hesperus jest Hesperus, ja mislim o predmetima kao u mišljenju da je Hesperus Phosphorus. Prva misao je trivijalna dok druga nije. Kontingentni a priori. Kako je moguće a priori znanje o kontingentnom?

Kompozicionalnost, deflationizam i semantika konceptualne uloge.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Studenti su duži izraditi seminarski rad i položiti usmeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
<i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Devitt: Jezik i realnost, Kruzak Mišćević-Potrč: Kontekst i značenje, ICR Mišćević: Filozofija jezika, Jesenski i Turk							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Quine: Riječ i predmet, Kruzak Davidson: Ogledi o istini i interpretaciji, Demetra Kripke: Imenovanje i nužnost, Kruzak Wittgenstein: Filozofska istraživanja							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
<i>Naslov</i>				<i>Broj primjeraka</i>		<i>Broj studenata</i>	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Snježana Prijic-Samaržija	
Naziv predmeta	Filozofija književnosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studente s osnovnim problemima filozofije književnosti

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti mogu:

1. opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija 'Filozofija književnosti'
2. objasniti, interpretirati i kritički raspravljati o problemima filozofije književnosti
3. stečeno znanje primijeniti pri analizi i interpretaciji tekstova iz područja filozofije književnosti, književne teorije i književnost općenito

1.4. Sadržaj predmeta

A) FILOZOFIJA, ESTETIKA I KNJIŽEVNOST

1. Estetika i književnost

- koje je mjesto književnosti unutar estetike i teorije umjetnosti, presjek zajedničkih tema: vrijednost umjetnosti, doživljaj umjetničkog djela, teorije umjetnosti, razumijevanje umjetnosti općenito i književnog djela posebno
- filozofi o umjetnosti i književnosti: povijesni pregled filozofskih razmišljanja o estetici i mjestu i važnosti književnosti za ljudski život (Platon, Aristotel, Kant, Hume i dr.)

2. Problem određivanja i definiranja književnosti

- što je književnost, postoji li skup nužnih i dovoljnih uvjeta koji moraju biti zadovoljeni da bi neko djelo bilo književno djelo, pristupi definiranju književnosti, raznolikost književnih vrsta unutar teorija književnosti
- formalistička definicija, strukturalistički pristup, jezične definicije književnosti, institucijska definicija, teorija socijalne prakse, teorija obiteljske sličnosti

3. Ontologija i književnost

- ontološko status književnog djela, ontološki status likova u književnom djelu, postoje li književni likovi i kako ih trebamo definirati, referencija i značenje i književni likovi
- teorija artefakta, Meinong – teorije
- svijet književnog djela kao mogući svijet

4. Epistemologija i književnost

- problem istine u književnom djelu, kako definirati istinu u književnom djelu, što određuje istinu u književnom djelu, možemo li ju spoznati, je li autor dužan govoriti istinu, zna li autor istinu i u kojoj mjeri
- književnost/ fikcija nasuprot zbilji, paradoks fikcije, književnost kao *mimesis*, književnost kao imaginativno stvaranje, književnost kao reprezentacija
- kognitivna vrijednost književnog djela, književno djelo kao izvor spoznaje

5. Etika i književnost

- ima li književnost etičku komponentu i koliko je ona važna, prenosi li književnost etičku poruku, doprinosi li književnost moralnoj spoznaji, važnost književnosti za oblikovanje moralne svijesti pojedinca
- etička komponenta kao (dodatna) vrijednost književnog djela

6. Psihologija i književnost

- reaktivni stavovi prema književnom djelu, 'odgovaranje' na književno djelo i probleme koje ono otvara
- problem emocija: važnost emocija za stvaranje umjetničkog djela, emocije u umjetnosti, emocije kod čitatelja, racionalnost emocionalnih i reaktivnih stavova kod čitatelja, kvazi-emocije, psihička povezanost s likovima u književnom djelu vs. fizička udaljenost i nemogućnost interakcije s likovima

B) POSEBNA PROBLEMSKA PODRUČJA UNUTAR FILOZOFIJE KNJIŽEVNOSTI

1. Problem značenja u književnom djelu

- koje je značenja književnog djela, kako ono nastaje, kako ga se određuje, što sačinjava značenje, ima li uopće smisla govoriti o značenju u književnom djelu
- preneseno značenje, implicitno značenje
- metafora i ironija

2. Interpretacija književnog djela

- teorije interpretacije, može li se interpretirati književno djelo, koliko je interpretacija 'točna', ima li smisla pitati 'što je autor htio reći'
- problem namjere autora: u kojoj je mjeri znanje o namjeri autora važno za interpretaciju književnog djela

3. Književni kritičar

- tko je književni kritičar i što on radi, problem ekspertizma u estetici i književnosti: subjektivni doživljaj vs. mišljenje eksperata

4. Autor književnog djela

- tko je autor/pripovjedač, naracija u prvom licu vs. naracija u trećem licu, sveznajući autor, smrt autora, nepouzdana autor
- pitanje inspiracije, odakle autoru ideja, problem imaginacije, kreativni čin stvaranja

5. Književnost i ostale umjetnosti

- književnost i dramska umjetnost: što rade glumci?
- književnost i film

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža

☐	vježbe	☐	laboratorij
☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti trebaju redovito i aktivno pohađati nastavu.

Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.

Tijekom nastave mobiteli trebaju biti utišani ili isključeni.

Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Izvedbenom programu valja priložiti način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Obvezna literatura:

Peter Lamarque, (2009), The philosophy of literature, Oxford, Blackwel

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Izborna literatura:

Aristotel (2005), *O pjesničkom umijeću*, Školska knjiga Zagreb

Platon (1977), *Država*, Zagreb (i druga izdanja)

Kant I. (1976) *Kritika moći suđenja*. Prev: Viktor D. Sonnenfeld. Zagreb: Naprijed

New Ch. (1999), *Philosophy of Literature*, Routledge

Connolly O. & Haydar B. (2001), "Narrative Art and Moral Knowledge", *British Journal of Aesthetics*, 41, 2

Currie G. (2007), "Both Sides of the Story: Explaining events in a narrative", *Philos Studies*

Elridge R. (2003), *An Introduction to the Philosophy of Art*, Cambridge UP

Everett A. (2007), "Pretense, Existence, and Fictional Objects", *Philosophy and Phenomenological Research*, 1

Gibson J. (2003), "Between Truth and Triviality", *British Journal of Aesthetics*, *British Journal of Aesthetics*, 43, 3

Grice P. (1991), *Studies In the Way of Words*, Cambridge, Harvard UP (part 1)

Goldie P. & Lopes D.M. (2008) *Virtues of Art*, *Proceedings of The Aristotelian Society*, LXXXII

Hanfling O. (1996), "Fact, Fiction and Feeling", *British Journal of Aesthetics*, 36, 4

Harold J. (2000), "Empathy with Fiction", *British Journal of Aesthetics*, 40, 3

Hirsch E.D. (1967), *Validity in Interpretation*, New Haven and London, Yale UP

Howell R. (2002), "Ontology and the Nature of the Literary Work", *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*

Kieran M. (2001), "In Defense of the Ethical Evaluation of Narrative Art", *British Journal of Aesthetics*, 41, 1

Kieran M. and D. McIver ur. (2006), *Knowing Art: Essays in Aesthetics and Epistemology*, Springer
Lamarque, Olsen, (1997), *Truth, Fiction and Literature*, Oxford, Oxford UP
Lillehammer H. (2008), "Values of Art and the Ethical Question", *British Journal of Aesthetics*, 48,4
Levinstein B. (2007), „Facts, Interpretation and Truth in Fiction“, *British Journal of Aesthetics*, 47,1
Livingston P. (2005), *Art and Intention*, Clarendon Press
New Ch. (1996), "Walton on Imagination, belief and Fiction", *British Journal of Aesthetics*,38,.2
Nussbaum M.C. (2005), *Pjesnička pravda*, Zagreb, Deltakont
Price C. (2003), "Artificial Functionsa and the Meaning of Literary Works“, „ *British Journal of Aesthetics*, 43,1
Sartre J.P. (2003), *What is Literature?*, Routledge
Savile A. (1998), "Imagination and the Content of fiction", *British Journal of Aesthetics*,.38,.2
Scruton R. (1979), *Art and Imagination*, The Chaucer Press
Stevenson L. (2003), „Twelve Conceptions of Imagination“, *British Journal of Aesthetics*, 43, 3
Thomasson A. (1999), *Fiction and Metaphysics*, Cambridge UP
Thomasson A. (2005), „The Ontology of Art and Knowledge in Aesthetics“, *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 63,3
Walton L. Kendall, (1990), *Mimesis as Make-believe*, Harvard UP
Young o. (1999), "Art, Knowledge and Exemplification", *British Journal of Aesthetics*,.39,2
Zeimbekis J. (2004), " Propositional Attitudes in Fiction“, *British Journal of Aesthetics*, 44,3

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Neven Petrović	
Naziv predmeta	Filozofija historije	
Studijski program	Preddiplomski	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1-3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni ciljevi predmeta su da studenti, naročito oni povijesti i filozofije, zahvate dio problematike filozofije znanosti koja se odnosi na historijska istraživanja i da razvijaju vještinu čitanja primarne filozofske literature, te razumijevanja ključnih teorijskih problema i relevantne argumentacije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Jedini poseban uvjet za upis ovog predmeta jest dovoljno dobro poznavanje engleskog jezika s obzirom da za ovu tematiku još uvijek nema dovoljno prevedene literature.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekivani ishodi su: da se studenti upoznaju s filozofskim jezikom i argumentacijom te ih razumiju; da mogu interpretirati ideje istaknutih filozofa znanosti i kritički se odnositi prema njima; da razvijaju vještine primjene tih ideja i rješenja raznih teorijskih pitanja na aktualne probleme historijskog istraživanja.

1.4. Sadržaj predmeta

Prva tematska cjelina koja se obrađuje jest kritika tradicionalne (tzv. spekulativne) filozofije povijesti sa stajališta filozofije znanosti, a temeljni tekst koji se obrađuje klasična je Popperova rasprava *Bijeda historicizma* u kojoj se dokazuje da nema nikakvih povijesnih zakona koji upravljaju tokom događaja, te da ljudska povijest nije usmjerena ni prema kakvom cilju i nema baš nikakav skriveni smisao. Ideja ovog dijela kolegija jest da se ukaže na problematične aspekte nekad prevladavajućih, a kod nas još uvijek dovoljno prisutnih, filozofskih pristupa povijesti i historiografiji.

Drugi dio kolegija posvećen je uvođenju u metodološke probleme historijskog istraživanja, tj. upućivanju studenata u teorijska pitanja historiografije kao znanosti. Tu ih se kani upoznati s osnovnim metodološkim problemima društvenih znanosti, poglavito povijesti, i to kroz jedan od temeljnih udžbenika na tom području, Nagelovu *Strukturu nauke*.

Treća i posljednja cjelina kojom će se baviti ovaj kolegij usredotočena je na argumente za i protiv temeljnih pozicija koje se zauzimaju u pogledu metodoloških problema historiografije. Prvenstveno se radi o srazu „pozitivističkih“ i „idealističkih“ pogleda na: objektivnost povijesnog istraživanja, mogućnost nalaženja povijesne istine, vrstu objašnjenja koju historičari mogu pružiti tumačeći prošla zbivanja, metodološki individualizam i holizam i sl. Čitat će se i prodiskutirati izvorni tekstovi autora i iz

jedne i iz druge suprotstavljene škole mišljenja, sakupljeni u jednom od ključnih zbornika o ovoj problematici.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti su obavezni prisustvovati većini predavanja i seminara, biti aktivni u diskusijama te pročitati zadane materijale.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Studenti trebaju aktivno sudjelovati u radu, položiti kolokvij nakon polovice pređenog gradiva, a po svom izboru mogu održati jedan referat na nastavnu jedinicu po svojem izboru. Nakon završetka nastave pristupaju završnom pismenom i usmenom ispitu koji iznosi 30% od cjelokupne ocjene.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Broadbeck, M. "Methodological Individualisms: Definition and Reduction", u Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966, str. 297-329 (33)
- Danto, A.C. "The Historical Individual", u Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966, str. 265-296 (32)
- Donagan, A. "Popper-Hempel Theory Reconsidered", u Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966, str. 127-159 (33)
- Hempel, C.G. „The Function of General Laws in History“, u Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press, Glencoe, 1959, str. 344-356 (13)
- Nagel, E. *Struktura nauke*, Nolit, Beograd, 1974, str. 487-540 (54)
- Passmore, J. "The Objectivity of History", u Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966, str. 75-94 (20)
- Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, Kružak, Zagreb, 1996, str. 19-162 (143)
- Walsh, W.H. "The Limits of Scientific History", u Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966, str. 54-74 (21)

Ukupno: 349 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Berlin, I. „The Concept of Scientific History“, u Berlin, I. *Concepts and Categories*, Pimlico, London, 1978, str. 103-142 (40)
- Berlin, I. „Povijesna neminovnost“, u Berlin, I. *Četiri eseja o slobodi*, Feral Tribune, Split, 2000, str. 123-217 (95)
- Carr, E.H. *What is History?*, Alfred A. Knopf, New York, 1962.

- Colingwood, R.G. *Ideja historije*, Svjetlost-Sarajevo/Globus, Zagreb, 1986.
- Danto, A.C. *Analytical Philosophy of History*, Cambridge University Press, 1968.
- Dilthey, W. *Izgradnja istorijskog sveta u duhovnim naukama*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Dray, W.H. *Laws and Explanation in History*, Oxford University Press, London, 1957.
- Dray, W.H. *Philosophy of History*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1964.
- Dray, W.H. (ur.) *Philosophical Analysis and History*, Harper & Row, New York, 1966.
- Gallie, W.B. *Philosophy and the Historical Understanding*, Schocken Books, New York, 1964.
- Gardiner, P. (ur.) *The Philosophy of History*, Oxford University Press, Oxford,
- Gardiner, P. *The Nature of Historical Explanation*, Oxford University Press, London, 1952.
- Gardiner, P. (ur.) *Theories of History*, Free Press of Glencoe, New York, 1959.
- Hook, S. *Philosophy and History*, New York University Press, New York, 1963.
- Joynt, C.B. & Rescher, N. "The Problem of Uniqueness in History", *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, 1961, str. 150-162 (13)
- Mandelbaum, M. *The Problem of Historical Knowledge*, Liveright Publishing Corporation, New York, 1938.
- Mandelbaum, M. "The Problem of 'Covering Laws'", *History and Theory*, Vol. 1, No. 3, 1961, str. 229-242 (14)
- Meyerhoff, H. (ur.) *The Philosophy of History in Our Time*, Doubleday & Company, Garden City, 1959.
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, New Haven, 1957.
- Walsh, W.H. *Philosophy of History: An Introduction*, Harper & Row, New York, 1960.
- Wright, G.H. von, *Objašnjenje i razumijevanje*, Nolit, Beograd, 1975.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Popper, K.R. <i>Bijeda historicizma</i> , KruZak, Zagreb, 1996.	2	20
Nagel, E. <i>Struktura nauke</i> , Nolit, Beograd, 1974.	0	20
Dray, W.H. (ur.) <i>Philosophical Analysis and History</i> , Harper & Row, New York, 1966.	0	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Smokrović	
Naziv predmeta	Filozofija logike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

U ovom se kolegiju studenti upoznaju s područjem određenim susretanjem filozofije i logike, ili točnije, s problemima koje pred filozofiju postavlja logika. Od slušatelja kolegija traži se prethodna upoznatost sa osnovama klasične logike prvog reda te poznavanje osnova filozofije jezika i teorije značenja. Osnovni je cilj predmeta upoznati studente sa filozofskim problemima koji se javljaju kako u klasičnoj logici, uključujući proširene logike, tako i u nestandardnim logikama. Isto tako, zadatak je kolegija prezentirati suvremeno stanje rasprave o najznačajnijim problemima filozofije logike.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. prepoznati i objasniti pojam formalnog sustava
2. objasniti pojam valjanosti
3. objasniti pojmove osobnih imena i singularnih terma.
4. usporediti Fregeovu i Russellovu deskriptivnu teoriju imena.
5. razlikovati klasične teorije istinitosti.
6. objasniti karakteristične elemente Tarskijeve teorije istine.
7. objasniti osnove 'redundancijskih' teorija
8. razlikovati osnovne postavke klasične logike i "neklasičnih logika".

1.4. Sadržaj predmeta

- *Problemi jezika logike*
- Određenje pojma *formalnog sustava* i odnos formalnih sustava i logike. Koji se formalni sustavi mogu smatrati logikom?
- Prosuđivanje argumenta. Valjanost kao kriterij za prosuđivanje argumenta.
- Pojam logičkih veznika. Funkcijska potpunost, karakteristične matrice i odlučivost za dvovrijednosne i viševrijednosne sustave. Značenje i interpretacija veznika.
- Kvantifikacija i ontologija. Problemi ontološke obveze.
- Osobna imena i singularni termini. Imena kao opisi. Frege vs. Russell.
- Rečenice, iskazi, propozicije.
- *Problemi semantike*
- Klasične teorije istinitosti (Korespondencijska, koherencijska, pragmatička)
- Davidsonova artikulacija Tarskijeve teorije
- 'Redundancijske' teorije.

<ul style="list-style-type: none"> - Suvremeno stanje rasprave: Horwich vs. Field. - Klasična logika i utemeljenost 'neklasičnih logika'. 							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja	☐ samostalni zadaci				
		☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža				
		☐ vježbe	☐ laboratorij				
		☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad				
		☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije				
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
<p><i>Primjer:</i> Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, izrada postera, pisanje izvještaja i eseja na zadane teme, kolokvij/testovi znanja, pismeni i usmeni ispit.</p>							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
<p>*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.</p> <p>Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!</p>							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>Haack, S. 2005. Filozofija logika, Biblioteka Scopus, Zagreb. McGinn, C., 2000. Logical Properties, Clarendon presss, Oxford Quine, W.V. 1970. Philosophy of logic, Harvard U. P., Cambridge, Mass. (izabrana poglavlja)</p>							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
<p>Davidson, D. 2000. Istraživanja o istini i interpretaciji, Demetra, Zagreb. (izabrana poglavlja) Field, H. 2001. Truth and the Absence of Fact, Oxford, Clerendon Press. (izabrana poglavlja) Hacking, I., 1979. <i>What is Logic?</i>, Journal of Philosophy 76. (izabrana poglavlja) Hintikka, J., 1969, Models for modalities, Reidel. Katz, J. 1972. Semantic Theory, New York, Harper & Row. Putnam, H., 1971, Philosophy of Logic, Harper Torchbooks.</p>							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov				Broj primjeraka		Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
<p>Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.</p>							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Smokrović/Majda Trobok	
Naziv predmeta	Filozofija logike i matematike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2.,3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3 ili 4
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

U ovom se kolegiju studenti upoznaju s područjem određenim susretanjem filozofije s jedne strane te logike i matematike s druge, ili točnije, s problemima koje pred filozofiju postavljaju logika i matematika. Od slušatelja kolegija traži se prethodna upoznatost sa osnovama klasične logike. Što se matematike tiče, traži se osnovno znanje srednjoškolske matematike. Osnovni su ciljevi predmeta: (1) upoznati studente sa filozofskim problemima koji se javljaju kako u klasičnoj logici, uključujući proširene logike, tako i u nestandardnim logikama i (2) predstaviti osnovne smjerove u filozofiji matematike.

Osim toga, zadatak je kolegija prezentirati suvremeno stanje rasprave o najznačajnijim problemima filozofije logike i matematike.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. prepoznati i objasniti pojam formalnog sustava
2. objasniti pojam valjanosti
3. objasniti pojmove osobnih imena i singularnih terma.
4. usporediti Fregeovu i Russellovu deskriptivnu teoriju imena.
5. razlikovati klasične teorije istinitosti.
6. objasniti karakteristične elemente Tarskijeve teorije istine.
7. objasniti osnove 'redundancijskih' teorija
8. razlikovati osnovne postavke klasične logike i "neklasičnih logika".
9. razlikovati i kritički prikazati i usporediti osnovne smjerove realizma i antirealizma u filozofiji matematike

1.4. Sadržaj predmeta

- Određenje pojma *formalnog sustava* i odnos formalnih sustava i logike. Koji se formalni sustavi mogu smatrati logikom?
- Kvantifikacija i ontologija. Problemi ontološke obveze.
- Imena kao opisi. Frege vs. Russell.
- Klasične teorije istinitosti (korespondencijska, koherencijska, pragmatička)
- Klasična logika i utemeljenost 'neklasičnih logika'.
- Semantička, epistemološka i ontološka pitanja u filozofiji matematike.
- Podjela realizam-antirealizam i osnovni smjerovi u filozofiji matematike

1.5. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
 seminari i radionice

- samostalni zadaci
 multimedija i mreža

	☐ vježbe	☐ laboratorij					
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad					
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije					
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Studenti su dužni prisustvovati i aktivno učestvovati u nastavi te uspješno prezentirati tijekom nastave (1) za 3 ECTS boda: 1 seminar samostalno (po izboru: iz filozofije logike ili iz filozofije matematike) (2) za 4 ECTS boda: 2 seminara, jedan samostalno i jedan u obliku grupnoga rada pri čemu jedan seminar mora biti iz filozofije logike a drugi iz filozofije matematike. Student sam bira iz kojeg će područja pisati seminar samostalno a iz kojega će seminar pisati u obliku grupnoga rada.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohadanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1,5 ili 2,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	1
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Izabrana poglavlja iz: (1) Haack, S. 2005. Filozofija logika, Biblioteka Scopus, Zagreb. (2) McGinn, C., 2000. Logical Properties, Clarendon presss, Oxford (3) Quine, W.V. 1970. Philosophy of logic, Harvard U. P., Cambridge, Mass. (4) Benacerraf, Putnam, 1983, <i>Philosophy of Mathematics – Selected Readings</i> (second ed.), Cambridge University Press. (5) Frege, G., 1884/1995, <i>Osnove aritmetike i drugi spisi</i> , Kruzak.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
(1) Davidson, D. 2000. Istraživanja o istini i interpretaciji, Demetra, Zagreb. (izabrana poglavlja) (2) Field, H. 2001. Truth and the Absence of Fact, Oxford, Clerendon Press. (izabrana poglavlja) (3) Hacking, I., 1979. <i>What is Logic?</i> , Journal of Philosophy 76. (izabrana poglavlja) (4) Hintikka, J., 1969, Models for modalities, Reidel. (5) Katz, J. 1972. Semantic Theory, New York, Harper & Row. (6) Putnam, H., 1971, Philosophy of Logic, Harper Torchbooks. (7) Jacuette, D. (ed.), 2002, <i>Philosophy of Mathematics – An Anthology</i> , Blackwell. (8) George, A., i Velleman, D. J., 2002, <i>Philosophies of Mathematics</i> , Blackwell. (9) Hintikka, J., (ed.), 1969, <i>The Philosophy of Mathematics</i> , Oxford University Press. (10) Shapiro, S., 2002, <i>Thinking about Mathematics – The Philosophy of Mathematics</i> , Oxford University Press. (11) Brown, J. R., 1999, <i>An Introduction to the World of Proof and Pictures</i> , Routledge. (12) Trobok, M., 2006, <i>Platonism in the Philosophy of Mathematics</i> , Filozofski fakultet u Rijeci. (13) Šikić, Z., 1995, <i>Filozofija matematike</i> , Školska knjiga, Zagreb							

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Filozofija logika	4	
Logical Properties	1	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Lino Veljak	
Naziv predmeta	Filozofija povijesti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Studenti se u sustavnom i problematskom obliku informiraju o temeljnim problemima filozofije povijesti i relevantnim orijentacijama filozofijskog pristupa povijesti, te potiču na samostalan istraživački rad i promišljanje problematike, kao i na interdisciplinarni i multidisciplinarni pristup temama filozofije povijesti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon odslušanog kolegija studenti će biti sposobni:

- analizirati i kritički vrednovati materiju (gradivo) o temeljnim problemima filozofije povijesti kao discipline kao i interdisciplinarna područja istraživanja (kao i objasniti te vrednovati relevantne orijentacije filozofijskog pristupa povijesti u novovjekovlju i suvremenosti).
- Napraviti preduvjete za samostalan istraživački rad i za promišljanje problematike, a posebno sposobnost uključenja u interdisciplinarna i multidisciplinarna istraživanja o temama filozofije povijesti.
- Definirati i primijeniti pojmovne aparate nužne za snalaženje u sadržajno i terminologijski heterogenoj literaturi, kako u području teorijske, tako napose i u području praktičke filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

Pojam povijesti (razlike povijest/historija/historiografija, terminologijske kontroverzije, višeznačnosti i njihovo razjašnjavanje). Geneze filozofijskog promišljanja povijesti. Počeci i razvitak filozofije povijesti. Geneza i razvitak pojmova filozofije povijesti (razlike povijest/historija/historiografija, terminologijske kontroverzije, višeznačnosti i njihovo razjašnjavanje). Geneze filozofijskog promišljanja povijesti. Počeci i razvitak filozofije povijesti. Ciklička i progresistička teorija povijesti. Filozofija povijesti i povijesno mišljenje. Minervina sova i mišljenje budućnosti. Antiteze i antinomije povijesti. Prošlost - suvremenost - modernost. Upitnost sintagme "povijest - učiteljica života". Kraj povijesti. Teologija i utopija. Transcendencija, imanencija i sekularizacija. Filozofija povijesti i povijesne znanosti Odnos filozofije povijesti spram cjeline filozofije i spram društvenih/duhovnih znanosti.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito pohađanje nastave te aktivno sudjelovanje, izrada seminarskog rada na zadanu temu, usmeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
<i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Aurelije Augustin, Država Božja, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1982. Vico, Načela nove znanosti, Naprijed, Zagreb 1983. Kant, Um i sloboda, Ideje, Beograd, 1973. Hegel, Filozofija povijesti, Naprijed, Zagreb 1966. Condorcet, Nacrt povijesnog prikaza napretka ljudskog duha, Politička kultura, Zagreb 2001. Comte, Kurs pozitivne filozofije, Kultura, Beograd 1962. Marx/Engels, Rani radovi, Naprijed, Zagreb 1985. Popper, Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji, KruZak, Zagreb 2003. Popper, Bijeda historicizma, KruZak, Zagreb 1996. Makanec, Uvod u filozofiju povijesti, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 1993. Bloch, Duh utopije, BIGZ, Beograd 1982. Sutlić, Uvod u povijesno mišljenje, Demetra, Zagreb 1994. Kangrga, Praksa-vrijeme-svijet, Naprijed, Zagreb 1989. Vranicki, Filozofija historije I-II, Golden Marketing-Tehnička knjiga, Zagreb 2002. (tri djela s ovog popisa u dogovoru s nastavnikom)							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Ostala literatura s gornjeg popisa.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		Naslov	Broj primjeraka		Broj studenata		
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Studentska evaluacija, objavljivanje najboljih seminarskih radova							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Filozofija psihijatrije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

The course aims at promoting your knowledge of the following notions relative to the topics covered in the lectures (please, see section V Popis Tema): philosophers, doctrines, concepts, arguments. Specifically, the course aims at promoting the following capacities:

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

The course aims at promoting your knowledge of the following notions relative to the topics covered in the lectures (please, see section V Popis Tema): philosophers, doctrines, concepts, arguments. Specifically, the course aims at promoting the following capacities:

- Philosophers:* capacity to associate them to the specific doctrines, arguments, concepts in philosophy of psychiatry that were considered in the course. Some (rough) idea of when they proposed these positions or arguments.
- Doctrines:* ability to state in a concise, clear, and rigorous way the specific problem they aim to solve and their main theses.
- Concepts:* ability to define or characterize them in a concise, clear and rigorous ways and give appropriate examples.
- Arguments* (for a solution of a philosophical problem, objections and replies):
  - Ability to present their structure, clarify their premises and their conclusion.
  - Ability to assess their validity (whether they logically lead to their conclusion) and soundness (if they are valid, whether their premises

are true).

- This assessment does not necessarily require the students' capacity to offer original lines of thought. An intelligent and reasoned use of what they take to be the strongest objections in the assigned core readings is sufficient. In particular, selecting the appropriate objections to the different arguments and doctrines will require thinking about the relations between topics discussed in different seminars.

1.4. Sadržaj predmeta

The module aims to introduce and explore in some depth some themes from contemporary philosophy of psychiatry.

The relation between philosophy and psychiatry is two-way. On the one hand, philosophical analyses and theories are used to investigate fundamental issues concerning the scientific and practical dimensions of psychiatry. On the other hand, psychiatric research is used to illuminate by means of empirical results certain philosophical issues.

The module will illustrate aspects of this general two-ways relation by considering three main debates in contemporary philosophy of psychiatry. First, we will focus on the philosophical discussions concerning the nature and plausibility of the notion of mental disorder. Then, we will address some recent philosophical analyses of psychiatric explanation. Third, we will consider a debate concerning the ascription of moral responsibility to individuals classified as psychopaths.

During the course, you will be encouraged to think critically and philosophically about the issues, evaluate and produce arguments, and you will be expected to do the same in assessment.

Prerequisites

The course activities, from teaching to assessed work, will be in English. Moreover, no alternative course material in Croatian will be available. It is strongly advised that only students who can self-certify their comprehension of spoken and written English at an intermediate or advanced level can enrol. However, the course does not presuppose capacities or experience in philosophical writing in English.

While some familiarity with philosophical methods is required, the course does not presuppose knowledge of contemporary psychiatry. We will work with a limited selection of specific case studies concerning certain mental disorders. All the relevant psychiatric background useful for following the relative philosophical discussions will be provided.

SADRŽAJ PREDMETA

- Contemporary psychiatry and systems of classifications, the recent developments of the philosophy of psychiatry.
- Critical appraisal of some anti-psychiatric argument. An introductory presentation of the work of Michael Foucault on the history and foundations of modern psychiatry. Constructivist analyses of the notion of mental disorder
- Arguments against anti-psychiatric and constructivist theory.
- Attempts at including the notion of mental disorder into that of physical disorder.
- Criticisms to the biological account and alternative accounts
- Specific explanatory practise in psychiatry. The pragmatics of psychiatric explanation.
- Intentionality, breakdowns of meaning in the psychiatric explanation of central mental disorders.
- Introduction to the notion of psychopathy and philosophical debate about it. How psychiatry, philosophy intersects in questions of policy making

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: lmalatesti@ffri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.
- Za nastave valja utišati zvuk na mobitelima i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

PRIDRŽAVANJE DOGOVORENIM ROKOVIMA

- Prilikom predaje rezultata istraživanja u pisanom obliku potrebno je pridržavati se zadanih rokova.
- Neizvršavanje obveza može rezultirati smanjenjem ocjenskih bodova.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera	1	Referat		Praktični rad	

znanja

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

(Material needed to prepare for the tests and seminar discussions).

- Blair, J., D. Mitchell, and K. Blair. 2005. *The Psychopath: Emotion and the Brain*. Blackwell.
- Bolton, D. and J. Hill. 2004. *Mind, Meaning and Mental Disorder: The Nature of Causal Explanation in Psychology and Psychiatry*. Oxford: Oxford University Press.
- Champlin, T. S. 1981. "The Reality of Mental Illness." *Philosophy* 56: 467-487.
- Cooper, R. 2007. *Psychiatry and philosophy of science*. Stocksfield: Acumen.
- Elliott, C. 1996. *The Rules of Insanity: Moral Responsibility and Mental Illness*. New York: State University of New York Press.
- Fulford, K. W. M., K. Thorton, and G. Graham. 2006. *Oxford Textbook of Philosophy and Psychiatry*. Oxford: Oxford University Press.
- Glannon, W. 1997. "Psychopathy and Responsibility." *Journal of Applied Philosophy* 14: 263-275.
- Gutting, G. 1994. "Foucault and the History of Madness." In G. Gutting, ed. *The Cambridge Companion to Foucault*. Cambridge: Cambridge University Press, 47-70.
- Hare, R. D. 1993. *Without Conscience: The Disturbing World of the Psychopaths Among Us*. New York: Guildford Press.
- Levy, N. 2007. "The Responsibility of the Psychopath Revisited." *Philosophy, Psychiatry, & Psychology* 14, 2: 129-138.
- Maibom, H. L. 2005. "Moral Unreason: The Case of Psychopathy." *Mind and Language* 20, 2: 237-257.
- Megone, C. 1998. "Aristotle's Function Argument and the Cocnept of Menal Illness." *Philosophy, Psychiatry, & Psychology* 5, 3: 187-201.
- Murphy, D. 2006. *Psychiatry in the Scientific Image*. Cambridge (Mass.): The MIT Press.
- Perry, C. 2005. "Mental Illness." in Edward N. Zalta (ed.), *The Stanford*

Encyclopedia of Philosophy (Fall 2008 Edition), Web page, [accessed 28/8/2009]. Available at:
<http://plato.stanford.edu/archives/fall2008/entries/mental-illness/> .

Szazs, T. 1960. "The Myth of Mental Illness." *American Psychologist*, 15 : 113-118. Reprinted in C. D. Green, *Classics in the History of Psychology: An Inter*

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

(Further readings to be individually agreed with students when they will plan their essays)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evaluacija Odsjeka i Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Filozofija psihologije	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2, 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj ovog kolegija je upoznati studente sa osnovnim zadacima te konceptualnim razmatranjima koji proizlaze iz suvremene filozofije psihologije. Zdravorazumska psihologija uključuje objašnjenje i predviđanja ljudskog ponašanja koje se temelje na pripisivanju ljudima mentalnih stanja poput želja, vjerovanja, namjera, itd. Međutim, čini se da znanstvena psihologija i neuroznanosti uopće ne koriste te pojmove u svojim teorijama i objašnjenjima. S obzirom na ovakvu temeljnu diskrepanciju između zdravorazumske i znanstvene psihologije, filozofija psihologije nastoji integrirati spoznaje iz filozofskih, psiholoških i neuroznanstvenih pristupa istraživanju ljudskog uma. Stoga važni ciljevi filozofije psihologije uključuju reflektivno razumijevanje osnovnih pojmova iz zdravorazumske psihologije te problematiziranje načina na koji se ti pojmovi mogu integrirati ili povezati sa pojmovima i teorijskim okvirima koji proizlaze iz suvremene psihologije i spoznaja iz neuroznanosti. U tom kontekstu, unutar kolegija se analiziraju četiri moguća odgovora na problem integriranja ili sučeljavanja zdravorazumske psihologije sa znanstvenim pristupima psihologiji. Kritički se razmatra kakve epistemološke i ontološke posljedice imaju različite koncepcije integriranja na status psiholoških entiteta i svojstava.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti na kraju kolegija moći:

- Objasniti pojam zdravorazumske ili pučke psihologije i navesti barem tri filozofska gledišta na znanstveni i ontološki status pučke psihologije.
- Formulirati problem integriranja i sučeljavanja zdravorazumske i znanstvenih teorija uma/mozga.
- Navesti i objasniti barem četiri moguća odgovora na problem integriranja i sučeljavanja.
- Razlikovati između razina psiholoških objašnjenja – personalna i subpersonalna, funkcionalna i objašnjenja na razini implementacije.
- Razlikovati i usporediti realistička i instrumentalistička objašnjenja psiholoških konstrukata.

1.4. Sadržaj predmeta

Filozofija psihologije se bavi teorijskim i konceptualnim aspektima psihološkog istraživanja i psihologije kao znanosti o umu. Za razliku od filozofije uma koja se bavi ontološkim i epistemološkim pitanjima vezanim za prirodu uma, filozofija psihologije se direktnije fokusira na prirodu kognicije i prirodu objašnjenja ponašanja. Pitanja koja se istražuju uključuju: Kako kognicija funkcionira? Kakve vrste reprezentacija uključuje? Što mjerimo kad mjerimo psihološke attribute? Jesu li to stvarni entiteti ili samo teorijski konstrukti? Koji je odnos između tzv. pučke psihologije

i znanstvene psihologije? Na koji način pripisivanje i objašnjavanje mentalnih stanja i ponašanja uključuje kriterije racionalnosti? Postoje li zakoni u psihologiji i kognitivnim znanostima?

U ovom predmetu fokus je na pitanju odnosa između različitih razina objašnjenja koja pronalazimo u znanstvenoj i zdravorazumskoj psihologiji te o mogućnosti njihova integriranja i sučeljavanja. Osnovni problem koji se istražuje je tzv. problem sučeljavanja ili integriranja različitih razina na koji objašnjavamo kogniciju i um. Um se može proučavati iz više perspektiva. Primjerice, možemo krenuti od neuroznanstvenih objašnjenja koja se oslanjaju na aktivaciju pojedinih ili skupova neurona te izgrađivati teoriju koja će objasniti kako ti neuroni implementiraju kognitivne funkcije višeg reda. S druge strane možemo krenuti od općih teorija o prirodi uma i kognicije te istražiti kako se te funkcije implementiraju kroz različite neuralne mehanizme. Filozofski problem koji se javlja jest na koji način su različite razine opisa i objašnjenja uma međusobno povezane. S jedne strane, ljudska ponašanja objašnjavamo u zdravorazumskim terminima poput želja, vjerovanja i ostalih sadržajnih mentalnih stanja, dok s druge strane kognitivne znanosti nude objašnjenja u terminima kompjutacijskih i neurokemijskih procesa koji se odvijaju na razini mozga. Pitanje na koje nastojimo ponuditi odgovor jest koji je odnos između razumijevanja osobe kao svjesnog i racionalnog djelatnika i razumijevanja osobe u terminima koja nam nudi moderna kognitivna neuroznanost.

1. Razine objašnjenja i problem integriranja ili sučeljavanja
  - Objašnjenja psiholoških pojava na filozofskim, psihološkim i neurokognitivnim razinama
  - Personalne i subpersonalne razine objašnjenja
  - Horizontalna i vertikalna objašnjenja i zdravorazumska psihologija
2. Priroda zdravorazumske psihologije
  - Racionalnost kao uvjet mentalnosti
  - Autonomija uma, zdravorazumska psihologija i problem sučeljavanja
  - Filozofski funkcionalizam, psihološki funkcionalizam i problem sučeljavanja
3. Reprerentacijska teorija uma
  - Reprerentacijska teorija uma i jezik misli
  - Um kao računalo
  - Kognicija i neurokompjucionalizam
  - Mentalni mehanizmi
  - Kognicija kao prediktivno kodiranje
4. Priroda psiholoških konstrukata
  - Psihologija kao funkcionalizacija pučke psihologije
  - Ontološki status psiholoških konstrukata – realistički i instrumentalistički pristupi mjerenju psiholoških atributa.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70, dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi	0.5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Bermudez, J. L. (2005). *Philosophy of Psychology: A Contemporary Introduction*. New York i London: Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bechtel, W. (2008). *Mental Mechanisms: Philosophical Perspective on Cognitive Neuroscience*. London i New York: Routledge.
- Bechtel, W. i Graham, G. ur. (1998). *A Companion to Cognitive Science*. Cambridge: Blackwell.
- Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. i Stufflebeam, R. S. (ur.) (2001). *Philosophy and the Neurosciences: A reader*. Cambridge: Basil Blackwell.
- Bermudez, J. L. ur. (2006). *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London*: Routledge.
- Block, N. ur. (1980/1981). *Readings in Philosophy of Psychology. Vol I. i II.* Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Borsboom, D. (2005). *Measuring the Mind: Conceptual Issues in Contemporary Psychometrics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cherniak, C. (2001). *Minimalna Racionalnost*, U N. Mišćević i N. Smokrović, *Računala, Mozak i Ljudski Um*, Rijeka: Izdavački Centar Rijeka, str. 170-193.
- Churchland, P. 1981. *Eliminative Materialism and Propositional Attitudes*. *Journal of Philosophy* 78, str. 67-90. Prevedeno *Eliminativni materijalizam i propozicijski stavovi*. U N. Mišćević i S. Prijčić, *Filozofija Psihologije*, Rijeka: Hrvatski kulturni dom, 1993, str. 45-63.
- Churchland, P.S. i Sejnowski, T.J. (2006). *Neural Representation and Neural Computation*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London*: Routledge, str. 151-181.
- Clark, A. (2013). *Whatever Next? Predictive Brains, Situated Agents, and the Future of Cognitive Science*. *Behavioral and Brain Sciences*, 36, str. 181-204.
- Cummins, R. (2006). 'How Does It Work?' versus 'What Are the Laws?': *Two Conceptions of Psychological Explanation*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London*: Routledge, str. 90-98.
- Davidson, D. (2006). *Psychology as Philosophy*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London*: Routledge, str. 22-30.
- Dennett, D. C. (2006). *Personal and Sub-personal Levels of Explanation*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London*: Routledge, str. 17-21.
- Fodor, J. (2001). *Modularnost Uma*. U Mišćević, N. i Smokrović, N. (ur.). *Računala, Mozak i Ljudski Um: Zbornik Tekstova*. Izdavački Centar Rijeka, str. 120-133.
- Fodor, J. (2006). *The Language of Thought: First Approximations*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of*

Psychology: Contemporary Readings, New York and London: Routledge, str. 101-126.

- Goldman, A. I. (2006). *Interpretation Psychologized*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London: Routledge, str. 327-351.*
- Hohwy, J. (2013). *The Predictive Mind*. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, D. (2006). *Reduction of Mind*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London: Routledge, str. 51-63.*
- Marr, D. (2006). *Vision*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London: Routledge, str. 385-406.*
- Miščević, N. i Prijić, S. (ur.) (1993). *Filozofija Psihologije: Zbornik Tekstova*. Hrvatski Kulturni Dom, Rijeka.
- Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.) (2001). *Računala, Mozak i Ljudski Um: Zbornik Tekstova*. Izdavački Centar Rijeka.
- Smokrović, N. (2004). *Priroda Prirodnog Zaključivanja*. Zagreb: Hrvatsko Filozofsko Društvo.
- Stich, S. P. (2006). *Autonomous Psychology and the Belief–Desire Thesis*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of Psychology: Contemporary Readings, New York and London: Routledge, str. 242-259.*
- Symons, J. i Calvo, P. ur. (2009). *The Routledge Companion to the Philosophy of Psychology*. New York and London: Routledge.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Bermudez, J. L. (2005). <i>Philosophy of Psychology: A Contemporary Introduction</i> . New York i London: Routledge.	3	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Filozofija psihopatije	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Psihopatija kao psihološki konstrukt i pojam koji se mijenjao tijekom povijesti nosi sa sobom značajne teorijske probleme i društveno relevantne implikacije. S jedne strane, psihopatija kao oznaka za određene pojedince ili grupu ljudi koji naizgled nemaju empatije i ostale moralne osjećaje te čine moralno i krivično nedopuštena djela bez imalo kajanja, predstavljaju neuobičajeni fenomen koji nastojimo ljudski, empirijski i teorijski shvatiti. S druge strane, nemoralne i često nasilne sklonosti psihopata nas tjeraju da razmišljamo kako se kao društvo trebamo postaviti prema takvim ljudima. Označavanje nekoga kao psihopata nosi sa sobom značajne praktične posljedice. U nekim zemljama, dijagnoza psihopatije može značiti dobivanje veće zatvorske kazne ili pritvaranje pojedinca na neodređeno zbog mogućnosti nasilnog ponašanja. Devijacije od standardnog ponašanja i reakcije ljudi s psihopatskim osobinama navelo je neke autore da čak tvrde kako se oni ne bi smjeli tretirati kao punopravni članovi ljudske zajednice. Cilj ovog kolegija je dati povijesni pregled razvoja pojma psihopatije i ukazati na filozofske implikacije korištenja tog pojma u teorijskim i praktičnim raspravama. Kolegij će omogućiti studentima da razlikuju empirijski i teorijski utemeljen pojam psihopatije od shvaćanja psihopatije koje svoje ishodište ima u popularnoj kulturi. Nadalje, cilj je ukazati na mogućnosti i ograničenja upotrebe psihopatije (i trenutnih spoznaja o njoj) kao studije slučaja za testiranje različitih gledišta iz moralne i filozofske psihologije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

- opisati razvoj pojma psihopatije od 19. stoljeća do danas.
- navesti osnovne konceptualizacije psihopatije.
- opisati osnovne karakteristike psihopata.
- razlikovati psihopatiju od antisocijalnog poremećaja osobnosti.
- opisati i objasniti neke neurokognitivne i evolucijske teorije o etiologiji psihopatije.
- primijeniti teorijska gledišta o pojmu bolesti i evaluirati ideju da je psihopatija vrsta mentalne bolesti.
- vrednovati tezu da psihopati nisu moralno i/ili krivično odgovorni za svoja zlodjela.

- povezati empirijske činjenice i hipoteze o psihopatiji sa problemima iz moralne psihologije (npr. pruža li psihopatija dokaz da emocije predstavljaju nužan uvjet za formiranje moralnih sudova, itd.)

1.4. Sadržaj predmeta

Struktura kolegija je sljedeća:

1. Povijesne i suvremene koncepcije psihopatije

Suvremeni pojam psihopatije ima svoje korijene u pojmovima 'moralnog ludila' i 'moralne imbecilnosti' koji se pojavljuju u 19. stoljeću. Kasnije ti pojmovi evoluiraju te se diferenciraju kroz pojmove psihopatije, sociopatije i poremećaja osobnosti. Povijest tih psihijatrijskih konstrukata je neraskidivo povezana sa pitanjima pravne odgovornosti ili uračunljivosti. Povijesna istraživanja ukazuju na to da konstrukt psihopatije nema znanstvene temelje koji imaju zanimljive implikacije za pitanja pravne i moralne odgovornosti, već on takve implikacije upravo zato što je psihopatija pravni ili moralni konstrukt. Kroz 20. stoljeće pojam psihopatije se počinje razlikovati od antisocijalnog ponašanja. Jednu od najpoznatijih konceptualizacija psihopatije je razvio psihijatar Hervey Cleckley. On je okarakterizirao psihopate kao osobe koje su naizgled normalne, simpatične, ugodne u razgovoru, ali u pozadini te manifestne slike se nalaze manipulativne i u mnogo pogleda disfunkcionalne osobe sa antisocijalnim sklonostima. Kasnije je Richard Hare, poznati kanadski psiholog, operacionalizirao Cleckleyeve kriterije psihopatije te je napravio alat za mjerenje psihopatije (tzv. Psychopathy Checklist) u forenzičkim institucijama. Psychopathy checklist je omogućio da se od konstrukta psihopatije napravi mjera koja se može koristiti za istraživačke svrhe te na taj način odvoji pojam psihopatije od svojih moralnih temelja. Koliko je u tome uspio je jedna od tema ovog kolegija.

2. Je li psihopatija mentalna bolest?

Druga tema koja se obrađuje jest je li psihopatija mentalna bolest. Smatra se da postoje genetske predispozicije za psihopatiju. Postoji više teorija o etiologiji psihopatije. Najpoznatije su hipoteza o modulaciji odgovora (eng. *Response modulation hypothesis*) koju su predložili Joseph Newman i kolege te hipoteza koja se bazira na disfunkciji amigdale, koju je predložio James Blair i kolege. U ovom dijelu dajemo pregled glavnih teorija o etiologiji i objašnjenju psihopatskog poremećaja. Nakon toga razmatramo da li te abnormalnosti impliciraju da su osobe sa psihopatijom mentalno bolesne. Ovisno o tome koju se teoriju bolesti prihvati postoje dobri razlozi za smatrati da, s jedne strane, psihopatija jest bolest, dok s druge, imamo dobre razloge smatrati da psihopatija predstavlja normalnu varijaciju crta ličnosti koje u ekstremnim okolnostima mogu biti adaptivne te stoga ne predstavljaju simptome bolesti. U ovom dijelu kolegija raspravljamo o tome što nam empirijski podaci govore o statusu psihopatije kao mentalne bolesti. Raspravljamo o tome u kojem smislu možemo reći da psihopatija korelira sa disfunkcionalnim svojstvima te koji pojam funkcije i disfunkcije autori podrazumijevaju u ovoj raspravi. Nadalje, ako se ispostavi da su psihopati mentalni bolesnici onda imamo potencijalno moralno opravdanje da ih liječimo umjesto da ih stavljamo u zatvore. Pitanje kako ćemo klasificirati je iznimno važno zbog potencijalnih moralnih i pravnih posljedica koje mogu snositi ljudi s tom dijagnozom.

3. Moralna i pravna odgovornost psihopata

Počeci koji se vežu uz pojam psihopatije, poput koncepcije psihopata kao 'moralnih imbecila' upućuje na zaključak da psihopatima nedostaju osnovne sposobnosti da se ponašaju u skladu s moralnim normama. To bi ih činilo moralno neuračunljivima. Suvremena rasprava započinje s tezom da psihopati nisu moralno odgovorni za svoje ponašanje. U tom pogledu, seminalne su one studije koje je napravio James Blair. On je pokazao da na jednostavnom zadatku koji testira moralno rasuđivanje, psihopati ne koriste neke distinkcije poput drugih ljudi. Naime, psiholozi su pokazali da djeca već od tri godine razlikuju norme koje možemo nazvati moralnima od onih koje možemo nazvati konvencionalnima. Blair je u prvim studijama ukazao na to da psihopati ne uspijevaju napraviti ovu razliku poput ostalih ljudi. Ove studije su potaknule neke filozofe da argumentiraju kako psihopati nemaju normalno moralno razumijevanje te da ih stoga niti ne možemo držati moralno odgovornima za svoje ponašanje. Nasuprot

tome, neki autori su smatrali da ukoliko razumijevanje konvencionalnih ili pravnih normi ne zahtijeva moralno razumijevanje, psihopate i dalje možemo smatrati krivično uračunljivima za svoja zlodjela. Drugi autori argumentiraju da empirijski podaci o neurobiološkim i funkcionalnim nedostacima kod psihopata ukazuju na to da psihopati imaju racionalne nedostatke zbog čega bismo ih trebali smatrati krivično neuračunljivima. U ovom dijelu raspravljamo koliko su ovi argumenti uvjerljivi. Naime, novije studije i etiološka objašnjenja psihopatije pokazuju da su funkcionalni deficiti kod psihopata vrlo suptilni te se otkrivaju u vrlo specifičnim eksperimentalnim uvjetima. Zbog toga nije jasno jesu li ti deficiti dovoljno relevantni kako bi psihopate smatrali krivično neuračunljivim za svoje potencijalne zločine. Nadalje, novije studije također pokazuju da psihopati poput drugih ljudi imaju slično razumijevanje moralnih razloga. U tom kontekstu može se osporavati i teza da nisu moralno odgovorni za svoje ponašanje.

4. Psihopatija kao filozofska studija slučaja - značajnost psihopatije za metaetičke rasprave

Psihopati su ušli u suvremenu filozofsku raspravu kao test slučaj za određivanje prave prirode moralnih sudova. Početkom dvijetisućitih, mnoga istraživanja u moralnoj psihologiji su ukazivala na to da emocije igraju iznimno važnu ulogu u uzročnom lancu koji dovodi do stvaranja moralnih sudova kod normalnih ljudi. Ta otkrića su dala novi vjetar u leđa starim filozofskim raspravama između sentimentalista i racionalista u pogledu temelja morala i moralnih sposobnosti. U tom kontekstu pojavila se ideja da postojanje psihopata može dati prevagu jednoj od ovih strana u raspravi. Neki autori su argumentirali da postojanje psihopata ukazuje na to da sentimentalizam u pogledu moralnih sudova mora biti istinit zato što su psihopati nemoralne osobe, koje čine zlodjela zbog emotivnih deficita. I to deficita onih emocija za koje se smatra da su ključne za normalno moralno razumijevanje i ponašanje (npr. sposobnost osjećanja empatije). S druge strane, neki autori argumentiraju da funkcionalni deficiti kod psihopata ukazuju na to da su oni manje racionalni od normalnih ljudi te stoga psihopati ne ugrožavaju racionalističku poziciju u etici i metaetičkim raspravama. U ovom dijelu kolegija primjenjuju se znanja iz prethodnih dijelova te se razmatra pokazuju li zaista empirijski podaci i istraživanja da su psihopati 'racionalni amoralisti'. Te na koji način trebamo interpretirati istraživanja za koja se uzima da pokazuju da su psihopati iracionalniji od ostalih ljudi. Isto tako razmotrit ćemo metaetičke rasprave koje su usko vezane u ove teme, poput pitanja je li postojanje psihopata ukazuje na to da je internalizam u pogledu moralnih sudova neistinit i tome slično.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi	0.5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70, dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Međedović, Janko (2015). Nomološka mreža psihopatije. Beograd: Institut za kriminološke i sociološke studije.
- Brzović, Z., Hodak, J., Malatesti, L., Šendula-Jengić, V. i Šustar P. (2016). Problem klasifikacije u filozofiji psihijatrije. *Prolegomena*, 15(1), str. 21–41.
- Jurjako, M. i Malatesti, L. (2017). Psychopathy, executive functions, and neuropsychological data: A response to Sifferd and Hirstein. *Neuroethics*.
- Jurjako, M. i Malatesti, L. (2016). Instrumental rationality in psychopathy: Implications from learning tasks. *Philosophical Psychology*, 26(5), str. 717-731.
- Levy, N. (2007). The responsibility of the psychopath revisited. *Philosophy, Psychiatry, & Psychology*, 14, 129–138.
- Maibom, H. (2005). Moral unreason: The case of psychopathy. *Mind and Language*, 20, str. 237-257.
- Sifferd, K. L., & Hirstein, W. (2013). On the criminal culpability of successful and unsuccessful psychopaths. *Neuroethics*, 6, 129-140.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Aharoni, E., Sinnott-Armstrong, W. P., & Kiehl, K. A. (2012). Can psychopathic offenders discern moral wrongs? A new look at the moral/conventional distinction. *Journal of Abnormal Psychology*, 121, str. 484–497.
- Aharoni, E., Sinnott-Armstrong, W. P., & Kiehl, K. A. (2014). What's wrong? Moral understanding in psychopathic offenders. *Journal of Research in Personality*, 53, str. 175–181.
- Baskin-Sommers, A. R., Brazil, I. A., Ryan, J., Kohlenberg, N. J., Neumann, C. S., & Newman, J. P. (2015). Mapping the association of global executive functioning onto diverse measures of psychopathic traits. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 6, 336–346.
- Begić, D. (2011) Psihopatologija. Zagreb: Medicinska zaklada.
- Blair, R. J. R. (1995). A cognitive developmental approach to morality: Investigating the psychopath. *Cognition*, 57, 1–29.
- Blair, R. J. R. (1997). Moral reasoning and the child with psychopathic tendencies. *Personality and Individual Differences*, 22, 731–739.
- Blair, R. J. R. (2007). Empathic dysfunction in psychopathic individuals. In F. D. Farrow & W. R. Woodruff (ur.), *Empathy in mental illness* (str. 3-16). Cambridge: Cambridge University Press.
- Blair, R. J. (2008). The amygdala and ventromedial prefrontal cortex: Functional contributions and dysfunction in psychopathy. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, 363, 2557-2565.
- Blair, R. J., Mitchell, D., & Blair, K. (2009). Psihopat: emocije i mozak. Zagreb: Naklada slap.
- Brazil, I. A., van Dongen, J., Maes, J., Mars, R. B., & Baskin-Sommers, A. R. (2016). Classification and treatment of antisocial individuals: From behavior to biocognition. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, Advanced online edition
- Brzović, Z. (2016). Duševne bolesti i rasprava o biološkim funkcijama. U S. Prijčić-Samaržija, L. Malatesti, & E. Baccarini (ur.), *Moralni, politički i epistemološki odgovori na društvene devijacije*. Rijeka: Filozofski fakultet, str. 183-200.
- Buckholtz, J. W., Reyna, V., & Slobogin, C. (u tisku). A neuro-legal lingua franca: Bridging law and neuroscience on the issue of self-control. *Mental Health Law & Policy Journal*.
- Cima, M., Tonnaer, F. & Hauser, M. D. (2010). Psychopaths know right from wrong but don't care. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 5, str. 59–67.

- Cleckley, H. (1976). *The mask of sanity* (5th ed.). St. Louis, MO: Mosby
- Cooke, D. J. (1998). Psychopathy across cultures. In Cooke, David J., Forth, Adelle E. and Hare, Robert D. (ur.), *Psychopathy: Theory, research and implications for society*. Dordrecht: Springer Science & Business Media, 13–46.
- Damasio, A. R. (1994). *Descartes' error*. New York: Putnam.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.) (2015). *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Gao, Y., & Raine, A. (2010). Successful and unsuccessful psychopaths: A neurobiological model. *Behavioral Sciences and the Law*, 28, 194–210.
- Glannon, W. (2011). *Brain, body, and mind: Neuroethics with a human face*. New York: Oxford University Press.
- Glenn, A. L., Raine, A., & Laufer, W. S. (2011). Is it wrong to criminalize and punish psychopaths? *Emotion Review*, 3, 302–304.
- Glenn, A. L. & Raine, A. (2014). *Psychopathy. An introduction to biological findings and their implications*. New York: New York University Press.
- Hamilton, R. K. B., Hiatt Racer, K., & Newman, J. P. (2015). Impaired integration in psychopathy: A unified theory of psychopathic dysfunction. *Psychological Review*, 122, 770–791.
- Hare, R. (2003). *Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R)*. 2nd edition. Toronto: Multi-Health System.
- Hiatt, K. D., & Newman, J. P. (2006). Understanding psychopathy: The cognitive side. In C. J. Patrick (ur.), *Handbook of psychopathy* (str. 334–352). New York: Guilford Press.
- Karpman, B. (1941). On the need of separating psychopathy into two distinct clinical types: The symptomatic and the idiopathic, *Journal of Criminology and Psychopathology* 3, str. 112–137.
- Kiehl, K. A. (2006). A cognitive neuroscience perspective on psychopathy: Evidence for paralimbic system dysfunction. *Psychiatry Research*, 142, 107–128.
- Kiehl, K. A. & Hoffman, M. B. (2011). The criminal psychopath: History, neuroscience, and economics. *Jurimetrics*, 51, 355–397.
- Kiehl, K. A. & W. P. Sinnott-Armstrong (Eds.). (2013). *Handbook on psychopathy and law*. Oxford: Oxford University Press.
- Koenigs, M., & Newman, J. P. (2013). The decision making impairment in psychopathy: Psychological and neurobiological mechanisms. In W. P. Sinnott-Armstrong, & K. A. Kiehl (Eds.), *Handbook on psychopathy and law* (pp. 93-106). Oxford: Oxford University Press.
- Kumar, V. (2016). Psychopathy and internalism. *Canadian Journal of Philosophy*, 46, 318–345.
- Larson, C. L., Baskin-Sommers, A. R., Stout, D. M., Balderston, N. L., Curtin, J. J., Schultz, D. H., et al. (2013). The interplay of attention and emotion: Top-down attention modulates amygdala activation in psychopathy. *Cognitive, Affective, and Behavioral Neuroscience*, 13, 757-770.
- Lilienfeld, S. O. (2013). Is psychopathy a syndrome? Commentary on Marcus, Fulton, and Edens. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 4, 85–86.
- Maes, J. H., & Brazil, I. A. (2013). No clear evidence for a positive association between the interpersonal-affective aspects of psychopathy and executive functioning. *Psychiatry Research*, 210, 1265–1274
- Maibom, H. L. (2008). The mad, the bad, and the psychopath. *Neuroethics*, 1, 167–184.
- Malatesti, L. (2009). Moral understanding in the psychopath, *Synthesis Philosophica* 24, str. 337-348.
- Malatesti, L. and Jurjako, M. (2016). Vrijednosti u psihijatriji i pojam mentalne bolesti. U S. Prijic-Samaržija, L. Malatesti, & E. Baccarini (ur.), *Moralni, politički i epistemološki odgovori na društvene devijacije*. Rijeka: Filozofski fakultet, str. 153-181. <http://izdavastvo.ffri.hr/moralni-politicki-epistemoloski-odgovori/>
- Malatesti, L., & McMillan, J. (2010). *Responsibility and psychopathy: Interfacing law, psychiatry and philosophy*. Oxford: Oxford University Press.
- Malatesti, L., & McMillan, J. (2014). "Defending psychopathy": An argument from values and moral responsibility. *Theoretical Medicine and Bioethics*, 7-16.
- Nadelhoffer, T., & Sinnott-Armstrong, W. (2013). Is psychopathy a mental disease? U N. Vincent (ur.),

Neuroscience and legal responsibility (str. 229–255). Oxford: Oxford University Press.

- Morse, S. J. (2008). Psychopathy and criminal responsibility. *Neuroethics*, 1, 205–212.
- Moul, C., Killcross, S., & Dadds, M. R. (2012). A model of differential amygdala activation in psychopathy. *Psychological Review*, 119, 789–806.
- Patrick, C. J. (2006). *Handbook of psychopathy*. New York: Guilford Press.
- Prinz, J. (2006). The emotional basis of moral judgments. *Philosophical Explorations*, 9, 29–43.
- Shoemaker, D. W. (2011). Psychopathy, responsibility, and the Moral/conventional distinction. *The Southern Journal of Philosophy*, 49, 99–124.
- Skeem, J. L., Polaschek, D. L., Patrick, C. J., & Lilienfeld, S. O. (2011). Psychopathic personality: Bridging the gap between scientific evidence and public policy. *Psychological Science in the Public Interest*, 12, 95–162.
- Schaich Borg, J. & Sinnott-Armstrong, W. P. (2013). Do psychopaths make moral judgements? In K. A. Kiehl & W. P. Sinnott-Armstrong (ur.), *Handbook on psychopathy and law* (str. 107-128). Oxford: Oxford University Press.
- Sinnott-Armstrong, W. (2014). Do psychopaths refute internalism? U T. Schramme (ur.), *Being amoral: Psychopathy and moral incapacity* (str. 187-207). Cambridge, MA: The MIT Press.
- Smith, S. F., Watts, A., & Lilienfeld, S. (2014). On the trail of the elusive. *The Psychologist*, 27, 506-511. Retrieved from <https://thepsychologist.bps.org.uk/volume-27/edition-7/trail-elusive-successful-psychopath>
- Tiberius, V. (2015). *Moral psychology: A contemporary introduction*. New York: Routledge.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Međedović, Janko (2015). <i>Nomološka mreža psihopatije</i> . Beograd: Institut za kriminološke i sociološke studije.	1	
Sva obvezna literatura je dostupna na internetu u bazama podataka kojima Filozofski fakultet u Rijeci ima pristup		

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Snježana Prijic-Samaržija	
Naziv predmeta	Filozofija seksualnosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- upoznavanje temeljnih problema filozofije seksualnosti
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti i usporediti temeljne pristupe ljudskoj seksualnosti
- objasniti razvoj teorija o seksualnosti kroz povijest
- objasniti pojam prirodne funkcije
- usporediti pojmove seksa i ljubavi
- objasniti utjecaj religijskih i znanstvenih stavova na razumijevanje seksualnosti
- objasniti vezu filozofija seksualnosti i seksualne etike
- objasniti u čemu se sastoje etički oprečni stavovi o nizu posebnih pitanja seksualne stike: prostitucija, pornografija, homoseksualnost, pedofilija, silovanje i dr.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Ljudska seksualnost

- Narav i značenje ljudske seksualnosti
- Konceptije seksualnosti: seks kao pripadan rađanju djece, seks kao odnos ljubavi, seks kao govor tijela, seks kao izvor užitka
- Kršćansko i liberalno shvaćanje seksualnosti
- Status seksualnih perverzija

2. Povijesno poimanje seksualnosti

- Antičko poimanje seksualnosti (homoseksualnost, prostitucija, pedofilija i dr.; argument iz prirodnosti i dr.)
- Rano kršćanstvo, srednji vijek, renesansa i religijska reforma (seks i užitak, seksualna disciplina, «ženska» požuda, celibat i obitelj i dr.)
- Novi vijek i prosvjetiteljstvo (seksualnost i identitet, romantični brak i plodnost žena; spolni

- ugovor i dr.)
- Seksualna revolucija (kontrola rađanja i «oslobođenje» žena, seks i ljudska emancipacija, seksualni radikalizam, feminizam i dr.)

3. Znanost i seksualnost

- Evolucija i seksualnost: seksualna selekcija, seksualne razlike, podrijetlo seksualne reprodukcije i dr.
- Otkriće hormona (hormoni ženstvenosti i muškosti, hormoni i seksualne razlike i dr.)
- Razvojna biologija i psihologija (izum adolescencije, gen za homoseksualnost, seksualnost mozga i dr.)
- Hermafroditizam/interseksualnost
- Transseksualnost

4. Seksualna etika

- Moral i ljudska seksualnost
- Seksualni moral i pojam korištenja druge osobe
- Posebni problemi: homoseksualnost, preljub, prostitucija, incest, silovanje, pornografija, pedofilija, seksualno uznemiravanje i dr.
- Namjera i seks

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Nastojat će se na metodski kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, služenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.
-----------------------	--

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Primorac, I., (ur.) *Suvremena filozofija seksualnosti*, Zagreb, Kruzak, 2003.
- Primoratz, I., (1999), *Ethics and Sex*, London, Rautledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Primoratz, I., (ur.), *Human Sexuality*, The International Research Library of Philosophy, sv. 19, Aldershot, Ashgate Publishing, 1997.
- Mappes, T.A., i Zembaty, J.S., (ur.) *Social Ethics: Morality and Social Policy*. New York, McGraw-Hill Publishing Company, 1987.
- Soble, A., (1966) *Sexual Investigations*, New York, New York University Press, 1966.
- Nye, R.A., (ur.) *Sexuality*, Oxford, Oxford University Press, 1999.
- Baker, R.B., Winninger, K.J., i Elliston, F.A. (ur.) *Philosophy and Sex*, Amherst, NY: Prometheus Books, 1998.
- Soble, A., (ur.), *The Philosophy of Sex: Contemporary Readings*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1997
- Grisez, G., (1993), *Living a Christian Life*, Quincy, IL: Franciscan Press.
- Biggar, N. i Black, R., (ur.), *The Revival of Natural Law: Philosophical, Theological and Ethical Responses to the Finnis-Grisez School*, Aldershot, Ashgate, 2000.
- Scruton, R., (1986), *Sexual desire: A Philosophical Investigation*, London: Weidenfeld & Nicolson, 1986.
- Shaffer, J.A., (1978), «Sexual Desire», *Journal of Philosophy*, god. 75.
- Margolos, J., (1975), «Perversion», *Negativities: The Limits of Life*, Columbus, OH: Charles E. Merrill
- Gregory, P., (1984), «Against Couples», *Journal of Applied Philosophy*, god.1.
- Halwani, R., (1998), «Virtue Ethics and Adultery», *Journal of Social Philosophy*, god. 29.
- Nussbaum, M.C., (1998) «'Whether from Reason or Prejudice': Taking Money for Bodily Services», *Journal of Legal Studies*, god. 27.
- Pateman, C., (1982/83), «Defending Prostitution: Charges against Ericsson», *Ethics*, 93.
- Covino, J., (ur.), *Same Sex: Debating the Ethics, Science and Culture of Homosexuality*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1997
- Mohr, R.D., (1988), *Gays/Justice: A Study in Ethics, Society and Law*, New York: Columbia University Press.
- Burgess-Jackson, K., (1996) *Rape: A Philosophical Investigation*, Aldershot: Dartmouth.
- Burgess-Jackson, K., (ur.), *A Most Derestable Crime: New Philosophical Essays on Rape* (New York: Oxford University Press, 1999.
- MacKinnon, C.A., (1993), «Crimes of War, Crimes of Peace», u S. Shute i S. Hurley (ur.), *On Human Rights: The Oxford Amnesty Lectures 1993*, New York: Basic Books.
- O'Neill, O., (1985), «Between Consenting Adults», *Philosophy and Public Affairs*, 14.
- Pateman, C., (1980), «Women and Consent» *Political Theory*, 8.
- Primoratz, I., (2001), «Sexual Morality: Is Consent Enough?», *Ethical Theory and Moral Practice*, 4.
- Freidman, M., *What Are Friends For? Feminist Perspective on Personal Relationships and Moral Theory*, Cornell University Press, Ithaca, 1993.
- MacKinnon, C., *Feminism Unmodified*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1987

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof.dr.sc. Boran Berčić	
Naziv predmeta	Filozofija sporta	
Studijski program	Filozofija	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

5. OPIS PREDMETA

1.53. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim pozicijama u filozofiji sporta, osnovnim problemima na koje te pozicije nailaze te osnovnim argumentima unutar rasprave. Nakon završenog predmeta student bi trebao biti u stanju samostalno vrednovati različite pozicije i samostalno argumentirati u raspravi.

1.54. Uvjeti za upis predmeta

Nema

1.55. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti/ce će:

- Biti upoznati s temeljnim radovima i problemima u raspravi
- Razumjeti temeljne pojmove
- Razumjeti način analitičkog mišljenja u filozofiji sporta
- Samostalno raditi na izvornim filozofskim tekstovima
- Samostalno izraditi seminarski rad
- Samostalno prezentirati svoj rad
- Razviti kritičko, argumentirano mišljenje
-

1.56. Sadržaj predmeta

-
- Antičko helenistički izvori sporta
- Konceptualizacija sporta (formalizam, internalizam, konvencionalizam)
- Filozofijske teorije i sport (metafizika, etika, epistemologija sporta)
- Konzekvencijalizam, deontologija i vrline u sportu
- Sport kao igra, društvena praksa i umjetnost
-

1.57. Vrste izvođenja nastave

- predavanja
- seminari i radionice
- vježbe
- obrazovanje na daljinu

- samostalni zadaci
- multimedija i mreža
- laboratorij
- mentorski rad

		☐ terenska nastava		☐ ostalo _____			
1.58.	Komentari						
1.59.	Obveze studenata	<p>Obavezno prisustvo na 70% nastavnih sati (ispod 70% studenti/ce nemaju pravo izlaska na završni ispit). Neopravdani nedolazak na nastavu u vrijeme unaprijed dogovorenog termina seminarskor rada (izlaganja) znači ujedno i nemogućnost stjecanja ocjenskih bodova iz izlaganja seminara. Opravdani izostanak podrazumijeva obavještanje nastavnika 24 sata prije izlaganja seminara te naknadno dostavljanje relevantne dokumentacije kojom se potvrđuje opravdani izostanak.</p>					
1.60.	Praćenje ¹¹ rada studenata						
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.61.	Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu						
Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.							
1.62.	Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)						
<p>Odabrana poglavlja iz: Reid, H. 2012. <i>Introduction to the Philosophy of Sport</i>, Rowman & Littlefield Publishers McNamee, M. , Morgan W. 2017. <i>Routledge Handbook of the Philosophy of Sport</i>, Routledge. Torres, C. 2016. <i>The Bloomsbury Companion to the Philosophy of Sport</i>, Bloomsbury Sport.</p>							
1.63.	Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)						
<p>Connor, S. 2011. <i>A Philosophy of Sport</i>, Reaktion Books. Ryall, E. 2016. <i>Philosophy of Sport: Key Questions</i>, Bloomsbury Sport McNamee, M. 2010. <i>The Ethics of Sports: A Reader</i>, Routledge</p>							
1.64.	Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu						
		Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata			
1.65.	Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija						
Dijalog sa studentima na nastavi, individualni rad sa studentima na konzultacijama, priprema za izlaganje seminara, priprema za završni ispit.							

¹¹ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Filozofska antropologija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je ovog kolegija upoznati studente s filozofskim promišljanjem i problematiziranjem pitanja o čovjeku, te, iznad svega, načinom na koji se ta specifična filozofska tradicija može povezati s recentnim empirijskim istraživanjima na području bioloških i nekih društvenih znanosti. Iako je pristup izabranim temama primarno problemski, rad tijekom izvođenja kolegija bit će u uskom doticaju sa širim povijesnim naslijeđem filozofske antropologije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

1) razvijanje sposobnosti razumijevanja i upotrebe različitih pristupa antropološkom pitanju; 2) podizanje kvalitete samostalnog istraživanja u svrhu izrade seminarskog rada.

1.4. Sadržaj predmeta

Mjesto filozofske antropologije u odnosu na druge filozofske discipline (etika, filozofija psihologije, filozofija politike, epistemologija, filozofija biologije). Smisao filozofskog pitanja: što je čovjek? Specifičnost filozofskog pitanja o čovjeku naspram biološkog, tj. genetičkog i evolucijskog, psihološkog, te antropološkog pitanja u okviru određenih kulturoloških istraživanja. Perspektive nove, interdisciplinarne antropologije i mogući doprinosi filozofske tradicije.

Pojam čovjeka i mogućnosti određenja ljudske biti. Monističko i dualističko određenje ljudske biti. Bit kao subjekt, duša, egzistencija. Pokušaji odgovora na pitanje o ljudskoj biti kroz povijest: *mikrokosmos*, *zoon logon echon*, *zoon politikon*, *animal rationale*, *homo oeconomicus*, *homo sociologicus*. Pokušaji određenja ljudske prirode kroz distinkcije egoizam - altruizam, racionalnost - iracionalnost. Anti-esencijalizam darwinističke teorije evolucije i kriza tradicionalne filozofske antropologije. Problemi biološkog redukcionizma i alternativni pristup naturalizaciji pitanja o čovjeku.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.
-----------------------	--

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,25	Aktivnost u nastavi	0,75	Seminarski rad	1,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,25	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,25	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Dupre', John (2001), *Human Nature and the Limits of Science*, Oxford University Press, Oxford;
Gehlen, Arnold (1990), *Čovjek: njegova priroda i njegov položaj u svijetu*, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo;
Scheler, Max (1987), *Položaj čovjeka u kozmosu*, prev., Veselin Masleša-Svjetlost, Sarajevo;
Taylor, Charles (1989), *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*, Cambridge University Press, Cambridge;

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Burger, Hotimir (1993), *Filozofska antropologija*, Naprijed, Zagreb;
Golomb, Jacob (1995), *In Search of Authenticity: From Kierkegaard to Camus*, Routledge and Kegan Paul, London;
Heidegger, Martin (1984), *Bitak i vrijeme*, prev., Naprijed, Zagreb;
Hook, Sidney (1974), *Pragmatism and the Tragic Sense of Life*, Basic Books, New York;
Schacht, Richard (1984), *Classical Modern Philosophers: Descartes to Kant*, Routledge and Kegan Paul, London;
ID. (ed.) (2007), *On Human Nature: Reading in Philosophical Anthropology*, Prentice Hall, New York;
Skledar, Nikola (1988), *Čovjek i transcendencija. Antropološki i socijalno-filozofski ogledi*, Biblioteka Filozofska istraživanja, Zagreb.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Predrag Šustar	
Naziv predmeta	<i>Filozofski problemi znanosti</i>	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je dublje upoznati studenta s najvažnijim filozofskim problemima znanosti i tako ga osposobiti za razumijevanje problematike i samostalan rad u tom području; razlikovanje znanosti od pseudoznanosti; testiranje znanstvenih teorija; modeli znanstvenog objašnjenja; društvena uvjetovanost znanosti, itd.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student bi trebao postići razumijevanje osnovnih pozicija u filozofiji znanosti i osnovnih pozicija u pogledu prirode znanstvenog napretka.

1.4. Sadržaj predmeta

Falsifikacionizam i problem demarkacije

Pokušaj eksplicitnog određenja granice između znanosti i ne-znanosti; Popperov kriterij opovrgljivosti; Duhem-Quineov argument; Lakatosev sofisticirani falsifikacionizam. (Karl Popper: "Science: Conjectures and Refutations"; Hilary Putnam: "The 'Corroboration' of Theories")

Struktura znanstvenog objašnjenja

Rasprave o strukturi znanstvenog objašnjenja; Hempelov nomološko-deduktivni model i njegove kritike; kauzalno i teleološko objašnjenje; objašnjenje u društvenim znanostima. (Carl Hempel & Paul Oppenheim: "Studies in the Logic of Explanation"; Wesley Salmon: "Why Ask, "Why?"? An Inquiry Concerning Scientific Explanation")

Kritika objektivnosti opservacija

Uloga i priroda opservacija u znanosti i spoznaji općenito; jesu li opservacije nezavisne od predznanja, prihvaćene teorije i očekivanja? (Norwood Russell Hanson: "Observation"; Thomas Kuhn: "Priroda i nužnost znanstvenih revolucija")

Bayesovski pristup znanosti

Odnos hipoteze i evidencije; stupanj u kojem evidencija potkrepljuje hipotezu; interpretacija poznatih epizoda iz povijesti znanosti u bayesovskom duhu. (Colin Howson & Peter Urbach: "Scientific Reasoning The Bayesian Approach"; A.F. Chalmers: "The Bayesian Approach")

Prostor i geometrija

Rasprave o prirodi prostora; relacijsko i apsolutno shvaćanje; ne-euklidske geometrije; konvencionalizam. (Henri Poincare: "O prirodi aksioma"; Hans Reichenbach: "Priroda geometrije")

Strogi program u sociologiji spoznaje

Problem društvene uvjetovanosti ljudskog znanja; ispitivanje generalnih mehanizama formiranja vjerovanja i pokušaj izdvajanja valjanih mehanizama koji dovode do opravdanih i racionalnih vjerovanja od nevaljanih mehanizama koji dovode do neopravdanih i iracionalnih vjerovanja. (David Bloor: "Strogi program sociologije spoznaje"; Larry Laudan: "Pseudo-znanost u znanosti?")

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan prisustvovati nastavi, izložiti seminarski rad i obraditi zadanu literaturu.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Karl Popper: *Conjectures and Refutations - The Growth of Scientific Knowledge*, Routledge, 1989. (izbor)
- Janet Kourany: *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987. (izbor)
- Newton-Smith, W.H. *The Rationality of Science*, London, Routledge, (1981 (1990)) (izbor)
- Laudan, Larry : *Progres and its Problems*, Berkeley, University of California Press, 1978. (izbor)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

(navedeni tekstovi dostupni su kao skripta u fotokopirnici Fakulteta)

- Karl Popper: "Science: Conjectures and Refutations", predavanje održano 1953, pretiskano u knjizi *Conjectures and Refutations - The Growth of Scientific Knowledge*, Routledge, 1989. (prvo izdanje 1963)
- Hilary Putnam: "The 'Corroboration' of Theories", članak objavljen u zborniku P.S. Schlipa *The Philosophy of Karl Popper*, Open Court, 1974, pretiskan u zborniku Hondericha i Burnyeata *Philosophy as It Is*, Penguin Books, 1979.
- Carl Hempel & Paul Oppenheim: "Studies in the Logic of Explanation", selekcija dijelova iz istoimenog članka objavljenog u časopisu *Philosophy of Science*, Vol.15, 1948, pretiskano u zborniku Janet Kourany *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987.
- Wesley Salmon: "Why Ask, "Why?"? An Inquiry Concerning Scientific Explanation", članak objavljen u *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*, Vol.51, 1978, pretiskano u zborniku Janet Kourany *Scientific Knowledge – Basic Issues in the Philosophy of Science*, Wadsworth, 1987.
- Norwood Russell Hanson: "Observation", poglavlje I knjige *Patterns of Discovery*, Cambridge University Press, 1958.

- Thomas Kuhn: "Priroda i nužnost znanstvenih revolucija", poglavlje IX iz knjige *Struktura znanstvenih revolucija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002. (*The Structure of Scientific Revolutions*, University of Chicago Press, 1962.)
- Colin Howson & Peter Urbach: "Scientific Reasoning The Bayesian Approach", dio poglavlja 4 iz knjige *Scientific Reasoning - The Bayesian Approach*, Open Court, 1989.
- A.F. Chalmers: "The Bayesian Approach", poglavlje 12. knjige *What is this thing called Science?*, Open University Press, 1999. (1978.)
- David Bloor: "Strogi program sociologije spoznaje", iz zbornika Darka Polšeka *Sociologija znanstvene spoznaje – "Strogi program" i "Edinburška škola"*, HKD, Rijeka, 1995.
- Larry Laudan: "Pseudo-znanost u znanosti?" iz zbornika Darka Polšeka *Sociologija znanstvene spoznaje – "Strogi program" i "Edinburška škola"*, HKD, Rijeka, 1995.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Hrvatska filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju i analiziraju najpoznatije hrvatske filozofe, posebice Franu Petrića, Ruđera Boškovića i Stjepana Zimmermanna.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju povijest hrvatske filozofije;
- poznaju filozofiju Petrića, Boškovića i Zimmermanna;
- mogu analizirati njihova najistaknutija djela;
- mogu usporediti hrvatske sa svjetskim filozofima tog razdoblja;
- mogu vrednovati doprinos hrvatskih filozofa sveukupnoj svjetskoj filozofskoj baštini.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti osnovna znanja o hrvatskoj filozofiji, njenoj ulozi i značenju.
- da studenti mogu opisati, objasniti i međusobno usporediti razloge nastanka hrvatske filozofije.
- da studenti budu sposobni navesti, opisati, objasniti i argumentirati glavna filozofska područja i teme kojima su se bavili najznačajniji hrvatski filozofi.
- da studenti mogu analizirati (interpretirati) izvratke iz djela glavnih hrvatskih filozofa.
- da studenti mogu vrednovati teze najznačajnijih hrvatskih filozofa.

1.4. Sadržaj predmeta

I.

Proučavanje starije hrvatske filozofije; duhovni razvoj Hrvata kroz srednji vijek do 15 st.

Značenje kontakata s islamskim filozofskim nasljeđem, posebno posrednička uloga Hermana Dalmatina.

Analiza hrvatske humanističke i renesansne filozofije.

Filozofija Jurja Dragišića. Problem određenja i klasifikacije renesansnog platonizma i renesansnog aristotelizma

(Petrić), 'utopijski kompleks' u renesansnih platoničara (Petrić) problem odnosa filozofije i teologije u starijoj hrvatskoj filozofiji. Ruđer Bošković i recepcija njegovih prirodno-znanstvenih ideja, uz naročiti naglasak na djelo Theoria philosophiae naturalis.

II.

Novija hrvatska filozofija

Mogućnost utemeljenja hrvatske nacionalne filozofije

Intenzivno analiziranja djela Stjepana Zimmermanna.

III.

Analiza doprinosa hrvatskih filozofa sveukupnoj filozofskoj baštini.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je:

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja te seminarski rad (10-ak stranica).

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Zenko, F. (1997). (ur.). Starija hrvatska filozofija. Zagreb

Zenko, F. (1995). (ur.). Novija hrvatska filozofija. Zagreb

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Bošković, R. (1974). Teorija prirodne filozofije. Zagreb.

Petrić, F. (1998). Sretan grad, Zagreb.

Petrić, F. (1979). Nova sveopća filozofija. Zagreb

Zimmermann, S. (1934). Temelji filozofije. Zagreb

Zimmermann, S. (1942). Nauka o spoznaji. Zagreb

Zimmermann, S. (1938). Religija i život. Zagreb

Zimmermann, S. (1943). Kriza kulture. Zagreb

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Kantova <i>Kritika čistoga uma</i>	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Uvođenje u Kantovu teorijsku filozofiju treba studentu omogućiti da razumije osnove kritičke filozofije. To je ujedno i prvo upoznavanje s temeljima klasičnog njemačkog idealizma. Konačno, Kantova filozofija je vjerojatno najbolji uvod u raspravu o apriornoj spoznaji.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

1) razvijanje razumijevanja klasičnih tekstova moderne filozofije; 2) podizanje kvalitete samostalnog studentskog istraživanja u svrhu izrade seminarskog rada.

1.4. Sadržaj predmeta

U okviru ovog kolegija posebna pozornost bit će posvećena sljedećim problemima iz Kantove prve *Kritike*: zor i pojam; apriorni oblici zora i ideja apriornosti. Kantovo objašnjenje apriornosti kao sheme nametnute vanjskom svijetu; dedukcija kategorija: metafizička i transcendentalne; načela čistoga razuma, s posebnom pažnjom posvećenom analogijama iskustva; Kantova kritika tradicionalne metafizike; suvremene reinterpretacije Kantovog filozofskog programa.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Komentari: Nastavu iz ovog kolegija izvodi nastavnik izabran u znanstveno zvanje docent i više iz područja humanističkih znanosti, polje filozofija.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku, te položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,25	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	

Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,25	Referat		Praktični rad	
---------	--	------------------------------	------	---------	--	---------------	--

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Kant, Immanuel (1984), *Kritika čistoga uma*, prev., Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb;
Guyer, Paul (ed.) (2006), *The Cambridge Companion to Kant*, Cambridge University Press, Cambridge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Kant, Immanuel (1953), *Dvije rasprave (Prolegomena za svaku buduću metafiziku; Osnov metafizike čudoređa)*, prev., Matica hrvatska, Zagreb;
ID. (1976), *Kritika moći suđenja*, prev., Naprijed, Zagreb;
Kitcher, Patricia (ed.) (1998), *Kant's Critique of Pure Reason. Critical Essays*, Rowman and Littlefield, Lanham;
Caygill, Howard (1995), *A Kant Dictionary*, Wiley-Blackwell, Oxford;
Longuenesse, Be'atrice (2005), *Kant on the Human Standpoint*, Cambridge University Press, Cambridge.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije		
Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Komparativne teme religija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti steknu znanja o temeljnim pitanjima filozofije religije.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju glavne teme kojima se bavi znanost o religijama
- mogu argumentirano promišljati i vrednovati svoje stavove u dijalogu s drugima i drugačijima

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija.
- objasniti i argumentirati glavne probleme komparativnog studija religija
- objasniti te međusobno usporediti razlike pojedinih teme u različitim religijskim tradicijama
- vrednovati temeljne teze dijaloga religija u suvremenom društvu

1.4. Sadržaj predmeta

Metode i problemi u proučavanju religija: Komparativna povijest religija, Društveno-kulturalna antropologija i studij religija, Filozofija religija-teologija religija-znanost o religijama, Religija u suvremenoj Europi-mutacija sjećanja

Komparativne teme u povijesti religija: molitva-meditacija-obredi, Svete knjige-objava-proroštvo, religiozno iskustvo i spoznaja, poimanje i govor o Bogu, Čovjekova potreba i put otkupljenja/spasenja, Bol i smrt u religijama, Reinkarnacija-Uskrsnuće-vječni život, apokaliptika i eshatologija, pitanje providnosti i sudbine, hodočašća i sveta mjesta, pitanje nenasilja i svetoga rata, pitanje o odnosu transcendencije i imanencije, religije i države

Poimanje religije u postmodernoj

Novi religiozni pokreti i njihova usporedba s povijesno verificiranim religijama							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci			
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža			
	☐	vježbe	☐	laboratorij			
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad			
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja/seminara na zadane teme, kolokvij/testovi znanja, usmeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,5	Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Terrin, A. N. (2006). Uvod u komparativni studij religija. Zagreb							
Kung, H. – Ess J. H. (1994). Kršćanstvo i svjetske religije. Zagreb							
Nikić, M. (2002). Slika Boga u novim religijskim pokretima. Zagreb							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Religije svijeta. Encilopedijski priručnik. Zagreb (1991)							
James, W. (1990). Raznolikost religioznog iskustva. Zagreb							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi							

nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Kršćanska filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da se studenti upoznaju s kršćanskom filozofijom kao jednim od temelja zapadnjačkog intelektualnog života, da ustanove ulogu kršćanske filozofije u razvoju zapadnjačke filozofije, da spoznaju specifičnost kršćanske filozofije i opravdanost govora o njoj, da kritički razmotre utemeljenost kršćanske filozofije, posebice s aspekta mogućnosti povezivanja razboritog promišljanja i vjere.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju ulogu kršćanske filozofije u razvoju zapadnjačke filozofije;
- poznaju specifičnost kršćanske filozofije i opravdanost govora o njoj;
- poznaju glavne teme kršćanske filozofije
- mogu kritički razmatrati utemeljenost kršćanske filozofije, posebice odnos vjere i razuma.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti mogu;

- opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija kršćanska filozofija te interpretirati njenu ulogu i značenje.
- objasniti, interpretirati te argumentirati glavne teme kršćanske filozofije.
- argumentirati te međusobno usporediti dokaze za Boga.
- uspoređivati između suprotnih stajališta određenog argumenta te izvršiti opredjeljenje (za određenu teoriju ili tezu).
- interpretirati zadane tekstove.

1.4. Sadržaj predmeta

I.

Razmatranja o opravdanosti govora o kršćanskoj filozofiji (s naglaskom na katoličku). Uspoređivat će se stavovi koji opravdavaju takav pristup s onima koji to niječu, kako iz ateističke ili agnostičke perspektive, tako i iz unutarnje kršćanske perspektive. Povijesni pregled razvoja kršćanske filozofije krenut će od prikazivanja susreta kršćanske filozofije s antičkom filozofijom (platonovom i aristotelovom). Skolastička filozofija srednjeg vijeka predstavlja jednu od temeljnih cjelina nastave. Novovjekovnu filozofiju će se interpretirati u smislu utjecaja kršćanske filozofije na mnoge novovjekovne filozofe (npr. Johna Lockeja).

II.

Obrađivat će se pitanja vezana uz određenja Boga, te rasprave ontološkog aparata i pojmovnika kršćanske filozofije. Epistemološke će rasprave razmatrati mogućnost spoznaje u kontekstu kršćanske filozofije, a posebno će se naglasiti važnost razuma unutar kršćanske filozofije, kao što je naglašeno u Papinoj enciklici Fides et ratio. Posebna će se pažnja posvetiti određenju središnjeg položaja čovjeka unutar kršćanske filozofije.

III.

Posebna cjelina predavanja posvećena je Tomi Akvinskom, najznačajnijem predstavniku kršćanske filozofije, posebice odnosu između filozofije i teologije. Analizirat će se Tomina spoznajna teorija i etika. Razmotriti će se i različiti dokazi za postojanje Boga (ontološki dokaz, kozmološki dokazi). Razmatrat će se mogućnost primjene kršćanske etike na aktualna moralna pitanja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je:
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje na predavanjima, pisanje eseja ili seminara na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja.

Ovisno o broju studenata koji upisuju predmet, potencirat će se timski rad na zadacima.
Uz ove zadatke, potrebno je da student položi usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu

predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Devčić, I. (2003). Bog i filozofija. Zagreb

Gilson, E. (1995). Uvod u kršćansku filozofiju. Zagreb

Davies, B. (1998) Uvod u filozofiju religije. Zagreb

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Augustin, A. (1982). O državi Božjoj. Zagreb

Augustin, A. (1998). O slobodi volje. Zagreb

Akvinski, T. (1990). Izbor iz djela. Zagreb

Devčić, I. (1998). Pred Bogom blizim i dalekim. Zagreb

Zimmermann, S. (1936-37). Filozofija i religija. Zagreb (1., 2. Dio)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Neven Petrović	
Naziv predmeta	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni cilj ovog kolegija jest upućivanje studenata u temeljne teze libertarijanske političke filozofije, budući da je ta veoma važna socijalno-politička teorija oduvijek bila zanemarena u našem obrazovnom sustavu. Naime, bez obzira na prijelaz naše zemlje iz socijalističkog sustava u tržišni, s pravom se može reći da među hrvatskim građanima svih generacija još uvijek prevladavaju stare ideje i vrijednosti i da su nesvjesni raznih mikro-socijalnih i mikro-ekonomskih razloga zbog kojih je sustav koji smo napustili bio, u najmanju ruku, veoma teško održiv. Neke od tih ključnih razloga želio bi prikazati kolegij koji se ovdje predlaže. A njegova bi dodatna, pa čak i prvenstvena, zadaća bila da također ukaže na brojne poteškoće u funkcioniranju socijalne države, tj. umjerene verzije socijalističkog projekta kakav se danas većinom i zagovara, te da se vidi koliko se daleko može ići s njegovim provođenjem a da to ne dovede do značajnih nevolja. Na taj bi način studenti dobili osnovna znanja o jednoj o ključnih političko-filozofskih teorija današnjice i usput vidjeli može li se ona braniti i kako, te koliko je relevantna za našu sadašnju situaciju. Ovaj bi kolegij, konačno, predstavljao protutežu kolegiju *Analitički marksizam* koji sažeto prikazuje najradikalniji i najosmišljeniji socijalistički idejni projekt. Time bi studenti dobilo osnovne i kritičke informacije o oba, krajnje suprotna pola u modernoj raspravi o najboljem uređenju društva, te bi se tako bili u stanju informiranije odlučiti za to koji od njih slijediti, ukoliko je to njihova dilema. Očekuje se da bi kolegij doprinio i izoštravanju kritičkog i analitičkog duha studenata.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon pohađanja ovog predmeta i savladavanja gradiva:

- studenti bi bili upućeni u glavne probleme libertarijanske teorije; obavezna literatura odabrana je tako da se ne traži čitanje cijelih knjiga već prvenstveno njihovih najvažnijih dijelova (ili kraćih, reprezentativnih članaka), tako da se studenti upute samo u središnje ideje;
- studentima se time omogućuje da sami, ukoliko žele, nastave istraživanje o nekim (ili čak svima) od tih tema; u tu je svrhu ponuđena oveća dopunska literatura koja obuhvaća najznačajnije naslove na tom području - to je drugi glavni cilj ovog programa;
- nadalje se studentima pomaže u razvijanju sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje;
- studenti mogu tako postati kompetentni sudionici tekućih rasprava moralno-političke tematike.

1.4. Sadržaj predmeta

1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Američki one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h).
2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h).
3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h).
4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva.
5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h).
6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtu na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari	<p><u>Komentari:</u> U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.</p> <p>Nastava je prvenstveno seminarskog tipa. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima u knjižnici ili, ako se radi o radovima koje je teže nabaviti, u obliku fotokopirane «čitanke». Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, trideset do četrdeset stranica teksta, dok jedan od njih prilikom svakog susreta ima i izlaganje kojim ostale podsjeća na glavne teze i argumente teksta koji se obrađuje, a po mogućnosti izlaže i svoje komentare. U slučaju nekih, osobito polemičkih radova studenata-izlagača ima više i svaki zastupa mišljenje jednog od autora. Nakon prezentacija slijedi rasprava o problemu. Glavni posao nastavnika jest da potiče, usmjeruje i intervenira u diskusiju ukoliko je to potrebno. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program. Kod pohađanja ovog predmeta poželjno je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, ne može izbjeći čitanje tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog, kao i motivirati da se njime</p>	

više služe.

1.7. Obveze studenata

Svi studenti imaju obavezu ne tek fizički prisustvovati nastavi nego i svaki puta, u pismenom obliku, predati sažetak teksta koji treba pročitati – i to sa svojim komentarima i kritikama. Prisustvo na nastavi im se računa jedino ukoliko su ispunili tu obavezu. Odnosno, ukoliko se pokaže da ih pisanje tih sažetaka previše opterećuje, od studenata se može tražiti da predaju tzv. pristupnice za diskusiju – list s nekoliko pitanja kojima se problematizira gradivo koje se obrađuje. Svaki od studenata treba još imati usmeno izlaganje i/ili predati seminarski rad u pisanom obliku. Nakon završetka nastave, studenti moraju položiti kolokvij (pismeni test) kojim se provjerava jesu li uistinu prošli kroz obaveznu literaturu. Tek nakon toga mogu izići na konačni, usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohadanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Svakako se nagrađuje stalno, ili bar povremeno diskutiranje, tokom seminara, kao i uspješne prezentacije tekstova koji se obrađuju. Ocjenjuju se i manje uspješni seminarski radovi. Ali najveću težinu ipak ima konačna provjera znanja i to, prvo, u toku nastave (gdje se provjerava kako su studenti usvojili ono što se ranije radilo), zatim na pismenom testu (objektivni tekst višestrukog izbora) i konačno (ukoliko prođu na tom testu) na usmenom ispitu. Ako nastavnik nije preopterećen, moguća je i zamjena pismenog testa esejom – po izboru studenta. Utjecaj svih faktora koji su od značenja za konačnu ocjenu, izražen je u postocima.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. *A Matter of Principle*, Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)
- 2) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)
- 3) Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, KruZak, Zagreb, 2001, str. 67-86; 113-174 (81)
- 4) Hayek, F.A. *Pravo, zakonodavstvo i sloboda*, CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)
- 5) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)
- 6) Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)

Ukupno: 427 str.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", *Political Studies*, Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)
- Barry, N. *On Classical Liberalism and Libertarianism*, Macmillan, London, 1986.
- Buchanan, A. *Ethics, Efficiency, and the Market*, Clarendon Press, Oxford, 1985.
- Buchanan, J. *Granice slobode: Između anarhije i Levijatana*, Dereta, Beograd, 2002.
- Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", *Ethics*, Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738

(17)

Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 19-115

(96)

Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. *Libertarianism: For and Against*, Rowman and Littlefield, 2005.

Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", *Ethics*, Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)

Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)

Friedman, D. *The Machinery of Freedom*, Open Court Press, 1989.

Friedman, M. & R. *Free to Choose*, Harcourt, New York, 1990.

Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)

Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.

Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.

Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.

Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)

Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???

Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)

Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)

Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.

Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???

Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)

Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)

Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.

Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.

Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)

Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.

Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)

Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.

Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.

Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.

Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.

Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.

Sayward, C./Wasserman, W. «Has Nozick Justified the State?», u Corlet, A. (ur.) *Equality and Liberty*, MacMillan, London, 1991, str. 261-267 (7)

Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.

Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.

Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.

Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)

Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.

Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.

Young, F.C. «Nozick and Individualist Anarchist», u Corlet, A. (ur.) *Equality and Liberty*, MacMillan, London, 1991, str. 268-275 (8)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
--------	-----------------	----------------

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu i/ili kvaliteta njihovih eseja. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome kako su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili, i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškimi ili nezanimljivim mijenja nekim drugim. Nadalje, moguće je da će dio nastave biti snimljen i stavljen na Internet, čime će svi zainteresirani moći vidjeti što se i kako radilo, a nastavnik će lakše uvidjeti svoje greške.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Logički pozitivizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim idejama logičkog pozitivizma, motivima za stavove koje su zastupali, problemima na koje su naišla njihova rješenja i najpoznatijim debatama koje su se odvijale u to doba.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Usvajanje znanja o stavovima i rješenjima koje su nudili logički pozitivisti.

1.4. Sadržaj predmeta

- 1) Eliminacija metafizike; pozitivistička kritika metafizike kao besmislice.
- 2) Princip verifikacije; motivi za prihvaćanje principa i različite formulacije koje su se raspravljale.
- 3) Zasnivanje logike i matematike; takozvana jezička teorija *a prioria*, tautološki karakter logike i matematike, logicistički program u matematici.
- 4) Zasnivanje empirijskog znanja; rasprava oko protokolrečenica, fundacionalizam i koherentizam, konstitucijski sistemi, jedinstvo znanosti.
- 5) Odnos uma i tijela; logički bihjeviorizam, nepogrešivost introspekcije, realizam u pogledu mentalnih stanja.
- 6) Istina; redundancijsko, korespondencijsko i koherentističko shvaćanje.
- 7) Etika; emotivističko shvaćanje etike, naturalizam u etici.
- 8) Analitičko – sintetičko; važnost i formulacija teze, kritika na koju je podjela naišla.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera	1	Referat		Praktični rad	

znanja

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Alfred Jules Ayer: "The Elimination of Metaphysics", poglavlje I iz *Language, Truth and Logic*, 1936.

Moritz Schlick: "Positivism and Realism" (Positivismus und Realismus), *Erkenntnis*, Vol.III, 1932/33.

Karl Gustav Hempel: "Problems and Changes in the Empiricists Criterion of Meaning", *Revue Internationale de Philosophie*, Vol. IV, 1950.

Hans Hahn: "Logic, Mathematics and Knowledge of Nature" (Logik, Mathematik und Naturerkennen), 1933.

Karl Gustav Hempel: "On the Nature of Mathematical Truth", *American Mathematical Monthly* 52, 1945, u Feigl & Sellars 1949;

Otto Neurath: "Protokol Sentences" (Protokollsätze), *Erkenntnis*, Vol. 3, 1932/3.

Karl Gustav Hempel: "The Logical Analysis of Psychology", *Revue de Synthèse*, 1935.

Moritz Schlick: "Facts and Propositions", *Analysis*, Vol. 2, 1935.

Karl Gustav Hempel: "Some Remarks on "Facts and propositions"", *Analysis*, Vol. 2, 1935.

Moritz Schlick: "What Is the Aim of Ethics?", poglavlje I iz *Problems of Ethics*, 1939.

Alfred Jules Ayer: "Critique of Ethics and Theology", poglavlje VI iz *Language, Truth and Logic*, 1936.

Moritz Schlick: "Is There a Factual *a Priori*?", *Wissenschaftlicher Jahresbericht der Philosophischen Gesellschaft an der Universitaet zu Wien fuer das Vereinsjahr 1930/31*. Rudolf Carnap: "Formal and Factual Sciences" *Erkenntnis* 5, 1934.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Ayer A.J (ur): *Logical Positivism*, New York: The Free Press, 1959.

Ayer A.J: *Language, Truth and Logic*, Harmondsworth, Middlesex, England: Peguin Books Ltd. 1987. (1936)

Boran Berčić: *Filozofija Bečkog kruga*, KruZak, Zagreb, 2002.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Moralna psihologija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je da studenti spoznaju osnovne probleme i temeljne pojmove moralne psihologije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će nakon položenog kolegija *Moralna psihologija* biti u stanju razumjeti, analizirati i uspoređivati glavne filozofske pozicije o osnovnim problemima moralne motivacije. Isto tako, moći će kritički promišljati o tematiziranoj problematici. Studenti će također biti upućeni u relevantnu literaturu iz ovog područja te će na osnovi svojih afiniteta moći samostalno produbljivati analizu i kritički stav o bliskoj tematici.

1.4. Sadržaj predmeta

Općenito se smatra da postoji bliska veza između naših moralnih uvjerenja i samog moralnog djelovanja. Osoba koja ima određena moralna uvjerenja, ujedno je i motivirana djelovati u skladu s tim uvjerenjima. No kako objasniti kada osoba ne djeluje u svjetlu onoga što vjeruje da je moralno ispravno? Možemo li toj osobi uopće pripisati iskrene moralne stavove? Kakva je veza između izricanja moralnog suda i motivacije da djelujemo u skladu s onim što taj sud propisuje? Odgovori na ova, ali i mnoga druga slična pitanja povlače za sobom značajne probleme koji se danas nalaze u žarištu interesa metaetičkih diskusija. U kolegiju *Moralna psihologija* poseban naglasak će se staviti upravo na problem moralne motivacije, što znači da će se detaljnije obrađivati sljedeće teme:

Internalizam/Eksternalizam

Prikazuje se internalistička pozicija prema kojoj postoji nužna veza između iskrenog izricanja moralnog suda i motivacije. Premda se ova pozicija često veže uz nekognitivistička stajališta (Hare), razmatraju se i neki poznati kognitivistički pristupi (Smith, Korsgaard). Zastupnici eksternalizma, suprotno internalistima, tvrde da je veza između moralnih sudova i motivacije eksternalna i kontingentna. Posebno se razmatra prijedlog naturalističkih moralnih realista (Brink).

Humeovska teorija motivacije

Pozicija koja se pripisuje Davidu Humeu. Analizira se utjecajna obrana ove teorije koju je pružio Michael Smith. Motivacija uvijek uključuje prisutnost vjerovanja i želja gdje su vjerovanja, za razliku od želja, motivacijski inertna te imaju drukčiji "direction of fit". Prikazat će se i poznate kritike Smithova modela (McDowell, Nagel). U sklopu ove teme također se podrobnije analizira shvaćanje motivacije u kontekstu kantovske tradicije (Korsgaard).

Razlozi za moralno djelovanje

Ukazuje se na razliku između normativnih (opravdavajućih) i motivirajućih (objašnjavalačkih) razloga. U svjetlu

ovoga, raspravlja se o tome jesu li razlozi za djelovanje zasnovani na psihološkim stanjima ili pak objektivnim činjenicama. Od relevantnijih autora posebno se analiziraju Williams, Dancy i Smith. Također će biti govora o danas vrlo utjecajnom partikularističkom stajalištu, s posebnim osvrtom na *holizam* u teoriji razloga.

Moralna slabost

Razmatra se problem kada osoba ne djeluje u skladu sa svojom moralnom prosudbom te se sam problem pažljivije analizira u sklopu Hareova preskriptivističkog stajališta. Smještajući ovo u širi kontekst, također se diskutira o problemu “slabosti volje” te o tome kako ovaj fenomen dovodi u pitanje naše razumijevanje intencionalnih postupaka.

Vrlina i motivacija

Motivacija se razmatra u sklopu aretaičkog utemeljenja etike. Od relevantnijih autora koji su pisali o ovoj temi posebno se razmatraju McDowell i Foot.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Komentari: U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Moralna psihologija* može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno.

1.7. Obveze studenata

Studenti su obvezni pohađati nastavu. Na svaki sat trebaju doći pripremljeni odnosno s unaprijed pročitanim literaturom koja je zadana programom kolegija. Svaki student je obvezan izložiti seminarski rad na jednu od s nastavnikom dogovorenih tema. Od studenata se također očekuje aktivno sudjelovanje u seminarskim raspravama. Kolegij se polaže pismenim ispitom.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Brink, D., *Moral Realism and the Foundations of Ethics*, Cambridge University Press, Cambridge 1996, pogl. III.
Jacobs, J., *Dimensions of Moral Theory: An Introduction to Metaethics and Moral Psychology*, Blackwell Publishing, Cornwall 2002, pogl. II.
Korsgaard, C., “Skepticism about Practical Reason”, *Journal of Philosophy*, 1986.

McDowell, J., "Some Issues in Aristotle's Moral Psychology", u McDowell, J. *Mind, Value, and Reality*, Harvard University Press, Cambridge 1988.

McNaughton, D., *Moral Vision: An Introduction to Ethics*, Blackwell Publishing, Oxford 2002, pogl. VII. i VIII.

Smith, M., "The Humean Theory of Motivation", *Mind* 1987.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Dancy, J., *Moral Reasons*, Blackwell Publishers, Oxford 1993.

Davidson, D., "How is Weakness of the Will Possible?" u: Davidson, D., *Essays on Actions & Events*, Clarendon Press, Oxford 1986.

Falk, W. D., "'Ought' and Motivation" u: Sellars, W. i Hospers, J. (ur.), *Readings in Ethical Theory*, Appleton Century Crofts, New York 1952.

Foot, P., "Virtues and Vices" in: Carson, T. L. i Moser, P. K. (ed.), *Morality and the Good Life*", Oxford University Press, New York 1997.

Frankena, W. K., "Obligation and Motivation in Recent Moral Philosophy" u: Carson, T. L. i Moser, P. K. (ur.), *Morality and the Good Life*", Oxford University Press, New York 1997.

Hooker, B. i Little, M. (ur.), *Moral Particularism*, Oxford University Press, Oxford 2003.

McDowell, J., "Are Moral Requirements Hypothetical Imperatives?" in: McDowell, J. *Mind, Value, and Reality*, Harvard University Press, Cambridge 1988.

Nagel, T., *The Possibility of Altruism*, Princeton University Press, Oxford 1970, ch. I. i II.

Pettit, P., "Humeans, Anti-Humeans, and Motivation", *Mind* 1987.

Williams, B., "Internal and external reasons", in: Williams, B. *Moral Luck*, Cambridge University Press, Cambridge 1985.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Moralna odgovornost	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta sa suvremenom raspravom oko prirode moralne odgovornosti i osposobiti ga za samostalan daljnji rad u tom području.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Postizanje dobrog znanja osnovnih pozicija i argumenata te time i osposobljenost za samostalno razmatranje i rješavanje problema vezanih uz pripisivanje moralne odgovornosti.

1.4. Sadržaj predmeta

(1) Najpoznatiji kriteriji moralne odgovornosti: sposobnost da se učini drugačije (Van inwagen, Frankfurt, Widerker), sposobnost da se započne novi kauzalni lanac (Chisolm), sposobnost razuma (Wolf, Bok), sposobnost samokontrole (Watson), osjetljivost na razloge (Fisher, Ravizza), djelovanje u skladu sa svojim pravim ja (Frankfurt). (2) Kompatibilnost determinizma i moralne odgovornosti (Ayer, Smart). (3) Priroda kazne (Primorac).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Nakon nekoliko uvodnih predavanja studenti će pristupiti izlaganju seminarskih radova. Težište rada bit će upravo na tim seminarskim radovima i diskusijama koje će uslijediti i biti usmjeravane od strane nastavnika.
----------------	---

1.7. Obveze studenata

Prisustvovanje nastavi, pisanje i/ili izlaganje seminarskog rada, prethodno čitanje radova koji će biti izlagani, aktivno sudjelovanje u raspravi. Ovisno o okolnostima (prvenstveno o broju upisanih studenata) održat će se završni pismani ii usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Težište ocjenjivanja bit će na kontinuiranoj provjeri znanja a ovisno o broju studenata i ostalim okolnostima može se održati i završni ispit, pismeni ili usmeni.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

A.J. Ayer: "Freedom and Necessity"

J.J.C. Smart: "Free Will, Praise and Blame"

Roderick Chisolm: "Human Freedom and the Self"

Peter Strawson: "Freedom and Resentment"

Harry Frankfurt: "Alternate Possibilities and Moral Responsibility"

David Widerker: "Libertarianism and Frankfurt's Attack on the Principle of alternative Possibilities"

Susan Wolf: "Sanity and the Metaphysics of Responsibility"

Gary Watson: "Free Agency"

Hilary Bok: "Freedom and Practical Reason"

Fisher i Ravizza: "Responsibility for Consequences"

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Watson Gary (ur): *Free Will (second edition)*, Oxford University Press, 2003.

Fisher John Martin i Ravizza Mark (ur): *Perspectives on Moral Responsibility*, Cornell University Press, 1993.

Primorac Igor: *Kazna, pravda i opće dobro*, Filozofska istraživanja, 1995.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kraćom anketom na kraju semestra i razgovorm sa studentima za vrijeme i nakon semestra.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Moralni razlozi	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je studentu pružiti koliko je to moguće sistematski uvid u pitanje odnosa etike i praktičnog razuma, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Sistematskim uvidom u pitanje odnosa etike i praktičnog razuma, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja studentima će biti omogućeno lakše snalaženje i bolje razumijevanje etike u cjelini.

1.4. Sadržaj predmeta

U kolegiju će se razmatrati odnos između etike i praktičnog razuma. Mnogi autori nastoje dokazati da je moralno rasuđivanje ustvari samo jedan oblik praktičnog rasuđivanja budući da praktičnim rasuđivanjem utvrđujemo razloge za djelovanje odnosno, slično kao i u području etike, nastojimo ustanoviti što trebamo činiti. Razmatrajući navedeni odnos, otvaraju se različita pitanja o kojima se danas intenzivno raspravlja. U kolegiju ćemo detaljnije analizirati sljedeće probleme:

1. Praktični razum

(a) razlikovanje praktičnog i teoretskog rasuđivanja (razlozi za djelovanje i razlozi za vjerovanje);

(b) norme praktičnog razuma (instrumentalizam, prudenčijalnost, moralne norme kao norme praktičnog razuma);

2. Razlozi

(a) odnos razloga i motiva (distinkcija između normativnih i motivirajućih razloga);

(b) odnos razloga, želja i vrijednosti (pitanje ontološkog statusa razloga, internalizam/eksternalizam razloga, tzv. "buck-passing view" itd.);

3. Motivacija

(a) teorije motivacije (Humeovska teorija motivacije, mogućnost kognitivne motivacije);

(b) moralna motivacija (primjena različitih teorija motivacije na područje etike: internalizam/eksternalizam motivacije, Kantovsko shvaćanje motivacije)

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	ostalo: konzultacije
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	

1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave i izvršavanje zadanih obveza, a u slučaju većeg izostanka studenti će pisati dodatni seminarski rad koji trebaju predati zajedno s obveznim.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Obvezna literatura: Cullity, G. i Gaut, B. "Introduction" u Cullity, G. i Gaut, B. (ur.), Ethics and Practical Reason, Oxford University Press, Oxford 2003. Korsgaard, C., "Skepticism about Practical Reason", u Korsgaard, C., Creating the Kingdom of Ends, Cambridge 1996. Millgram, E., "Was Hume a Humean" in: Ethics Done Right: Practical Reasoning as a Foundation for Moral Theory, New York, Cambridge University Press 2005. Raz, J. "Incommensurability and Agency" u: Joseph Raz, Engaging Reason: On the Theory of Value and Action, Oxford, Oxford University Press 1999. Smith, M. "Internal Reasons" u: Michael Smith, Ethics and the A Priori, Cambridge University Press, New York 2004. Smith, M. "The Humean Theory of Motivation", Mind 1987. Smith, M. "The Externalist Challenge" u Russ Shafer-Landau and Terence Cuneo, Foundations of Ethics, Blackwell 2007. Velleman, J. D. "The Possibility of Practical Reason", Ethics 1996. Wallace, R. Jay, "How to Argue about Practical Reason", Mind 1990. Williams, B., "Internal and External Reasons" u: Bernard Williams, Moral Luck, Cambridge University Press, London 1981.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Izborna literatura: Dancy, J., Practical Reality, Oxford University Press, New York 2000. Korsgaard, C., The Sources of Normativity, Cambridge University Press, New York 2003. Lazović, Ž., Razlozi, uzroci i motivi (Hjum i Kant), Filozofsko društvo Srbije, Beograd 1988. Searle, J., Rationality in Action, MIT, Cambridge 2001. Smith, M., The Moral Problem, Basil Blackwell, Oxford 1994.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Moralno rasuđivanje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti, na naprednoj razini, upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne pojmove i spoznaje iz predmeta *Moralno rasuđivanje*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- interpretirati, analizirati i uspoređivati vodeće suvremene pozicije u teorijskim pitanjima koji su vezani uz moral;
- interpretirati, analizirati i uspoređivati vodeće suvremene pozicije u suvremenim raspravama iz analize moralnog govora (rasprava između kognitivizma i različitih oblika ne-kognitivizma), moralne spoznaje (primjene koherentističkog, fundacionalističkog i kontekstualističkog prijedloga na području moralne spoznaje) i (ne)postojanja moralnih objektivnih činjenica (intuicionizam, naturalizam, skepticizam, konstruktivizam, relativizam); – da studenti raspoložu naprednim spoznajama iz moralne epistemologije, te da budu u stanju primijeniti njezine metode u konkretnim slučajevima moralne rasprave;
- razvijati barem početne sposobnosti povezivanja u cilju stvaranja dosljednog sustava mišljenja, u odnosu na njihove stavove u aspektima normativne etike, kao i u preklapajućim sadržajima korelativnih programa

1.4. Sadržaj predmeta

- **Podjela između kognitivističkih i ne-kognitivističkih pozicija**
Semantička analiza moralnog govora, na temelju klasika kognitivističkih i ne-kognitivističkih pozicija, ali u obradi suvremenijih autora.
- **Intuicionizam**
Suvremene interpretacije intuicionizma koje revitaliziraju ovu poziciju, kod autora s posebnim osvrtom na R. Audia, J. Dancya.
- **Emotivizam**
Pretpostavlja se spoznaja klasičnog emotivizma iz prvih desetljeća stoljeća (Ayer, Stevenson), a rasprava će se ticati suvremenijih prijedloga (npr. A. Gibbard), uz distinkciju emotivizma kao semantičke teorije i emotivizma kao spoznajne teorije (npr. J. D'Arms i D. Jacobson).
- **Preskriptivizam**
Kritički će se razmatrati prijedlog R.M. Harea, kao paradigmatškog autora za unizervalističku i antikognitivističku poziciju u etici, prije svega s obzirom na suvremene i aktualne kritike negiranja univerzalizma kao pristupa modelu moralnog rasuđivanja, te kritika mogućnosti nuđenja radikalne antikognitivističke pozicije.
- **Analogija sa sekundarnim svojstvima**
Razmatrati će se prijedlog koji uspostavlja analogiju između moralnih svojstava i sekundarnih svojstava u sklopu naturalističkog i u sklopu normativističkog prijedloga. Glavni autori koji će se razmatrati su D. Lewis, B. Brower, M. Johnston, J. McDowell i D. Wiggins

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Naturalizam Prikazat će se naturalističke kritike moralnog realizma (Harman, Mackie, Timmons) i naturalističke obrane moralnog realizma (u redukcionističkom i u neredukcionističkom obliku). Obraditi će se i tematike iz suvremenog neo-aristotelovskog naturalizma. Ponudit će se i rasprava o analogiji između epistemološkog naturalizma i moralnog naturalizma. ▪ Kantovski prijedlozi Radi se o suvremenim prijedlozima koji naglašavaju važnost racionalnog rasuđivanja u području morala, kao i internalističkog pristupa motivaciji. Naglasak je na suvremenom razvoju kantovskih modela, u smjerovima jakog deduktivističkog programa, odnosno konstruktivističkog programa. ▪ Fundacionalizam, koherentizam, kontekstualizam Prikazati će se klasične epistemološke metode s njihovom primjenom u području morala, prije svega Audiev fundacionalizam, te Danielsov i DePaulov koherentizam. Nakon prikaza teškoća primjena ovih metoda, prikazati će se kontekstualistički prijedlog, koji se pojavljuje i kao alternativa i kao nadopuna ovim metodama.							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja				☐ samostalni zadaci	
		☒ seminari i radionice				☐ multimedija i mreža	
		☐ vježbe				☐ laboratorij	
		☐ obrazovanje na daljinu				☐ mentorski rad	
		☐ terenska nastava				☒ ostalo: konzultacije	
1.6. Komentari		Komentari: U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno					
1.7. Obveze studenata							
Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Sinnott-Armstrong, W., Timmons, M. (ur.), <i>Moral Knowledge? New Readings in Moral Epistemology</i> , Oxford, Oxford University Press 1996. Sayre-McCord, G. (ur.), <i>Essays on Moral Realism</i> , Cornell University Press, Ithaca 1988.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Dancy, J., <i>Ethics without Principles</i> , Oxford University Press, Oxford 2004.							

DePaul, M, Zagzebski, L. (ur.), *Intellectual Virtue. Perspectives from Ethics and Epistemology*, Clarendon Press, Oxford 2003.

Korsgaard, C.M., *Creating the Kingdom of Ends*, Cambridge University Press, Cambridge 1996.

McDowell, J., *Mind, Value and Reality*, Harvard University Press, Cambridge Mass. 1998.

Schafer-Landau, R., *Moral Realism. A Defence*, Oxford University Press, Oxford 2003.

Stratton-Lake, P. (ur.), (2002), *Ethical Intuitionism*, Oxford: Clarendon Press.

A. Gibbard, *Wise Choices, Apt Feelings*, Cambridge Mass., Harvard University Press, 1990.

Timmons, M., *Morality without Foundations*, Oxford, Oxford University Press, 1999.

D. Wiggins, *Needs, Values and Truth*, Oxford, Blackwell, 1987.

Williams, B., *Ethics and the Limits of Philosophy*, Harvard University Press, Cambridge Mass. 1985

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Iris Vidmar	
Naziv predmeta	Narativ, um i svijet	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije (i c segment)	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

6. OPIS PREDMETA

1.66. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta upoznati studente sa suvremenim raspravama o ulozi i funkciji narativa u domeni znanosti i umjetnosti, ali i u promišljanju o vlastitom identitetu i životu, primarno kroz analizu i kritičko iščitavanje suvremenih autora koji se bave teorijama narativa. Poseban je naglasak na analizi samog pojma narativa, kojeg se analizira s nekoliko različitih aspekata: ontološkog (kako narativi postoje i koji su uvjeti narativa), epistemološkog (istinosni status narativa obzirom na referencu, pouzdanost naratora i slično), estetskog (estetska i umjetnička svojstva narativa), stajališta teorije uma (mehanizmi naracije, razumijevanja narativnoga toka). Teorijski aspekti rasprave o narativu u drugom dijelu kolegija primjenjuju se na analizu uloge koju narativ ima u promišljanju iz tzv. perspektive prvoga lica, kada pojedinac promišlja o sebi i svojem identitetu, o svojoj prošlosti i budućnosti. Ponuđenim se sadržajem nastoji studentima omogućiti da prošire svoje poimanje vlastitog jastva i načina na koji o njemu razmišljaju. Obzirom da je sam pojam narativa relevantan ne samo u ontologiji i raspravama o identitetu nego i u suvremenim raspravama iz područja umjetnosti i znanosti, dio kolegija biti će posvećen raspravi o narativnoj umjetnosti, s posebnim naglaskom na pojam naratora i njegove različite instancijacije, te na pitanje narativne konstrukcije i interpretacije znanstvenih teorija. Cilj je osposobiti studente za samostalno kritičko promišljanje, kao i razvijanje vještina čitanja, analiziranja i pisanja filozofskih tekstova.

1.67. Uvjeti za upis predmeta

Nema.

1.68. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da nakon odslušanog i položenog ispita studenti mogu:

- (i) analizirati razvoj suvremenih teorija o narativu, polemizirati i kritički raspravljati o osnovnim pojmovima i stajalištima;
- (ii) analizirati i usporediti te kritički promotriti sličnosti i razlike između suvremenih autora i njihovih teorija;
- (iii) ukazati na utjecaj klasičnih filozofa (Hume, Locke) na suvremene teorije o identitetu i načinu na koji se o njemu razmišlja;
- (iv) ukazati na ulogu narativa u znanstvenim teorijama i objašnjenjima;
- (v) ukazati na specifičnosti narativa u umjetničkim vrstama poput književnosti, filma i kazališta;
- (vi) kritički iščitati, interpretirati i analizirati filozofski tekst;
- (vii) sažeto i jasno izraziti vlastito stajalište, potkrijepljeno argumentima.

1.69. Sadržaj predmeta

Centralni je problem koncept narativa i uvodni se dio predmeta temelji na njegovoj analizi. Drugi dio predmeta posvećen je istraživanju uloge narativa u slici koju gradimo o sebi, svojem identitetu i svojem životu.

Temeljno polazište u predmetu jest pitanje o narativnoj osnovi identiteta i pitanje kako promišljamo o sebi, svojem životu, prošlosti i budućnosti konstruirajući narativ. Centralni je problem koncept narativa i uvodni se dio predmeta temelji na njegovoj analizi. Drugi dio predmeta posvećen je istraživanju uloge narativa u slici koju gradimo o sebi, svojem identitetu i svojem životu.

Predmet će se temeljiti na sljedećim tematskim blokovima:

1. Koncept narativa: narativ kao niz kauzalno povezanih događaja, narativ kao komunikacija, naracija jezikom i naracija slikama, evolucijska osnova narativa, javni i privatni narativi, internalna i eksternalna perspektiva narativa
2. Narativna osnova iskustva: kako objašnjavamo iskustvo i povezujemo događaje u jedinstvenu priču o nama i našem životu, pričanje priča kao jedan od osnovnih mehanizama suočavanja sa svijetom; narativ i emocionalna iskustva, narativ i karakter
3. Narativi o prošlosti: uloga i pouzdanost memorije u objašnjavanju toga tko smo, identitet kroz vrijeme, Locke o važnosti memorije, pogled 'unatrag' i emocionalne reakcije na prošla djelovanja

4. Narativi o budućnosti: planiranje i zamišljanje sebe u budućim okolnostima, sposobnost zamišljanja kao protivno sposobnosti prisjećanja,
5. Epistemološki izazovi narativa: istinitost narativa 'o sebi', mogućnost objektivnog stajališta, narativ kao subjektivna procjena situacije
6. Stil i perspektiva narativa: ironija, samo-ironija, sarkazam
7. Uloga narativa u znanosti i znanstvenom objašnjenju, liječničkim praksama i medicini
8. Narativna umjetnost: narator kao konstrukt
9. Skepticizam po pitanju narativa: odbacivanje ideje o narativnom ustroju identiteta, skepticizam po pitanju karaktera

1.70. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
-------------------------------	--	--

1.71. Komentari

1.72. Obveze studenata

Očekuje se da studenti dolaze na nastavu pripremljeni, na način da su pročitali relevantnu literaturu i da su spremni kritički o njoj raspravljati. Studenti su dužni predati seminarski rad.

1.73. Praćenje¹² rada studenata

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.74. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu

Vrednovanje nastave održava se tokom semestra putem kolokvija, aktivnosti na nastavi, seminarskim radom i na završnom ispitu.

Studenti su dužni prisustvovati na nastavi, redovito čitati relevantnu literaturu i aktivno sudjelovati u diskusijama. Provjera znanja vršit će se temeljem kolokvija i na završnom ispitu. Studenti su dužni predati jedan esejski rad na odabranu temu. Rad mora imati od 2,500 do 3,000 riječi i moraju se konzultirati barem četiri izvora relevantne literature. Studenti su dužni posavjetovati se s nositeljem kolegija pri odabiru teme i literature.

1.75. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Currie, Greg (2010), *Narratives and Narrators, a Philosophy of Stories*, OUP
 Goldie, Peter (2012), *The Mess Inside, Narrative, Emotion and the Mind*, OUP
 Goldie, Peter (2004), *On Personality*, Routledge
 Lamarque, Peter (2014), *The Opacity of Narrative*, UOP

1.76. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Atkins Kim & Katriona Mackenzie, (2008), *Practical Identity and Narrative Agency*, Routledge

¹² **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Byrne Ruth, (2005), *The Rational Imagination, How People Create Alternatives to Reality*, The Mitt Press
Currie Greg, (1995), "Unreliability refigured", *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 53, pp.19-29
Currie Greg, (2010), „Narration, Imagination and Point of View“ in Hagberg and Jost, *A Companion to the Philosophy of Literature*, OUP
Dodd Julian, ur. (2016), *Art, Mind, and Narrative. Themes from the Work of Peter Goldie*; OUP
Hagberg Garry, (2010), "Self-defining Reading: literature and the constitution of personhood", u Hagberg G. i Jost, *A Companion to the Philosophy of Literature*, OUP
Hutto Daniel, ur. (2007), *Narrative and Understanding Persons*, CUP
Hogan Patrick Colm, (2003), *The Mind and Its Stories, Narrative Universals and Human Emotion*, Cambridge UP
Hogan Patrick Colm, (2011), *Affective Narratology*, University of Nebraska Press
Nash Christopher, (1990), *Narrative in Culture*, Routledge
Palmer Alan (2004), *Fictional Minds*, University of Nebraska Press

1.77. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Literatura je dostupna u e-izdanju.		

1.78. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Rad studenata pratit će se preko njihovih aktivnosti na nastavi te preko rezultata koje ostvare na kolokvijima i završnom ispitu.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Naturalizam i etika	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija je upoznati studente sa suvremenim naturalističkim pristupima u etici te posljedicama koje možebitno prihvaćanje naturalističke slike svijeta ima za naše zdravorazumsko poimanje etičkih svojstava i činjenica. U tom kontekstu, cilj je omogućiti studentima da povežu i integriraju znanstvene teorije i spoznaje o evoluciji morala te psihološke i neuroznanstvene aspekte moralnog mišljenja te kritički evaluiraju ontološke i epistemološke pretpostavke različitih etičkih teorija.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

- opisati osnovne teorije i spoznaje iz evolucije, psihologije i neuroznanosti morala
- nabrojati neke normativne teorije koje se oslanjaju na evolucijsku teoriju
- objasniti prigovor koji se upućuje takvim teorijama – naturalistička pogreška
- opisati neke naturalističke pokušaje redukcije morala
- razlikovati metodološki od ontološkog naturalizma
- razlikovati različite verzije naturalizma u etici (neoaristotelijanizam, Cornell realizam, moralni funkcionalizam, itd.)
- evaluirati argumente za reduktivni i nereduktivni naturalizam
- objasniti što su 'debunking' argumenti
- razlikovati 'debunking' argumente u mešetici i normativnoj etici
- razlikovati i usporediti 'debunking' argumente – u korist teorije pogreške, protiv moralnog realizma, u korist moralnog skepticizma
- evaluirati plauzibilnost različitih vrsta debunking argumenata

1.4. Sadržaj predmeta

U novije doba svjedočimo izrazitom razvoju interdisciplinarnog proučavanja etike. Najviše je izražen porast interesa za naturalističke temelje morala. Ono što ujedinjava te pristupe je njihova empirijska baza u kojoj se podaci iz eksperimentalne psihologije, neuroznanosti, primatologije i antropologije koriste kako bi opisali i objasnili ljudske

moralne intuicije i vjerovanja. Isto tako, zajednički element pruža i evolucijska teorija. Koriste se evolucijski principi kako bi se predvidjelo i objasnilo zašto ljudi slijede određene norme i posjeduju moralna vjerovanja. U okviru ovog kolegija razmatramo koje su moguće posljedice empirijskih teorija o porijeklu i psihologiji moralnih vjerovanja, sudova i motivacije na epistemologiju i ontološki status moralnih činjenica.

Sadržaj kolegija je podijeljen u dva dijela. U prvom se daje pregled suvremenih naturalističkih spoznaja o porijeklu ljudskog morala i strukturi moralne psihologije. Zatim se razmatraju gledišta iz normativne etike koja se oslanjaju na te spoznaje kako bi izvukle neke normativne zaključke. Tu se najčešće govori o tzv. evolucijskoj etici. Raspravlja se da li pobornici evolucijske etike čine naturalističku pogrešku kada izvlače normativne iz deskriptivnih činjenica. U drugom dijelu, prelazi se na razmatranje implikacija koje naturalistički pristupi etici imaju na metaetičke teorije. Ovdje se najviše bavimo tzv. 'debunking' argumentima protiv moralnog realizma. Prema moralnom realizmu moralna svojstva postoje objektivno te se često smatra da su moralne činjenice neovisne o moralnim djelatnicima. 'Debunking' argumenti nastoje pokazati da neki aspekti moralnog realizma ne mogu biti istiniti s obzirom na naturalističku sliku svijeta. Postoje barem tri vrste ovih argumenata. Jedna vrsta nastoji pokazati da su svi moralni sudovi neistiniti (teorija pogreške). Druga nastoji pokazati da su svi moralni sudovi neistiniti ako pretpostavimo robusni moralni realizam. Treća nastoji pokazati da moralni sudovi nisu epistemički opravdani (moralni skepticizam). U ovom dijelu se daje najznačajnijih 'debunking' argumenta te odgovora na njih.

Struktura kolegija:

1. Znanost o moralu
  - Priroda morala
  - Evolucijski aspekti morala
  - Psihološki aspekti morala
  - Moralne emocije i moralno osjetilo
2. Evolucijska etika
  - Deskriptivna evolucijska etika
  - Evolucijsko opravdanje morala
  - Naturalistička pogreška
3. Suvremeni naturalizam
  - Moralna i nemoralna svojstva
  - *A posteriori* i *a priori* identitet
  - Objašnjenje i moralne činjenice
  - Neoaristotelijanski naturalizam
  - Cornell naturalizam

- Moralni funkcionalizam
- Ekspresivizam
- 4. 'Debunking' argumenti
  - 'debunking' argumenti u normativnoj etici
  - 'debunking' argumenti u metaetici
  - Teorija pogreške
  - Protiv robusnog moralnog realizma
  - Moralni skepticizam

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i završni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi	0.5	Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70, dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bracanović, T., 2007, Evolucijska teorija i priroda morala, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.
- Copp, D., 2009, "Toward a pluralist and teleological theory of normativity," Noûs-Supplement: Philosophical Issues, 19, 21-37.
- Enoch, D. 2010, "The epistemological challenge to metanormative realism: how best to understand it, and how to cope with it," Philosophical studies, 148, 413-438.
- Frankena, W., 1939, "The naturalistic fallacy," Mind, 48, 464-477.
- Greene, J.D., 2003, "From neural 'is' to moral 'ought': what are the moral implications of neuroscientific moral psychology?," Nature Neuroscience Reviews, 4: 847-50.
- Haidt, J., 2007, "The new synthesis in moral psychology," Science, 316, 998-1002.
- Harman, G., 1986, "Moral explanations of natural facts: can moral claims be tested against reality?"

Southern Journal of Philosophy, 24, 57–68.

- Joyce, R., 2013, "The evolutionary debunking of morality," u J. Feinberg, & R. Shafer-Landau (ur.), Reason and responsibility: readings in some basic problems of philosophy. Boston: Wadsworth Cenage Learning, str. 527-534.
- Railton, P., 1986. "Moral realism," Philosophical Review, 95, 163–207.
- Sterelny, K. i Fraser, B., 2016, "Evolution and moral realism," British Journal for the Philosophy of Science Advanced online edition.
- Street, S., 2006, "A Darwinian dilemma for realist theories of value," Philosophical Studies, 127, 109–66.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Aristotel, 1998, Nikomahova etika. Zagreb: Globus – Liber
- Behrends, J., 2013, "Meta-normative realism, evolution and our reasons to survive." Pacific Philosophical Quarterly, 94, 486–502.
- Blackburn, S., 1984, Spreading the word, Oxford: Clarendon Press.
- Blackburn, S., 1998, Ruling passions: a theory of practical reasoning, Oxford: Clarendon Press.
- Braddock, M. 2016. "Evolutionary debunking: can moral realists explain the reliability of our moral judgments," Philosophical Psychology, 29, 844-856.
- Boyd, R., 1988, "How to be a moral realist," u Sayre-McCord, Geoffrey, (ur.), Essays on moral realism, Ithaca: Cornell University Press, str. 187-228.
- Brink, D., 1989, Moral realism and the foundations of ethics, Cambridge: Cambridge University Press.
- Brosnan, K., 2011, "Do the evolutionary origins of our moral beliefs undermine moral knowledge? Biology and Philosophy," 51-64.
- Casebeer, W., 2003, Natural ethical facts: evolution, connectionism, and moral cognition. Cambridge, MA: MIT Press.
- Copp, D., 1995, Morality, normativity, and society, New York: Oxford University Press.
- Decety, J. i Wheatley, T. (ur.), 2015, The moral brain. Cambridge, MA.: The MIT Press.
- Deem, J. M. 2016. "Dehorning the Darwinian dilemma for normative realism." Biology and Philosophy Advanced Online Edition.
- Enoch, D., 2011, Taking morality seriously: a defense of robust realism, Oxford: Oxford University Press.
- FitzPatrick, W. J., 2000, Teleology and the norms of nature, New York: Garland.
- Foot, P., 2001, Natural goodness, Oxford: Oxford University Press.
- Gibbard, A., 1990, Wise choices, apt feelings, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gould, S. J. i Lewontin, R. C., 1979, "The spandrels of San Marco and the Panglossian paradigm: a critique of the adaptationist programme," Proceedings of the Royal Society: Biological Sciences, 205: 581–98.
- Greene, J. D., 2008, "The secret joke of Kant's soul," u W. Sinnott-Armstrong (ur.), Moral psychology, Vol. 3, str. 35–80.
- Griffiths, P. i J. Wilkins, 2010, "When do evolutionary explanations of belief debunk belief?" u P. Sloan (ur.), Darwin in the 21st century: nature, humanity and God, Notre Dame, IN: Notre Dame University Press.
- Haidt, J., 2001, "The emotional dog and its rational tail: a social intuitionist approach to moral judgment," Psychological Review, 108: 814–34.
- Harms, W. (2004). Information and meaning in evolutionary processes, Cambridge: Cambridge University Press.
- Harms, W., i Skyrms, B., 2008, "Evolution of moral norms," u M. Ruse (ur.), The Oxford Handbook of Philosophy of Biology, Oxford: Oxford University Press, str. 434-450.
- Hauser, M. D., Young, L., i Cushman, F., 2008, Reviving Rawls's linguistic analogy: operative principles and the causal structure of moral actions, u W. Sinnott-Armstrong (ur.), Moral psychology: the cognitive science of morality: intuition and diversity. Cambridge, Mass: A Bradford book, The MIT Press, Vol. II, str. 107-143.

- Horgan, Terence i Mark Timmons, 1991, "New wave moral realism meets moral twin earth," *Journal of Philosophical Research*, 16, 447–465.
- Jackson, F., 2010, *Od metafizike do etike: obrana konceptualne analize*, Zagreb: KruZak.
- Joyce, R., 2006, *The evolution of morality*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Joyce, R. 2013, "Irrealism and the genealogy of morals," *Ratio*, 26, 351–72.
- Kahane, G., 2011, "Evolutionary debunking arguments," *Noûs*, 45, 103-125.
- Katz, L. D., (ur.), 2000, *Evolutionary origins of morality: cross disciplinary perspectives*, Exeter: Imprint Academic.
- Krebs, D. L., 2011, *The origins of morality: an evolutionary account*. New York: Oxford University Press.
- Kitcher, P., 1985, *Vaulting ambition*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Kitcher, P., 1993, "The evolution of human altruism," *Journal of Philosophy*, 90, 497–516.
- Kitcher, P., 2006a, "Biology and ethics," u D. Copp (ur.), *The oxford handbook of ethical theory*, Oxford: Oxford University Press, str. 163–85.
- Kitcher, P., 2006b, "Between fragile altruism and morality: evolution and the emergence of normative guidance," u G. Boniolo i G. De Anna (ur.), *Evolutionary ethics and contemporary biology*, str. 159–77.
- Kitcher, P., 2006c, "Ethics and evolution: how to get here from there," u F. de Waal, *Primates and Philosophers*, str. 120–39.
- Kitcher, P., 2011, *The ethical project*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Knobe, J. i Leiter, B., 2007, "The case for Nietzschean moral psychology," u Nietzsche and Morality, B. Leiter i N. Sinhababu (ur.), Oxford: Oxford University Press.
- Machery, E. i R. Mallon, 2010, "Evolution of morality," u J. Doris (ur.), *The moral psychology handbook*, Oxford: Oxford University Press.
- Mackie, J. L., 1977, *Ethics: inventing right and wrong*, Harmondsworth: Penguin.
- McDowell, J., 1979, "Virtue and reason," *The Monist*, 62: 331–350.
- McDowell, J. 1998, "Two sorts of naturalism," u J. McDowell, *Mind, Value, and Reality*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- McNaughton, D., 1988/2010, *Moralni pogled: uvod u etiku*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Hrvatski studiji. Preveo Tomislav Bračanović.
- Mikhail, J., 2011, *Elements of moral cognition: Rawls' linguistic analogy and the cognitive science of moral and legal judgment*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Mogensen, A. L. 2015. "Evolutionary debunking arguments and the proximate/ultimate distinction," *Analysis* 75, 196-203.
- Moore, G. E. 2009. *Principia ethica*. Zagreb: KruZak.
- Nagel, T. 2012. *Mind and Cosmos: why the materialist neo-Darwinian conception of nature is almost certainly false*. New York: Oxford University Press.
- Nichols, S., 2004, *Sentimental rules: on the natural foundations of moral judgment*, Oxford: Oxford University Press.
- Parfit, D., 2011. *On what matters*, Vol. 2, Oxford: Oxford University Press.
- Railton, P., 1989, "Naturalism and prescriptivity," *Social Philosophy and Policy*, 95, 51–174.
- Rosenberg, A. (2011). *The atheist's guide to reality: enjoying life without illusions*. New York and London: W. W. Norton & Company.
- Ruse, M., 1988, "Evolutionary ethics: healthy prospect or last infirmity?," *Canadian Journal of Philosophy* (Supp.), 14, 27–73.
- Ruse, M. 2006, "Is Darwinian metaethics possible (and if it is, is it well taken)?" u G. Boniolo i G. De Anna (ur.), *Evolutionary ethics and contemporary biology*, Cambridge: Cambridge University Press, str. 13–26.
- Schafer, K., 2010, "Evolution and normative skepticism," *Australasian Journal of Philosophy*, 88, 471–88.

- Shafer-Landau, R., 2012, "Evolutionary debunking, moral realism and moral knowledge," *Journal of Ethics and Social Philosophy*, 7, 1–37.
- Sesardić, N., 1995, "Recent work on human altruism and evolution," *Ethics*, 106, 328-357.
- Sinnott-Armstrong, W., 2005, "Moral intuitionism meets empirical psychology," u T. Horgan, i M. Timmons (ur.), *Metaethics after Moore*, Oxford: Oxford University Press, str. 339–66.
- Sinnott-Armstrong, (ur.), 2008, *Moral psychology*, Vol. 1, *The evolution of morality: adaptations and innateness*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Sinnott-Armstrong, (ur.), 2008, *Moral psychology*, Vol. 2, *The cognitive science of morality: intuition and diversity*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Sinnott-Armstrong, (ur.), 2008, *Moral psychology*, Vol. 3, *The neuroscience of morality: emotion, brain disorders, and development*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Skarsaune, O. K., 2011, "Darwin and moral realism: survival of the fittest." *Philosophical Studies*, 152, 229-243.
- Sober, E., (ur.), 1994, *Conceptual issues in evolutionary ethics*, 2. izd., Cambridge, MA: MIT Press.
- Sober, E. i Wilson, D. S., 1998, *Unto others: the evolution and psychology of unselfish behavior*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Sommers, T., i Rosenberg, A., 2003, "Darwin's nihilistic idea: evolution and the meaninglessness of life," *Biology and Philosophy*, 18: 653–68.
- Street, S., 2008, "Reply to Copp: naturalism, normativity, and the varieties of realism worth worrying about," *Philosophical Issues*, 18, 207–28.
- Sturgeon, N. 1988, "Moral Explanations," u G. Sayre-McCord (ur.), *Essays on moral realism*, Ithaca: Cornell University Press.
- Sušnik, M. 2005. "Naturalistički moralni realizam," *Prolegomena*, 4, 201-217.
- Thompson, M., "The representation of life," u R. Hursthouse, G. Lawrence i W. Quinn (ur.), *Virtues and reasons*, Oxford: Oxford University Press, str. 247–96.
- Thomson, 2008, *Life and action*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Thomson, J., 1985, "The trolley problem," *The Yale Law Journal*, 94, 1395–1415.
- Trivers, R., 1971, "The evolution of reciprocal altruism," *Quarterly Review of Biology*, 46, 35–57.
- Vavova, K. 2015, "Evolutionary debunking of moral realism," *Philosophy Compass*, 10, 104–116.
- Wheatley, T. i Haidt, J., 2005, "Hypnotically induced disgust makes moral judgments more severe," *Psychological Science*, 16, 780–84.
- Wielenberg, E., 2010, "On the evolutionary debunking of morality," *Ethics*, 120, 441–64.
- Wilson, E. O. i Ruse, M., 1986, "Moral philosophy as applied science," *Philosophy*, 61, 173–92.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Bracanović, T. (2007). <i>Evolucijska teorija i priroda morala</i> . Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji	5	
Čanci za ostalu literaturu su dostupni preko internetskih baza (JSTOR, itd.)		

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Marko Jurjako	
Naziv predmeta	Naturalizam i um	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

U posljednjih nekoliko desetljeća naturalistički pristupi umu ponudili su moguće odgovore na mnogo zagonetki koje se odnose na funkcioniranje i prirodu ljudskog uma. Neke od ovih zagonetki se odnose na pitanje ljudske motivacije, slobode volje, odnosa između razuma i emocija, te na postojanje bioloških temelja funkcioniranja uma. Cilj ovog kolegija je dati pregled nekih od odgovara na ove zagonetke koji se temelje na suvremenim konceptualnim i empirijskim spoznajama o temeljima funkcioniranja i evolucije ljudskog uma. Specifičnije, cilj je pružiti filozofsku refleksiju nad biološkim pristupima koji nastoje dati odgovor na neke od ovih zagonetki uma.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema ih.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će moći:

1. Objasniti razliku između psihološkog i evolucijskog altruizma.
2. Opisati modele ljudskog ponašanja koji se temelje na teoriji maksimizacije korisnosti i teoriji maksimizacije inkluzivne podobnosti.
3. Razlikovati i usporediti pristupe kojim objašnjavamo biološke temelje umnih sposobnosti: sociobiologija, bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija.
4. Analizirati teorije i hipoteze o funkciji ljudskih kognitivnih sposobnosti – um kao redukcija kompleksnosti, hipoteza masivne modularnosti i postojanje ne-modularnih kognitivnih sustava.
5. Opisati neke od važnijih rezultata iz neuroznanosti koji su relevantni za razmišljanje o neurobiološkim temeljima racionalnosti i svjesnog iskustva.
6. Kritički evaluirati implikacije neuroznanstvenih studija na poimanje ljudi kao autonomnih bića sa slobodom volje.

1.4. Sadržaj predmeta

Biolozi i kognitivni znanstvenici su razvili teorijske i empirijske istraživačke programe kako bi odgovorili na zagonetke vezane uz funkcioniranje ljudskog uma i motivacije. Na primjer, jesu li ljudi stvarno altruistični ili su zapravo vođeni samo sebičnim motivima? Koliko utječe priroda, a koliko odgoj na razvoj naših ponašanja i obrazaca razmišljanja? Postoji li uopće ljudska priroda? Postoji li sloboda volje?, itd. U ovom kolegiju dajemo pregled suvremenih znanstvenih teorija koje nastoje dati odgovor na ova i slična pitanja te razmatramo kakve filozofske implikacije te teorije imaju na zdravorazumsko poimanje uma i motivacije kod ljudi.

U prvom dijelu kolegija razmatramo modele koji se primjenjuju na razvoj ljudi. Analiziramo pojam altruizma te razmatramo na koji način postojanje altruističnog ponašanja predstavlja zagonetku iz evolucijske perspektive. Nadalje, razmatramo koji pojam altruizma je kompatibilan sa suvremenim modelima ljudske evolucije (teorija

inkluzivnog fitnesa i teorija grupne selekcije).

U ovom dijelu dajemo pregled osnovnih pojmova iz evolucijske teorije igara. Razmatramo jesu ili nisu modeli racionalnog ponašanja koji uključuju maksimiziranje korisnosti kompatibilni sa modelima ljudskog ponašanja koji pretpostavljaju maksimiziranje inkluzivne podobnosti (fitnesa).

Zatim dajemo pregled osnovnih teorija koje nastoje objasniti postojanje ljudske prirode. Tu su uključene sociobiologija, ljudska bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija. Analiziramo pojam adaptacije i adaptacionizma. Nadalje, analiziramo hipoteze o strukturi ljudskog uma koje pretpostavljaju pojedine teorije, poput teorije masivne modularnosti ljudskog uma. Također analiziramo pojedine teorije o evolucijskim funkcijama ljudskog uma, poput teze da je funkcija uma redukcija kompleksnosti u procesiranju informacija iz okoline.

Konačno, u zadnjem dijelu kolegija, primjenjujemo stečena znanja na pojedine slučajeve iz suvremene neuroznanosti te njezine implikacije. Ovdje raspravljamo o problemima i implikacijama koje spoznaje i teorijski okviri iz suvremene neuroznanosti imaju na zdravorazumsko poimanje nas samih. Te na mogućnosti i potrebe za revizijom poimanja ljudske prirode, slobode volje i odgovornosti na temelju spoznaja o funkcioniranju ljudskog uma i evolucije ljudi.

Struktura kolegija:

1. Evolucijski temelji ljudske motivacije

- Jesu li ljudska ponašanja motivirana altruizmom ili egoizmom?
- Evolucijska objašnjenja altruizma
- Rodbinska i grupna selekcija altruističnog ponašanja

2. Evolucija i modeli ljudskog djelovanja

- Osnove evolucijske teorije igara
- Djelovanje kao maksimiziranje korisnosti
- Djelovanje kao maksimiziranje inkluzivne podobnosti (fitnesa)

3. Evolucija i ljudski um

- Sociobiologija, ljudska bihevioralna ekologija i evolucijska psihologija
- Adaptacija i adaptacionizam
- Emergencija jezičnog i mentalnog sadržaja i modeli signalizacijskih igara
- Um kao sposobnost reduciranja kompleksnosti
- Um i hipoteza masivne modularnosti

4. Neuroznanost i sloboda volje

- neuroznanstveni pristupi istraživanju moralne odgovornosti i slobode volje
- Je li neuroznanost osporila postojanje slobode volje?

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☐ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari		
1.7. Obveze studenata		

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje dodijeljenih zadataka. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi	0.5	Seminarski rad	Ekperimentalni rad
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit	1	Esej	Istraživanje
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat	Praktični rad

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Kolokvij, aktivnost u nastavi, pismeni ispit, usmeni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70, dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Garson, J. (2015). *The biological mind: A philosophical introduction*. New York and London: Routledge.
2. Wilson, E. O. (2007). *O ljudskoj prirodi*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Bechtel, W. (2008). *Mental mechanisms: Philosophical perspective on cognitive neuroscience*. London i New York: Routledge.
2. Bechtel, W., Mandik, P., Mundale, J. i Stufflebeam, R. S. (ur.) (2001). *Philosophy and the Neurosciences: A reader*. Cambridge: Basil Blackwell.
3. Bracanović, T. (2007). *Evolucijska teorija i priroda morala*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu Hrvatski studiji.
4. Churchland, P.S. i Sejnowski, T.J. (2006). *Neural representation and neural computation*. U J. L. Bermudez (ur.), *Philosophy of psychology: Contemporary readings*, New York and London: Routledge, str. 151-181.
5. Dawkins, R. (1997). *Sebični gen*. Zagreb: Izvori.
6. Decety, J. i Wheatley, T. (ur.) (2015). *The moral brain*. Cambridge, MA.: The MIT Press.
7. El Mouden, C., Burton-Chellew, M., Gardner, A., & West, S. (2012). *What do humans maximise?* U S. Okasha, & K. Binmore (ur.), *Evolution and rationality: Decisions, cooperation and strategic behaviour*, Cambridge: Cambridge University Press, str. 23-49.
8. Fodor, J. (2001). *Modularnost uma*. U Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.). *Računala, mozak i ljudski um: Zbornik tekstova*. Izdavački Centar Rijeka, str. 120-133.
9. Godfrey-Smith, P. *Complexity and the function of mind in nature*. Cambridge: Cambridge University Press
10. Godfrey-Smith, P. (2002). *Environmental complexity and the evolution of cognition*. U R. Sternberg i J. Kaufman (ur.), *The evolution of intelligence*. Mahwah: Lawrence Erlbaum, str. 233-249.
11. Miščević, N. (1988). *Radnja i objašnjenje*, Zagreb: Hrvatsko filozofsko društvo.
12. El Mouden, C., André, J.-B., Morin, O., & Nettle, D. (2013). *Cultural transmission and the evolution of human behaviour: A general approach based on the Price equation*. *Journal of Evolutionary Biology*, 231-241.
13. Miščević, N. i Smokrović, N. (ur.) (2001). *Računala, mozak i ljudski Um: Zbornik Tekstova*. Izdavački Centar Rijeka.
14. Sterelny, K. (2012). *From fitness to utility*. U S. Okasha i K. Binmore (ur.), *Evolution and rationality: Decisions, cooperation and strategic Behaviour*, Cambridge: Cambridge University Press, str. 246-273.
15. Trivers, R. (1971). *The Evolution of Reciprocal Altruism*. *Quarterly Review of Biology*, 46, str. 35-57.
16. Trivers, R. (2002). *Natural Selection and Social Theory*. Oxford: Oxford University Press.
17. de Waal, F. (2002). *Prirodno dobri*. Zagreb: Jesenski i Turk.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Garson, J. (2015). <i>The biological mind: A philosophical introduction</i> . New York and London: Routledge	3	
Wilson, E. O. (2007). <i>O ljudskoj prirodi</i> . Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.	2	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
<ul style="list-style-type: none"> • samoevaluacija koju provodi nastavnik • praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva • evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Docent dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Ontologija i etika Nicolaia Hartmanna	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

7. OPIS PREDMETA

1.79. Ciljevi predmeta

Temeljni cilj ovog predmeta jest da zainteresirane studente upozna s nekim od glavnih, tradicionalnih problema tzv. kontinentalne filozofije i to na što je moguće jasniji način. Naime, već duži niz godina na Odsjek za filozofiju dolaze studentske pritužbe da se spomenuta filozofska tradicija zanemaruje i da naši studenti u srednje škole dolaze nepripremljeni za teme koje se karakteristično obrađuju u njenom okviru, a koje postoje u srednjoškolskom nastavnom programu. Ovaj bi kolegij mogao donekle pomoći da se ukloni taj nedostatak jer bi polaznike upoznao s temeljnim ontološkim i etičkim idejama vjerojatno najjasnijeg filozofa koji se ikada njima pozabavio – Nicolaia Hartmanna. Zapravo, ne samo njegovim nego i s idejama i tezama drugih najrelevantnijih autora koji su ušli u tu diskusiju budući da ih Hartmann kritički propituje i pritom gotovo redovito izlaže mnogo jasnije negoli su to činili oni sami. Ukratko, njegov se rad čini idealnim uvodom u tu problematiku i zato bi mogao biti jako koristan studentima filozofije u Rijeci. Konačno, ovaj bi kolegij ispunio i još jedan zahtjev studenata koji se znao postavljati, tj. da ponudimo predmete koji su monografski usmjereni, tj. prema opus samo jednog autora, umjesto da su isključivo problemski orijentirani ili nude širi povijesni pregled.

1.80. Uvjeti za upis predmeta

Nema nikakvih posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.81. Očekivani ishodi učenja za predmet

Da studenti budu upoznati s terminologijom i temeljnim problemima tzv. kontinentalne ontologije, koja je nedvojbeno jedna od filozofskih disciplina u koju je najteže proniknuti zbog karakteristično teškog vokabulara, te s glavnim idejama neokantovske i fenomenološke etike koja se na našem studiju filozofije dosad uglavnom nije obrađivala.

1.82. Sadržaj predmeta

Prvi dio kolegija, od 8 nastavnih sati (4 tjedna) posvećen je Hartmannovim ontološkim razmatranjima, onako kako su ona izložena u njegovom najpopularnijem radu. Polaznike bi se tako upoznao s time što je predmet ontologije, kao središnje metafizičke discipline, s njenim temeljnim pojmovima (postojanje, biće, bitak, suština i sl.) kao i s najvažnijim učenjima (kao npr. koje su vrste bića, koji su slojevi postojanja, koji su odnosi između tih slojeva i sl.). Prema potrebi i interesima studenata, moglo bi se posegnuti i za nekim drugim Hartmannovim ontološkim radovima, npr. *Prilogu zasnivanje ontologije*, koji detaljnije razrađuju neka od pitanja koja bi u ovom prvom dijelu kolegija bila dotaknuta.

Drugi dio kolegija, od 20 nastavnih sati (10 tjedana), usredotočen je na jedno od najboljih i najpopularnijih Hartmannovih djela, njegovu *Etiku*. Iako je ta knjiga prevedena na hrvatski prije desetak godina, nije dobila pažnju kakvu zaslužuje jer je kontinentalna filozofija u to doba već počela gubiti primat kod nas. A ona je i dobra ilustracija i za dio ontoloških teza ovog autora jer on i etičkim vrijednostima nalazi određeno mjesto na tzv. „ljestvici bića“. S tom ontološkom problematikom vezanom uz vrijednosti bi i započeo ovaj dio kolegija, a zatim polako prelazi na druge, specifično etičke, teme koje se u knjizi obrađuju (npr. koje su vrste etičkih vrijednosti, na koji se način one odnose prema realnosti, kako su utemeljene i

slično). Jedini dio Hartmannove knjige koji bi se u potpunosti izostavio iz domene ovog kolegija jest posljednji, treći, koji se bavi problemom slobode volje koji ionako ima već dovoljno prostora u nastavnom programu Odsjeka za filozofiju.

1.83. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo _____

1.84. Komentari
1.85. Obveze studenata

Studenti su obavezni prisustvovati većini predavanja i seminara, biti aktivni u diskusijama te pročitati zadane materijale.

1.86. Praćenje¹³ rada studenata

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat	0,5	Praktični rad	
Portfolio							

1.87. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Studenti trebaju aktivno sudjelovati u radu (tj. čitati zadane tekstove i diskutirati), položiti kolokvij nakon polovice obrađenog gradiva, a po svom izboru mogu održati i jedan referat na nastavnu jedinicu po svojem izboru. Nakon završetka nastave pristupaju završnom pismenom i usmenom ispitu koji iznosi 30% od cjelokupne ocjene.

1.88. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Hartmann, N. *Novi putevi ontologije*, BIGZ, Beograd, 1973.
- 2) Hartmann, N. *Etika*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.

1.89. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Hartmann, N. *Priilog zasnivanju ontologije*, Izvori i tokovi, Zagreb, 1977.
- 2) Hartmann, N. *Osnovne crte jedne metafizike spoznaje*, Naprijed, Zagreb, 1977.
- 3) Hartmann, N. *Estetika*, BIGZ, Beograd, 1980.
- 4) Pejović, D. *Realni svijet: temelji ontologije Nicolaja Hartmana*, Nolit, Beograd, 1960.
- 5) Pejović, D. *Suvremena filozofija Zapada*, Matica hrvatska, Zagreb, 1967.
- 6) Polšek, D. *Aporija realnog*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1989.

1.90. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Hartmann, N. <i>Novi putevi ontologije</i> , BIGZ, Beograd, 1973.	2	15
Hartmann, N. <i>Etika</i> , Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.	2	15

1.91. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta. Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

¹³ **VAŽNO:** Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

Opće informacije		
Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Opći uvod u Bibliju	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju osnove pristupa Bibliji

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju povijest nastanka biblijskih tekstova, i biblijskog kanona u židovstvu i kršćanstvu;
- poznaju specifičnosti biblijskog izričaja;
- poznaju povijesne okolnosti nastanka Biblije;
- mogu vrednovati literaturu vezanu uz biblijske znanosti;
- upoznaju temeljne pojmove biblijske hermeneutike.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti osnovna znanja o Bibliji njenoj ulozi i značenju.
- da studenti mogu opisati, objasniti i međusobno usporediti nastanak različitih kanona Biblije.
- da studenti budu sposobni navesti, opisati, objasniti različite prijevode Biblije na antičke jezike, te popratnu literaturu koja je nastajala.
- da studenti mogu vrednovati suvremenu literaturu vezanu uz Bibliju i Biblijske znanosti.

1.4. Sadržaj predmeta

Temeljna pitanja s kojima se susreće čitatelj kod susreta s pojedinim biblijskim knjigama, te Biblijom kao cjelovitim djelom:

Kronologija nastanka Starog i Novog zavjeta; pregled povijesnih okolnosti nastanka i prihvatanja biblijskih knjiga;

koncept autorstva u antici;

kanon Biblije; nadahnuće biblijskih knjiga – Biblija kao sveta knjiga; apokrifi i srodna književnost;

pitanja vezana uz tumačenje Biblije; antička i moderna hermeneutika; znanstveno istraživanje Biblije,

suvremene metode tumačenja Biblije;

Biblija kao književnost; književne vrste;

osnovna pitanja povezana uz rukopise Biblije, kritika teksta; apografi, autografi; Qumran i Qumranski spisi.

biblijski jezici; rani prijevodi, Vulgata, Septuaginta, Targumi; Talmud i srodna književnost.

Temeljna bibliografija za poznavanje Biblije.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je:

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja te seminarski rad (10-ak stranica).

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi pismeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

L. A. SCHÖKEL, *Današnji čovjek pred Biblijom*, Zagreb, 1986.

N. HOHNJEC, *Ulaz u svijet Biblije*, Zagreb, 2001.

W. J. HARRINGTON, *Uvod u Bibliju – spomen Objave*, Zagreb 1987.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

I. DUGANDŽIĆ, *Kako su nastala evanđelja?*, Zagreb 1999.

R. E. BROWN, *Uvod u Novi zavjet*, Zagreb 2008.

Dei Verbum, dogmatska konstitucija o božanskoj objavi - Dokumenti 2 Vatikanskog koncila (1965.).

Tumačenje Biblije u Crkvi, dokument Papinske biblijske komisije (1993.)

Ante KRESINA, Zvonimir Izidor HERMAN i Mario CIFRAK, *Poslanje egzegeze u Katoličkoj crkvi*, Zagreb 2009.

Anto POPOVIĆ, *Novozavjetno vrijeme. Povijesno-političko i religiozno-kulturno okruženje*, Zagreb 2007.

H.C. KEE e.a. (ur), *The Cambridge Companion to the Bible* (Cambridge: University Press, 1997., ²2008.).

R.E. BROWN - J.A. FITZMYER - R. MURPHY (ur.), *The New Jerome Biblical Commentary* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, ²1990.).

J.A. Soggin, *An Introduction to the History of Israel and Judah* (London: SCM, 1984., ²1993., ³1999.).

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Osnove filozofije 1	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim filozofskim problemima i najpoznatijim rješenjima tih problema. Ukazati na važnost i implikacije pojedinih rješenja. Upoznati studenta s osnovnom filozofskom terminologijom i ukazati na važnost precizne upotrebe tih termina. Razvijati sposobnost argumentacije na primjerima osnovnih filozofskih problema.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pružiti studentu koliko je to moguće sistematski uvid u centralne filozofske probleme, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja. Time će studentu biti omogućeno lakše snalaženje i bolje razumijevanje kolegija koji slijede tijekom studija.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Konzekvencionalizam; ultimativno dobro, utilitarizam, negativni utilitarizam, račun sreće, distribucija dobara; Mill, Bentham, itd.

2. Deontološka etika; dužnosti, obećanje, legalitet i moralitet, djelovanje iz dužnosti, moralna sreća, supererogacija; Kant, Williams, Nagel, ...

3. Posljedice i dužnosti; kontrast konzekvencionalističke i deontološke etike; jureći tramvaj, postupci i propusti, dvostruki efekt, asimetrija štete i koristi, ...

4. Etika vrlina; karakterne crte, jedinstvo vrlina, djelovanje iz vrlina; Aristotel, Statmann, Watson, ...

5. Partikularizam i univerzalizam; "od slučaja do slučaja", valencija razloga; Dancy, ...

6. Društveni ugovor; metafora ugovora, kontraktarianizam i kontraktualizam, redukcija moralnosti na racionalnost; relevantne igre: zatvorenikova dilema, lov na jelena, kukavica, ultimatum; Hobbess, Axelrod, Skyrms, ...

7. Distributivna pravednost; egalitarizam, utilitarizam, libertarijanizam, odlučivanje iza vela neznanja, Lockov uvjet; Rawls, Nozick, ...

8. Jest – treba; razlikovanje činjenica i vrijednosti, intrinzičnog i instrumentalnog dobra, kategoričkog i hipotetičkog imperativa; može li se "jest" izvesti iz "treba"? Searle, Gewirt, Putnam, itd.

9. Meta-teorije; moralni realizam, emotivizam, teorija pogreške; Mackie, Ayer, ...

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Navedene su tipične i najznačajnije teme kolegija. Sadržaj kolegija može se u manjoj mjeri mijenjati ovisno o dostupnoj literaturi na hrvatskom jeziku, mogućnosti studenata da prate literaturu na stranim jezicima.						
1.7. Obveze studenata							
Student je dužan redovito pohađati nastavu i položiti pismeni ili usmeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	3	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	(3)	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE <i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati putem kolokvija ili na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Skripta dostupna na CD-u ili u Skriptarnici Fakulteta.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Cornman, Lehrer & Pappas: <i>Philosophical Problems and Arguments – An Introduction</i> , Hackett Publishing Co, 1992. Simon Blackburn: <i>Oxford Dictionary of Philosophy</i> , Oxford University Press, 1996.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		<i>Naslov</i>		<i>Broj primjeraka</i>		<i>Broj studenata</i>	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Osnove filozofije 2	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s osnovnim filozofskim problemima i najpoznatijim rješenjima tih problema. Ukazati na važnost i implikacije pojedinih rješenja. Upoznati studenta s osnovnom filozofskom terminologijom i ukazati na važnost precizne upotrebe tih termina. Razvijati sposobnost argumentacije na primjerima osnovnih filozofskih problema.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pružiti studentu koliko je to moguće sistematski uvid u centralne filozofske probleme, najpoznatija rješenja i teorije, te probleme na koje nailaze ta rješenja. Time će studentu biti omogućeno lakše snalaženje i bolje razumijevanje kolegija koji slijede tijekom studija.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Pozitivistička kritika metafizike; transcendencija i princip verifikacije; Heidegger, Carnap, .
2. Kriterij razgraničenja između znanosti i pseudoznanosti; falsifikacionizam, psihoanaliza, marksizam, astrologija; Popper, ...
3. Opravdanja indukcije; meta-indukcija, pragmatičko opravdanje; Putnam, Reichenbach
4. Realizam i instrumentalizam; napredak znanosti, princip zajedničkog uzroka, prožetost teorija opservacijom; Boyd, Popper, Duhem, Kuhn, ...
5. Ja i svijet; direktni realizam, kritički realizam, fenomenalizam, idealizam, solipsizam, ...
6. Prostor i vrijeme; beskonačna djeljivost prostora i vremena, apsolutno i relacijsko shvaćanje, A i B serija u vremenu, fatalizam; Zenon, Newton, Leibniz, Kant, ...
7. Postojanje apstraktnih predmeta; platonizam, nominalizam, fizikalizam, ...
8. Teorije identiteta; Tezejev brod, prostornovremenski kontinuitet, osobni identitet; Williams, Parfit, Nozick, ...
9. Newcombov paradoks; predvidljivost ponašanja, očekivana korisnost, dominantna strategija, ...
10. Paradoks gomile; neodređenost pojmova i predmeta
11. Paradoks lažljivca; autoreferencijalnost, semantički i pragmatički paradoksi, ...

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Komentari: Navedene su tipične i najznačajnije teme kolegija. Sadržaj kolegija može se u manjoj mjeri mijenjati ovisno o dostupnoj literaturi na hrvatskom jeziku, mogućnosti studenata da prate literaturu na stranim jezicima.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu i položiti pismeni ili usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	3	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	(3)	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati putem kolokvija ili na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Skripta dostupna na CD-u ili u skriptarnici Fakulteta.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Cornman, Lehrer & Pappas: *Philosophical Problems and Arguments – An Introduction*, Hackett Publishing Co, 1992.

Simon Blackburn: *Oxford Dictionary of Philosophy*, Oxford University Press, 1996.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije		
Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Osnove hebrejskog jezika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA		
1.1. Ciljevi predmeta		
Cilj je predmeta da studenti steknu znanja o osnovama biblijskog hebrejskog jezika. Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti: <ul style="list-style-type: none"> - Znaju čitati i pisati hebrejski. - mogu samostalno prevoditi jednostavne prozne tekstove uz pomoć rječnika.		
1.2. Uvjeti za upis predmeta		
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet		
Očekuje se da studenti budu sposobni; <ul style="list-style-type: none"> - čitati, transliterirati i pisati hebrejski jezik. - prevoditi jednostavne prozne tekstove s hebrejskog na hrvatski. - vrednovati literaturu vezanu uz filološka pitanja Biblijskih znanosti.		
1.4. Sadržaj predmeta		
<ul style="list-style-type: none"> - hebrejska abeceda - čitanje, pisanje - usvajanje osnova gramatike - morfologija - osnove sintakse - prevođenje u duhu izvornog jezika		
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☒ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☒ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☒ mentorski rad ☒ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari		

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje domaćih zadaća, testovi znanja, usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,1	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,7	Usmeni ispit	0,7	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Rebić, *Slovnica hebrejskog jezika s čitankom*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 2005;
Luić, *Osnove hebrejskog jezika*, (skripta), Zagreb 1996;

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Biblia Hebraica Stuttgartensia, Bible Society, 1997.
R. Amerl, *Hebrejsko-hrvatski rječnik*, Zagreb 1997.
B. Luić, *Osnove hebrejskoga jezika*, (skripta), Zagreb, 1996;
T. O. Lambdin, *Introduction to Biblical Hebrew*, Darton - London ¹²1996.
E. Kautzsch - A. E. Cowley, *Gesenius' Hebrew Grammar*, Oxford 1910., (reprint...)
B. K. Waltke - M. O'Connor, *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, Winona Lake 1990.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Osnovni problemi antičke etike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- (1) Upoznavanje studenata sa središnjim problemima, stavovima i argumentima razvijenima u etičkim spisima filozofa klasičnog i helenističkog razdoblja.
- (2) Upoznavanje studenata sa sadržajem nekoliko klasičnih filozofskih djela iz tog razdoblja.
- (3) Uočavanje antičkog podrijetla modernih etičkih teorija i njihova usporedba.
- (4) Razvijanje samostalnog, kritičkog i jasnog mišljenja te njegova pismenog i usmenog izražavanja.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti savladavanjem ovog programa:

- moći opisati i objasniti središnje probleme, stavove i argumente razvijene u etičkim spisima filozofa klasičnog i helenističkog razdoblja
- uočiti i razlikovati antičko podrijetlo modernih etičkih teorija
- moći razlikovati i usporediti antičke i moderne etičke teorije
- moći kritički i argumentirano prosuditi stavove pojedinog antičkog filozofa

1.4. Sadržaj predmeta

- (1) Sokratovska etika. (a) Problem odnosa vrline i znanja. (b) Sokratovsko shvaćanje odnosa vrline i sreće. (c) Sokratovska moralna psihologija.
- (2) Platon. (a) Platonova moralna psihologija i problem vrlina. (b) Platonovo i Sokratovo shvaćanje sreće; (c) Platonova politika i etika.
- (3) Aristotel. (a) Aristotelovski pojam vrline. (b) Aristotelovsko shvaćanje odnosa vrline i sreće. (c) Praktični i teoretski ideal.
- (4) Epikur. (a) Ugoda i dobro; psihološki i normativni hedonizam. (b) Ugoda i vrlina; hedonizam i altruizam.
- (5) Stoička etika. (a) "Oikeiosis" i razvoj vrline. (b) Pojam dobra; spor s peripateticima oko vanjskih dobara. (c) Emocije i moralni napredak.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

- 1) Redovito pohađanje nastave I čitanje propisane literature.
- (2) Aktivno sudjelovanje u radu.
- (3) Sastavljanje dvaju kratkih (3-4 str. Odn. 1000-1200 riječi) sastavaka na zadanu temu.
- (4) Sastavljanje jednog duljeg (15-20 str. Odn. 4500-6000 riječi) sastavka na temu po vlastitom izboru.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,8	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Platon, *Protagora / Sofist*, preveli K. Rac i M. Sironić, Zagreb, 1975. (samo *Protagora*)

Irwin, T. (ed.), *Plato: Gorgias*, Oxford, 1979.

Platon, *Država*, preveo M. Kuzmić, Zagreb, 1977. ili 1997.

Aristotel, *Nikomahova Etika*, preveo T. Ladan, Zagreb, 1992.

Ciceron, *O krajnostima dobra i zla*, Sarajevo, 1975.

Diogen Laertije, *Životi i mišljenja istaknutih filozofa*, prev. A. Vilhar, Beograd, 1979, ³1985.

Epiktet, *Priručnik*, preveo i priredio P. Gregorić, Zagreb, 2005.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Annas, J., *The Morality of Happiness*, Oxford, 1993.

Erlor, M. i M. Schofield, "Epikurovska etika", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

Inwood, B. i P. Donini, "Stoička etika", u P. Gregorić, F. Grgić i M. Hudoletnjak Grgić (ur.), *Helenistička filozofija: Epikurovci, stoici, skeptici*, Zagreb, 2005.

Irwin, T., *Plato's Ethics*, Oxford, 1995.

Long, A. A. i D. Sedley (ur.), *The Hellenistic Philosophers*, 2 sv., Cambridge, 1987.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Paradoksi	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s najpoznatijim paradoksima u filozofiji i njihovim rješenjima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Uvećati sposobnost studenta da prepozna paradoksalne posljedice izvjesnih gledišta filozofiji, uvećati sposobnost prepoznavanja logičkih pogrešaka.

1.4. Sadržaj predmeta

Semantički paradoksi: paradoks lažljivca, paradoks brijaća i neki drugi semantički i srodni paradoksi.

Paradoksi induktivnog rasuđivanja: Hempelov paradoks ili paradoks gavranova, Goodmanova nova zagonetka indukcija ili "Grue" paradoks, "Kripkestein".

Paradoksi deduktivnog rasuđivanja: Carollov paradoks Ahila i kornjače, zadatak izbora i paradoks materijalne implikacije.

Paradoksi u racionalnom odlučivanju: zatvorenikova dilema, Newcombov paradoks, Buridanov magarac.

Pragmatički paradoksi: neočekivani ispit ili paradoks vješanja, Mooreov paradoks.

Paradoksi kretanja: Zenonove aporije.

Paradoksi vremena: paradoks putovanja kroz vrijeme i McTaggartov paradoks.

Paradoksi božanskih atributa: svemoć i sveznanje.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera	1	Referat		Praktični rad	

		znanja					
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici). Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Sainsbury R.M: <i>Paradoxes</i> , Cambridge University Press, 1995.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Robert M. Martin: <i>There Are Two Errors In The The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems</i> , Ontario, Canada, 1992. Michael Clark: <i>Paradoxes From a to z</i> , Routledge, 2002.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		<i>Naslov</i>			<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.							

Nositelj predmeta	Snježana Prijić-Samaržija	
Naziv predmeta	<i>Percepcija</i>	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- stjecanje relevantnih spoznaja iz područja filozofije percepcije
- razvijanje sposobnosti analize i interpretacije filozofskih tekstova
- razvijanje kritičkog mišljenja prakticiranjem problemskog pristupa kroz predavanja, eseje, diskusije i rad u debatnim skupinama
- razvijanje sposobnosti samostalnog rada, kreativne upotrebe stečenih spoznaja i sposobnosti kompleksnog i sintetskog zahvaćanja problema

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne teorije i pristupe percepciji
- usporediti percepciju s ostalim izvorima znanja
- objasniti epistemčki značaj percepcije
- objasniti razliku i usporediti ekološku i konstruktivistički teoriju percepcije
- objasniti problem realizma i anti-realizma kada se primijeni na područje percepcije
- objasniti razliku između naturalističkog i fenomenološkog pristupa problemima percepcije
- opisati nove tendencije u razvoju filozofije percepcije: dvo-faktorska teorija i disjunktivizam
- objasniti odnos percepcije i akcije

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod

- Elementi i temeljne vrste percepcije (jednostavno viđenje, objektna percepcija i propozicijska percepcija)
- Viđenje i vjerovanje
- Percepcija kao izvor znanja vjerovanja i istine
- Pojmovni i ne-pojmovni sadržaj percepcije
- Naturalistički i fenomenološki pristup percepciji
- Direktni realizam i percepcija; Indirektni realizam – teorija osjetilnih data; adverbijalna teorija percepcije; fenomenalizam, anti-realizam i percepcija
- Ortodoksni i Heterodoksni pristup

2. Ekološka teorija vizualne percepcije

- Rana stimulusna teorija J.J. Gibsona i preobrazba u ekološku teoriju
- Pojam «afordansi» i percepcije instrumentalnih ili funkcionalnih svojstva okoline

<ul style="list-style-type: none"> - Reprezentacijske i anti-reprezentacijske teorije vizualne percepcije - Ekološka teorija percepcije i direktni realizam <p>3. <u>Konstruktivistička teorija percepcije</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kognitivistička teorija percepcije (R.L.Gregory, I. Rock) - Modularna teorija percepcije (D. Marr) - Iluzije i teorije percepcije - Percepcija i spoznaja (teza o začahurenosti percepcije) - Konstruktivistička teorija percepcije i anti-realizam <p>4. <u>Teorija dva sustava</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Dorsalni i ventralni sustav ili «gdje» sustav i «što» sustav - Empirijski dokazi u prilog teoriji dva sustava - Teorija dva sustava i tradicionalni pristupi (ekološka teorija percepcije i konstruktivistička teorija percepcije) - Epistemološke posljedice teorije dva sustava <p>5. <u>Disjunktivizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - disjunktivizam i dilema direktni i indirektni realizam - diskunktivizam i problem iluzija i halucinacija <p>6. <u>Teorije percepcije i dilema realizam – anti-realizam</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Teze realizma; realizam i relativizam - Anti-realistički izazov; idealizam - Instrumentalizam i relativizam - Izazov skepticizma <p>7. <u>Percepcija i akcija</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kritika tradicionalnog pristupa (S. Hurley) - Akcijski pristup (H.R. Maturana, F.J. Varela) - Animalizacija viđenja (D.H. Ballard) - Teorija osjetilno-motoričke kontigentnosti (J.K. O'Reagan, A. Noe) 						
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja	☐ samostalni zadaci			
		☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža			
		☐ vježbe	☐ laboratorij			
		☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad			
		☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari		Komentari: Nastojat će se na metodički kompleksnom radu koji objedinjuje individualni i timski pristup. Za uspješan rad bit će potreban pristup Internetu, sluzenje mrežnim servisima i poznavanje engleskog jezika.				
1.7. Obveze studenata						
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja, kolokvij/testovi znanja, pismeni ispit.						
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)						
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad
Pismeni ispit	0,,5	Usmeni ispit		Esej	0,,5	Istraživanje
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu						
*OCJENIVANJE						
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom						

ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Prijčić, S., *Okolo svijeta*, Rijeka, HKD, 1995.
- Crane, T., ed. (1992), *The Contents of Experience: Essays on Perception*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Alston, W., (1999), "Perceptual knowledge", u J. Greco & E. Sosa (ur.), *Epistemology*, Oxford, Blackwell.
- Noe, A., and Thompson, E. (ur.), (2002), *Vision and Mind: Selected Writings in the Philosophy of Perception*, Cambridge: MA, MIT Press. Hillsdale

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Norman, J., (2002), "Two visual systems and two theories of perception: An Attempt to reconcile the constructivist and ecological approaches", *Behavioural and Brain Sciences*, 25:1, 73-96
- Pylyshyn, Z., (1999), "Is vision continuous with cognition? The Case for cognitive impenetrability of visual perception", *Behavioural and Brain Sciences*, 22, 341-423
- Hurley, S.L. (2001), "Perception and Action: Alternative Views", *Synthese*, 129, p. 3-40
- Gibson, J.J., (1979), *The Ecological Approach to Visual Perception*, Boston, Houghton Mifflin
- Gregory, R.L. (1977), *The Intelligent Eye*, London, Weidenfeld and Nicolson.
- Rock I. (1984), *Perception*, New York, Scientific American Books.
- Fodor, J., (1984), "Observation Reconsidered", *Philosophy of Science*, 51
- J. Greco I E. Sosa (ur.), *Epistemology*, Oxford, Blackwell.
- Devitt, M., (1984), *Realism and Truth*, Oxford, Blackwell.
- Epstein, W., (1982), "Percept-percept couplings" *Perception*, 11(1), 75-83
- Gibson, J.J., (1982), *Reasons for Realism*, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates,
- Ballard, D.H., (1991), "Animate Vision", *Artificial Intelligence* 48, 57-86
- Crane, T., (2001), *Elements of Mind*, Oxford, Oxford University Press.
- Mace, W.M., (2002), "The Primacy of ecological realism", *Brain and Behavioural Sciences*, 25:1
- Marr, D., (1982), *Vision*, San Francisco, Freeman.
- Jacob, P., I Jeannerod, M., (2003), *Ways of seeing*, Oxford, Oxford University Press.
- Lanier Anderson, R., (1998), "Truth and Objectivity in Perspectivism", *Synthese*, No. 115
- Maturana, H.R. & Varela, F.J. (1987), *The Tree of Knowledge: The Biological Roots of Human Understanding*. Boston: Shambala/New Sciences Library
- Milner, D.A. & M.A. Goodale: *The Visual Brain in Action*, Oxford, Oxford University Press.
- Noe, A., (2001), "Experience and the Active Mind", *Synthese*, 129; pp. 41-66.
- Michaels, C.F. & Carello, C., (1981), *Direct Perception*, New Jersey, Prentice - Hall, Englewood Cliffs.
- O'Regan, J.K. & Noe, A. (2001), "A Sensiomotor account of vision and visual consciousness", *Behavioural and Brain Sciences*, 24 (5)
- Rock, I., (1983), *The Logic of Perception*, MIT Press, A Bradford Books.
- Williams, M., (2001), *Problems of knowledge*, Oxford, Oxford University Press
- Clark, A., (1994), "Contemporary Problems in the Philosophy of Perception", *American Journal of Psychology*, 107 (4).
- Putnam, H. (1981), *Reason, Truth and History*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Putnam H., (1987), *The Many Faces of Realism*, Open Court, LaSalle, Il.
- Putnam, H., (1990), *Realism with the Human Face*, Cambridge, MA, Harvard University Press.
- Churchland, P.M., "Perceptual Plasticity and Theoretical Neutrality, A Reply to Fodor", *Philosophy of Science*,

55, 1988.

- Descartes, R., *Meditacije o prvoj filozofiji*, u Husserl, E., *Kartezijanske meditacije*, Izvori i tokovi, Zagreb, 1975.
- Fodor, J., i Pylyshyn, Z.W., "How Direct is Visual Perception? : Some Reflections on Gibson's Ecological Approach", *Cognition*, 1981.
- Fodor, J., *Modularity of Mind*, MIT Press, 1983,
- Fodor, J., "Observation Reconsidered", *Philosophy of Science*, 51, 1984
- Fodor, J., "A Reply to Churchland's "Perceptual Plasticity and Theoretical Neutrality"", u *Theory of Content*, MIT Press, 1991.
- Fumerton, R.A., *Metaphysical and Epistemological Problems of Perception*, University of Nebraska Press, London, 1985,
- Gibson, J.J., *Visual World*, The Riverside Press, Cambridge, Massachusetts 1950.
- Gibson, J.J., "The Theory of Affordances", u *Perceiving, Acting and Knowing*, priredili Shaw, R.E., i Bransford, J., Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, New Jersey, 1977.
- Gregory, R.L., *Eye and Brain*, Weidenfeld and Nicolson, London, 1977.
- Humphreys, G.W., i RIDDOCH, M.J., *To See But Not To See, A Case Study of Visual Agnosia*, Lawrence Erlbaum Associates, London 1989.
- Kant, I., *Kritika čistog uma*, Matica Hrvatske Zagreb, 1984.
- Mišević, N., "Information, Theory and Observation", *Acta Analytica*, sv. 8, 1992.
- Reichenbach, H., *Experience and Prediction*, The University of Chicago Press, Chicago, Midway Reprint, 1976.
- Robinson, J.O. *The Psychology of Visual Illusion*, Hutchinson University Library, London, 1972.
- Rock, I., *An Introduction to Perception*, Macmillan New York, 1975
- Rock, I., *The Logic of Perception*, A Bradford Book, MIT Press, Cambridge, 1983
- Shaw, R., i Bransford, J., *Perceiving, Acting and Knowing*, Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, New Jersey, 1977.
- Stich, S., *Fragmentation of Reason*, MIT Press, 1990.
- Turvey, M.T., Shaw, R.E. Reed, E.S., Mace, W.M., "Ecological Laws of Perceiving and Acting: In Reply to Fodor and Pylyshyn", *Cognition*, 1981
- Ullman, S., "Against Direct Perception", *The Behavioral and Brain Sciences*, No. 3, 1980.
- Vaina, L., " 'What' and 'Where' in the Human Visual System: Two Hierarchies of Visual Modules", *Synthese*, 83, 1991.

(obvezna i dopunska literatura će se nadopunjavati obzirom na nova izdanja i prijevode)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- samoevaluacija koju provodi nastavnik
- praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva
- evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta

Nositelj predmeta	Neven Petrović	
Naziv predmeta	Povijest političke filozofije 1	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta jest da studenti zahvate dio povijesti političke filozofije i razvijaju vještinu čitanja primarne filozofske literature. Također, povezivanjem različitih filozofa iz različitih razdoblja cilj jest razviti vještinu uočavanja utjecaja i pronalaženja zajedničkih ideja i zajedničkih problema kod različitih filozofa.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema posebnih uvjeta za upis ovog predmeta.

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekivani ishodi su da studenti razumiju filozofski jezik i političku argumentaciju; da mogu interpretirati i kritički se odnositi prema misli najvažnijih filozofa; da razvijaju vještine primjene njihovih ideja ili rješenja na aktualne probleme suvremene političke filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove *Države* i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove *Politike*. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju.

Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori doveli u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti.

Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Studenti su obavezni prisustvovati većini predavanja i seminara, biti aktivni u diskusijama te pročitati zadane materijale.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	0,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit	0,5	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat	0,5	Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
Studenti trebaju održati jedan referat na nastavnu jedinicu po svojem izboru i nakon njega predati seminarski rad na istu temu. Nakon što izvrše te obaveze vezane uz nastavu, pristupaju završnom pismenom i usmenom ispitu koji iznosi 30% od cjelokupne ocjene.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Platon, <i>Država- Državnik - Sedmo pismo</i> , Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168)							
Aristotel, <i>Politika</i> , BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65)							
Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i> , Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77)							
Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i> , Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39)							
Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i> , Demetra, Zagreb, 2001, str. ?							
Machiavelli, N. (1513) <i>Vladar</i> , Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48)							
More, T. (1516) <i>Utopija</i> , Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)							
Ukupno: 542 str.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
a) klasična							
Platon, <i>Zakoni</i> , Naprijed, Zagreb, 1974.							
Aristotel, <i>Nikomahova etika</i> , BIGZ, Beograd, 1980.							
Aristotel, <i>Ustav atenski</i> , Jurici, Zagreb, 1948.							
Ksenofont, <i>Hijeront ili o tiraninu</i> , Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17)							
Ciceron, M.T. <i>Libri politici I-II</i> , Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230)							
Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i> , Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552)							
Abelard, P. <i>Povijest nevolja - Etika</i> , Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64)							
Akvinski, T. <i>Izbor iz djela 2</i> , Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203)							
Machiavelli, N. <i>Izabrano djelo I</i> , Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225)							
Petrić, F. <i>Sretan grad</i> , u Petrić, F. <i>Izabrani politički spisi</i> , Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)							
Bodin, J. <i>Šest knjiga o republici</i> , Politička kultura, Zagreb, 2002.							
Campanella, T. <i>Grad sunca</i> , Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)							
Milton, J. <i>Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama</i> , Filip Višnjić, Beograd, 1990.							
b) suvremena							
Annas, J. <i>An Introduction to Plato's Republic</i> , Oxford University Press, 1981.							
Held, D. <i>Models of Democracy</i> , Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)							
Deane, H.A. <i>The Political and Social Ideas of St. Augustine</i> , Columbia University Press, 1963.							

Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.
Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.
Lear, J. „Inside and Outside the Republic“, *Phronesis*, 37/2, str. 184-215 (32)
Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)
Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, KruZak, Zagreb, 2002, str. ???
Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.
Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)
Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.
Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)

c) sekundarna

Copleston, F. *Historija filozofije I-III*, BIGZ, Beograd, 1989-1994.
Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.
Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1996.
Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)
Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.
D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.
Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.
Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Platon, <i>Država- Državnik - Sedmo pismo</i> , Matica hrvatska, Zagreb, 1942.	15	20
Aristotel, <i>Politika</i> , BIGZ, Beograd, 1975	7	20
Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i> , Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96.	2	20
Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i> , Globus, Zagreb, 1990.	5	20
Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i> , Demetra, Zagreb, 2001.	3	20
Machiavelli, N. (1513) <i>Vladar</i> , Globus, Zagreb, 1985.	7	20
More, T. (1516) <i>Utopija</i> , Kultura, Zagreb, 1952.	4	20

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Dr. sc. Neven Petrović	
Naziv predmeta	Povijest političke filozofije II	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1.,2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30 + 0 + 0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je da studenti zahvate dio povijesti političke filozofije i razvijaju vještinu čitanja primarne filozofske literature. Također, povezivanjem različitih filozofa iz različitih razdoblja cilj je razviti vještinu uočavanja utjecaja i pronalaženja zajedničkih ideja i zajedničkih problema kod različitih filozofa.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema uvjeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekivani ishodi su da studenti razumiju filozofski jezik i političku argumentaciju; da mogu interpretirati i kritički se odnositi prema misli najvažnijih filozofa; da razvijaju vještine primjene njihovih ideja ili riješenja na aktualne probleme suvremene političke filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

Teorija društvenog ugovora

- Obrađuju se tri klasična predstavnika teorije društvenog ugovora – T. Hobbes, J. Locke, J.J. Rousseu.
- Čitaju se i interpretiraju odabrani dijelovi iz Hobbesova *Levijatana*; Lockeove *Dvije rasprave o vladi*; Rousseuov *Društveni ugovor*.
- Ovi se obrađeni dijelovi povezuju s cijelinom njihove misli i s povijesnim okolnostima u kojima nastaju.
- Potom obrađujemo zajedničke značajke između ova tri filozofa i razlike.
- Pratimo razvoj ideje društvenog ugovora kod Kanta i potom izlažemo kritiku društvenog ugovora od strane Humea i Hegela.
- Ukazujemo na utjecaj ovih filozofa na suvremene rasprave u političkoj filozofiji – Hobbesov utjecaj na Gauthiera; Lockeov utjecaj na Nozicka; Rousseauov utjecaj na suvremene republikance i deliberativne demokrate.

Immanuel Kant

- Čitaju se odabrani Kantovi spisi vezani uz političku filozofiju.
- Obrađuju se problemi definiranja prosvjetiteljskog projekta u liberalizmu i objašnjavaju se pojmovi poput individualizma, egalitarizma i univerzalizma.
- Odnos Kantove političke filozofije s njegovom moralnom filozofijom.
- Objašnjenje Kantovog kozmopolitizma, ideje svjetske zajednice i svjetske vlade.

- Ideja građanstva i javnog korištenja uma.
- Ideja retributivne pravednosti.
- Utjecaj Kantove političke misli na suvremene političke rasprave i posebno Johna Rawlsa.

G.W.F. Hegel

- Čitanje odabranih dijelova *Filozofije prava*
- Objašnjavanje Hegelovog pojma pomirenja s vanjskim političkim svijetom.
- Odnos individualnosti i društvenog članstva.
- Odnos između obitelji, civilnog društva i države. Određenje pojma *etičke zajednice* i *etičkog življenja*.
- Razlikovanje njegove ideje civilnog društva od ideje civilnog društva Alexisa de Tocquevillea.
- Njegova gledišta vezana uz rat i siromaštvo.
- Utjecaj Hegela na suvremene rasprave u političkoj filozofiji – posebno na politički liberalizam Johna Rawlsa i Charlesa Larmorea.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari Nastava je ograničena na 15 studenata.

1.7. Obveze studenata

Studenti su obavezni prisustvovati seminaru, pročitati zadane materijale i položiti kolokvije.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Studenti pišu dva kolokvija od kojih svaki iznosi 35% od ukupne ocjene. Nakon položenih kolokvija pristupaju završnom usmenom ispitu koji sadrži 30% od cjelokupne ocjene.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Thomas Hobbes; *Levijatan*; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb; 2004.
John Locke; *Dve rasprave o vladi*; Utopija, Beograd; 2002.
Jean Jacques Rousseau; *Društveni ugovor*; Školska knjiga, Zagreb; 1978.
Immanuel Kant; *Pravno – politički spisi*; Politička kultura, Zagreb; 2000.
G.W.F. Hegel; *Osnovne crte filozofije prava*; Veselin Masleša; Sarajevo; 1989.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

David Boucher i Paul Kelly (ur.), *The Social Contract from Hobbes to Rawls*; Routledge, London, 1994.
Glen Newey; *Routledge Philosophy Guidebook to Hobbes and Leviathan*; Routledge, London, 2008.
Christopher Bertram; *Routledge Philosophy Guidebook to Rousseau and Social Contract*; Routledge, London; 2004.
Dudley Knowles; *Routledge Philosophy Guide to Hegel and Philosophy of Right*; Routledge, London, 2002.
Katrin Flikschuh, *Kant and Modern Political Philosophy*; Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
Thom Brooks, *Hegel's Political Philosophy*; Edinburgh University Press, Edinburgh, 2007.

Arthur Ripstein, *Force and Freedom: Kant's Legal and Political Philosophy*, Cambridge, Harvard University Press, 2009.

Michael O. Hardimon, *Hegel's Social Philosophy: The Project of Reconciliation*; Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

A. John Simmons; *The Lockean Theory of Rights*; Princeton, Princeton University Press, 1992.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Levijatan	6	15
Dve rasprave o vladi	3	15
Društveni ugovor	2	15
Pravno – politički spisi	2	15
Osnovne crte filozofije prava	5	15

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva, te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Praktična etika	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne tematike, pojmove i spoznaje iz predmeta *Praktična etika*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će moći:

- interpretirati, analizirati i uspoređivati metodologije moralnog rasuđivanja u relaciji s praktičnim problemima;
- primijeniti teorijske spoznaje na aktualnu problematiku iz društvene zbilje;
- biti kompetentni sudionici tekućih rasprava moralne tematike, zajedno sa zainteresiranim skupinama;
- uzimajući u obzir i ostale aspekte moralnog rasuđivanja (npr. sadržaje iz teorijske etike), raspolagati, barem na početnoj razini, dosljednim sustavom moralne filozofije.

1.4. Sadržaj predmeta

▪ Metodologija istraživanja u praktičnoj etici

Prikazati će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazati će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije, principlizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se primjenjuju u posebnim situacijama, i kazuistike i partikularizma, koji izražavaju sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike

▪ Pobačaj i liječnički potpomognuto začeće

Raspraviti će se i analizirati ključne pozicije u području pobačaja, to jest ona svetosti života, utilitaristička (kvaliteta života) i liberalna. Analizirati će se spoznajne činjenice o embriju, kako bi se vidjelo mogu li te činjenice voditi do jasnih i nepobitnih moralnih sudova o pobačaju. Primijeniti će se spoznaje o statusu embrija i u području liječnički potpomognutog začeća. Vršiti će se komparativna analiza moralnog statusa embrija i majčinog prava na autonomiju s obzirom na pobačaj i liječnički potpomognuto začeće.

Proučavati će se posljedice za obitelj i dijete s obzirom na mogućnost primjene liječnički potpomognutog začeća. U sklopu ove tematske cjeline, raspraviti će se i o definiranju moralne osobe općenito, kao i o razlikovanju moralnog statusa ljudskih bića i ostalih životinja.

▪ Eutanazija

Razlikovati će se pojmovi aktivne eutanazije, pasivne eutanazije i prekida terapije; dobrovoljne i nedobrovoljne eutanazije; eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva; teorije dvostruke

posljedice. Ponudit će se analiza ustanovljavanja moralnih razlika s obzirom na razlike u skladu s navedenim pojmovima. Proučavati će se empirijski rezultati s obzirom na iskustva zemalja koje su dekriminalizirale liječnički potpomognuto samoubojstvo i eutanaziju. Analizirati će se moguće posljedice za liječničku profesiju i poziciju pacijenta s obzirom na moguće dopuštenje eutanazije i liječnički potpomognutog samoubojstva.

▪ **Genetika**

Prikazati će se, u obliku općeg okvira, rezultati projekta "Ljudski genom". Proučavati će se društvene posljedice i posljedice sa stajališta individualnih ljudskih prava mogućnosti primjene genetskog screeninga, genetske selekcije i genetskog napretka pojedinaca. Raspravljati će se o vezi ekologije i genetike. Proučavati će se mogući problemi vezani uz kloniranje (u terapijskoj i reproduktivnoj verziji), prije svega sa stajališta prava pojedinca, ugrožavanja embrija u ranoj embrionalnoj fazi, evolutivno poželjnog genetskog razlikovanja

▪ **Etika spolnosti**

Raspravljati će se o mogućnostima spolnih odnosa bez djece i moralnosti takvih postupaka; o seksualnoj perversiji; o seksu kao pukoj žudnji; o preljubu; o prostituciji; o homoseksualnosti; o silovanju; o seksualnom uznemiravanju.

▪ **Etika poduzetništva**

Prikazati će se i kritički analizirati razni pristupi etike poduzetništva: kršćanska perspektiva, industrijska demokratska perspektiva, libertarijanska perspektiva, perspektiva etike kreposti. Usporediti će se perspektive kontroliranog rasta i kompetitivnosti. Prikazati će se i analizirati pitanje kulture moći s obzirom na etiku poduzetništva. Rasprava o poduzetničkoj etici bit će prikazana u širem kontekstu društvene odgovornosti. Zatim bit će prikazani i analizirani problemi: profesionalnog djelovanja; etičkih kodeksa; organizacije poduzetništva; uloge i aktivnosti multinacionala; rodnog pitanja u poduzetništvu; etike sindikata.

▪ **Etika računarstva**

Definirati će se etika računarstva. Interpretirati će se revolucija računarstva s aspekta globalne etike. Sa stajališta jednakosti resursa, raspraviti će se problem jednakosti pristupa informacijama i resursima. Analizirati će se etički aspekti Interneta, te poštivanja privatnosti.

▪ **Etika i terorizam**

Definirati će se pojam "terorizma", te voditi kritička rasprava o moralnoj procjeni terorizma (pri čemu će se voditi računa o raspravama o pravednom ratu), o državnom terorizmu, te o moralno prikladnoj reakciji na terorizam.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet <i>Praktična etika</i> može biti izborni predmet i na preddiplomskom i na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini je postavljen disjunktivno
-----------------------	---

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu u tijeku razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz

značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad	0,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,7	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

La Follette, H. (ur.), *Ethics in Practice*, Blackwell, Oxford 1997 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

Singer, P., Kuhse, H., *A Companion to Bioethics*, Blackwell, Oxford 1998 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

Singer, P., Kuhse, H., *Bioethics. An Anthology*, Blackwell, Oxford 2003 (izbor tekstova studenti biraju u dogovoru s nastavnikom).

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), *Physician-Assisted Suicide*, London, Routledge, 1998.

C.A.J. Coady i M. O'Keefe (ur.), *Terorizam i pravednost*. KruZak, Zagreb, 2004.

J. Harris, *Wonderwoman and Superman*, Oxford, Oxford University Press, 1993.

R. Dworkin, *Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom*, New York, Alfred A. Knopf, 1993

A. Klose, *Poduzetnička etika*, zagreb, Školska knjiga, 1996.

M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), *Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning*, New York, Norton and Company, 1998

S. Prijic (ur.), *Pobačaj. Za i protiv*, Rijeka, HKD, 1995.

I. Primorac (ur.), *Suvremena filozofija seksualnosti*, Zagreb, KruZak, 2003.

J. W. Randles et al., *Computer Ethics and Professional Responsibility*, Oxford, Blackwell, 2003.

P. Singer et al. (ur.), *Embryo Experimentation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1990

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa studentima; usvajanje gradiva; institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Luca Malatesti,	
Naziv predmeta	Prevladavanje nihilizma: Friedrich Nietzsche Overcoming nihilism: Friedrich Nietzsche	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2.,3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Friedrich Nietzsche je vrlo originalan i kontroverzan filozof koji je ponudio, između ostalog, originalnu filozofsku metodu koja je izazivala mnogo tradicionalna gledišta o prirodi, izvorima, i opravdanju moralnosti. Prema Nietzscheu, moderan čovjek je u situaciji *nihilizma* prema kojoj ništa ne može imati smisao i vrijednost.

U ovom kolegiju, ćemo istražiti ove teme fokusirajući na Nietzscheovu knjgu *Genealogija morala*. Da bi se riješili izazovi tumačenja koje ovaj tekst nudi, smjestit ćemo ga u širom kontekstu filozofije Nietzscheova doba. Cilj kolegija je poticanje studenata za kritičko bavljenje Nietzscheovim argumentima. Studenti bi trebali odlučiti, ako postoji problem nihilizma, je li Nietzsche pružio dobro rješenje.

Friedrich Nietzsche is a controversial and original philosopher who has offered, amongst other things, an original philosophical method aimed at challenging views on the nature and sources of morality. We will explore these themes by focussing on his most systematic book *On the genealogy of morality*. To address the interpretive challenges offered by this text we will situate it in the context of the philosophy of his time. However, the course aims at encouraging students at critically engaging with Nietzsche views and arguments. In particular, students should adjudicate whether we are facing the problem of nihilism denounced by Nietzsche and whether his solutions to it are acceptable.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Preduvjeti - Predavanja i literatura su na engleskom jeziku, nema zamjenskih materijala na hrvatskom. Međutim, esej i ispiti mogu biti i na hrvatskom jeziku. Samo studenti koji mogu pokazati razumijevanje pismenog i usmenog engleskog jezika mogu upisati kolegij

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Predmet nastoji promicati vaše znanje slijedećih pojmova u odnosu na teme koje se obrađuju na predavanjima **filozofi, doktrine, pojmovi i argumenti**. Specifično, cilj predmeta je promocija slijedećih sposobnosti:

5. *Filozofi*: sposobnost povezivanja filozofa s određenim filozofskim doktrinama, argumentima i konceptima koji se razmatraju unutar kolegija.
6. *Doktrine*: sposobnost izražavanja jezgrovito, jasno i rigorozno specifičnog problema koji doktrine nastoje riješiti, njihovih glavnih teza, kao i doktrina kojima se suprotstavljaju.
7. *Pojmovi*: sposobnost definiranja ili karakteriziranja pojmova jezgrovito, jasno i točno, te pružanja odgovarajućih primjera.
8. *Argumenti* (za rješavanje filozofskog problema, prigovora i odgovora): sposobnost:
  1. otkrivanja i opisivanja njihove logičke strukture,
  2. razjašnjavanja njihovih premisa i njihovih zaključaka,
  3. procjenjivanja njihove valjanosti (da li logički dovode do njihovog zaključka) i ako su pouzdani (ako su valjane, da li su njihove premise istinite). Ova procjena ne zahtijeva nužno sposobnost studenta da ponudi originalne zamisli. Dovoljno je inteligentno korištenje onoga što smatraju najjačim i najuvjerljivijim rezoniranjem unutar sadržaja koji se obrađuju

1.4. Sadržaj predmeta

- Nietzsche i Schopenauer
- Nietzscheova metafizika i “naturalizam”
- Nietzscheova psihologija, jastvo i sloboda volja
- Protiv demokracije
- Genealogija morala i Prava
- Teorija nadčovjeka (njem. *Übermensch*)
- Nietzsche, Nacizam i Fašizam

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

POHAĐANJE NASTAVE
Od studenata se očekuje redovno pohađanje nastave, aktivno sudjelovanje na nastavi i izvršavanje zadanih obveza. Studenti moraju prisustvovati na 70% sati.

PRIDRŽAVANJE DOGOVORENIH ROKOVA
Za sve zadane obveze potrebno je pridržavati se rokova. Neizvršavanje obveze rezultirat će smanjenjem bodova.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA
Elektronička posta.
Studenti moraju koristiti i redovito provjeravati službenu fakultetsku studentsku e-mail adresu ili adresu na MUDRI (<https://mudri.uniri.hr/>).

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA
Elektronička posta

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE
Od početka nastave studenti se moraju upisivati na e-kolegiji koji je stavljen na MUDRI (<https://mudri.uniri.hr/>).
Studenti prije pisanja eseja moraju pročitati dokument „Guideline to essay writing“ na MUDRI.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej	0.5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0.5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO AKTIVNOSTI U ECTS BODOVIMA	MAXIMALNI BROJ OCJENSKIH BODOVA
Pohađanje nastave – Oralna prezentacija	1	
Prvi pismeni ispit, (Na Engleskom ili Hrvatskom jeziku)	1	30
Završni pismen, ispit, (Na Engleskom ili Hrvatskom jeziku)		30
Esej od 2000 riječi (Na engleskom ili hrvatskom jeziku)	1	40
UKUPNO	3	100

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Hatab L. J., 2008. Nietzsche's *On the Genealogy of Morality: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nietzsche's GM. *On the Genealogy of Morality*, ed. Keith Ansell-Pearson, trans. Carol Diethe Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

Gemes, Ken, and John Richardson (eds.), 2013. *The Oxford Handbook of Nietzsche*, Oxford: Oxford University Press.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Golomb, J. and R. S. Wistrich ur. 2002. *Nietzsche, Godfather of Fascism? On the Uses and Abuses of a Philosophy*. Princeton: Princeton University Press.

Leiter, B. 2002. *Nietzsche on Morality*, London: Routledge.

Magee, B. 1997. *The Philosophy of Schopenhauer. Revised and enlarged edition*. Oxford: Oxford University Press.

Owen, D. 2007. *Nietzsche's Genealogy of Morality*. Stocksfield: Acumen Publishing.

Siemens, Herman W. i Roodt, V. (ur.) 2008. *Nietzsche, Power and Politics*.

De Gruyter.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta		
Naziv predmeta	Problem intencionalnosti u kontinentalnoj filozofiji 19. i 20. stoljeća	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju, razumiju i analiziraju temeljne tematike, pojmove i spoznaje iz predmeta *Praktična etika*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

(1) dati pregled najvažnijih teorijskih uvida o problemu intencionalnosti do kojih su došli europski kontinentalni filozofi od prve polovine 19. do sredine 20. stoljeća, (2) rekonstruirati njihovu zajedničku teorijsku motivaciju i (3) pokazati relevantnost tih uvida za suvremenu filozofiju i znanost.

1.4. Sadržaj predmeta

Fenomen *intencionalnosti*, sposobnost jednih entiteta, stanja ili procesa da budu „o“ drugim entitetima, stanjima ili procesima, jedna je od težih zagonetki suvremene filozofije i znanosti. U europskoj kontinentalnoj filozofiji postoji jasan kontinuitet promišljanja tog fenomena od ranog 19. stoljeća – od Bolzanova otkrića „bezobjektnih reprezentacija“ – do sredine 20. stoljeća. Premda je toj tradiciji najsnažniji pečat dao fenomenološki pokret, iz nje se može izdvojiti i bitno drugačiji pristup – pristup koji svoje ishodište ima u Fregeovoj filozofskoj logici i koji je (preko Russella i ranog Wittgensteina) presudno utjecao na formiranje tzv. analitičke filozofije.

Kolegijem će biti obuhvaćeni sljedeći autori: Bernard Bolzano, Franz Brentano, Gotlob Frege, Kasimir Twardowski, Alexius Meinong, Christian von Ehrenfels, Edmund Husserl, Kurt Koffka, Aron Gurwitsch, Martin Heidegger, Maurice Merleau-Ponty i Jean-Paul Sartre. Na odabranim odlomcima iz njihovih tekstova razmotrit će se pojedini aspekti problema intencionalnosti i pokazati relevantnost njihovih stavova i argumenata za aktualne rasprave u filozofiji uma, filozofiji jezika i kognitivnoj znanosti.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Osim redovite pripreme za nastavu (čitanja zadanih tekstova iz unaprijed sastavljene zbirke) polaznici/-ice kolegija imaju obvezu spremati po jedan kraći tekst nekog od navedenih autora i izložiti njegove najvažnije teze i

argumente. Očekuje se aktivno sudjelovanje studenata/-ica u nastavi te dolazak na konzultacije barem jednom tijekom semestra.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Svaki od tri elementa nastave zasebno će se bodovati odnosno ocjenjivati i na temelju toga formirati konačna ocjena.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Jacob, Pierre: „Intentionality“, *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2003., <http://plato.stanford.edu/entries/intentionality/>

- Zbirka tekstova („reader“)*

*Zbirka tekstova bit će posebno sastavljena za polaznike kolegija i sadržavat će odlomke izvornih tekstova (odnosno njihove hrvatske ili engleske prijevode) navedenih u dopunskoj literaturi.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

izvorni tekstovi:

- Bolzano, Bernard: *Wissenschaftslehre. Versuch einer ausführlichen und grösstentheils neuen Darstellung der Logik mit steter Rücksicht auf deren bisherige Bearbeiter*, I-IV, J. E. v. Seidel, Sulzbach, 1837.
- Brentano, Franz: *Deskriptive Psychologie*, u: R.M. Chisolm & W. Baumgartner, Meiner, Hamburg, 1982.
- Ehrenfels, C. von: „Über „Gestaltqualitäten“, *Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie*, 14, 1890: 242-92.
- Frege, Gotlob: „Über Sinn und Bedeutung“, *Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik*, 100, 1892: 25-50.
- Frege, Gotlob: „Über Begriff und Gegenstand“, *Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie* 16, 1892: 192-205.
- Gurwitsch, Aron: „Husserl's Theory of the Intentionality of Consciousness“, u: H.L. Dreyfus & H. Hall (ur.) *Husserl, Intentionality, and Cognitive Science*, MIT Press, Cambridge, MA., 1982.
- Heidegger, Martin: *Bitak i vrijeme*, Naprijed, Zagreb, 1988.
- Husserl, Edmund: *Kriza europskih znanosti i transcendentalna fenomenologija: uvod u fenomenološku filozofiju*, Globus, Zagreb, 1990.
- Husserl, Edmund: *Logische Untersuchungen*, Erster Band: *Prolegomena zur reinen Logik*, hrsg. v. E. Holenstein, Husserliana XVIII, Martinus Nijhof, The Hague.
- Koffka, Kurt: *Principles of Gestalt Psychology*, Harcourt, Brace and World, New York, 1935.
- Meinong, Alexius: *Untersuchungen zur Gegenstandstheorie und Psychologie*, Barth, Leipzig, 1904.
- Merleau-Ponty, Maurice: *Fenomenologija percepcije*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1978.
- Mooney, Tim, Dermot Moran (ur.): *The Phenomenology Reader*, Routledge, London, 2002.
- Sartre, Jean-Paul: „Intentionality: A Fundamental Idea of Husserl's Phenomenology“, *Journal of the British Society for Phenomenology*, 1 (2), 1970.
- Twardovski, Kazimir: *On the Content and Object of Presentations: A Psychological Investigation*, Martinus Nijhof, the Hague, 1977.

pomoćna literatura:

- Hickerson, Ryan: *The History of Intentionality: Theories of Consciousness from Brentano to Husserl*, Continuum, London, 2007.
- Siewert, Charles: „Consciousness and Intentionality“, *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, 2006., <http://plato.stanford.edu/entries/consciousness-intentionality/>
- Muench, Dieter, *Intention und Zeichen: Untersuchungen zu Franz Brentano und zu Edmund Husserls Frühwerk*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1993.
- Moran, Dermot: *Introduction to Phenomenology*, Routledge, London & New York, 2000.

- Kelly, Sean: „Husserl and Phenomenology“, in: R. Solomon and D. Sherman (ur.) *Blackwell Guide to Continental Philosophy*, Blackwell, London.
- Macann, Christopher: *Four Phenomenological Philosophers: Husserl, Heidegger, Sartre, Merleau-Ponty*, Routledge, London, 1993.
- Smith, D. W., and R. McIntyre: *Husserl and Intentionality. A Study of Mind, Meaning and Language*, D. Reidel, Dordrecht, 1982.
- Smith, Barry, & Woodruff Smith, David (ur.) *The Cambridge Companion to Husserl*, Cambridge University Press, Cambridge, 1995.
- Olafson, Frederick A.: *Heidegger and the Philosophy of Mind*, Yale University Press, New Haven, 1997.
- Drummond, John: „The Structure of Intentionality“, u: D. Welton (ur.) *The New Husserl: A Critical Reader*, Indiana University Press, Bloomington, IN, 1997.
- Dummett, Michael: *Ursprünge der analytischen Philosophie*, Suhrkamp, Frankfurt am Main, 1992.
- Smith, Barry: „Gestalt Theory: An Essay in Philosophy“, u: B. Smith (ur.) *Foundations of Gestalt Theory*, München-Wien: Philosophia Verlag, 1988.
- Smith, Barry: *Austrian Philosophy: The Legacy of Franz Brentano*, Open Court Publishing Company, Chicago and LaSalle, Illinois, 1994.
- Pivčević, Edo: *Na tragu fenomenologije*, Globus, Zagreb, 1997.
- Føllesdal, Dagfinn: „Brentano and Husserl on Intentional Objects and Perception“, *Grazer Philosophische Studien*, 5: 1978: 83-94.
- Coffa, Alberto: *The Semantic Tradition from Kant to Carnap: To the Vienna Station*, Cambridge University Press, Cambridge, 1991.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- kontinuirano praćenje dosegnute razine kompetentnosti studenata/-ica kroz nastavu i individualne konzultacije
- završno anketiranje studenata/-ica o kvaliteti nastave odnosno nastavnika

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof.dr. Boran Berčić	
Naziv predmeta	RELATIVIZAM	
Studijski program	Filozofija	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	10+0+20

8. OPIS PREDMETA

1.92. Ciljevi predmeta

Temeljito upoznati studenta s pozicijom relativizma i problemima na koje pozicija nailazi.

1.93. Uvjeti za upis predmeta

Nema.							
1.94. Očekivani ishodi učenja za predmet							
Dobro poznavanje motiva za relativizam, mogući doseg argumentacije i problema na koje pozicija nailazi. Sposobnost razlikovanja različitih vrsta relativizma i sposobnost uočavanja relativističkih elemenata u argumentaciji i iznošenju stavova.							
1.95. Sadržaj predmeta							
U okviru kolegija izložiti ćemo i raspraviti teze relativizma, motive za relativizam, argumente za i protiv relativizma, tipična mjesta na kojima se javlja relativistička argumentacija, itd. Relativizam u umjetnosti: Akira Kurosawa: <i>Rašomon</i> ; T.S.Eliot: <i>Ubojstvo u katedrali</i> . Relativizam u antičkoj misli: Platon o Protagorinim stavovima, skeptički argumenti koji se oslanjaju na relativnost spoznaje. Aletički relativizam i argument da je relativizam samopobijajuća pozicija. Zatim, moralni relativizam i antropološka evidencija. Moralni relativizam kao osnova tolerancije. Nesumjerljivost paradigmi i relativizam u znanosti. Ontološki relativizam Quinea i Putnama. Berry i apsurdne posljedice relativizma u političkoj filozofiji. Relativizam u suvremenoj filozofiji jezika.							
1.96. Vrste izvođenja nastave		☐ predavanja		☐ samostalni zadaci		☐ multimedija i mreža	
		☐ seminari i radionice		☐ laboratorij		☐ mentorski rad	
		☐ vježbe		☐ obrazovanje na daljinu		☐ ostalo _____	
		☐ obrazovanje na daljinu					
		☐ terenska nastava					
1.97. Komentari		Nastava će biti kombinacija predavanja i seminarskih izlaganja.					
1.98. Obveze studenata							
Pohađanje nastave, izrada i prezentacija seminarskog rada, polaganje pismenog ispita.							
1.99. Praćenje ¹⁴ rada studenata							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
Portfolio							
1.100. Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu							
Na primjer: vrlo dobar na završnom pismenom ispitu, redovito pohađanje nastave i kvalitetna prezentacija seminarskog rada daju ukupnu ocjenu odličan.							
1.101. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Neil Levy: <i>Moralni relativizam</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2004.							
1.102. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
- Platon: <i>Teetet</i>							
- Sekst Empirik: <i>Obrisi pironizma</i> , KruZak, Zagreb, 2008.							
- Thomas Kuhn: <i>The Structure of Scientific Revolutions</i> , University of Chicago Press, 1962.							
- Quine W.V.O: <i>Ontološka relativnost i drugi ogledi</i> , KruZak, Zagreb, 2011.							
- Baghramain M. & Carter A: "Relativism," <i>Stanford Encyclopedia of Philosophy</i> , 2015.							

¹⁴ VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

- Boran Berčić: "Relativizam," u Baccharini (ed) *Biennial of Quadrilateral: Relativism*, Museum of Modern and Contemporary Art, Rijeka, 2006.

- Boran Berčić: *Realizam, relativizam, tolerancija*, Hrvatski kulturni dom, Rijeka, 1995.

1.103. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
Neil Levy: <i>Moralni relativizam</i>	5	10 ili više

1.104. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Dijalog sa studentima na nastavi, individualni rad sa studentima na konzultacijama, priprema za izlaganje seminara, priprema za završni ispit.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Sloboda volje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Pružiti studentu sistematski uvid u raspravu oko slobode volje, moralne odgovornosti i determinizma. Upoznati studenta s osnovnim problemima u raspravi, najpoznatijim rješenjima i teorijama, te problemima na koje nailaze ta rješenja. Upoznati studenta s relevantnom suvremenom literaturom. Osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu i literaturi.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod u problem Izlaganje problema i osnovnih pozicija u raspravi; upoznavanje s literaturom.
2. Kompatibilizam Sloboda kao odsustvo prepreka; spojivost slobode volje s determinizmom; Smart, Dennett.
3. Inkompatibilizam Sloboda kao mogućnost izbora; nespojivost slobode volje s determinizmom; modalni argument za inkompatibilizam; Van Inwagen, Ginet.
4. Libertarijanizam i indeterminizam Razlozi, slučajnost i sreća; O'Connor.
5. Djelatnikovo uzrokovanje Dualizam u filozofiji uma, shvaćanje jastva, djelatnik kao uzrok postupka; Reid.
6. Postupci, razlozi i uzroci Prigovori jednostavnom determinizmu i teoriji djelatnikovog uzrokovanja.
7. Determinizam Teorije tvrdog determinizma; Honderich, Pereboom
8. Alternativne mogućnosti i moralna odgovornost Kritika principa alternativnih mogućnosti; Frankfurt, Fisher i Ravizza.
9. Želje višeg reda Pojam osobe, hijerarhija motiva i struktura razloga; Frankfurt.
10. Osjetljivost na razloge Reaktivni stavovi, moralna osuda, moralni subjekt, P.Strawson.
11. Odgovornost Izvorna odgovornost za postupke i ishode; Austin, Kane.
12. Sloboda volje i suvremena znanost Kvantna mehanika, neurološki modeli, slučaj; Libet.
13. Sloboda volje i Božje svezanje Predestinacija, znanje budućnosti, sloboda volje kao odgovor argumentu zla u svijetu, molinizam; Zagzebski.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☐ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti su obavezni izložiti i predati seminarski rad.

Neizvršavanje obaveza rezultirat će smanjenjem ocjenskih bodova.

Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta.

Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Izvedbenom programu valja priložiti način bodovanja svake pojedinačne aktivnosti koja se ocjenjuje

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Obvezna literatura:

Robert Kane: *A Contemporary Introduction to Free Will*, Oxford University Press, 2005.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Izborna literatura:

John Martin Fisher & Mark Ravizza (ed): *Perspectives on Moral Responsibility*, Cornell University Press, 1993.

Garry Watson (ed): *Free Will*, Oxford University Press, 1982.

Robert Kane (ed): *Oxford Handbook to Free Will*, Oxford University Press, 2002.
Timothy O'Connor (ed): *Agents, Causes and Events - Essays on Indeterminism and Free Will*, Oxford University Press, 1995.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evolucija koju provodi Odsjek i Filozofski fakultet

Opće informacije

Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Smisao života	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta sa suvremenom raspravom oko smisla života, s najpoznatijim stavovima i argumentima u raspravi te ga tako osposobiti za samostalan daljnji rad u tom području.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Poznavanje i razumijevanje osnovnih pozicija i argumenata u raspravi oko smisla života te time i osposobljenost za samostalno stručno i kritičko razmišljanje o smislu života, vrijednostima, racionalnosti, itd.

1.4. Sadržaj predmeta

Smislovi smislenosti: semantička i praktička smislenost.
Racionalnost ciljeva: instrumentalna i kategorička racionalnost.

Priroda dobra: instrumentalno i intrinzično dobro, summum bonum, kandidati za najviše dobro.

Priroda razloga: holizam razloga, fakultalizam, priroda praktičkog opravdanja.

Voluntarizam: mogućnost iracionalnog zasnivanja smislenosti.

Apsurd: logičko i psihološko.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☐ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Komentari:
Nakon nekoliko uvodnih predavanja studenti će pristupiti izlaganju seminarskih radova. Težište rada bit će upravo na tim seminarskim radovima i diskusijama koje će uslijediti i biti usmjeravane od strane nastavnika.

1.7. Obveze studenata

Prisustvovanje nastavi, pisanje i/ili izlaganje seminarskog rada, prethodno čitanje radova koji će biti izlagani, aktivno sudjelovanje u raspravi. Ovisno o okolnostima (prvenstveno o broju upisanih studenata) održat će se završni pismani ili usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Težište ocjenjivanja bit će na kontinuiranoj provjeri znanja a ovisno o broju studenata i ostalim okolnostima može se održati i završni ispit, pismeni ili usmeni.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Moritz Schlick: "On the Meaning of Life"
A.J. Ayer: "The Meaning of Life"
Richard Taylor: "The Meaning of Life"
Paul Edwards: "Why?"
R.M. Hare: "Nothing Matters"
Thomas Nagel: "The Absurd"

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Westphal Jonathan i Levenson (ur): *Life and Death*, Hackett, 1993.
Klemke E.D. (ur): *The Meaning of Life*, Oxford University Press, 1981.
Hanfling Oswald: *The Quest for Meaning*, Blackwell, 2002.
Eagleton Terry: *Smisao života*, Jesenski i Turk, 2008.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kraćom anketom na kraju semestra i razgovorom sa studentima za vrijeme i nakon semestra.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Smrt	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta
Cilj ovog kolegija jest upoznati studente s osnovnim filozofskim problemima smrti; potraga za točnom definicijom; opravdanost straha od smrti; racionalnost različitih stavova prema smrti; smrt i vrijednost života; asimetrija prošlog i budućeg nepostojanja; pripisivanje svojstava nepostojećim osobama; itd. U kolegiju će se raditi na najpoznatijim klasičnim i suvremenim tekstovima čime će studenti steći sistematski uvid u klasičnu i suvremenu raspravu.
1.2. Uvjeti za upis predmeta
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet
Budući da će biti upoznati s najvažnijim klasičnim i suvremenim tekstovima, studenti će po završetku kolegija biti osposobljeni za samostalni daljnji rad na tom području. Radom na tekstovima razvit će se sposobnost razumijevanja i praćenja filozofskih tekstova.

1.4. Sadržaj predmeta

- Definicija smrti, epistemološki i ontološki problemi;
- Racionalnost straha od smrti;
- Asimetrija prošlog i budućeg nepostojanja (Epikur, Lukrecije);
- Težnja za produženjem života i težnja za besmrtnošću;
- Slučaj Makropulos; nepodnošljivost besmrtnosti;
- Epikurov argument protiv straha od smrti;
- Zašto je smrt loša;
- Smrt kao zlo za druge osobe;
- Smrt i osobni identitet;
- Smrt i vrijednost života;
- Problem zamišljanja vlastite smrti;

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari Komentari: Budući da se nastava odvija u obliku seminara, nastavu iz ovog kolegija može izvoditi i osoba s izborom u suradničko zvanje.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, aktivno sudjelovati u nastavi, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Fischer, Martin John (ur.;1993), *The Metaphysics of Death*, Stanford University Press, Stanford, California; (izbor)
Baccarini, E. i Prijčić-Samaržija, S., 2007., *Praktična etika*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb (izbor)
Camus, A. – *Mit o Sizifu*, Sarajevo, "Veselin Masleša", 1989; (izbor)
Heidegger, M. – *Bitak i vrijeme*, Zagreb, Naprijed, 1985; (izbor)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Baker, L. R., 2000., *Persons and bodies*, Cambridge: Cambridge University Press.
DeGrazia, D., 2005., *HumanIdentity and Bioethics*, Cambridge: Cambridge University Press.

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Smrt Boga u suvremenoj filozofiji: od Descartesa do Nietzschea	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti steknu znanja o pojmu smrti Boga u suvremenoj filozofiji.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju razvoj i misao glavnih suvremenih filozofa o poimanju Boga
- mogu prepoznati točke susreta filozofskih i teoloških problema.
- mogu argumentirano razgovarati o problematici

1.2. Uvjeti za upis predmeta

/

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija.
- objasniti i argumentirati glavne probleme poimanja Boga u suvremenoj filozofiji.
- objasniti te međusobno usporediti misli filozofa koji su obrađivali pojam Boga.

1.4. Sadržaj predmeta

Ideja filozofije nakon smrti Boga – razvoj glavnih tokova postmoderne misli govora o Bogu nakon propasti velikih metafizičkih sustava Gianni Vattimo, John Caputo

Descartes – putem postavljanja nužnosti Boga za sigurnost ljudske spoznaje, početak rastakanja pojma Boga kao samoopstojećeg, kakav je bio u srednjemu vijeku

Kant – činjenje Boga suvišnim za sigurnost spoznaje te premještanje poimanja Boga u vjeru, nedokučivu umom.

Hegel – prvi eksplicitni govor o smrti Boga i mogućnost dohvaćanja poimanja Boga umom. Smrt Boga i kao nužna posljedica prosvjetiteljske filozofije i kao događaj koji teologija mora unijeti u svoj govor o Bogu.

Nietzsche – dovršetak procesa činjenja Boga nenužnim i nepotrebnim za egzistenciju čovjeka, kao i za njegovu spoznaju

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari
Predmet Smrt Boga u suvremenoj filozofiji korespondira u prvom redu s predmetom Metafizika i Filozofija religije, kao i s ostalim izbornim ili obvezatnim predmetima čiji se dijelovi ili teme mogu promatrati u međuzavisnosti.

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja/seminara na zadane teme, kolokvij/testovi znanja

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt	Kontinuirana provjera znanja	1,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Varijanta 2. (bez završnog ispita) Rad studenta na predmetu će se 100% vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100% (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Jüngel, Eberhard (2009.), *God as the mystery of the world*, Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2009., str. 1-256

Walter Schulz (1996.), *Bog novovjekovne metafizike*, Matica hrvatska, Zagreb 1996.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Clayton, Philip (2000.), *The Problem of God in Modern Thought*, Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2000.

Heidegger, Martin (1989.), *Nietzscheova riječ „Bog je mrtav“ u: Doba slike svijeta*, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1989., str. 47-107.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Srednjovjekovna filozofija	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti upoznaju misaonu tematiku antike i srednjeg vijeka u obliku susreta filozofije s kršćanstvom, da dobiju uvid u hebrejsku religiozno filozofsku kulturu, da upoznaju kršćansko tumačenje istine i etike, te najznačajnije srednjovjekovne filozofe: Augustina i Tomu Akvinskog.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju misaonu tematiku antike i srednjeg vijeka, uz sposobnost uspoređivanja ovih dvaju razdoblja;
- poznaju kršćansko interpretiranje istine;
- poznaju kršćansku etiku tog razdoblja;
- mogu analizirati tekstove dvaju najistaknutijih teologa tog razdoblja: Augustina i Tome Akvinskog;

- mogu vrednovati različite dokaze za postojanje Boga (ontološki i kozmološke dokaze).

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti osnovne sadržaje kolegija srednjovjekovna filozofija, te interpretirati i vrednovati njenu ulogu i značenje za filozofiju općenito.
- opisati i objasniti glavne teme srednjovjekovne filozofije.
- usporediti antiku i srednji vijek s obzirom na filozofska stajališta po pitanju znanja i etike.
- objasniti odnos vjere i razuma u skolastici.
- interpretirati izvatke iz djela Tome Akvinskog.

1.4. Sadržaj predmeta

I.

Sažeti pregled razvoja kršćanstva, razlike između kršćanstva i antičke filozofije, pitanja vezana uz određenja Boga, kršćanska 'epistemologija' i etika.

II.

Posebna cjelina predavanja posvećena je Aureliju Augustinu (razdoblje patristike) i Tomi Akvinskom (razdoblje skolastike), intenzivno će se analizirati tekstovi ovih dvaju teologa i filozofa.

III.

Razmotriti će se različiti dokazi za postojanje Boga (ontološki dokaz i kozmološki dokazi). Zaključna cjelina prikazuje kršćanski pogled na etiku, prije svega uspostavljanjem veze između istine i morala, te mogućnosti primjene kršćanskih moralnih spoznaja na aktualna moralna pitanja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je: Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja ili seminara na zadanu temu, kolokviji/testovi znanja. Ovisno o broju studenata koji upisuju predmet, potencirat će se timski rad na zadacima.

Uz ove zadatke, potrebno je da student položi usmeni ispit tijekom kojega se procjenjuje u kojoj su mjeri ostvareni zadani ciljevi.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	0,,5	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom

ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Akvinski, T. (1990). Izbor iz djela. Zagreb
Kušar, S. (1996). (ur.). Srednjovjekovna filozofija. Zagreb

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Augustin, A. (1982). O državi Božjoj. Zagreb
Augustin, A. (1998). O slobodi volje. Zagreb

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Doc. dr. sc. Nebojša Zelič	
Naziv predmeta	Socijalna pravednost i javne politike	
Studijski program	Preddiplomski	
Status predmeta	Izborni	
Godina	2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15 + 0 + 15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Dva su glavna cilja kolegija. Prvi je da se studenti upoznaju sa teorijskim pristupom problema značenja socijalne pravednosti u odnosu na uže pitanje distributivne pravednosti. Drugi je da u suradnji s civilnim udrugama (Centar za kulturu dijaloga, Socijalna samoposluga i Zelena akcija) propitaju neke teoretske postavke u praksi i sudjeluju u oblikovanju načina na koji se odvija praksa u skladu s teorijskim postavkama.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će:

- moći objasniti osnovne teme socijalne pravednosti;
- moći uočiti razlike i povezanosti između pitanja socijalne i distributivne pravednosti;

- opisati, definirati, razlikovati, usporediti osnovne pojmove kojima se pitanja socijalne pravednosti bave poput stigmatizacije, marginalizacije, poniženja, socijalne jednakosti;
- moći u praksi uočiti na koji se način javne službe odnose prema korisnicima.

1.4. Sadržaj predmeta

U prvom dijelu kolegija odredit će se pojam socijalne pravednosti u odnosu na distributivnu pravednost. Distributivna pravednost prvenstveno se bavi načelima pravedne raspodjele određenih dobara. Socijalna pravednost osim distributivnog aspekta uključuje i relacijski aspect – odnosa među građanima. Dok je u užem interesu distributivne pravednosti pitanje tko treba koliko dobara od društvene kooperacije pitanje socijalne pravednosti odnosi se i to na koji se način raspodjela vrši. Utječe li raspodjela negativno na samopoštovanje korisnika javnih službi ili javnih dobara? Na koji način izbjeći stigmatizaciju i marginalizaciju određenih grupa u društvu?

Također, pitanja kojima se bavi socijalna pravednost mogu odrediti i na koja dobra posebno treba obratiti pažnju u distribuciji odnosno što je ono što ulazi u mjerenje pravednosti. Posebno ćemo se baviti dvama utjecajnim prijedlozima – distribucija primarnih dobara (J. Rawls) i pristup razvijanja individualnih sposobnosti (A. Sen). Vidjet ćemo koje su u teoriji prednosti i mane ta dva prijedloga.

Drugi dio kolegija je terenski rad gdje će studenti u suradnji s partnerskim udrugama na projektu “Hrana i zajednica” propitati i analizirati teorijske postavke u kontekstu aktualnih javnih politika. Posebno će se obratiti pažnju na distribuciju hrane kroz udruge civilnog društva. Studenti će biti dužni izraditi semnarski rad koji će biti pokazatelj njihovog razumijevanja teorijskih problema ali i načina na koji se ti problemi odnose na aktualne javne politike u distribuciji hrane. Problemi seminarskih radova bit će definirani u suradnji s aktivistima partnerskih udruga.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☒ terenska nastava	☐ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Kolegij se uvodi kao dio projekta “Hrana i zajednica” Europskog socijalnog fonda u kojem kao partneri sudjeluju udruge Cekade i Zelena akcija te Ekonomski fakultet u Rijeci i Filozofski fakultet u Rijeci (s ovim kolegijem)
-----------------------	--

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, istraživanje na terenu i pisanje seminara.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0.5	Aktivnost u nastavi		Semnarski rad	1	Ekperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0.5	Esej		Istraživanje	1
Projekt		Kontinuirana provjera		Referat		Praktični rad	

	znanja				
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu					
Aktivnost u nastavi, seminarski rad, završni ispit. Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!					
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
A. Sen, <i>Razvoj kao sloboda</i> , Algoritam, 2012. (odabrana poglavlja) Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) <i>Social Determinants of Health</i> ; Oxford University Press, 2005. (odabrana poglavlja) J. Wolff, <i>Ethics and Public Policy: A Philosophical Inquiry</i> , Routledge, 2011. (odabrana poglavlja) J. Wolff I A. De-Shalit, <i>Disadvantage</i> , Oxford University Press, 2007. (odabrana poglavlja)					
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)					
A. Margalit, <i>The Decent Society</i> , Harvard University Press, 1998. M. Nussbaum, <i>Creating Capabilities: The Human Development Approach</i> , Harvard University Press, 2011. A. Barghavam <i>Food, Economics and Health</i> , Oxford University Press, 2012. P. Pettit, J.L. Marti, <i>A Political Philosophy in Public Life</i> , Princeton University Press, 2012. E.O. Wright, <i>Vizije realističnih utopija</i> , Fakultet političkih znanosti, 2011.					
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu					
Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
A.Sen, <i>Razvoj kao sloboda</i> , Algoritam, 2012		8			
Michael Marmot, Richard Wilkinson (ur.) <i>Social Determinants of Health</i> ; Oxford University Press, 2005		3			
J. Wolff, <i>Ethics and Public Policy: A Philosophical Inquiry</i> , Routledge, 2011.		5			
J. Wolff I A. De-Shalit, <i>Disadvantage</i> , Oxford University Press, 2007		5			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija					
<ul style="list-style-type: none"> • samoevaluacija koju provodi nastavnik • praćenje rezultata u postizanju postavljenih ciljeva • evaluacija koju provodi Odsjek i evaluacija na razini Filozofskog fakulteta					

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Fanuko	
Naziv predmeta	Sociologija kulture	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će nakon položenog ispita biti u stanju:

- opisati upotrebe pojma kulture u različitim disciplinama (antropologiji, književnoj teoriji i sociologiji)
  - objasniti metodološke poteškoće u sociološkom izučavanju kulture (pozitivizam nasuprot interpretativnoj paradigmi)
  - distingvirati glavne konceptualne dihotomije u sociološkim teorijama kulture (na primjer: akcija struktura, akcija i kultura, struktura i kultura itd.)
  - definirati osnovne teme klasične sociologije (Marx, Durkheim, Weber) povezane s kulturom
  - uočiti glavne razlike i komplementarnosti između socioloških pristupa kulturi: ideologija, zajednička kultura
  - usporediti različite teorije potrošnje, stilova života, subkultura, identiteta, kultura svakidašnjice
- analizirati pojave iz svakodnevnog života u svjetlu tih usporedbi

1.4. Sadržaj predmeta

Svrha predmeta je upoznati studente sa shvaćanjima kulture u društvenim znanostima, posebice u antropologiji i sociologiji. Osim povijesnog pregleda i razmatranja glavnih teorijskih perspektiva, pozornost će se posvetiti tako zvanom kulturnom zaokretu u društvenoj teoriji. Uz to će se razmotriti i neke značajke suvremenog društva: potrošačko društvo, masovna i popularna kultura, kulturni kapital, masovni mediji.

- Pojam kulture: povijest i vrste. Kultura u filozofiji i književnoj kritici, te u ranoj antropologiji.
- Kultura u klasičnoj sociologiji i antropologiji.
- Kultura i struktura. strukturalni funkcionalizam, marksizam, strukturalizam.
- Kultura i djelovanje: Weber, fenomenologija, interpretativna antropologija (Geertz).
- Kultura i ideologija: Marx, kritička teorija društva, Gramsci, Althusser.
- Durkheimovska tradicija: rituali i klasifikacije.
- Kultura, struktura i djelovanje: Bourdieu, Giddens, Elias. Kulturna reprodukcija i stratifikacija.
- Britanski kulturni studiji.
- Proizvodnja i recepcija kulture. Sociologija potrošnje, stilovi života, subkulture, identiteti, kultura svakidašnjice.

• Kulturna analiza postmodernosti							
1.5. Vrste izvođenja nastave		☒ predavanja				☐ samostalni zadaci	
		☒ seminari i radionice				☐ multimedija i mreža	
		☐ vježbe				☐ laboratorij	
		☐ obrazovanje na daljinu				☐ mentorski rad	
		☐ terenska nastava				☒ ostalo: konzultacije	
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Obvezno prisustvovanje nastavi. Nikako se neće tolerirati izostanci u terminima kolokvija (2 tijekom semestra).							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
<i>Varijanta 1. (završni ispit)</i> Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Obvezna literatura:							
Crespi, F., <i>Sociologija kulture</i> , Zagreb, 2006.							
Haralambos, M. i M. Holborn, <i>Sociologija: teme i perspektive</i> , Zagreb 2002.							
Eagleton, T., <i>Ideja kulture</i> , Zagreb 2002.							
Jenks, C., <i>Culture</i> , London 1993							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Izborna literatura:							
Baudrillard, J.: <i>Simulacija i zbilja</i> , Zagreb, 2001.							
Bauman, Z., <i>Culture as Praxis</i> , London 1999.							
Beck, U.: <i>Pronalaženje političkog</i> , Zagreb, 2001.							
Bourdieu, P.: <i>Što znači govoriti</i> , Zagreb, 1992.							
Chaney, D., <i>Cultural Change and Everyday life</i> , London 2002.							

Chaney, D., *Lifestyles*, London 1996.

Corrigan, P., *The Sociology of Consumption*, London 1997.

Geertz, C., *The Interpretation of Cultures*, New York 1973.

Gronow J.: *Sociologija ukusa*, Zagreb 2000.

Kalanj, R., *Ideje i djelovanje*, Zagreb 2000.

Moore, J., *Uvod u antropologiju*, Zagreb 2002.

Shields R.: *Kulture interneta*, Zagreb 2001.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evaluacija Odsjeka i Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Prof. dr. sc. Snježana Prijić – Samaržija	
Naziv predmeta	Spoznaja u stvarnom svijetu (Epistemologija društvenih sustava)	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije / Communis	
Status predmeta	izborni	
Godina	1,2,3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je upoznati studente s radom u polju socijalne epistemologije koje se bavi organizacijom društvenih sustava za proizvodnju i distribuciju spoznaje. Pritom, studenti imaju priliku upoznati se sa temeljnim konceptualnim razradama teorija proizvodnje spoznaje u društvu, teorijama relevantnih institucionalnih uređenja proizvodnje spoznaje u društvu, metodama primjenjene kolektivne epistemologije, kao i sa poveznicama između socijalne epistemologije i drugih filozofskih disciplina.

1.2. <i>Uvjeti za upis predmeta</i>		
Nema.		
1.3. <i>Očekivani ishodi učenja za predmet</i>		
Očekuje se da studenti mogu: <ul style="list-style-type: none"> ● analizirati i raspravljati o temeljnim stajalištima i problemima socijalne epistemologije kao filozofije organizacije proizvodnje spoznaje u stvarnom svijetu, tj. epistemologije društvenih sustava ● usvojiti terminologiju socijalne epistemologije i usporediti stavove socijalne epistemologije sa stavovima drugih filozofskih disciplina (filozofija ekonomije, politička filozofija, filozofija psihologije, filozofija uma, i dr.) ● analizirati i interpretirati tekstove i argumentirati za i protiv iznesenih stajališta		
1.4. <i>Sadržaj predmeta</i>		
<p>1. Temeljne konceptualne razrade teorija proizvodnje spoznaje u društvu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikovanje između kolektivnih i individualnih epistemičkih vrlina kroz koncepte nesumatizma (M. Fricker) i podjele kognitivnog rada u epistemičkim zajednicama (P. Kitcher i T. Christiano), - suvremeni pristupi epistemološkoj vrijednosti kognitivne različitosti u populaciji (S. Page), - epistemička vrijednost grupne polarizacije, tj. radikalizacije vjerovanja u skupinama istomišljenika (C. Sunstein), - društveni uvjeti i svojstva institucionalnog uređenja koji povećavaju mogućnost inovativnog rješenja problema (J. Heinrich), - procesi distribucije vjerovanja kroz populaciju i teorije društvene evolucije (D. Sperber, G. Gaus), - promjena normi na razini kolektiva, populacije ili institucionalnog uređenja kao pitanje epistemičkog razvoja populacije (C. Kingston i G. Caballero, C. Bicchieri, A. Greif i D. Leitin, R. Negarestani) <p>2. Temeljne teorije institucionalnog oblikovanjima proizvodnje spoznaje u društvu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava tržišta (F. Hayek, G. P. O'Driscoll Jr i M. J. Rizzo), - epistemička opravdanja i teorije institucionalnog sustava demokracije (E. Anderson, J. Dewey, H. Landemore, D. Estlund, R. Talisse), - epistemička opravdanja i teorije egalitarizma (M. Fricker), - epistemička opravdanja i teorije pluralizma/različitosti (S. Page, K. Zollman, R. Muldoon, E. Ostrom), - pitanje epistemičke vrijednosti eksperata u društvenim sustavima (G. Gaus), - procjena i dizajn sustavnih epistemičkih svojstava znanstvenih zajednica (K. Zollman, Weisberg M. i Muldoon R.) <p>3. Procjene epistemičkih vrijednosti temeljnih metoda primjenjene kolektivne epistemologije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - deliberacija, agregacija predikcija, <i>open source</i> (C. Sunstein) <p>4. Epistemologija društvenih sustava i tehnologija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teorije proširenog uma (A. Clark i D. Chalmers), - epistemološki razvoji u umjetnoj inteligenciji (A. Turing, D. Nikolić), - spoznaja pod pretpostavkom neurorazličitosti i neuroplastičnosti		
1.5. <i>Vrste izvođenja nastave</i>	☐ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☐ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ ostalo _____
1.6. <i>Komentari</i>		

1.7. Obveze studenata

Opće napomene: Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba ukupno skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu. Studenti koji na završnom ispitu ostvare iznos ocjenskih bodova koji ih svrstavaju u kategoriju FX (30 do 39,9 na preddiplomskom) imaju mogućnost izlaska na popravni ispit i mogu ukupno dobiti samo ocjenu E. (prema prikazu ispod ovog teksta)

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanj, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezana za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj kolegija. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanj, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi 2 boda.

Kontinuirana provjera znanja

Kontinuirana se provjera znanja provodi tijekom nastave i uključena je u redovitu satnicu.

Kolokviji: tijekom semestra pišu se dva kolokvija, oba nakon odrađene cjeline nastavnog sadržaja. Oba kolokvija su pismena i sastoje se od zadataka objektivnog tipa ili višestrukog izbora. Na svakoj provjeri znanja moguće je ostvariti ukupno trideset bodova ili ukupno 60 bodova.

Završni ispit: Završni ispit se sastoji od zadataka objektivnog tipa i višestrukog izbora. Na završnom ispitu moguće je ostvariti 30 bodova.

Pristup popravku kolokvija

Popravci kolokvija se organiziraju pri kraju semestra izvan redovite nastave.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI STUDIJ
5 (A)	od 80 do 100 ocjenskih bodova
4 (B)	od 70 do 79,9 ocjenskih bodova
3 (C)	od 60 do 69,9 ocjenskih bodova
2 (D)	od 50 do 59,9 ocjenskih bodova
2 (E)	od 40 do 49,9 ocjenskih bodova
1 (FX)	od 30 do 39,9 ocjenskih bodova
1 (F)	od 0 do 29,9 ocjenskih bodova

1.8. Praćenje¹⁵ rada studenata

Pohađanje	0.30	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni	
-----------	------	---------------------	--	----------------	--	-----------------	--

¹⁵

VAŽNO: Uz svaki od načina praćenja rada studenata unijeti odgovarajući udio u ECTS bodovima pojedinih aktivnosti tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti predmeta. Prazna polja upotrijebiti za dodatne aktivnosti.

nastave						rad	
Pismeni ispit	0.90	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1.8	Referat		Praktični rad	
Portfolio							

1.9. *Postupak i primjeri vrednovanja ishoda učenja tijekom nastave i na završnom ispitu*

Rad studenta na predmetu vrednovat će se i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70; a na završnom ispitu može ostvariti ukupno 30 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

1.10. *Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)*

1. Hayek, F. "The Use of Knowledge in Society", *American Economic Review*, 35(4), pp. 519–530, 1945.
2. Kitcher, P. "The Division of Cognitive Labour", *The Journal of Philosophy*, Vol. 87, No. 1, pp. 5-22, 1990.
3. Zollman, K. "The Epistemic Benefit of Transient Diversity", *Erkenntnis* (1975-), Vol. 72, No. 1, pp. 17-35, 2010.
4. Fricker, M. "Epistemic Contribution as a Central Human Capability", *The Equal Society*, Hull (ed.), pp. 73-91, London, Lexington Books, 2015.
5. Page, S. *The Difference: How the Power of Diversity Creates Better Groups, Schools, Firms, and Societies* (dijelovi), Princeton, Princeton University Press, 2008.

1.11. *Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)*

- Anderson, E. "The Epistemology of Democracy", *Episteme: A Journal of Social Epistemology*, Vol. 3, Iss. 1-2, pp. 8-22, 2006.
- Bicchieri, C. *The Grammar of Society: The Nature and Dynamics of Social Norms*, New York, Cambridge University Press, 2006.
  - Brandom, R. *Making it Explicit: Reasoning, Representing and Discursive Commitment*, Cambridge, Harvard University Press, 1994.
  - Clark, A. i Chalmers, D. "The extended mind"., *Analysis* 58, pp. 7-19, 1998.
  - Estlund, D. *Democratic Authority: A Philosophical Framework*, Princeton, Princeton University Press, 2008.
  - Fleetwood, S. *Hayek's Political Economy: The socio-economics of order*, London, Routledge, 1995.
  - Fricker, M. *Epistemic Injustice: Power and Ethics of Knowing*, New York, Oxford University Press, 2007.
  - Fricker, M. "Can There Be Institutional Virtues?", *Oxford Readings in Epistemology* vol. 3, pp. 235-252, 2009.
  - Gaus, G. "Is the Public Incompetent? Compared to Whom? About What?", *Critical Review*, vol. 20, pp. 291-311, 2008.
  - Gaus, G. "On Seeking the Truth (Whatever That Is) through Democracy: Estlund's Case for the Qualified Epistemic Claim", *Ethics* 121, January, pp. 270–300, 2011.
  - Gaus, G. "The Evolution, Evaluation and Reform of Social Morality: A Hayekian Analysis" in Levy and Peart, (eds), *Hayek and the Modern Economy*, pp. 59-88, New York, Palgrave Macmillan, 2013.
  - Goldman, A., *Knowledge in a Social World*, New York, Oxford University Press, 1999.
  - Greif A. i Laitin D., "A Theory of Endogenous Institutional Change", *American Political Science Review* Vol. 98, No. 4, pp. 633-652, 2004.
  - Heinrich, J. "Why societies vary in their rates of innovation: The evolution of innovation-enhancing institutions", in *Innovation in Cultural Systems: Contributions from Evolutionary Anthropology*,

Altenberg Workshops in Theoretical Biology, Shennan and O'Brien (eds.), 2009.

- Hodgson, G. *The Evolution of Institutional Economics: Agency, Structure and Darwinism in American Institutionalism*, New York, Routledge, 2004.
- Kingston, C. and Caballero, G. "Comparing Theories of Institutional Change", *Journal of Institutional Economics*, Vol. 5, No. 2, pp. 151-180, 2009.
- Landemore, H. and Elster, J. *Collective Wisdom: Principles and Mechanisms*, New York, Cambridge University Press, 2012.
- Muldoon, R. "Diversity and the Division of Cognitive Labour", *Philosophy Compass* 8/2, pp. 117-125, 2013.
- Negarestani, R. "The Labor of the Inhuman", *#Accelerate: The Accelerationist Reader*, Mackay i Avanesian (eds.), pp. 425-466, Falmouth, Urbanomic, 2014.
- Negarestani, R. *Intelligence and Spirit*, London, Urbanomic and Sequence Press, 2017.
- Nikolić, D. "Practopoiesis: Or how life fosters mind", *Journal of Theoretical Biology* 373, 40-61, 2015.
- O'Driscoll Jr, G. P. and Rizzo, M. J., *The Economics of Time and Ignorance*, London, Routledge, 1996.
- Ostrom, E., *Understanding Institutional Diversity*, Princeton, Princeton University Press, 2005.
- Pettit, P. "Deliberative Democracy and the Discursive Dilemma", *Philosophical Issues* 11, pp. 268-299, 2001.
- Sperber, D. *Explaining Culture: A Naturalistic Approach*, Oxford, Blackwell Publishing, 1996.
- Sunstein, C. *Infotopia: How Many Minds Produce Knowledge* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2006.
- Sunstein, C. *Going to Extremes: How Like Minds Unite and Divide* (dijelovi), New York, Oxford University Press, 2009.
- Talisse, R., *Democracy and Moral Conflict*, New York, Cambridge University Press, 2009.
- Turing, A. "Computing Machinery and Intelligence", *Mind* 49, p.. 433-460, 1950.
- von Hippel, E., *Free Innovation*, Cambridge, MIT Press, 2017.
- Weisberg, M. i Muldoon, R. "Epistemic Landscapes and the Division of Cognitive Labor", *Philosophy of Science* 76.2, pp. 225-252, 2009.

☞ Wittgenstein, L. *Filozofijska istraživanja*, Zagreb, Nakladni zavod Globus, 1998.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

- praćenje sugestija i reakcija polaznika tijekom semestra
- anketiranje studenata (evaluacijski upitnik)

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Svijest i naturalizam	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA
1.1. Ciljevi predmeta <p>Upoznati studente sa problemima i kontroverzama vezanim uz teoriju svijesti i mogućnosti njene naturalizacije, Razviti sposobnost baratanja izvornom literaturom, Razviti sposobnosti i vještine argumentirane rasprave, Razviti sposobnost kritičkog mišljenja, Razviti sposobnost suprotstavljanja vlastitog mišljenja drugačijim stanovištima.</p>
1.2. Uvjeti za upis predmeta
1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet <p>Student će nakon položenog ispita biti u stanju:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. prepoznati i objasniti pojam formalnog sustava
2. objasniti pojam valjanosti
3. objasniti pojmove osobnih imena i singularnih terma.
4. usporediti Fregeovu i Russellovu deskriptivnu teoriju imena.
5. razlikovati klasične teorije istinitosti.
6. objasniti karakteristične elemente Tarskijeve teorije istine.
7. objasniti osnove 'redundancijskih' teorija

8. razlikovati osnovne postavke klasične logike i "neklasičnih logika".

1.4. Sadržaj predmeta

1. Svijest i njene funkcije.
2. *Mentalna stanja: intencionalna i kvalitativna;*
3. *Kvalitativni aspekti u svjesnom mentalnom životu;*
4. *Pojam naturalizacije u filozofiji uma;*
5. *Naturalizacija u teoriji spoznaje i teorijama svijesti;*
6. *Psihologizam i antipsihologizam;*
7. *Teleološke teorije.*
8. Problemi kvalitija
9. *Da li (neka) psihološka stanja imaju kvalitativna svojstva?*
10. *Objašnjenje kvalitativnih stanja unutar psihofizike i neuropsihologije (poredak kvalitativnih stimula u kvalitativnom prostoru).*
11. *Nerazlučivost i kvalitativni (ne) identitet.*

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Studenti su obavezni redovito pohađati nastavu, izraditi barem jedan seminarski rad te održati referat na temu seminarskog rada.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Block, N. 1995. 'On a Confusion about a function of consciousness', Behavioral and Brain Sciences, 2, 227 – 272.

Clark, A. 1993. Sensors Qualities. Oxford. Clarendon Press. Hardin, C.L. 1988. Colour for Philosophers. Indianapolis. Hackett.

Jackson, F. 1982. 'Ephiphenomenal Qualia', Philosophical Quarterly 32, 127-136. Press. Tye, M. 2000. Consciousness, Color and Content. Cambridge (Mass.) and London: MIT, Press.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Marsel, A & Bisiach, E. (eds.) 1988. *Consciousness in Contemporary Science*. Oxford: Oxford University Press.
Papineau, D. 1993. *Philosophical Naturalism*. Oxford. Blackwell
Peacocke, C. 1991. *A Theory of Concepts*. Cambridge MA. MIT Press.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj kolegija, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Svijest i sadržaj	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

The module aims to introduce and explore in some depth some relevant streams of the contemporary philosophical debate on the nature of consciousness, its relation to the intentional and representational features of the mind, and its place in the natural world.

During the course, you will be encouraged to think critically and philosophically about the issues, evaluate and produce arguments, and you will be expected to do the same in assessment.

The course activities, from teaching to assessed work, will be in English. Moreover, no alternative course material in Croatian will be available. It is strongly advised that only students who can self certificate their comprehension of spoken and written English at an intermediate or advanced level can enrol. However, the course does not presuppose capacities or experience in philosophical writing in English.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

The course aims at promoting your knowledge of the following notions relative to the topics covered in the lectures (**SADRŽAJ**): philosophers, doctrines, concepts, arguments. Specifically, the course aims at promoting the following capacities:

9. *Philosophers*: capacity to associate them to the specific doctrines, arguments, concepts in philosophy of mind that were considered in the course. Some (rough) idea of when they proposed these positions or arguments.
10. *Doctrines*: ability to state in a concise, clear, and rigorous way the specific problem they aim to solve and their main theses.
11. *Concepts*: ability to define or characterize them in a concise, clear and rigorous ways and give appropriate examples.
12. *Arguments* (for a solution of a philosophical problem, objections and replies):
  3. Ability to present their structure, clarify their premises and their conclusion.
  4. Ability to assess their validity (whether they logically lead to their conclusion) and soundness (if they are valid, whether their premises are true).
    - This assessment does not necessarily require the students' capacity to offer original lines of thought. An intelligent and reasoned use of what they take to be the strongest objections in the assigned core readings is sufficient. In particular, selecting the appropriate objections to the different arguments and doctrines will require thinking about the relations between topics discussed in different seminars.

1.4. Sadržaj predmeta

The module aims to introduce and explore in some depth some relevant streams of the contemporary philosophical debate on the nature of consciousness, its relation to the intentional and representational features of the mind, and its place in the natural world.

During the course of the module, you will be encouraged to think critically and philosophically about the issues, evaluate and produce arguments, and you will be expected to do the same in assessment.

Prerequisites

The course activities, from teaching to assessed work, will be in English. Moreover, no alternative course material in Croatian will be available. It is strongly advised that only students who can self-certify their comprehension of spoken and written English at an intermediate or advanced level can enrol. However, the course does not presuppose capacities or experience in philosophical writing in English.

SADRŽAJ PREDMETA

- Consciousness and metaphysics I: physicalism
- Consciousness and metaphysics II: the knowledge argument
- Consciousness and knowledge: experiences and demonstrative thought
- Consciousness and metaphysics II - modal arguments against physicalism
- Consciousness and metaphysics III - replies to the modal arguments
- Consciousness and content I - the representational accounts of experience
- Consciousness and content II – objections to representationalism
- Consciousness and content III - the non-conceptual content of experience
- Consciousness and content IV - the non-conceptual content of experience: objections and alternative accounts
- Consciousness and intentionality
- Consciousness and cognitive architecture I – lower order accounts.
- Consciousness and cognitive architecture II - higher order accounts.

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒	predavanja
☒	seminari i radionice
☐	vježbe

☐	samostalni zadaci
☒	multimedija i mreža
☐	laboratorij

☐ obrazovanje na daljinu ☐ terenska nastava	☐ mentorski rad ☒ ostalo: konzultacije
--	--

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Za izvršavanje studijskih obveza potrebno je da student:

- redovito pohađa nastavu,
- izvršava zadaće praktične nastave
- napiše najmanje dvije nastavne pripreme
- usmeno izloži najmanje dvije nastavne jedinice

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1,5	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej	1	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Bermúdez, J. L. 1998. *The Paradox of Self-Consciousness*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (2 chapters)
- Block, N. 1990. "Inverted Earth." *Philosophical Perspectives* 4: 53-79.
- Carruthers, P. 2000. *Phenomenal Consciousness: A Naturalistic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press. (2 chapters)
- Chalmers, D. 1996. *The Conscious Mind. In Search of a Fundamental Theory*. New York and London: Oxford University Press. (2 chapters)
- Horgan, T. and Tienson, J. 2002 "The Intentionality of Phenomenology and the Phenomenology of Intentionality." In Chalmers, D. ed. 2002. *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*. New York, NY: Oxford University Press, 520-533.
- Jackson, F. 1982. "Epiphenomenal Qualia." *Philosophical Quarterly* 32: 127-36. Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 469-77.
- Loar, B. 1990. "Phenomenal States." In J. Tomberlin, ed. *Philosophical Perspective, Vol. 4*. Atascadero: Ridgeview, 81-108. Reprinted in P. Ludlow, Y. Nagasawa, D. Stoljar, eds. *There's Something About Mary: Essays on Phenomenal Consciousness and Frank Jackson's Knowledge Argument*. Cambridge (Mass.): MIT Press, 2004, 219-239.
- McDowell, J. 1994. *Mind and World*. Cambridge MA: Harvard University Press. (One chapter)
- Papineau, D. 2002. *Thinking about Consciousness*. Oxford: Clarendon Press. (Chapter 1 and appendix)
- Seager, W. 1999. *Theories of Consciousness. An Introduction and Assessment*. London and New York: Routledge. (Two chapters)
- Stalnaker, R. C. 2008. *Our Knowledge of the Internal World*. Oxford: Clarendon Press Oxford.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- . Alter, T. 2007. "On the Conditional Analysis of Phenomenal Concepts." *Philosophical Studies* 134: 235-253.
- Balog, K. 1999. "Conceivability, Possibility, and the Mind Body Problem." *The Philosophical Review* 108, 4: 497-528.
- Block, N. 2003. "Mental Paint." In H. M. and R. B., eds. *Essays on the Philosophy of Tyler Burge*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Campbell M, N. 2001. "The Limitations and Costs of Lycan's 'Simple' Argument." *Analysis* 61, 4: 319-323.
- Clark, A. 2000. *A Theory of Sentience*. Oxford: Oxford University Press. (1 chapter)
- Crane, T. 2001. *The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*. Oxford: Oxford University Press.
- Crane, T. 1988. "The Waterfall Illusion." *Analysis* 48: 142-147. Reprinted in Gunther, H, ed. *Essays on Nonconceptual Content*. Cambridge (MA.): MIT Press, 2003, pp. 231-235.
- Dretske, F. 1995. *Naturalizing the Mind*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (1 chapter)
- Kripke, S. 1971. "Identity and Necessity." In N. Munitz, ed. *Identity and Individuation*. New York: New York University Press.
- Lewis, D. 1990. "What Experience Teaches." In W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwel, 499-519. Reprinted in P. Ludlow, Y. Nagasawa, D. Stoljar, eds. *There's*
- Lycan, W. G. 2001. "A Simple Argument for an Higher-Order Representation Theory of Consciousness." *Analysis* 61, 1: 3-4.
- Peacocke, C. 2001. "Does perception have a nonconceptual content?" *Journal of Philosophy* 98: 239-264.
- Lurz, R. W. 2001. "Begging the Question: a reply to Lycan." *Analysis* 61, 4: 313-318.
- Martin, M. G. F. 1992. "Perception, Concepts and Memory." *The Philosophical Review* 101, 4: 745-763. Reprinted in Gunther, H, ed. *Essays on Nonconceptual Content*. Cambridge (MA.): MIT Press, 2003, pp. 237-250.
- Perry, J. 2001. *Knowledge, Possibility and Consciousness: The 1999 Jean Nicod Lectures*. Cambridge (Mass.): MIT Press. (Selected chapters)
- Siewert, C. 1998. *The Significance of Consciousness*. Princeton (NJ): Princeton University Press. (1 chapter)
- Stoljar, D. 2001. "The Conceivability Argument and two Conceptions of the Physical." *Philosophical Perspectives: Metaphysics* 15: 393-413.
- Tye, M. 2000. *Consciousness, Color, and Content*. Cambridge (Mass.) and London: MIT Press. (1 chapter)
- Wright, C. 2004. "The Conceivability of Naturalism." In T. Gendler and J. O'Leary-Hawthorne, eds. *Imagination, Conceivability, Possibility*. Oxford: Oxford University Press.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata
--------	-----------------	----------------

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i izvedba programa prati se anonimnom anketom o kvaliteti organizacije nastave, sadržaja predmeta i odnosu nastavnika prema studentima. Ocjenjuju se koristi svih segmenata nastave – ciljevi, sadržaj, metode izvođenja nastave, jasnoća nastavnikovog izlaganja. Redovito će se pratiti i prisustvo studenta nastavi i izračunavati će se srednja ocjena predmeta nakon položenih usmenih ispita.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Neven Petrović	
Naziv predmeta	Temeljene političke teorije od srednjeg vijeka do prosvjetiteljstva	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	20+0+10

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Osnovni cilj ovog kolegija jest pružanje uvoda u klasičnu političku filozofiju i to kroz prikaz osnovnih pozicija razvijenih u njenom možda čak i najplodnijem razdoblju, onom od srednjeg vijeka do prosvjetiteljstva. Ali želja nije tek upoznati studente sa starim majstorima političke misli, već im i ukazati na to da rad tih autora pruža inspiraciju i suvremenim filozofima koji njihove misli izlažu uz pomoć novih analitičkih oruđa, kritiziraju ih, modificiraju i brane, i sl. Tako se, ovisno o interesu polaznika, ostavlja prostor i za ambiciozniji rad jer je moguće ući i dublje u te moderne komentare. Tekstovi su odabrani s namjerom da na što sažetiji, jasniji i informativniji način prezentiraju bilo ključna stajališta, bilo znane kritičke osvrte na njih.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon pohađanja ovog predmeta i savladavanja gradiva:

- studenti bi bili upućeni u glavne probleme klasične političke filozofije, kao i u osnove vodećih stajališta o tim pitanjima. Obavezna literatura odabrana je tako da se ne traži (ukoliko je to moguće) čitanje cijelih knjiga već prvenstveno njihovih najvažnijih dijelova (ili kraćih, reprezentativnih članaka), tako da se studenti upute samo u središnje ideje;
- studentima se time omogućuje da sami, ukoliko žele, nastave istraživanje o nekim od tih tema (ili čak o svima). U tu je svrhu ponuđena izabrana dopunska literatura koja obuhvaća neke značajnije naslove na tom području koji dalje razvijaju teme obrađene u temeljnoj literaturi. To osposobljavanje za samostalnu

nadopunu znanja jest drugi glavni cilj ovog programa;

- nadalje se studentima pomaže u razvijanju sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje;
- studenti mogu tako postati kompetentni sudionici tekućih rasprava moralno-političke tematike.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Nakon uvodnog predavanja u kojem se studentima objašnjava što i kako bi se radilo, dvije su prve nastavne jedinice posvećena ključnim kršćanskim političkim misliocima, Augustinu i Tomi Akvinskom, te njihovom stavu da iz inferiornosti zemaljskih poslova u odnosu na one koji se odnose na vječni život slijedi da crkva mora biti, više ili manje, nadređena državi.
2. Nakon toga obradio bi se najznačajniji politički mislilac renesanse, Machiavelli. Pri tome bi se posebna pažnja posvetila diskusiji o tome je li on bio na stajalištu da «cilj opravdava sredstva», kako se obično smatra, ili je ukazivao na to da ukoliko u politici želimo nešto postići onda moramo napraviti sve što date okolnosti nalažu, ma što to bilo. Drugim riječima, naglasak bi bio na pitanju je li Machiavelli bio neka vrsta konzervencijalista ili je politiku potpuno razdvojio od morala.
3. Zatim bi se prešlo na temeljne misli političke filozofije Thomasa Hobbesa, tj. na njegovo izvođenje legitimnosti države na osnovu stanja u kojem ljudi jedni drugima predstavljaju nesavladivu prijetnju. Ideja jest da se ta tema izloži uz pomoć analitičkih oruđa suvremene teorije igra, osobito tzv. «zatvorenikove dileme». A glavni problem na kojem bi se insistiralo jest da li je Hobbes, čak ako je i u pravu što se ljudske prirode tiče, dokazao da se problem reda u društvu ne može riješiti bez pomoći svemoćne države ili se to ipak može postići i drugačije.
4. Najpospešniju tematsku cjelinu ovog predmeta čini politička misao Johna Lockeja. Najprije bi se govorilo o njegovoj viziji prirodnog stanja, u kojem ljudi slušaju moralni zakon, te o tome da li čak i takva situacija zahtijeva državu da bi se izbjegli opasni sukobi. Pri tome bi se koristili i uvidi suvremene socijalne psihologije. A osobita pažnja posvetila bi se dvjema pitanjima: i) je li moguće nastanak legitimne države objasniti bez pozivanja na društveni ugovor, tj. nekim više realističkim mehanizmom; ii) Lockeovoj teoriji vlasništva i njezinim poteškoćama. Nakon toga prešlo bi se na Lockeovu viziju države, kao aparata koji vlada onoliko koliko je to minimalno potrebno, te na raspravu o njegovoj teoriji političke obaveze na osnovu pristanka. Tim bi se nastavim jedinicama ukupno posvetilo 10 sati nastave.
5. Konačno, zadnje tri nastavne jedinice posvećene su Rousseauovom pokušaju obnove antičke političke tradicije u modernom vremenu. Prvo bi se pokazalo u čemu se njegova politička filozofija razlikuje od ranijih teorija društvenog ugovora, tj. govorilo bi se o njegovoj osobitoj viziji prirodnog stanja i o tezi da se pojedinac mora potpuno predati zajednici. Nakon toga diskusija bi skrenula na garancije koje Rousseau nudi da se takva država ne bi iskrenula u tiraniju većine, te na jednu od najutjecajnijih kritika njegove političke vizije koju je pružio Benjamin Constant.

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

Komentari: U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Političke teorije od kršćanstva do prosvjetiteljstva* može biti izborni predmet na preddiplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini postavljen je disjunktivno. Nastava je prvenstveno seminarskog tipa. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima, uz novčanu naknadu koja pokriva troškove, u obliku fotokopirane «čitanke» ili u knjižnicama. Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, dvadeset do trideset stranica teksta, dok jedan od njih prilikom svakog susreta ima i izlaganje kojim ostale podsjeća na glavne teze i argumente teksta koji se obrađuje, a po mogućnosti izlaže i svoje komentare. U slučaju nekih, osobito polemičkih radova studenata-izlagača ima više i svaki zastupa mišljenje

jednog od autora. Nakon prezentacija slijedi rasprava o problemu. Glavni posao nastavnika jest da potiče, usmjeruje i intervenira u diskusiju ukoliko je to potrebno. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program.

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, kolokvij/testovi znanja, pismeni i usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,3	Aktivnost u nastavi	0,7	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,4	Usmeni ispit	0,6	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat	0,5	Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Augustin, A. (413-26) *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77)
2. Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. *Država*, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39)
3. Machiavelli, N. (1513) *Vladar*, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48)
4. Hobbes, T. (1651) *Levijatan*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2004, glave XIII-XXI, str. 90-154 (65)
5. Locke, J. (1690) *Druga rasprava o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, (glave 2-5, 8-12), str. 11-34, 56-84 (53)
6. Rousseau, J.J. (1762) *Društveni ugovor*, Školska knjiga, Zagreb, 1979, (I knjiga 6-9 i II knjiga 1-7, III knjiga 1-2, 10-18 i IV knjiga 1-2), str. 100-118, 126-132, 144-157 (39)
7. Constant, B. «O slobodi u antičko i moderno doba», u Constant, B. *Načela politike i drugi spisi*, Politička kultura, Zagreb, 1993, str. 163-82 (20)

Ukupno: **341 str.**

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Augustin, A. (413-26) *O državi božjoj II-III*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552)
- Abelard, P. (1133-36) *Povijest nevolja - Etika*, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64)
- Akvinski, T. (1269-72) *Izbor iz djela 2*, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203)
- Machiavelli, N. (1513-19) *Izabrano djelo I*, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225)
- More, T. (1516) *Utopija*, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)
- Petrić, F. (1553) *Sretan grad*, u Petrić, F. *Izabrani politički spisi*, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)
- Campanella, T. (1623) *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)
- Milton, J. (1644) *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990
- Spinoza, B. (1670) *Teološko-politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957, str. 3-253 (251)
- Spinoza, B. (1677) *Politički traktat*, Kultura, Beograd, 1957, str. 5-32 (28)
- Filmer, R. (1680) *Patriarha*, u Locke, J. *Dvije rasprave o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 57-132 (76)
- Locke, J. (1690) *Prva rasprava o vladavini*, Mladost, Beograd, 1978, str. 134-242 (109)
- Hume, D. (1739) *Rasprava o ljudskoj prirodi*, Svjetlost, Sarajevo, 1983, III knjiga, I-II, str. 389-485 (96)
- Hume, D. (1741) "Of the Original Contract", u Hume, D. *Essays Moral, Political, and Literary*, Liberty Fund, Indianapolis, 1985, str. 465-87 (23)

- Hume, D. (1751) *Enquiry Concerning Principles of Morals*, Clarendon Press, Oxford, 1975, str. 169-284 (116)
- Rousseau, J.J. (1755) *Rasprava o porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima*, Školska knjiga, Zagreb, 1979, str. 15-90 (76)
- Rousseau, J.J. (1751-70) *Politički spisi*, Informator, Zagreb, 1993, str. 17-236 (220)
- Dawkins, R. *Sebični gen*, Izvori, Zagreb, 1997, str. 231-43 (13)
- Axlerod, R. "Evolucija suradnje", u Polšek, D. (ured.) *Sociobiologija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 1997, str. 283-97 (15)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 232-42; 385-414 (74)
- Simmons, J. "Tacit Consent and Political Obligation", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 5, No. 3, 1976, str. 274-91 (18)
- Waldron, J. «Rights and Majorities: Rousseau Revisited», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, 1993, str. 392-421 (30)
- Copleston, F. *Historija filozofije II-V*, BIGZ, Beograd, 1989-2001.
- Maier, H./Rausch, H./Denzer, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I-II*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
- Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
- Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*; Tuck, R. *Hobbes*; Dunn, J. *Locke*; Ayer, A.J. *Hume*; Wokler, R. *Rousseau*, Oxford University Press, 1980-2001.
- Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
- Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
- Lloyd-Thomas, D.A. *Locke on Government*, Routledge, London, 1995.
- Otsuka, M. *Libertarianism without Inequality*, Clarendon Press, Oxford, 2003.
- Stroud, B. *Hume*, Routledge & Kegan Paul, London, 1977, str. 141-218 (78)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti ovog predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu i/ili kvaliteta njihovih eseja. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome jesu li zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili, i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškim ili nezanimljivim mijenja nekim drugima.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Goran Kardaš	
Naziv predmeta	Temeljni problemi budističke filozofije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

- 1) Upoznavanje studenata s naravi, metodologijom i tendencijama (preinakama) buddhističkog mišljenja u njegovom historijskom samorazvoju.
- 2) Isticanje specifičnosti buddhističke filozofije naspram ostalih filozofijskih tradicija drevne Indije.
- 3) Isticanje specifičnosti buddhističkog filozofijskog diskursa u horizontu filozofijskih disciplina (ontologije, epistemologije, etike i filozofije jezika napose).
- 4) Ukazivanje na podudarnost između buddhističke filozofije i nekih suvremenih zapadnih filozofijskih tema i odgovarajućih metodologija.
- 5) U vezi s prethodno navedenim, „relativiziranje“ klasičnog europocentričkog predmnijevanja o nepostojanju racionalne filozofije na „Orijentu“ zahvaljujući kojemu se studentima može otvoriti šira ili „dodatna“ perspektiva sagledavanja filozofijskih problema s kojima se upoznavaju na svome redovitom studiju (zapadnoeuropske) filozofije (element komparativne filozofije)

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti savladavanjem predloženog programa steći osnovni uvid u bogatu filozofijsku tradiciju indijskog buddhizma posebno njezin strogo racionalni i kritički diskurs.

Ako se u obzir uzme konačna soteriološka („nirvana“) motivacija prethodno okarakterizirane buddhističke

filozofije ili preciznije, njezine filozofijske metode, studentima bi moglo biti poticajno upoznavanje s jednom velikom religijskom tradicijom koja se umjesto na vjeri i vjerovanju temelji na osobnom epistemološko-etičkom usavršavanju pri čemu (puko) vjerovanje iščezava srazmjerno dozrijevanju „osobnoga (samoizvjesnog) znanja“ (Buddha). Taj radikalno optimističan buddhistički stav u pogledu mogućnosti doseganja izvjesnoga („oslobađajućeg“) znanja posve potire uobičajenu i nekritičku kvalifikaciju buddhizma kao jedne nihilističke i pesimističke religije.

Utoliko je jedan od osnovnih očekivanih ishoda ovoga kolegija upravo „razbijanje“ mnogobrojnih paušalnih i nevjerođostojnih kvalifikacija koje buddhizam prate od samih početaka njegova susreta sa zapadnim svijetom.

Kako je indijski buddhizam postao „teorijskom osnovom“ i polazištem svih istočnoazijskih i srednjoazijskih buddhističkih tradicija, ovaj kolegij bi studentima mogao pomoći i u njihovom razumijevanju tih specifičnih tradicija (tibetanski buddhizam, zen-buddhizam, itd.). U svim tim buddhističkim tradicijama ili praksama, uza svu njihovu specifičnost, nepogrešivo se prepoznaju indijski (racionalno-kritički) buddhistički korijeni.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Situiranje Buddhina nauka s obzirom na i u razlici spram ondašnjih (5.st.pr.Kr.) indijskih filozofijsko-religijskih tendencija i škola mišljenja (vedsko-upanišadska „pravovjerna“ filozofija, materijalizam, agnosticizam, skepticizam, džainizam). Strategija i metodologija Buddhina raspravljanja s pripadnicima tih smjerova razotkriva specifičan Buddhin pristup problemima spoznaje i njegovo specifično (utilitarno i pragmatičko i utoliko „nerefarentno“) shvaćanje jezika kao medija komunikacije. S tim u vezi posebna će se pozornost obratiti njegovoj radikalnoj i metodičkoj dekonstrukciji metafizičkog mišljenja („filozofije stvari“).
2. Buddhin filozofijski diskurs na razmeđu skepticizma i apsolutizma („srednji put“). Odnos između praktičkog i teorijskog u njegovom nauku.
3. Sadržajno izlaganje Buddhina nauka: „su-pojavljivanje/bivanje ususret“ (pratitya-samutpada) kao osovinski kontekst i horizont cjelokupnog Buddhinog diskursa; četiri plemenite istine i osmerostruki plemeniti put kao metodologijska polazišta njegove (praktične) pouke.
4. Buddhino učenje o nesupstancijalnosti svih fenomena (anatman, „ne-sopstvo“); problem moralne odgovornosti u kontekstu „irelevantnosti“ Boga i duše; specifično Buddhino shvaćanje kauzaliteta; fenomenologija iskustva i „otkriće nesvjesnog“.
5. Buddhizam nakon Buddhine. Prvi pokušaji sistematiziranja Buddhina učenja (egzegeza) u formi (zatvorenog) filozofijskog sustava (filozofija abhidharme). Prva filozofijska razmimoilaženja i utemeljenje prvih buddhističkih škola – točke prijepora među njima.
6. Specifična učenja i filozofijske elaboracije nekih ranobuddhističkih utjecajnih škola (theravada, sarvastivada, saurantika). Pomijeranje težišta s „kako“ (fenomenologija iskustva) na „što“ (ontologija konstituensa iskustva) – teorija o dharmama.
7. Nagardžuna (2.st.) i totalna kritika filozofije abhidharme (ili teorije o dharmama). Izvođenje radikalnih implikacija Buddhina nauka s onu stranu svake (uključujući i moguće buddhističke) dogmatike. Praznina (šunyata) kao krovna buddhistička „konvencija“ ili praksa, ne i teorija (dršti). Jezik ništa ne iskazuje (označitelj-označeno) već jedino obznanjuje i nuka na djelovanje.
8. Nastavljači Nagardžune (škola madhyamika) – Buddhapalita, Bhavaviveka i Čandrakirti: „Pozicija škole jest da nema nikakvu poziciju“ (argumentacija reductio ad absurdum – prasanga). Soteriološka (praktička) motivacija njihove filozofijske argumentacije – neke podudarnosti s tradicijom pironizma. Obrana madhyamike protiv optužbi da su nihilisti.
9. Pokušaji „reformacije“ filozofije abhidharme u pravcu utemeljenja jedne radikalne fenomenologije svijesti (škola yogacara, filozofi Vasubandhu i Asanga, 4-5.st.). Ono s čime imamo posla nije „objektivni“ svijet već puki „epistemološki podaci“ (alambana-matra). Konceptija „spremnice svijesti“ (alaya-vijnana).
10. Logičko-epistemološka tradicija kasnoga (indijskog) buddhizma: Dignaga (6.st.) i Dharmakirti (7.st.); njihovi sustavi i njihov odnos prema prethodećoj buddhističkoj filozofiji.
11. Sinkretističke tendencije u posljednjem razdoblju buddhističke filozofije u Indiji (8-11.st.). Nestajanje buddhizma u Indiji – unutarnji i vanjski razlozi. Ukratko o transmisiji buddhističke filozofije na Tibet, u

Kinu i jugoistočnu Aziju.							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci			
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža			
	☐	vježbe	☐	laboratorij			
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad			
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
1. Redovito pohađanje nastave i čitanje navedene literature							
2. Aktivno sudjelovanje u nastavi (pitanja i primjedbe)							
3. Polaganje usmenog ispita na kraju ljetnog semestra							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,2	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	1,8	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Od studenata se očekuje da za ispit temeljito pročitaju najmanje dva naslova iz kategorije „Obvezna literatura“ te najmanje tri naslova iz kategorije „Dopunska literatura“ i to (barem) po jedan naslov iz potkategorija „A“, „B“ i „C“ dopunske literature.“ Nastavnik će osigurati dostupnost svih navedenih naslova. Sadržaji iz predavanja mogu ali i ne moraju biti dijelom (dopunske) ispitne građe budući da će težište predavanja više biti na problematskim tumačenjima (razjašnjenjima) specifičnih i ključnih buddhističkih filozofijskih tema, a manje na historijsko-sintetičkom prikazu buddhističke filozofije. Ispit će se sastojati od najmanje tri a najviše pet pitanja, ovisno o pripremljenosti studenata. Na ispitu će se više inzistirati na uočavanju i razumijevanju filozofijskih problema, a manje na doksografskim momentima.							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
1. Kalupahana, D.J., <i>Buddhist Philosophy. A Historical Analysis</i> , University of Hawaii Press, Honolulu, 1976. Dobar i čitljiv pregled filozofije indijskog buddhizma usredotočen na postavu i historijske mijene temeljnih buddhističkih koncepcija.							
2. Jayatilleke, K.N., <i>The Message of the Buddha</i> , Buddhist Publication Society, Kandy, 2000. Zbirka članaka vrsnog poznavatelja izvornog Buddhinog (kanonskog) učenja. Tekstovi izlažu i tumače gotovo sve ključne momente izvornoga Buddhinog učenja. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine)							
3. Warder, A.K., <i>Indian Buddhism</i> , Motilal Banarsidass, Delhi, 1971. Ekstenzivan prikaz indijskog buddhizma uz obilje filologijskog i historijskog materijala uključujući kompletan popis svih poznatih buddhističkih pisaca i njihovih djela, kao i njihovih eventualnih prijevoda na europske jezike.							
4. Veljačić, Č., <i>Razmeđa azijskih filozofija</i> , sv. I, Liber, Zagreb, 1978; str. 155-268. Autor tumači razlike i srodnosti između buddhizma (Buddhe) i džainizma čije je učenje, prema autoru, Buddha isprva slijedio. Posebno je zanimljiv autorov komparativan prikaz buddhističke kontemplacije i Husserlove fenomenološke procedure.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
A. <u>Kanonsko Buddhino učenje</u>							
1. Jayatilleke, K.N., <i>Early Buddhist Theory of Knowledge</i> , Motilal Banarsidass, Delhi, 1963. Do danas nenadmašena minuciozna studija o ranobuddhističkoj (Buddhinoj) spoznajnoj teoriji, logici, njegovom shvaćanju (i upotrebi) jezika, logici i koncepciji istine. Prvih dvjestotinjak stranica posvećeno je analizi							

historijske pozadine nastanka i oblikovanja Buddhina učenja.

2. Gombrich R.F., *How Buddhism Began. The Conditioned Genesis of the Early Teachings*, Munshiram Manoharlal, Delhi, 1997. Posebno prva dva poglavlja u kojima autor istražuje na prvi pogled neočite (jezične) strategije Buddhina poučavanja i debatiranja odnosno silno složenu buddhističku koncepciju karmana (djelovanja, čina).

B. Ranobuddhistička egzegeza Buddhina učenja (filozofija abhidharme i njezina specifična izvedba u različitim ranobuddhističkim školama)

1. Nyanaponika, Thera, *Abhidhamma Studies*, Buddhist Publication Society, Kandy, 1976. Utjecajan i precizan prikaz filozofije abhidharme (abhidhamme) u inačici škole theravada.
2. Ščerbatski, F., *Ranobuddhistička dharna*, Demetra, Zagreb, 2005. Klasična studija o filozofiji abhidharme škole sarvastivada temeljen na standardnom priručniku te škole (Abhidharmakoša Vasubandhua). Knjiga sadrži i prijevod nekih ključnih dijelova navedenog priručnika.
3. Govinda, L.A. *The Psychological Attitude of Early Buddhist Philosophy*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1961. Poticajan i nadahnut prikaz „dinamike svijesti“ prema naučavanju abhidharme, pretežito u inačici škole theravada. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine).

C. Nagardžuna i njegovi nastavljači (škola madhyamika)

1. Ruegg, D. *The Literature of Madhyamaka School of Philosophy in India*, Harassowitz, Wiesbaden, 1981. Standardni prikaz povijesti nastanka i razvoja te škole.
2. Ščerbatski, F. *Koncepcija buddhističke nirvane*, Demetra, Zagreb, 2004. Klasična filozofijska studija o Nagardžuni i njegovoj školi. Posebno je relevantan autorov pokušaj određivanja pozicije škole kroz njezino kritičko razračunavanje s prethodećom („dogmatskom“) buddhističkom filozofijom (filozofija abhidharme).
3. Murti, T.R.V., *The Central Philosophy of Buddhism. A Study of Madhyamika System*, Munshiram Manoharlal, Delhi, 1955. Još jedna klasična studija o filozofijskom sustavu madhyamike. Posebno je inspirativan autorov pokušaj uspoređivanja Nagardžunine kritičke metode s Kantovom kritičkom filozofijom.

D. Škola yogacara (Vasubandhu i Asanga) i logičko-epistemološka buddhistička tradicija (Dignaga i Dharmakirti)

1. Chatterjee, A.K., *The Yogacara Idealism*, Motilal Banarsidass, Delhi, 1962. Kritičko izlaganje specifične „fenomenologije svijesti“ te škole uz historijski pregled njezina nastanka, razvoja i odnosa spram škole madhyamika. (Knjiga bi trebalo izaći u hrvatskom prijevodu tijekom ove godine).
2. Ščerbatski, F., *Buddhistička logika sv. I i II*, Demetra, Zagreb, 2005. Klasičan prikaz povijesti i filozofijskih razloga nastanka buddhističke logike. Knjiga detaljno analizira sve sastavnice buddhističke logike (sud, zaključak, silogizam, falacije, negacija, zakon kontradikcije, itd.). Drugi svezak donosi prijevod Dharmakirtijeva logičkog djela Nyayabindu zajedno s komentarom Dharmottare uz obilje kritičkog aparata.

NAPOMENA:

Ovisno o interesima pojedinih studenata za specifične teme, dopunska literatura se naknadno („u hodu“) može proširiti.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija		
1. Anonimna anketa polaznika kolegija		
2. Osobni razgovori sa studentima		

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Temeljni problemi metafizike	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	2.,3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Pružiti studentu sistematski uvid u rasprave oko nekih temeljnih metafizičkih problema. Upoznati studenta s osnovnim pozicijama koji se javljaju u raspravama, najpoznatijim rješenjima i teorijama, te problemima na koje nailaze ta rješenja. Upoznati studenta s relevantnom suvremenom literaturom. Osposobiti studenta za samostalni daljnji rad na problemu i literaturi.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da student razvije sposobnost samostalnog čitanja osnovne metafizičke literature i da pri tome razvije sposobnost prepoznavanja temeljnih metafizičkih problema. Razvijanje kompetencije prepoznavanja implikacija koje pojedina pozicija u raspravi ima po pitanju ostalih područja filozofije i ostalih metafizičkih problema.

1.4. Sadržaj predmeta

- Priroda metafizike - Što je metafizika?; metafizika kao teorija kategorija; ontologija i ontološke kategorije; upoznavanje s literaturom.
- Identitet i promjena - Identitet kroz vrijeme i promjena kompozicije; kvalitativna promjena i doktrina vremenskih dijelova; promjena i prostorno-vremenska podudarnost
- Nužnost, esencija i mogući svjetovi – Nužnost i identitet; esencijalizam; jezik mogućih svjetova; modalna logika i mogući svjetovi, realizam/antirealizam u pogledu mogućih svjetova.
- Uzrokovanje i kondicionali - kontrafaktički kondicionali; uzroci i uvjeti; Hume i uzrokovanje; kontrafaktički

kondicionalni i događajno uzrokovanje.

5. Djelatnici, radnje i događaji – događajno uzrokovanje i djelatnikovo uzrokovanje; radnje i događaji; realizam/antirealizam događaja; događaji, stvari i prostor-vrijeme; ontologija događaja i ontologija stvari; ontologija događaja i suvremena fizika;

6. Prostor i vrijeme – apsolutizam i relacizam (relativizam); dimenzionalnost i struktura prostora; prazan i ispunjen prostor; inkongruentni dijelovi i priroda prostora; paradoksi kretanja i mogućnost promjene; vrijeme i realizma/antirelaizam; A i B serija vremena; McTaggartov antirealistički argument; uzrokovanje i usmjerenost vremena.

7. Univerzalije i partikularije – realizam i nominalizam u pogledu univerzalija i partikularija; teorija tropa; apstraktno i konkretno; matematičke istine i matematički objekti; ontološki status skupova.

8. Konkretne partikularije - teorije snopa i supstrata; status supstancije; identitet nerazlučivih; Aristotel i supstancija.

9. Propozicije – tradicionalne teorije propozicija; nominalizam propozicija; činjenice, stanja stvari i događaji.

10. Izazov antirealizma – realizam ili antirelaizam?; Dummetov antirealizam; Putnamov antirealizam

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije
	☐			

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti ispit (usmeno i/ili putem kolokvija).

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,2	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	0,8	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici). Izrada i izlaganje seminarskog rada vrednuje se sa 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

E. J. Lowe: *A Survey of Metaphysics*, Oxford University Press, 2002.

Michael J. Loux: *Metaphysics – A Contemporary Introduction*, Routledge, 2006.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Michael J. Loux: *Metaphysics: Contemporary Readings*, Routledge, 2001.

Michael J. Loux, Dean W. Zimmerman: *The Oxford Handbook of Metaphysics*, Oxford University Press, 2003.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije

Nositelj predmeta	Neven Petrović	
Naziv predmeta	Teorije distributivne pravednosti	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Osnovni cilj ovog kolegija jest pružanje uvoda u suvremenu političku filozofiju i to kroz prikaz osnovnih gledišta o jednom od njezinih središnjih pitanja, problemu distributivne pravednosti. Ulaženje u opširniju i detaljniju diskusiju o glavnoj temi nije u prvom planu, ali preporučena literatura sadrži neke važnije kritike i tumačenja svake od uvrštenih pozicija. Tako se, ovisno o interesu polaznika, ostavlja prostor i za ambiciozniji rad. Tekstovi su odabrani s namjerom da na što sažetiji, jasniji i informativniji način prezentiraju bilo ključna stajališta, bilo kritičke osvrte na njih.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon pohađanja ovog predmeta i savladavanja gradiva:

- studenti bi bili upućeni u glavne probleme teorije distributivne pravednosti, kao i u osnove vodećih stajališta o tim pitanjima. Obavezna literatura odabrana je tako da se ne traži čitanje cijelih knjiga već prvenstveno njihovih najvažnijih dijelova (ili kraćih, reprezentativnih članaka), tako da se studenti upute samo u središnje ideje;
- studentima se time omogućuje da sami, ukoliko žele, nastave istraživanje o nekim od tih tema (ili čak svima). U tu je svrhu ponuđena izabrana dopunska literatura koja obuhvaća neke značajnije naslove na tom području koji dalje razvijaju teme obrađene u temeljnoj literaturi. To osposobljavanje za samostalnu nadopunu znanja jest drugi glavni cilj ovog programa;
- nadalje se studentima pomaže u razvijanju sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene

na aktualnu problematiku iz društvene zbilje;

- studenti mogu tako postati kompetentni sudionici tekućih rasprava moralno-političke tematike.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Ovaj predmet ima nešto duži uvodni dio od uobičajenog. Nakon pojašnjavanja u čemu se otprilike sastoji problem kojim se bave sve teorije distributivne pravde, te razmatranja jednog klasičnog i uvriježenog argumenta (Feinberg, 1. tjedan) kao i njegove kritike (Letwin, Nozick – 2. tjedan), prelazi se na neke teorije za koje se veoma često smatra da se bave pravednom raspodjelom iako to nije točno.
2. Tako se pokazuje da u marksizmu, za kojeg se općenito drži da teži pravednom društvu, nema mjesta za koncept pravednosti, niti uopće za moral (Tucker, Lukes – 3. tjedan). Nakon toga se prelazi na razmatranje utilitarizma, koji jest moralna teorija ali nije zainteresiran ni za pravednost ni za raspodjelu, osim tek posredno – ukoliko to doprinosi uvećanju opće sreće (Brandt, 4. tjedan). Ovaj prošireni, uvodni dio završava razmatranjem ekonomskog libertarijanizma (Friedman - 5. tjedan) koji je prvenstveno ekonomska i empirijska teorija ali iz njega proizlaze i važne implikacije za mnoge gledišta o distributivnoj pravednosti.
3. Konačno se prelazi na najutjecajniju suvremenu teoriju pravedne raspodjele, onu Johna Rawlsa. Nakon analize njenih osnovnih postavki (6. i 7. tjedan) prelazi se i na neke utjecajne kritike (G.A. Cohen, Sher – 8. i 9. tjedan).
4. Nakon toga razmatra se glavna konkurencija Rawlsovskoj poziciji – libertarijanizam Roberta Nozicka i njegova obrana neograničenog kapitalizma (10 i 11. tjedan). Kako je to veoma značajna teorija, dio vremena posvećen je i nekim njenim zanimljivijim kritikama (Ryan – 12. tjedan).
5. Konačno, razmatra se i posljednje značajno, suvremeno gledište o problemu distributivne pravde, Walzerov pluralistički komunitarizam (13. tjedan). Iako njegova ideja o raznim sferama pravednosti, u kojima vrijede različiti kriteriji raspodjele, zaslužuje detaljniju diskusiju, u to se ne ulazi zbog nedostatka vremena. Ali bi ovaj predmet bio nepotpun kad se studenti ne bi bar ukratko upoznali s njegovim stajalištem.

1.5. Vrste izvođenja nastave

☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
☐	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
☐	vježbe	☐	laboratorij
☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

Komentari: U skladu s programima studija *Filozofije* (preddiplomski i diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Predmet *Teorije distributivne pravednosti* može biti izborni predmet na diplomskom studiju. Iz tog razloga, raspored predmeta po semestru i godini postavljen je disjunktivno. Nastava je prvenstveno seminarskog tipa. Obavezni tekstovi dostupni su svim polaznicima, uz novčanu naknadu koja pokriva troškove, u obliku fotokopirane «čitanke». Studenti svakog tjedna dobivaju zadatak da pročitaju, u prosjeku, dvadeset do trideset stranica teksta, dok jedan od njih prilikom svakog susreta ima i izlaganje kojim ostale podsjeća na glavne teze i argumente teksta koji se obrađuje, a po mogućnosti izlaže i svoje komentare. U slučaju nekih, osobito polemičkih radova studenata-izlagača ima više i svaki zastupa mišljenje jednog od autora. Nakon prezentacija slijedi rasprava o problemu. Glavni posao nastavnika jest da potiče, usmjeruje i intervenira u diskusiju ukoliko je to potrebno. Svaki od studenta dobrodošao je da se, po dogovoru, dođe konzultirati s nastavnikom u vezi bilo čega vezanog uz program. Uvjet, ali ne nužan, za pohađanje ovog predmeta je bar minimalno poznavanje engleskog budući da se, za neke teme, ne može izbjeći čitanje tekstova na tom jeziku. Time se, ujedno, studenti mogu navesti na to da poboljšaju svoje znanje engleskog, kao i motivirati da se njime više služe.

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, kolokvij/testovi znanja, pismeni i usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	Uvod u	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,4	Usmeni ispit	0,6	Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat	0,5	Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta I. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- 1) Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 1-25, 192-204 i 214-20 (45)
- 2) Marx, K./Engels, F. *Manifest komunističke partije*, Naprijed, Zagreb, 1973, str. 23-58 (36)
- 3) Friedman, M. *Kapitalizam i sloboda*, Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 167-95 (29)
- 4) Rawls, J. *Teorija pravde*, CID, Podgorica, 1998, str. 21-37, 70-4, 90-3, 99-105, 126-8, 134-41, 146-9, 169-71, 209-14 i 253-60 (67)
- 5) Dworkin, R. «Liberalizam», *Dometi*, 11, 1988, str. 669-85 (17)
- 6) Sesardić, N. «Biološka nejednakost naspram socijalnoj nejednakosti», u Sesardić, N. *Iz analitičke perspektive*, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb, 1991, str. 147-66 (20)
- 7) Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 201-42 (42)
- 8) Walzer, M. *Područja pravde*, Filip Višnjić, Beograd, 2000, str. 25-59 (35)

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Ackerman, B.A. *Social Justice in a Liberal State*, Yale University Press, 1980.
- Feinberg, J. (1973) "Social Justice" u Feinberg, J. *Social Philosophy*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, str. 98-119 (22)
- Letwin, W. "How Much Inequality is There?", u Letwin, W. (ured.) *Against Equality*, Macmillan, London, 1983, str. 58-65 (8)
- Pettit, P. "Analytical Philosophy", u Goodin, R.E. & Pettit, P. (ured.) *Companion to Contemporary Political Philosophy*, Blackwell, 1993, str. 7-22 (16)
- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, pogl. 6, str. 101-15 (15)
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary Idea*, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
- Lukes, S. "Can a Marxist Believe in Human Rights?", u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Wood, A. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
- Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 93-173 (80)
- Brandt, R.B. *Ethical Theory*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, 1959, str. 411-22 (12)
- Frankfurt, H.G. "Equality as a Moral Ideal", u Frankfurt, H. *The Importance of What We Care About*, Cambridge University Press, 1988, str. 137-46 (10)
- Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998, str. 3-96 (94)
- Rothbard, M. «Utilitarian Free-Market Economics» u Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University

Press, New York, 2002, str. 201-14 (14)

Kukathas, C. & Pettit, P. *Rawls*, Polity Press, Cambridge, 1990, (pogl. 2-3), str. 17-59 (43)

Rawls, J. «Distributive Justice», u Rawls, J. *Collected Papers*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1999, str. 130-53 (24)

Kekes, J. "A Question for Egalitarians", *Ethics*, Vol. 107, No. 4, 1997, str. 658-69 (12)

Sher, G. *Desert*, Princeton University Press, 1987, str. 22-36 (15)

Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991, (pogl. 4), str. 73-117 (45)

Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)

Cohen, G.A. *Self-Ownership, Freedom, and Equality*, Cambridge University Press, 1995, str. 106-11 (6)

Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)

Steiner, H. (1980) "Slavery, Socialism, and Private Property", u Chapman, J.W./Pennock, J.R. (ur.) *Property*, New York University Press, str. 244-65 (22)

Fried, B.H. (2004) "Left Libertarianism: A Review Essay", *Philosophy and Public Affairs*, Vol. 32, No. 1, str. 66-92 (27)

Sandel, M.J. "What Money Can't Buy", u Peterson, G.B. (ur.) *The Tanner Lectures on Human Values*, The University of Utah Press, Salt Lake City, Vol. 21, 2001, str. 89-122 (34)

Miller, D. *Principles of Social Justice*, Harvard University Press, Cambridge, 1999, str. 21-92 (72)

Rustin, M. "Equality in Post-Modern Times", u Miller, D./Walzer, M. (ured.) *Pluralism, Justice, and Equality*, Oxford University Press, 1995, str. 17-44 (28)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Glavni način provjeravanja uspješnosti ovog predmeta jest znanje koje studenti pokazuju na ispitu i/ili kvaliteta njihovih eseja. Ali se isto tako, nakon završetka nastave, radi i anonimna anketa u kojoj se studenti slobodno izjašnjavaju o tome kako su zadovoljni predmetom, što ih je smetalo, što im je bilo dobro, što bi promijenili, i sl. Sve to nastavniku omogućuje da kasnije modificira program, tako što teme i tekstove koji su se pokazali preteškim ili nezanimljivim mijenja nekim drugim.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Fanuko	
Naziv predmeta	Teorije ideologije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Svrha predmeta je pružiti pregled shvaćanja ideologije kao višeznačnog i kontroverznog pojma u socijalnoj teoriji. Razmotrili bi se: povijest pojma i klasifikacije definicija, kritičko i neutralno shvaćanje, ideologija kao sistem ideja i kao “življeno iskustvo”. Ideologija je važan koncept kako u socijalnoj teoriji, tako i u najšire shvaćenim kulturnim disciplinama. Teorije ideologije su osnova za razumijevanje brojnih fenomena u suvremenim društvima – od pitanja identiteta (rodnih, klasnih, etničkih), preko uloge masovnih medija i novih komunikacijskih tehnologija do značenja popularne kulture i potrošačkog društva. Kako je povijest pojma ideologije ponajprije povezana s Marxom i marksizmom, studenti filozofije dobit će dopunski uvid u tu filozofsku tradiciju, ali i u druge teorijske orijentacije u istraživanju ideologije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. opisati povijesni put nastanka pojma ideologije
2. povezati promjene sadržaja i opsega pojma ideologije s društvenim promjenama tijekom posljednja dva stoljeća
3. razlikovati epistemološku i socio-političku dimenziju ideologije
4. definirati kriterije za klasifikaciju različitih shvaćanja ideologije (kritičko – neutralno, marksističko –

- nemarksističko, strukturalno – akcijsko)
5. analizirati različite definicije ideologije (primjerice: Marx, Engels, marksizam, klasična sociologija, Parsons, Geertz, Giddens, Luhmann, Habermas, Bourdieu, Ricoeur, Bloch)
  6. usporediti različita shvaćanja ideologije s obzirom na točke 3. i 4.
  7. interpretirati pojave iz svakodnevnog života kao primjere manifestacije ili učinka ideologije
  8. argumentirati izbor i interpretaciju iz točke 7. pomoću izabrane teorije ideologije

1.4. Sadržaj predmeta

Povijesni izvori koncepta ideologije: od preteča do francuske revolucije.
 Epistemološka i socijalno-politička koncepcija ideologije. Klasifikacije definicija
 Marxove teorije ideologije I: osnove Marxovog stajališta, historijski materijalizam, alijenacija; Njemačka ideologija: camera obscura, vladajuće ideje, osjećaji i iluzije.
 Marxove teorije ideologije II: “strukturalna” teorija ideologije: baza i nadgradnja, fetišizam robe.
 Marksističke teorije ideologije: Lenjin, Lukacs, Gramsci, kritička teorija, Althusser.
 Teorije o zajedničkoj kulturi: Durkheim, Weber, Parsons, Levi-Strauss.
 Ideologija i sociologija znanja: Mannheim, Merton, Berger i Luckmann.
 Suvremena sociološka teorija i ideologija: Habermas, Luhmann, Giddens i Bourdieu.
 Ideologija i društvena reprodukcija, kritika kulturne industrije i transformacija javne sfere.
 Društvene funkcije ideologije: identitet, solidarnost, orijentacija, integracija. Dominantna ideologija i zajednička kultura.
 Postmarksizam, postmodernizam i kulturalni studiji: ideologija od Foucaulta do Žižeka.
 Novije teorije ideologije I: racionalno djelovanje, socijalne reprezentacije, teorija retorike.
 Novije teorije ideologije II: kognitivna antropologija, memetička teorija.
 Kulturalna sociologija i ideologija: Archer, Wuthnow, Alexander.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, 2 seminarska rada, kolokvij/test znanja, usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,5	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Freeden, M.: *Političke ideologije: novi prikaz*, Zagreb, 2006.
Habermas, J., *Tehnika i znanost kao "ideologija"*, Zagreb, 1986.
Hawkes, D., *Ideology*, London, 1996.
Katunarić, V.: *Teorija društva u frankfurtskoj školi*, Zagreb, 1990.
Ritzer, G., *Suvremena sociološka teorija*, Zagreb, 1997., pogl. 4.
van Dijk, T.A.: *Ideologija: multidisciplinarni pristup*, Zagreb, 2006.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Althusser, L., *On Ideology*, London, 2008.
Balkin, J. M., *Cultural Software: A Theory of Ideology*, New Haven, 1998.
Boudon, R., *The Analysis of Ideology*, Chicago, 1989.
Castells, M.: *Moć identiteta*, Zagreb, 2003.
CCCS, University of Birmingham, *On Ideology*, London, 1978.
Eagleton, T., *Ideology: An Introduction*, London, 2007.
Larrain, J., *The Concept of Ideology*, London, 1979.
Močnik, R., *3 teorije: Ideologija, nacija, institucija*, Beograd, 2003.
Morley, D. i Ch. Kuan-Hsing (eds.), *Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies*, London, 1996.
Taylor, Ch., *Modern Social Imaginaries*, Durham, 2004.
Therborn, G., *The Ideology of Power and Power of Ideology*, London, 1980.
Thompson, J. B., *Studies in the theory of Ideology*, Cambridge, 1984.
Thompson, J. B., *Ideology and Modern Culture*, Stanford, Ca. 1990.
Wuthnow, R., *Meaning and Moral Order*, Berkeley, 1987.
Žižek, S. (ed.), *Mapping Ideology*, London, 1994.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Standardno

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Elvio Baccarini	
Naziv predmeta	Umjetnost i moralno učenje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Glavni je cilj ovoga predmeta pomoći nastavnicima filozofije i etike i moralnim odgajateljima da razviju metodiku podučavanja morala kroz umjetnost. Također, cilj je i nastavnicima umjetničkih predmeta (književnost i vizualne umjetnosti) pomoći u razvijanju metodike podučavanja interpretacije i procjene umjetničkih djela, a u interakciji s moralnim i striktno estetskim i formalnim sadržajima njihovih predmeta.

Umjetnost (a posebice, iako ne isključivo, narativne umjetnosti) se od najstarijih tradicija smatra sredstvom moralnog odgoja. Dobar odgajatelj, a posebice moralni odgajatelj će, koristeći umjetnost kao sredstvo moralnog odgoja, daleko nadmašiti uspješnost takvog poučavanja nad onim koji se postiže uz isključivu primjenu apstraktnog i formalnog rasuđivanja. Zatim, dokazano je od strane velikog broja značajnih suvremenih autora da moralno učenje putem umjetnosti uvelike povećava sposobnost moralnog rasuđivanja. Njome se unapređuje sposobnost uočavanja detalja koji su važni za moralnu prosudbu i za pravilnu primjenu moralnih načela u primjerenim situacijama. Na kraju, važno je naglasiti da mnoga umjetnička djela posjeduju važnu moralnu komponentu. Za estetsku, a ne samo moralnu prosudbu tih umjetničkih djela potrebno je moći razviti njihovo moralno čitanje. Predmet *Umjetnost i moralno učenje* upravo će pomoći nastavnicima koji će držati nastavu čije sadržaje čine umjetnička djela, da svojim učenicima pomognu u procjeni umjetničkih djela kroz interakciju estetskih i formalnih sadržaja umjetničkog djela i njegovih moralnih sadržaja. U tom smislu, radit će se na razvijanju znanja koja su potrebna za prepoznavanje i objašnjavanje zašto su neka umjetnička djela moralno vrijedna, zašto su neka djela samo formalno vrijedna, a zašto neka djela dobivaju dodatnu estetsku vrijednost zbog moralne komponente. Također, studenti/budući nastavnici će moći razložiti u kakvoj su vezi moralna i estetska komponenta umjetničkog djela, i zašto se estetska vrijednost umjetničkog djela ponekad može mijenjati (umanjiti ili uvećati) obzirom na njegovu moralnu vrijednost. Na kraju, studenti/budući nastavnici će posjedovati razvijena znanja za procjenu karakternih osobina likova u umjetničkim djelima, što predstavlja jednu od važnih komponenata

čitanja umjetničkih djela.

Cilj programa jest, osim usvajanja temeljnih pojmova i znanja, razvijanje i unapređivanje vještina poučavanja i prenošenja znanja, te metodičko-didaktičkih načela i vještina. Također, cilj je poticanje studenata/budućih nastavnika na razvoj kritičkog rasuđivanja i uočavanje mogućnosti i potrebe da usvojena znanja koriste u nastavi. "Umjetnost i moralno učenje" pomaže studentima/budućim nastavnicima u primjeni i prilagodbi različitih mehanizama i strategija učenja, poučavanja i upravljanja ponašanjem, te u stvaranju uvjeta za učenje koje je prilagođeno osobinama učenika kako bi mogao maksimalno razviti svoje potencijale. Uz spomenuta znanja, "Umjetnost i moralno učenje" razvija profesionalne vještine stvaranja svrhovitog okruženja za učenje. U kompetencijama u užem smislu, "Umjetnost i moralno učenje" razvija sposobnost razrade stavova o normativnim i vrijednosnim zahtjevima koji se postavljaju nastavnicima, nastavnicama, učenicima i učenicama. S obzirom na veliku važnost moralnog učenja kroz umjetnička djela, još iz davnih vremena, ovaj predmet može biti izuzetno koristan i osobama koje će obavljati radne zadatke razrednika.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon položenog ispita studenti će:

- moći opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta;
- raspolagati kompetencijama metodike moralnog poučavanja koja se temelji na upoznavanju s umjetničkim djelom;
- raspolagati kompetencijama metodike poučavanja vrednovanja umjetničkog djela, s posebnim naglaskom na njegove moralne komponente;
- rasuđivati o moralu na temelju primjera iz umjetnosti;
- posjedovati vještine potrebne za moralnu procjenu umjetničkog djela;
- posjedovati vještine potrebne za estetsko vrednovanje umjetničkog djela, a s obzirom na njegove moralne komponente.
- moći stvarati svrhovito okruženje za učenje
- posjedovati sposobnost razrade stavova o normativnim i vrijednosnim zahtjevima koji se postavljaju nastavnicima, nastavnicama, učenicima i učenicama

1.4. Sadržaj predmeta

Prvi dio prikazuje kako se moralno učenje može razvijati kroz upoznavanje s umjetničkim djelima. Prikazuju se teorije prema kojima umjetnička djela usavršavaju moralnu spoznaju kroz razvoj moralne prosudbe, a posredstvom razvoja naših emotivnih reakcija. Zatim, prikazuju se teorije prema kojima su umjetnička djela nezaobilazna u moralnom učenju, zbog toga što se određene moralne spoznaje mogu prenijeti isključivo stilom pojedinih umjetnosti (naprimjer, važnost moralnih dilema, sudbine ili osjećaja). Prikazuju se i teorije prema kojima se doprinos umjetnosti u moralnom razvoju ne sastoji od nuđenja moralnih spoznaja, već samo boljeg moralnog razumijevanja morala.

Drugi dio je posvećen raznim paradigmama procjene utjecaja moralne komponente za vrednovanje umjetničkih djela. Prikazuju se i uspoređuju tri vodeće paradigme: autonomizam (moral ne utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela); moralizam (moral uvijek odlučujuće utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela); umjereni moralizam (moral ponekad utječe na estetsku prosudbu umjetničkog djela).

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☐ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☐ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije
1.6. Komentari	U skladu s programima studija <i>Filozofije</i> (diplomski), izborni se predmeti mogu ponuditi u bilo kojem semestru, i bilo kojoj godini, a o njihovom razvrstavanju odlučuju studenti. Iz tog razloga, raspored predmeta <i>Umjetnost i moralno učenje</i>	

po semestru i godini je postavljen disjunktivno.

1.7. Obveze studenata

Obveze studenata čine redovito pohađanje nastave i ispunjavanje tekućih zadataka. Studenti su obvezni izraditi seminarski rad, za čiju izradu dobivaju potporu na konzultacijama. Očekuje se od studenata da čitaju temeljnu literaturu tijekom razdoblja kada se održavaju predavanja, tako da bi sama nastava mogla biti interaktivna, uz značajno kritičko sudjelovanje studenata. Studenti će imati obvezu polagati i konačni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	0,3	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,7	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

M. Nussbaum, *Pjesnička pravda*, Zagreb, Deltakont, 2005.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

B. Gaut, *Art, Emotion and Ethics*, Oxford, Oxford University Press, 2007.

G. Graham, *Philosophy of the Arts*, London, Routledge, 1997.

G.L. Hagberg, *Art and Ethical Criticism*, Oxford, Blackwell, 2008.

M. Kieran, "In Defense of the Ethical Evaluation of Narrative Art", *British Journal of Aesthetics*, 2001, 26-38.

J. Levinson, *Aesthetics and Ethics. Essays at the Intersection*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.

Lillehammer H., "Values of Art and the Ethical Question", *British Journal of Aesthetics*, 376-394, 2008.

M. Nussbaum, *Love's Knowledge*, Oxford, Oxford University Press, 1990

E. Schellekens, *Aesthetics and Morality*, London, Continuum, 2007.

J.O. Young, *Art and Knowledge*, London, Routledge, 2001.

T. Zamir, *Double Vision. Moral Philosophy and Shakespearean Drama*, Princeton, Princeton University Press, 2007.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta bit će fokusirano na studentsko iskustvo i intelektualni napredak. S time u svezi, izradit će se i primjenjivati upitnik kojim će studenti evaluirati vještine poučavanja, interakciju sa

studentima, usvajanje gradiva, institucijsku okolinu. Predviđa se mogućnost rane evaluacije (3 do 5 tjedana nakon početka nastave) i evaluacije na kraju provedbe kolegija. Vodit će se rasprave s ciljem usmjeravanja na uzroke koji su doveli do stvaranja određenih stavova o kolegiju (grupne, kao i individualne). Nositelj predmeta oslanjat će se i na opažanja od strane drugih nastavnika, kolega, i eksperata. Bitna činjenjica za praćenje kvalitete i uspješnosti predmeta bit će i rezultati koje postižu studenti: ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata, što može dati informacije o određenim nedostacima u sadržaju kolegija ili poteškoćama u razumijevanju dijelova gradiva; portfolio svakog studenta (praćenje napredovanja).

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Aleksandra Golubović	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju religije	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je predmeta da studenti steknu znanja o temeljnim pitanjima filozofije religije.

Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da studenti:

- poznaju glavne teme kojima se bavi filozofija religije
- mogu argumentirano braniti svoje stavove za ili protiv Boga.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti budu sposobni;

- opisati i sažeto prenijeti temeljne sadržaje kolegija.
- objasniti i argumentirati glavne probleme filozofije religije.
- objasniti te međusobno usporediti dokaze za Boga.
- vrednovati temeljne teze za ili protiv Božje opstojnosti.

1.4. Sadržaj predmeta

Ideja Boga – analiza pojma Bog ili ideje Boga (verifikacija, falsifikacija, mogućnost govora o Bogu).

Argumenti i protuargumenti za Božje egzistiranje (ontološki dokaz, kozmološki dokazi, argument iz dizajna te ostale teze koje idu u prilog, ili protiv Božjeg postojanja).

Religiozno i mistično iskustvo – obraditi će se iskustvo iz vjerske perspektive te vrednovati važnost istog.

Vjera i razum – problematizirat će se odnos vjere i razuma (racionalnost religioznog pristanka uz Boga).

Problem zla – obrađivat će se temeljne vrste zla; fizičko i moralno - te pokušaji obrane Boga s obzirom na postojanje zla (različiti pokušaji obrane ili teodiceje; primjerice obrana iz slobode volje i ostalo).

Predestinacija, Božje sveznanje i sloboda volje. (problematizirati će se između suprotnih teza – kompatibilizma ili nekompatibilizma između Božjeg sveznanja i slobode volje.							
1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☒	samostalni zadaci			
	☐	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža			
	☐	vježbe	☐	laboratorij			
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad			
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje eseja/seminara na zadane teme, kolokvij/testovi znanja, usmeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	0,5	Usmeni ispit		Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Davies, B. (1998) Uvod u filozofiju religije. Zagreb							
Devčić, I. (2003). Bog i filozofija. Zagreb							
Devčić, I. (1998). Pred Bogom blizim i dalekim. Zagreb							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Rowe L. W. (2001) Philosophy of Religion (an Introduction). WadsWorth, CA							
Swinburne R. (1996) Is there a God?. New York							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata			
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							
Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjeka za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Luca Malatesti	
Naziv predmeta	Uvod u filozofiju uma	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Is your mental life just identical to the physical activity of your brain? Whichever your answer to this question, there are many issues to consider before being confident that it is the correct one. In particular, it seems that answering to this difficult question requires accounting for the fact that the physical world and our mental states seem, at least, to interact causally.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

1. Objasniti razliku između dualističkih i monističkih teorija u filozofiji uma.
2. Objasniti fizikalizam te razlikovati fizikalizam tipa i fizikalizam primjerka.
3. Prepoznati specifičnosti funkcionalističkog pristupa objašnjenju uma.
4. Objasniti intencionalnost i sadržajnost mentalnih stanja.
5. Prepoznati razliku između intencionalnih i kvalitativnih (fenomenalnih) mentalnih stanja.
6. Zastupati i navesti argumente u prilog nekih od teorija s kojima su se upoznali.
7. Opisati i analizirati filozofske pristupe problemu mentalne uzročnosti.

1.4. Sadržaj predmeta

Is your mental life just identical to the physical activity of your brain? Whichever your answer to this question, there are many issues to consider before being confident that it is the correct one. In particular, it seems that answering to this difficult question requires accounting for the fact that the physical world and our mental states seem, at least, to interact causally.

This course will introduce you to some of the fundamental problems, concepts, attempted philosophical solutions and arguments related to the relation between mind and body and the problem of mental causation.

1.5. Vrste izvođenja nastave

predavanja
seminari i radionice

samostalni zadaci
multimedija i mreža

☐ vježbe	☐ laboratorij
☐ obrazovanje na daljinu	☐ mentorski rad
☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: lmalatesti@ffri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.
- Za nastave valja utišati zvuk na mobitelima i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

PRIDRŽAVANJE DOGOVORENIM ROKOVIMA

- Prilikom predaje rezultata istraživanja u pisanom obliku potrebno je pridržavati se zadanih rokova.
- Neizvršavanje obaveza može rezultirati smanjenjem ocjenskih bodova.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit	0,75	Esej	0,5	Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,75	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

(All these materials will be made available to the students)

Block, N. 1978. "Troubles with Functionalism." Reprinted in (excerpt) in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 444-468.

Churchland, P. 1981. "Eliminative Materialism and Propositional Attitudes." *Journal of Philosophy* 78: 67-90.

Crane, T. 2001. *The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*. Oxford: Oxford University Press. (pp. 34-58).

Davidson, D. 1970. "Mental Events." In L. Foster and J. W. Swanson, eds. *Experience and Theory*. Amherst (Mass.): University of Massachusetts Press, 79-91. Reprinted in D. Davidson, *Essays on Actions and Events*. Second Edition. Oxford: Oxford University

Press 2001, 207-225.

- Descartes, R. 1996. *Meditations on First Philosophy. With Selections from the Objections and Replies*. Cambridge: Cambridge University Press. Reprinted Translated and edited by John Cottingham. (*Meditations* (II, VI), and excerpt from Fourth Objections and Fourth Replies).
- Fodor, J. 1974. "Special Sciences (or The Disunity of Science as a Working Hypothesis)." *Synthese* 28: 97-115. Reprinted in N. Block, ed. *Readings in Philosophy of Psychology. Volume One*. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1980, 120-133.
- Kim, J. 1996. *Philosophy of Mind*. Boulder, Co.: Westview Press. (Chapters 3, 4, 9).
- Kim, J. 2007. "Causation and Mental Causation." In B. P. McLaughlin and J. Cohen, eds. *Contemporary Debates in Philosophy of Mind*. Oxford: Blackwell, 225-226.
- Kim, J. 1992. "Multiple Realization and the Metaphysics of Reduction." *Philosophy and Phenomenological Research* 52: 1-26. Reprinted in J. Kim. *Supervenience and Mind: Selected Philosophical Essays*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993, 309-337.
- Lowe, J. 2002. *A Survey of Metaphysics*. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 9).
- Loewer, B. 2007. "Mental Causation, or Something Near Enough." In B. P. McLaughlin and J. Cohen, eds.
- Maslin, K. T. 2001. *An Introduction to the Philosophy of Mind*. Cambridge: Polity. (Chapters 2, 4).
- McLaughlin, B. P. 1989. "Type Epiphenomenalism, Type Dualism, and the Causal Priority of the Physical." *Philosophical Perspectives* 3: 109-135 .
- Horgan, T. and J. Woodward. 1985. "Folk Psychology is Here to Stay." *The Philosophical Review* 94, 2: Reprinted in Lycan, w. ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, pp. 399- 421.
- Smart, J. J. C. 1959. "Sensations and Brain Processes.": Reprinted in (revised version) C. V., Borst ed. *The Mind/Brain Identity Theory*. London: Macmillan, 1970, 52-66.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

- Armstrong, D. M. 1981. "The Causal Theory of the Mind." In D. M. Armstrong. *The Nature of Mind and Other Essays*. New York: Cornell University Press. Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 37-47. (FFRI - KNJIŽNICA: 159.95 MIND).
- Boran Berčić: "Odnos uma i tijela", Chapter 7, available at: <
http://www.ffri.hr/phil/tekstovi/Bercic/Eliminativni_materijalizam.pdf >.

- Braddon-Mitchell, D. and F. Jackson. 1996. *Philosophy of Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell. (Chapter 2)
- Crane, T. 2001. *The Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*. Oxford: Oxford University Press. (Chapter 2).
- Fodor, J. 1986. "Banish DisContent." In J. Butterfield, ed. *Language, Mind and Logic*. Cambridge: Cambridge University Press. Reprinted in Lycan, W. (ed.). *Mind and Cognition: A Reader*. Oxford: Blackwell, 1990, 420-437. (FFRI - KNJIŽNICA: 159.95 MIND).
- Lennon, K. 1990. *Explaining Human Action*. London: Duckworth. (Chapter 1 and Chapter 2 - copies provided).
- Evnine, S. 1991. Donald Davidson. Palo Alto, CA.: Stanford University Press., (Chapter 1 and Chapter 4) (FFRI – KNJIŽNICA: 1 165 EVNINE d).
- Place, U. T. 1956. "Is Consciousness a Brain Process?" *British Journal of Psychology* 47: 243-55. . Reprinted in W. Lycan, ed. *Mind and Cognition*. Oxford: Blackwell, 1990, 29-37. (FFRI - KNJIŽNICA: 159.95 MIND)..
- Putnam, H. 1968. "Brains and Behaviour." In R. Butler, ed. *Analytic Philosophy*. Oxford: Blackwell, 1-19. In Chalmers, D. ed. 2002. *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*. New York, NY: Oxford University Press: Oxford University Press. (FFRI - KNJIŽNICA : K1 13 PHILOSOPHY).
- Shoemaker, S. 1975. "Functionalism and Qualia." *Philosophical Studies* 27: 291-315. Available at : <http://www.ffri.hr/phil/kolegiji/Filozofija_uma.htm>.
- Ryle, G. 1949. *The Concept of Mind*. London: Hutchinson. Reprinted with an introduction by D. Dennett, Penguin, London, 2000. (Chapter 1)

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Evolucija Odsjeka i Filozofskog fakulteta

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Majda Trobok	
Naziv predmeta	Uvod u kritičko mišljenje C-segment	
Studijski program	Preddiplomski studij	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15+0+15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj je kolegija upoznati studente sa osnovnim pojmovima i problematikom kritičkog rasuđivanja. Potrebno je u tu svrhu (u okviru predmeta):

- opisati i analizirati metode i strategije kritičkog mišljenja
- analizirati strukturu argumenta
- razlikovati i usporediti strukture argumenata
- definirati i usporediti istinitost sudova i valjanosti argumenata
- opisati i analizirati kritičke eseje
- definirati osnovne elemente kritičkog eseja

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da studenti nakon odslušanog predmeta i prezentiranih seminara

- budu osposobljeni kritički analizirati osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja
- budu osposobljeni analizirati strukturu argumenta i primijeniti odgovarajuće postupke kod pojedinih argumenata
- budu osposobljeni razlikovati istinitost premisa i konkluzije, i valjanost argumenta
- mogu definirati i analizirati osnovne elemente kritičkog eseja i primijeniti definirane elemente kod pisanja kraćih eseja

1.4. Sadržaj predmeta

Osnovne metode i strategije kritičkog mišljenja. Argument. Istinitost sudova-valjanost argumenata. Kritički eseji-analiza.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja	☒ samostalni zadaci
	☒ seminari i radionice	☒ multimedija i mreža
	☐ vježbe	☐ laboratorij
	☐ obrazovanje na daljinu	☒ mentorski rad
	☐ terenska nastava	☒ ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Nastava se izvodi pretežito mentorski, te seminarski i izravnim istraživačkim radom studenata, kojima se u obliku predavanja nudi uvod u problematiku i načela metodologije. Očekuje se visok stupanj samostalnog promišljanja i istraživanja. Treba osigurati mogućnost korištenja informatičke učionice.
----------------	--

Predmet je uvodi zbog potreba studenata i sa ostalih odsjeka za osnovama metoda i strategija kritičkog rasuđivanja s obzirom da se kritičko mišljenje korespondentno i aplikabilno u svim znanstvenim domenama.

1.7. Obveze studenata

Studenti su dužni prisustvovati i aktivno učestvovati u nastavi te uspješno prezentirati dva seminara (tijekom nastave).

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	0,7
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	0,3	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Komentari:

Rad studenata na predmetu prati se kroz aktivno sudjelovanje u nastavi, pogotovo na seminarima te kod prezentacije seminara. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Thomson, A., 1996, *Critical Reasoning – A Practical Introduction*, Routledge.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Diestler, S., 1994, *Becoming a Critical Thinker-A User-Friendly Manual*, Macmillain Publishing Company.
2. Hintikka, J. i Bachman, J., 1991, *What if...? Toward Excellence in Reasoning*, Mayfield Publishing Company.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Praćenje kvalitete nastave i uspješnosti predmeta realizirat će se putem samoevaluacije koju provodi nositelj predmeta, putem rezultata u postizanju ciljeva te putem evaluacije koju će se provesti na razini Odsjek za filozofiju te na razini Filozofskog fakulteta.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Nenad Fanuko	
Naziv predmeta	Uvod u sociologiju	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	30+0+0

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Studenti/ce će nakon položenog ispita biti u stanju:

1. opisati društveno-povijesni kontekst nastanka sociologije
2. objasniti metodološke poteškoće u izučavanju društva u usporedbi s prirodnim znanostima
3. distingvirati glavne konceptualne dihotomije u sociološkoj teoriji (na primjer: *Gemeinschaft i Gesellschaft*, mikro i makro, akcija struktura itd.)
4. definirati osnovne teme klasične sociologije (Marx, Durkheim, Weber)
5. uočiti glavne razlike i komplementarnosti između socioloških paradigmi: funkcionalizma, konfliktne perspektive i interakcionizma
6. usporediti različite teorije socijalizacije, kolektivnog ponašanja, stratifikacije, društvenih institucija
analizirati pojave iz svakodnevnog života u svjetlu tih usporedbi

1.4. Sadržaj predmeta

1. Nastanak i razvoj sociologije: modernost, prosvjetiteljstvo, romantizam, socijalne i političke revolucije. Pregled razvoja sociologije: klasična sociologija, moderna sociologija, suvremena sociologija.
2. Pojam društva: mehaničke i organske analogije, *Gemeinschaft i Gesellschaft*, pojmovi sistema, strukture i kulture. Individualno i kolektivno, mikro i makrosociologija, akcija (djelovanje) i struktura. Važnije teorijske dihotomije: subjektivno i objektivno, idealno i materijalno, kontinuitet i promjena, činjenice i vrijednosti, kultura i priroda, konsenzus i konflikt. Epistemološki i metodološki problemi izučavanja društva. Sociologija i ideologija.
3. Kultura i socijalizacija. Teorije socijalizacije. Socijalni identiteti. Primarni i sekundarni identiteti. Socijalna interakcija i teorije. Društvene grupe i organizacije. Kolektivno ponašanje: relativna deprivacija i mobilizacija resursa.
4. Društvene nejednakosti. Različite koncepcije jednakosti. Društvena diferencijacija i društvena stratifikacija. Teorije stratifikacije. Etnička, rodna i globalna stratifikacija. Povijesne promjene obrazaca stratifikacije.
5. Društvene institucije: obitelj, religija, obrazovanje, ekonomske i političke institucije, masovni mediji.
6. Društvene promjene: tradicionalno i moderno, znanost i tehnologija, novac i kapital, nacije i države. Teorije modernizacije i svjetskog sistema. Globalizacija. Socijalni pokreti, revolucije i ratovi. Teorije o postmodernom društvu.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci			
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža			
	☐	vježbe	☐	laboratorij			
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad			
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Obvezno pohađanje nastave. Nikako se neće tolerirati izostanci u terminima kolokvija (2 tijekom semestra).							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	2	Referat		Praktični rad	
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu							
*OCJENIVANJE							
Varijanta 1. (završni ispit) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova.							
Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!							
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Obvezna literatura:							
Haralambos, M. i M. Holborn, <i>Sociologija: teme i perspektive</i> , Zagreb 2002., (odabrana poglavlja).							
Kalanj, R., <i>Suvremenost klasične sociologije</i> , Zagreb, 2005., poglavlja 1. i 2.							
Nisbet, R.A., <i>Sociološka tradicija</i> , Zagreb, 2007., str. 23 – 65, te dijelovi knjige vezani za Marxa, Durkheima i Webera.							
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)							
Izborna literatura:							
Adorno, Th., i M. Horkheimer, <i>Sociološke studije</i> , Zagreb 1980.							
Albrow, M., <i>Sociology: the Basics</i> , London 1999.							
Bauman, Z., <i>Thinking Sociologically</i> , Oxford 2001.							
Elias, N., <i>Što je sociologija?</i> , Zagreb, 2007.							
Elster, J., <i>Uvod u društvene znanosti</i> , Zagreb, 2000.							
Giddens, A., <i>Sociologija</i> , Zagreb, 2007.							
Levine, D.N.: <i>Visions of the Sociological Tradition</i> , Chicago, 1995.							
Rigney, D.: <i>The Metaphorical Society: An Invitation to Social Theory</i> , Lanham, 2001.							
Schwalbe, M., <i>The Sociologically Examined Life</i> , London 2001.							
Tomašić, D.: <i>Društveni razvitak Hrvata</i> , Zagreb, 1997.							
Turner, B.S.: <i>Classical Sociology</i> , London, 1999.							
Weber, M.: <i>Politika kao poziv</i> , Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2001.							
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu							
		Naslov		Broj primjeraka		Broj studenata	
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija							

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Majda Trobok	
Naziv predmeta	Wittgenstein	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Upoznati studenta s najpoznatijim filozofskim idejama Ludwiga Wittgensteina, prvenstveno iz djela *Tractatus i Filozofska istraživanja*.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Usvajanje osnovnih znanja o filozofskoj misli Ludwiga Wittgensteina.

1.4. Sadržaj predmeta

Logički atomizam; jednostavni i složeni sudovi, struktura činjenica i izomorfizam činjenica i sudova. Korespondencijska teorija istine; slika i odražavanje stvarnosti.

Izricanje neizrecivog; razlika tvrdjenja i pokazivanja, priroda rečenica filozofije, metafora ljestvi.

Ekvivalencija realizma i solipsizma; granice svijeta jesu granice jezika, nemogućnost identificiranja subjekta.

Jezička igra; odnos značenja riječi i njene upotrebe, funkcije riječi, porodične sličnosti.

Slijedenje pravila; argument privatnog jezika.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. **Komentari** Komentari: Ovisno o dostupnoj literaturi i interesu studenata na kolegiju se mogu obrađivati i neki drugi Wittgensteinovi radovi i sekundarna literatura.

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i/ili u pismenom obliku predati nastavniku i položiti usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja	1	Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Varijanta 2. (bez ispita) Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Wittgenstein Ludwig: *Tractatus Logico-Philosophicus*, Veselin Masleša - Svjetlost, Sarajevo, 1987. (1921).

Wittgenstein Ludwig: *Filozofska istraživanja*, Nolit, Beograd, 1980. (1953).

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Saul Kripke: *Wittgenstein on Rules and Private Language* (Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts 1982).

H.O. Mounce: *Wittgenstein's Tractatus*, University of Chicago Press, 1989.

Marie McGinn: *Guidebook to Wittgenstein and the Philosophical Investigations*, Routledge, 1997.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kvaliteta i uspješnost kolegija ispituje se anonimnom anketom među polaznicima kolegija.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	dr.sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Znanost i vrijednosti	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2, 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	15-0-15

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj kolegija jest da studenti mogu prepoznati, analizirati, diskutirati te se kritički osvrnuti na načine na koje je znanost uvjetovana društvenim vrijednostima, ali i na načine na koje se iz znanstvenih informacija zaključuje o vrijednostima koje treba prihvatiti. Poseban će naglasak biti stavljen na problematiku biomedicinskih znanosti s obzirom na činjenicu da se radi o znanstvenim disciplinama u kojima društvene vrijednosti igraju važnu ulogu i u kojima se znanstvena istraživanja i njihova primjena smatraju etički najproblematičnijima.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

Nema ih

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Očekuje se da će studenti koji uspješno završe kolegij moći:

Prepoznati kako je znanost društveni poduhvat koji je samim time pod utjecajem društvenih trendova i kulturnih vrijednosti.

Navesti, opisati, analizirati i kritički procijeniti problematična područja susreta znanstvenog istraživanja i društvenih vrijednosti te na primjerima opisati moguće negativne posljedice takve interakcije.

Iznijeti vlastiti stav o tome na koji način razvijati znanstveno istraživanje koje će u što manjoj mjeri biti pod utjecajem pristranosti samim znanstvenika i negativnih društvenih utjecaja.

Razviti vještine kritičkog mišljenja o biomedicinskim znanostima te posljedicama takvih istraživanja za društvo.

1.4. Sadržaj predmeta

Kolegij polazi od pretpostavke da je znanost društvena institucija koja je pod utjecajem vrijednosti te i sama utječe na njih te je stoga važno kritički promišljati samu znanost. Proučavat će se različiti načini na koje su znanost, društvo i vrijednosti u interakciji. Istraživat će se normativni temelji znanosti i ciljevi znanstvenog istraživanja.

Konkretno, kolegij će se baviti razlikovanjem činjenica i vrijednosti te pitanjem o tome može li znanost biti vrijednosno neutralna. Razmotrit će se razlikovanje između tzv. konstitutivnih (epistemičkih) i kontekstualnih vrijednosti. Raspravljat će se o tome koje su poželjne konstitutivne vrijednosti u znanosti. zatim će se obraditi problem utjecaja kontekstualnih vrijednosti na znanost. Kod rasprave o utjecaju kontekstualnih vrijednosti na znanost razmotrit će se dva pitanja: 1) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odabir tema znanstvenih istraživanja te odabir praktičnih ciljeva koje znanstveno istraživanje mora ispuniti; 2) utjecaj kontekstualnih vrijednosti na odluke o tome koja će znanstvena hipoteza ili teorija biti prihvaćena. Nadalje, kolegij će se baviti pitanjima znanstvene autonomije te moralne odgovornosti znanstvenika gdje će se kao studije slučaja razmatrati povijesne epizode razvoja nuklearnog oružja te

eugenike u nedemokratskim režimima. Jedna od tema biti će etičke dužnosti znanstvenika prema društvu. Razmotrit će se pitanje etičnosti znanstvanih istraživanja gdje će kao studija slučaja poslužiti primjer testiranja na životinjama te neki moralno upitni psihološki eksperimenti.

Zadnji dio kolegija bit će posvećen ulozi tehnologije kao forme primjenjene znanosti u našim životima te etičkim problemima koji proizlaze iz razvoja tehnologije. Kao studije slučaja za navedene probleme obrađivat će se: genetski inženjering, genetski modificirana hrana te razvoj industrije oružja.

Teme koje će se obrađivati:

1. Razlikovanje između činjenica i vrijednosti
2. Znanost, tehnologija i napredak
3. Ideal vrijednosno neutralne znanosti
4. Vrste vrijednosti koje utječu na znanost: konstitutivne i kontekstualne vrijednosti
5. Koje konstitutivne vrijednosti su poželjne u znanosti
6. Kontekstualne vrijednosti u odabiru tema znanstvenih istraživanja i praktičnih ciljeva znanstvenog istraživanja
7. Kontekstualne vrijednosti u u odabiru znanstvenih hipoteza
8. Znanstvena autonomija i moralna odgovornost
9. Studije slučaja: znanost u totalitarnim sustavima
10. Etika znanstvenog istraživanja
11. Studija slučaja: genetski inženjering
12. Društveni utjecaj razvoja tehnologije
13. Studije slučaja: genetski modificirana hrana i razvoj industrije oružja.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☒	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari

1.7. Obveze studenata

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi, izlaganje referata, pismeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi		Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat	1	Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

Redovito prisustvovanje i aktivno sudjelovanje u nastavi.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Rollin, B.E. (2006) Science and Ethics, Cambridge University Press

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Dupre, J. (2002) *Human Nature and the Limits of Science*, Oxford University Press.

Masters, R.D. (1993) *Beyond Relativism: Science and Human Values*, Hanover: University Press of New England.

Kitcher, P.(2000) *In Mendel's Mirror: Philosophical Reflections on Biology*. Oxford: Oxford University Press

Lacey, H.(1999) *Is Science Value Free? Values and scientific understanding*, London: Routledge
Polšek, Darko, Krešimir Pavelić (ur.) Društvena procjena genske tehnologije, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb
Polšek, Darko, Sudbina odabranih, ArTresor, Zagreb

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

<i>Naslov</i>	<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Rollin, B.E. (2006) Science and Ethics, Cambridge University Press	1 (naručeno 5 primjeraka)	

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kolokvij, aktivno sudjelovanje se prati zadaćama koje prate testove postavljene na Mudri, pismeni ispit, referat.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Boran Berčić	
Naziv predmeta	Zvezdane staze	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Izlučiti i raspraviti najznačajnije filozofske probleme koji se javljaju u TV seriji *Zvezdane staze*. Time se jača sposobnost prepoznavanja filozofskih problema i pozicija u konkretnim (iako izmišljenim) situacijama. Zanimljivi i maštoviti primjeri iz serijala izuzetno su dobra ilustracija često apstraktnih filozofskih teza i intuicija. Rasprava o filozofski relevantnim primjerima izuzetno je dobar način uvođenja u filozofiju. Stoga je kolegij posebno primjeren studentima nižih godina na studiju filozofije.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Bolje razumijevanje niza centralnih filozofskih problema i pozicija: putovanja kroz vrijeme, petlji u vremenu, kriterija identiteta, umjetne stvarnosti, paralelne stvarnosti, moralnog relativizma, genetske modifikacije, umjetne inteligencije, itd.

1.4. Sadržaj predmeta

Putovanje kroz vrijeme

Prva temporalna direktiva; Paradoks matricida; Ideja da se mijenjanjem prošlosti mijenja i nastavak vremena (Vremenska policija, Janeway se vraća iz budućnosti da skрати putovanje Voyagera); Vremenske petlje; Komuniciraj sa sobom iz drugog vremena; itd.

Holodek

Ima li smisla živjeti u holodeku? Neki postanu ovisni, Janeway se zaljubila, Tom Paris je bio redovit, itd. Koju tabletu uzeti u Matrixu? Nozick: Experience machine! Realizam/antirealizam

Genetska modifikacija

Bila je zabranjena i kažnjiva. Ali zašto ne ako dovodi do poboljšanja? Julian Bashir

Teleportacija

Jesu li osobe iste nakon teleportacije? Što ako se odvoje? Što ako se spoje? Kriteriji osobnog identiteta: prostorno-vremenski kontinuitet, memorija; itd.

Osobni identitet

Replikanti: Picard je pobio kopije! Je li to ubojstvo? Rea iz Solarisa

Borg

Totalitarni režim (korporacija, mravinjak, virus). Sedma od Devet; individuum koji se budi kao individuum. Snaga kolektiva i gubitak individualnosti (vojska, kriminalna organizacija, država, zoon politikon, ...). Koliko vrijedi život u kolektivu, "poginule su stotine tisuća radilica" Koliko se zlo zapravo dogodilo? Je li itko poginuo? Imamo li koga žaliti?

Data

- Je li Data osoba ili malo bolji toster? Prilikom otpisivanja starog inventara Picard ga je proglasio članom posade (reaktivni stavovi, samosvijest).

Ferengi, Klingonci, Vulkanci, ...

Arhetipovi ljudskih karaktera. Neuplitanje u druge civilizacije, moralni relativizam. poštovanje različitosti ili moralna nedosljednost. Vulkanci: (racionalizam; identifikacija pravog ja s razumom a ne s emocijama)

Q

Konačnost i beskonačnost postojanja i mogućnosti. Q-ov sin je za kaznu bio čovjek, ali mu je to pomoglo da postane bolja osoba.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☐	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☐	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Studenti će pristupiti izlaganju seminarskih radova. Težište rada bit će upravo na tim seminarskim radovima i diskusijama koje će uslijediti i biti usmjeravane od strane nastavnika.
-----------------------	---

1.7. Obveze studenata

Prisustvovanje nastavi, pisanje i/ili izlaganje seminarskog rada, prethodno čitanje radova koji će biti izlagani, aktivno sudjelovanje u raspravi. Ovisno o okolnostima (prvenstveno o broju upisanih studenata) održat će se završni pismani ili usmeni ispit.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	1	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

*OCJENIVANJE

Težište ocjenjivanja bit će na kontinuiranoj provjeri znanja a ovisno o broju studenata i ostalim okolnostima može se održati i završni ispit, pismeni ili usmeni.

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Eberl Jason i Decker Kevin (ur): *Zvezdane staze i filozofija*, Jesenski i Turk, 2009.

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

Hanley Rick: *Is Data Human? The Metaphysics of Star Trek*, Basic Books, 1998.

Barad Judith: *The Ethics of Star Trek*, Harper Perennial, 2001.

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Kraćom anketom na kraju semestra i razgovorom sa studentima za vrijeme i nakon semestra.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Majda Trobok	
Naziv predmeta	Znanost i objašnjenje	
Studijski program	Dvopredmetni preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	izborni	
Godina	1., 2., 3.	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0+0+30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj ovog seminara je upoznati studente s jednom od glavnih zadaća znanosti, a to je pokušaj da objasni, odnosno produbi razumijevanje kako pojedinačnih fenomena, tako i općenito svijeta koji nas okružuje. Upravo stoga je i pitanje znanstvenog objašnjenja jedna od središnjih tema filozofije znanosti.

Na seminaru ćemo predstaviti različite pravce u filozofiji znanosti koji su tijekom povijesti svaki na svoj način nastojali „otkriti“ formu, odnosno model kako znanost objašnjava ili kako bi trebala objašnjavati pojave koje proučava. Slijedit ćemo povijesni tijek promišljanja o problemu, počevši od Hempela koji objašnjenje prikazuje kao logički argument, Salmona koji će reći da je objašnjenje slijeđenje kauzalnog puta, preko Kitchera koji objašnjenje vidi kao objedinjavanje pojava pod zajedničke principe pa sve do najnovijih nastojanja da se objašnjenje pojava izjednači sa pronalaženjem mehanizama tih pojava.

Obradit će se i pitanje znanstvenog objašnjenja u društvenim znanostima. To je tema koja svoju zanimljivost vuče iz pitanja sličnosti/različitosti prirodnih i društvenih, a u određenoj mjeri i humanističkih, znanosti. Iz njihove sličnosti/različitosti proizlazi i pitanje sličnosti/različitosti modela objašnjenja u tim znanstvenim područjima. Jedan od ciljeva kolegija je i osposobiti studente za sudjelovanje u toj raspravi.

Studenti će se upoznati s najpoznatijim kako klasičnim, tako i najnovijim tekstovima iz tog područja filozofije znanosti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Budući da će biti upoznati s najvažnijim klasičnim i suvremenim tekstovima, studenti će po završetku kolegija biti osposobljeni za samostalni daljnji rad na tom području. Radom na tekstovima razvit će se sposobnost razumijevanja i praćenja filozofskih tekstova.

Osim stjecanja gore navedenih kompetencija, jedan od zadataka kolegija je i približiti studentima način funkcioniranja same znanstvene prakse.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Uvod

1.1. Zadaci znanosti (pitanja *kako* i *zašto*);

1.2. Definicija objašnjenja u domeni znanosti (po čemu se objašnjenje u znanosti razlikuje od neznanstvenih objašnjenja);

2. Povijesni pregled teorija znanstvenog objašnjenja
  - 2.1. Kratki pregled razmatranja znanstvenog objašnjenja do C.Hempela;
  - 2.2. Objašnjenje kao deduktivni logički argument (Deduktivno-nomološki model, C.Hempel-P.Oppenheim);
  - 2.3. Objašnjenje kao induktivni logički argument (Induktivno-statistički model, C.Hempel);
  - 2.4. Objašnjenje izvedeno iz statistike (Model statističke relevantnosti, W.Salmon);
  - 2.5. Objašnjenje kao opis kauzalnog puta (Kauzalno-mehanički model, W.Salmon);
  - 2.6. Objašnjenje kao objedinjavanje pod zajedničke principe (Unifikacijski model, Ph.Kitcher);
3. Suvremena rasprava o znanstvenom objašnjenju
  - 3.1. Objašnjenje kao potraga za mehanizmima (Mehanicistički model, S.Glennan, P.Machamer-L.Darden-C.F.Craver);
4. Znanstveno objašnjenje u društvenim i humanističkim znanostima.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci
	☒	seminari i radionice	☐	multimedija i mreža
	☐	vježbe	☐	laboratorij
	☐	obrazovanje na daljinu	☒	mentorski rad
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije

1.6. Komentari	Komentari: Budući da se nastava odvija u obliku seminara, nastavu iz ovog kolegija može izvoditi i osoba s izborom u suradničko zvanje.
-----------------------	---

1.7. Obveze studenata

Student je dužan redovito pohađati nastavu, aktivno sudjelovati u nastavi, izraditi seminarski rad kojega će izložiti usmeno na seminaru i u pismenom obliku predati nastavniku.

1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)

Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1,5	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	

1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu

OCJENIVANJE

Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 100 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici).

Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta!

1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Salmon, W. (1989), *Four Decades of Scientific Explanation*, u Kitcher, P. i Salmon, W.C. (ur.), *Minnesota Studies in the Philosophy of Science*, University of Minnesota Press, Minneapolis;
2. Okasha, S. (2004) *Filozofija nauke*, BTC Šahinpašić, Sarajevo

1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)

1. Woodward, J. (2008), *Explanation*, u Psillos, S. i Curd, M. (ur.), *The Routledge Companion to Philosophy of Science*, Routledge:London-New York, pog. 16, str. 171-181. ;
2. Machamer, P., Darden, L., i Craver, C.F., (2000), *Thinking about Mechanisms*, *Philosophy of Science* 67: str.1-39.
3. Craver, C.F. i Bechtel, W. (2006), *Mechanism*, Sarkar, S. and Pfeifer, J. (ur.), *Philosophy of Science: An Encyclopedia*, Routledge: London-New York, str. 469-478.
4. Glennan, Stuart (2008), "Mechanisms", u Psillos, S. i Curd, M.(ur.), *The Routledge Companion to Philosophy of Science*, Routledge: London-New York, pog. 35, str. 376-384. ;
5. Machamer, P. i Silberstein, M., (ur.2002) *The Blackwell guide to the philosophy of science*, Blackwell Publisher
6. Godfrey-Smith, P. (2003), *Theory and Reality: an introduction to philosophy of science*, The University of Chicago Press, Chicago; pogl.13, str.190-201
7. Woodward, J., (2003) *Making Things Happen: a Theory of Causal Explanation*, Oxford University Press, Oxford
8. Kourany, J.A. (1987), *Scientific Knowledge: basic issues in the philosophy of science*, Wadsworth Publishing Company, Belmont, California
9. Stanford Encyclopedia of Philosophy (J.Woodward, 2009.)
<http://plato.stanford.edu/entries/scientific-explanation/>
10. The Internet Encyclopedia of Philosophy (R.Mayes, 2005.) <http://www.utm.edu/research/iep/e/explanat.htm>
11. British Journal for the Philosophy of Science
<http://bjps.oxfordjournals.org/>

[Napomena: tijekom nastave, za potrebe studentskih seminarskih radova, bit će navedena dodatna literatura, s naglaskom na recentnijim radovima na ovom području.]

1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu

Naslov	Broj primjeraka	Broj studenata

1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija

Tijekom prvog dijela kolegija i po završetku, izvršit će se anonimna anketa o stupnju uspješnosti programa kolegija kod studenata.

Opće informacije		
Nositelj predmeta	Izv. prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Naziv predmeta	Znanost i politika	
Studijski program	Preddiplomski studij filozofije	
Status predmeta	Izborni	
Godina	1, 2, 3	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave	ECTS koeficijent opterećenja studenata	3
	Broj sati (P+V+S)	0 + 0 + 30

1. OPIS PREDMETA

1.1. Ciljevi predmeta

Cilj predmeta je pojasniti što je znanost, kako funkcionira, kako utječe na društvo, ali i kako društvo oblikuje svijet znanstvenih istraživanja.

Ispitat će se zašto se znanstvena spoznaja smatra najpouzdanijom spoznajom - tvrdnja koja je, prije svega, utemeljena na idealu znanosti-bez-vrijednosti. Ideal znanosti-bez-vrijednosti promovira autonomiju znanosti tj. apsolutnu slobodu znanstvenika pri znanstvenom djelovanju što podrazumijeva ne uplitanje vanjskih interesa i vrijednosti (bilo socijalnih, etičkih, političkih ili religiozni). Koliko je to moguće i poželjno ustanovit će se analizom vrijednosti i njihovih uloga u znanstvnim procesima, i to pri procesima raspodjele sredstava za istraživanja, pri provođenju samih istraživanja, pri prezentaciji znanstvenih rezultata javnosti i pri korištenju rezultata istraživanja (npr. u oblikovanju društvenih politika, u stvaranju novih proizvoda, unaprijeđenju znanja). Redefinicijom vrijednosti dolazi se do redefinicije odgovornosti znanstvenika prema drugim znanstvenicima, prema državnim ili privatnim financijerima istraživanja te prema javnosti.

O postavljenim pitanjima raspravljat će se putem recentnih primjera iz medicinskih i prirodnih znanosti oslanjajući se na suvremene rasprave i teorije iz filozofije i sociologije znanosti.

1.2. Uvjeti za upis predmeta

-

1.3. Očekivani ishodi učenja za predmet

Nakon ovog kolegija studenti će:

- 1) bolje razumjeti znanost i socijalnu strukturu znanstvene zajednice, te način funkcioniranja znanosti u širem društvenom kontekstu;
- 2) prepoznati i bolje razumjeti vrijednosti (sociološke, etičke, kulturološke, političke) i njihov utjecaj pri usmjeravanju, stvaranju i korištenju znanstvenog znanja
- 3) biti sposobni kritički čitati, razmišljati i raspravljati o odgovornosti znanstvenika i ostalih sudionika znanstvene prakse (npr. urednika znanstvenih časopisa, recenzenata projekata ili radova, znanstvenih savjetnika, donatora, javnosti i dr.);
- 4) poznavati pravila, opcije i dokumente kojima se regulira znanstveno djelovanje;
- 5) biti sposobni kritički raspravljati o suvremenim znanstvenim dostignućima;
- 6) biti sposobni oblikovati i opravdati ciljeve i vrijednosti vlastitog znanstvenog projekta;
- 7) unaprijediti kritičko razmišljanje, te pismene i usmene komunikacijske sposobnosti;
- 8) pomoći u stvaranju susretljivog i poticajnog radnog okruženja surađujući s drugima putem konstruktivnih komentara.

1.4. Sadržaj predmeta

1. Znanost i istina

Što je znanost? Koji su ciljevi znanosti? Kako je uređeno znanstveno znanje? Koje su karakteristike znanstvenog znanja i zbog čega se razlikuje od svakodnevne spoznaje?

2. Znanstvena zajednica i sociološki aspekti znanstvenog znanja

Da li je znanstveno znanje određeno i socijalnim karakteristikama znanstvene zajednice? Sustav nagrađivanja u znanosti, suradnja i povjerenje u znanstvenoj zajednici, ethos znanstvenika - 4 norme socijalne znanstvene zajednice, Matthew efekt u znanosti, Pitanje prioriteta u znanstvenim disciplinama, Znanstveni ratovi (engl. Science Wars).

3. Ideal znanosti-bez-vrijednosti

Što predstavlja ideal znanosti-bez-vrijednosti, kako je nastao, zašto su vrijednosti isključene iz znanstvenog djelovanja. Kako se objašnjava znanstvena objektivnost i pouzdanost, odakle znanstvenom znanju autoritet u odnosu na ostala znanja. Da li je ovakav ideal znanosti dostižan, i da li je poželjan?

4. Prigovori idealu znanosti-bez-vrijednosti - argument za vrijednosti u znanosti.

Trebaju li znanstvenici nastojati slijediti ideal znanosti-bez-vrijednosti, isključujući razmatranja o posljedicama pogrešaka u njihovom radu? Trebaju li se znanstvenici u svom radu oslanjati isključivo na principe logičkog zaključivanja? Treba li znanost biti moralno autonomna? Zašto su vrijednosti potrebne znanosti, kakvu moralnu odgovornost imaju znanstvenici, koje vrijednosti su prihvatljive u znanosti i kakva je njihova uloga. Ukoliko je znanost vrijednosno obojana kako se definira objektivnost?

5. Što je vrijedno istraživati?

Koji je cilj znanosti i kako ga postići? U kakvom su odnosu znanost i društvo? Kako odabrati što je ispravno financirati u znanosti? Kako organizirati istraživanje s obzirom na društvene potrebe? Policy relevant i policy non-relevant znanost tj. znanost usmjerena rješavanju praktičnog problema i znanost epistemičke značajnosti

6. Etika u znanstvenoistraživačkom radu

Koji su osnovni etički standardi u znanstvenoistraživačkom radu? Znanstveno nepoštenje i znanstveno upitna ponašanja - definicija, uzroci i posljedice: plagiranje, izmišljanje i krivotvorenje podataka, pitanje autorstva, pristranost pri objavljivanju rezultata istraživanja, konflikt interesa. Koja je etička odgovornost autora, urednika i recenzenta u procesu receziranja znanstvenih radova ili projektnih prijava? Utjecaj tehnologije na oblikovanje znanstvenog znanja (pojava open-access časopisa i lažnih časopisa). Prikaz najpoznatijih slučajeva znanstvenog nepoštenja i znanstveno upitnog ponašanja. Sustav za reguliranje znanstvenog nepoštenja u Hrvatskoj i u svijetu.

1.5. Vrste izvođenja nastave	☐	predavanja	☒	samostalni zadaci			
	☒	seminari i radionice	☒	multimedija i mreža			
	☐	vježbe	☐	laboratorij			
	☒	obrazovanje na daljinu	☐	mentorski rad			
	☐	terenska nastava	☒	ostalo: konzultacije			
1.6. Komentari							
1.7. Obveze studenata							
Redovito i aktivno sudjelovanje u nastavi, pisanje seminara, pismeni ispit.							
1.8. Praćenje rada studenata (prikaz kroz podjelu ECTS bodova)							
Pohađanje nastave		Aktivnost u nastavi	1	Seminarski rad	1	Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit	1	Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	

Projekt	Kontinuirana provjera znanja	Referat	Praktični rad
1.9. Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu			
Rad studenta na predmetu će se vrednovati i ocjenjivati tijekom nastave i na završnom ispitu. Ukupan broj bodova koje student može ostvariti tijekom nastave je 70 (ocjenjuju se aktivnosti označene u tablici), dok na završnom ispitu može ostvariti 30 bodova. Detaljna razrada načina praćenja i ocjenjivanja rada studenata bit će prikazana u izvedbenom planu predmeta.			
1.10. Obvezna literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)			
1. Kitcher, Philip, Barker Gillian (2014). Philosophy of science. A new introduction. Oxford University Press, New York, NY. 2. Godfrey-Smith, Peter (2003), An Introduction to the Philosophy of Science: Theory and Reality, Chicago University Press, Chicago			
1.11. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskog programa)			
1. Afrić, Vjekoslav, Bakić-Tomić, Ljubica, Polšek, Darko, Žažar, Krešimir (2011), Društvene pretpostavke društva znanja. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Institut društvenih znanosti Ivo Pilar; Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. 2. Douglas, Heather. Science, Policy and the Value Free Ideal. (2009), University of Pittsburgh Press, Pittsburgh. 3. Goldman, Alvin (1999), Science In. Goldman, Alvin (ed.) Knowledge in Social World, Oxford University Press, NY 4. Kitcher, Philip (2011), Science in a Democratic Society, Prometheus Books, Amherst, New York Longino, Helen (2001), The fate of knowledge. Princeton University Press 5. Machamer, Peter K., Wolters, Gereon (ed.) Science, Values, and Objectivity, Pittsburgh: University of Pittsburgh, Digital Research Library 2011 http://digital.library.pitt.edu/cgi-bin/t/text/text-idx?idno=31735062135268;view=toc;c=pittpress 6. Merton, Robert (1973), The normative structure of science In. The Sociology of Science. University of Chicago Press, Chicago 7. Resnik, David (1998), The Ethics of science, Rutledge, London, UK			
1.12. Broj primjeraka obvezne literature u odnosu na broj studenata koji trenutno pohađaju nastavu na predmetu			
<i>Naslov</i>		<i>Broj primjeraka</i>	<i>Broj studenata</i>
Kitcher, Philip, Barker Gillian (2014). Philosophy of science. A new introduction. Oxford University Press, New York, NY.		2	30
Godfrey-Smith, Peter (2003), An Introduction to the Philosophy of Science: Theory and Reality, Chicago University Press, Chicago		4	30
1.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih znanja, vještina i kompetencija			